

פרשת קדושים

[זהר ח"ג פ ע"א] [p. 1] רבי אלעזר פתח (שם לב: 9) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'.

בכמה זמנים אורייתא אתערת בכמה זמנים ארימת קלין לכל סטרין לאתערא להו לבני נשא וכלהו דמיכין ושינתא בחוריהון לא מסתכלין ולא משגיחין, בהיך אנפין יקומון ביומא דדינא עלאה כד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא כד צווחת לקבליהון ולא אהדרו אנפין לקבלה, דכלהו פגימין בכלא דלא ידעי מהימנותא דמלכא עלאה. ווי לון ווי לנפשהון דהא אורייתא ביה אסהידת ואמרת (משלי ט: 4) מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו. מהו חסר לב. א"ר אלעזר חסר מהימנותא דהא מאן דלית ליה מהימנותא חסר לב ודאי איהו ומאן דלא אשתדל באורייתא לאו מהימנותא אית ביה ופגים הוא מכלא.

ואמרה לו, אומרה לו מבעי ליה כד"א (תהלים מב: 10) אומרה לאל סלעי, מהו ואמרה לו. אלא לאכללא ולא תוספא אורייתא דלעילא דהיא קראת ליה חסר לב פגים מהימנותא [p. 2] דהכי תנינן דכל מאן דלא אשתדל באורייתא אסיר למקרב בהדיה ולמעבד ביה סחורתא, וכ"ש למהך עמיה באורחא דהא לית ביה מהימנותא, ועל דא תנינן כל בר נש דאזיל בארחא ולית עמיה מלי דאורייתא אתחייב בנפשיה, כ"ש מאן דאזדווג בארחא עם מאן דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה.

ר' יהודה אמר מאן דלא חס על נפשיה היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה.

[p. 3] אמר ר' אלעזר תוהנא על דא והא אתמר מלה ודאי ועל דא כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. זכאין אינון צדיקייא דמשתדלין באורייתא וידעין ארחוי דקב"ה ומקדשי גרמייהו בקדושא דמלכא ואשתכחו קדישין בכלא, ובגין כך משלפי רוחא קדישא מלעילא ובנייהו כלהו זכאי קשוט ואקרון בנין למלכא בנין קדישין. ווי להו לרשיעייא דכלהו חציפין ועובדיהו חציפין, בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא מסטרא דמסאבא, כדכתיב ונטמתם בס, אתא לאסתאבא מסאבין ליה.

אל תהיו כסוס כפרד, דאינון מארי זנו על כלא.

אין הבין, דלא ישתדלו בני נשא בארחא דא, ועל דא כתיב הכא אין הבין וכתוב התם (ישעיהו נו: 11) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה, כלומר הא מזדמני אינון דאקרון עזי נפש. מאי טעמא, בגין דלא ידעו הבין.

[p. 4] והמה רועים. מאי [פ ע"ב] והמה רועים, אלא אינון מדברי ומנהגי לבר נש

לגיהנם.

לא ידעו שבעה, כד"א (משלי ל: 15) לעלוקה שתי בנות הב, ובגין דאינון הב הב לא

ידעו שבעה.

איש לדרכו פנו איש לבצעו מקצוהו, דהא תיירי דגיהנם אינון.

וכל דא מאן גרים להו, בגין דלא אתקדשו בהווא זווגא כמא דאצטריך, ועל דא כתיב

קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. אמר קב"ה מכל עממי ארעא לא רעיתי לאתדבקה בהו אלא

בישראל דכתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו', אתון ולא שאר עמין, ועל דא

כתיב כי קדוש אני יי', אנא קדוש, בגין כד קדושים תהיו.

רבי יצחק פתח (ישעיה יח: 1) הוי ארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהר כוש. וכי בגין דהיא

ארץ צלצל כנפים קנטורא בה אשתכח. אלא אמר ר' יצחק בשעתא דקב"ה גלי עלמא ובעא

לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא ונהורא מגו חשוכא הוו כלילן דא בדא, ובגין דמגו חשוכא נפק

נהורא ומגו [p. 5] מסתרתא אתגליא עמיקתא ודא נפיק מן דא, ומגו טב נפיק ביש ומגו רחמי

נפיק דינא וכלא אתכלל דא בדא ודא בדא, יצר טוב ויצר רע, ימינא ושמאלא, ישראל ושאר

עמין, חוור ואוכס וכלא בחד תלייא.

תאנא אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה כל עלמא כלהו לא אתחזי אלא כחד עטירא

דקוטיפא בקוטרוי, וכד אתדן עלמא בדינא כליל אתדן, ואי לאו לא יכיל עלמא לאתקיימא

אפילו רגעא חדא, והא אוקימנא מלי (שם כו: 9) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.

תאנא בהווא זמנא דדינא תלייא בעלמא וצדק אתעטרא בדינוי כמה מארי דגדפין

מתערי לקבלא מארי דדינא קשיא לשלטאה בעלמא, פרשין גדפין מהאי סטרא ולהאי סטרא

לאתשטיא בעלמא, כדן מתערין גדפין למפרש לון לאשתאבא בדינא קשיא ושאטין בעלמא

ושלטין לאבאשא, כדן כתיב הוי ארץ צלצל כנפים וגו'.

אמר ר' יהודה חמינא בני עלמא בחציפותא בר אינון זכאי קשוט, ובגין כד כביכול כלא

הכי אשתכח, אתא [p. 6] לאתדכאה מסייעין יתיה, אתא לאסתאבא כמא דאוקימנא דכתיב

ונטמאתם במ.

רבי יוסי הוה אזיל בארחה, פגע ביה ר' חייא, אמר ליה הא דאוקמוה חברייא דכתיב

בעלי (שמואל א ג: 14) לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה עד עולם,

זבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה, אמאי. בגין דדברי תורה סלקאן על כל

קרבינין דעלמא כמא דאוקימנא דכתיב (ויקרא ז: 37) זאת התורה לעולה ולמנחה וגו', שקילא אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא.

א"ל הכי הוא ודאי דכל מאן דאשתדל באורייתא אע"ג דאתגזר עליה עונשא מלעילא ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון דעלמא וההוא עונשא אתקרע ובגין דלעי בה לשמה קב"ה אתפייס בהדיה.

ות"ח לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במילי דאורייתא, בגיני כך מילי דאורייתא לא מקבלי טומאה בגין דהיא קיימא לדכאה אינון מסאבי. אסוותא באורייתא אשתכח דכתיב (משלי ג: 8) רפאות תהי לשרך. דכיותא דכתיב (תהלים יט: 10) יראת יי' [p. 7] טהורה עומדת לעד. מאיעומדת לעד, דקיימא תדירא בההוא דכיותא ולא אתעדי לעלמין. א"ל יראת יי' כתיב ולא תורה.

א"ל הכי הוא ודאי דהא אורייתא מסטרא דגבורה קא אתייתא ומהתם נפיק דכיותא דכתיב (שם קיא: 10) ראשית חכמה יראת יי', וכתיב יראת יי' טהורה. קדושה אתקרי, כי קדוש אני יי', ודא אורייתא דהיא שמא קדישא עלאה. ועל דא [פא ע"א] מאן דאשתדל בה אתדכי ולבתר אתקדש דכתיב קדושים תהיו, קדושים היו לא כתיב אלא קדושים תהיו ודאי.

[p. 8] א"ל הכי הוא ומהכא דכתיב (שמות יט: 6) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכתיב אלה הדברים וגו'.

תאנא קדושה דאורייתא קדושה דסלקא על כל שאר קודשין, וקדושה דחכמתא עלאה סתימאה סלקא על כלא.

אמר ליה לאו אורייתא בלא חכמתא ולא חכמתא בלא אורייתא וכלא בחד דרגא הוא וכלא חד אלא אורייתא בחכמה עלאה אשתכחת ובה קיימא ואתנטעו שרשהא מכל סטרין. עד דהוו אזלי אשכחו חד בר נש בלקיוטא דקוסטא רכיב על סוסיא ושמיט ידוי לחד ענפא דאילנא. א"ר יוסי האי דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים, בר נש מקדש גרמיה מלמטה מקדשין יתיה מלמעלה דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני וגו'.

[p. 9] תאני רבי אבא פרשתא דא כללא דאורייתא היא וחותמא דקושטא דגושפנאקא היא. בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא ועשר אמירן וגזרין וענשין ופקודין עלאין וכד מטאן חברייתא לפרשתא דא הוו חדאן.

אמר ר' אבא מ"ט פרשת עריות ופרשת קדושים סמיכין דא לדא. אלא הכי תאנא כל מאן דאסתמר מאלין עריין בקדושה אתעביד ודאי וכ"ש אי אתקדש בקדושא דמאריה, והא אתערו חבריאי אימתי עונתן דכלא לאתקדשא בר נש.

[p. 10] ת"ח מאן דבעי לאתקדשא ברעותא דמאריה לא לשתמש אלא מפלגות ליליא ואילך או בפלגות ליליא דהא בההיא שעתא קב"ה אשתכח בגנתא דעדן וקדושא עלאה אתער וכדין שעתא הוא לאתקדשא. האי לשאר בני נשא, תלמידי חכמים דידיעין ארחוי דאורייתא בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא לאזדווגא בכנסת ישראל לשבחא למלכא קדישא, ובליליא דשבתא דרעותא דכלא אשתכח ההוא זווגא דלהון בההוא שעתא לאפקא רעוא דקב"ה וכנסת ישראל כמא דכתיב (דברים יד: 1) בנים אתם ליי' אלהיכם, ואלין אקרונ קדישין דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם.

[p. 11] רבי אבא פתח (שמואל ב ז: 23) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. ת"ח בכל עמין דעלמא לא אתרעי בהו קב"ה בר בישראל בלחודייהו ועבד לון גוי אחד וקרא לון בשמיה דאחד ואתער להו בכמה עטרין בכמה פקודין לאתערטא בהו בר נש כגוונא דלעילא ולאשתכח חד שלים בכלא. ובההיא שעתא דאתערטא בר נש בהו ואתקדש בהו אתעביד שלים ואקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים ומאן דפגים לא אקרי אחד. ועל דא קב"ה אקרי אחד בשלימו דכלא בשלימו דאבהן בשלימו דכנסת ישראל, בגין כך ישראל לתתא אקרונ אחד וכד בר נש אחיד ואנת תפילין ואתחפי בכסויא דמצוה כדין אתערטא בעטרין קדישין כגוונא דלעילא ואקרי אחד, [p. 12] ובגיני כך ליתי אחד וישתדל באחד, קב"ה דאיהו אחד ישתדל באחד דהא לית מלכא משתדל אלא במאי דאתחזי ליה. ובגיני כך כתיב (איוב כג: 13) והוא באחד ומי ישיבנו, לא שריא קב"ה ולא אשתכח אלא באחד, ומאן דאתתקן בקדושא עלאה למהוי חד כדין הוא שריא באחד ולא באתר אחרא. ואימת אקרי ב"נ אחד, בשעתא דאתקדש בקדושין עלאין. ות"ח בשעתא [פא ע"ב] דאשתכח בר נש בזווגא חד דכר ונוקבא ומתכוין לאתקדשא כדקא יאות כדין הוא שלים ואקרי אחד בלא פגימו. בגיני כך בעי בר נש למחדי באתתיה בההיא שעתא לזמנא לה ברעותא חדא עמיה ויכוונן תרוייהו כחדא לההוא מלה. וכד משתכחי תרוייהו בכך כדין כלא אחד בנפשא ובגופא, בנפשא לאתדבקה הא בהא ברעותא חד, בגופא כמא דאוליפנא בר נש כמאן דאתפליג וכד מתחברן דכר ונוקבא כדין אתעבידו חד גופא. אשתכח דאינהו חד נפשא וחד גופא ואקרי בר נש אחד, כדין קב"ה שריא באחד ואפינק רוחא דקודשא בההוא אחד, ואלין אקרונ בנין דקב"ה כמא דאמרן, ובגיני כך קדושים תהיו כי קדוש אני וגו'.

[p. 13] זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא אלא ביה ממש דכתיב כי קדוש אני יי' בגין לאתדבקה ביה ולא באחרא ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם.

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. הא תנין דפרשתא דא כללא דאורייתא, מקיש דחילו דאבא ואימא לשבת. אלא אמר ר' יוסי כלא חד, מאן דדחיל להאי נטיר להאי. איש אמו ואביו תיראו, אקדים אמו לאביו בדחילו, מ"ט. הא אוקמוה דאימא דלית רשו בידה כאבא כל כד, לכך אקדים דחילו לה.

רבי יצחק אמר מה כתיב לעילא, קדושים תהיו, אתי בר נש לאתקדשא באתתיה כחד ממאן הוא שבחא יתיר [p. 14] בההוא קדושא, הוי אומר מנוקבא, בגין כד איש אמו ואביו תיראו.

ר' יהודה אמר איש אמו ואביו תיראו, כהאי גוונא (בראשית ב: 4) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים, ובאתר אחרא אקדים שמים לארץ לאתחזאה דתרוייהו כחדא אתעבידו. אוף הכא אקדים אמא לאבא ובאתר אחרא אקדים אבא לאמא לאתחזאה דתרוייהו כחדא ביה אשתדלו.

ואת שבתותי תשמרו, שקיל דא לדא וכלא כחדא אתקלו במתקלא חד. כתיב (שמות לא: 14) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, וכתיב (שם כ: 8) זכור את יום השבת לקדשו, אלא חד לאבא וחד לאימא.

[p. 15] כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו, וכתיב התם (ויקרא כו: 30) ואת שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו. מהו ומקדשי תיראו, [פב ע"א] במשמעותיה. תו מקדשי, אלן אינון דמקדשי גרמייהו בההוא שעתא. כגוונא דא (יחזקאל ט: 6) וממקדשי תחלו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי, מה להלן מקדשי מקודשי אף כאן נמי מקודשי דאינון אבא ואימא.

איש אמו ואביו תיראו. ר' שמעון אמר כתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו'. זכאין אינון ישראל דאינון מתדבקין ביה בקב"ה, אינון ולא שאר עמין בני עלמא, ובגין דאינון מתדבקין ביה בקב"ה כלא אתדבקן דא בדא. ת"ח בשעתא דב"י אתקדש לתתא באתתיה כגון חברייה דמקדשי גרמייהו משבת לשבת בשעתא דרעוא אשתכח וברכתא מזדמנת, כדין מתדבקין כלהו כחד, נפשא דשבת וגופא דאזדמן בשבת. [p. 16] ועל דא כתיב איש אמו ואביו תיראו, דאינון זווגא חד לגופא בההוא

שעתא לאתקדשא. ואת שבתותי תשמורו, דאינון מזמנין לנפשא בההוא גופא, ועל דא ואת שבתותי תשמורו.

ד"א ואת שבתותי תשמורו, דא אזהרה לאינון דמחכאן לזווגיהו משבת לשבת והא אוקימנא כמא דכתיב (ישעיה נו: 4) לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו'. מאן סריסים, אלן אינון חברייא דמסרסי גרמייהו כל שאר יומין בגין למלעי באורייתא ואינון מחכאן משבת לשבת הה"ד אשר ישמרו את שבתותי, כד"א (בראשית לו: 11) ואביו שמר את הדבר, ובגיני כך ואת שבתותי תשמורו.

איש אמו ואביו תיראו, דא גופא. ואת שבתותי תשמורו, דא נפשא, וכלא אתדבק דא בדא. זכאה חולקהון דישראל. [פג ע"ב]

[p. 17] אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם וגו'. ר' חייא פתח (דברים ט: 27) אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. אל תפן, וכי מאן הוא דיימא למלכא אל תפן והא כתיב (איוב לד: 21) כי עיני יי אל דרכי איש, וכתיב (ירמיה כג: 24) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי, והא בכלא אשגח קב"ה בכל עובדין הוא מסתכל ואעיל בדינא על כלהו אם טב ואם ביש כד"א (קהלת יב: 14) כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע, ומשה אמר אל תפן.

אלא הכי תנינן כל בר נש בעי לאסתמרא מחובוי בגין דלא יחטי קמי מלכא קדישא. ת"ח בר נש עביד חד מצוה ההיא מצוה סלקא וקיימא קמי קב"ה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקב"ה מנח לה קמיה לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה. עבר על פקודי אורייתא ההיא עבירה סלקא וקיימא קמיה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקב"ה מנח לה קמיה וקיימא תמן לאשגחא בה כל יומא לאבאשא ליה בגינה ולשיצאה ליה הה"ד (דברים לב: 19) וירא יי וינאץ וגו'. מהו וירא, ההוא דקיימא קמיה.

תב בתשובה מה כתיב, (שמואל ב יב: 13) גם יי העביר חטאתך לא תמות, דאעבר ההוא חובה מקמיה בגין דלא יסתכל ביה לאוטבא ליה, ועל דא אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. [p. 18] אמר רבי יוסי וכן מהכא משמע דכתיב (ירמיה ב: 22) נכתם עונך לפני נאם יי.

רבי ייסא זעירא עאל לקמיה דרבי שמעון יומא חד אשכחיה דהוה יתיב וקארי (בראשית ג: 12) האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, משמע דאדם וחווה כחדא אתבריאו בגופא חדא דכתיב אשר נתת עמדי ולא כתיב אשר נתת לי.

[p. 19] אמר ליה אי הכי הא כתיב (שמואל א א: 26) אני האשה הנצבת עמכה בזה, ולא כתיב הנצבת לפניך.

אמר ליה אי כתיב עמך ותו לא הוינא אמרי הכי כמא דכתיב אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתיב.

אמר ליה והא כתיב (בראשית ב: 18) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, אעשה לו השתא.

אמר ליה הכי הוא ודאי דאדם לבדו הוה דלא הוה ליה סמך מנוקביה בגין דהיא מסטריו כמא דאוקימנא. ומה דאמר אעשה לו עזר, הכי הוא דלא כתיב אברא לו עזר בגין דכתיב (שם ה: 2) זכר ונקבה בראם אבל אעשה כתיב. ומהו אעשה, אתקן משמע דנטל לה מסטריו ותקין לה בתקונהא ואייתי לה קמיה, וכדין אשתמש אדם באתתיה והוה ליה סמך. [p. 20] ותנין שפירו דשפירא דאדם קרטידא דקיטרא עלאה מזהרא דנהרא. שפירו דחוה דלא יכלין כל בריין לאסתכלא ביה, ואפילו אדם לא אסתכל בה עד ההוא זמנא דחאבו ואזעיר שפירו דלהון, כדין אסתכל בה אדם ואשתמודע בה לשמשא בה הה"ד (שם ד: 1) וידע אדם את חוה אשתו, וידע בכלא, וידע בתשמיש, וידע דאשתמודע בה ואסתכל בה.

[p. 21] ותנין אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בשפירו דאתתא בגין דלא ייתי להרהורא בישא ויתעקר [פד ע"א] למלה אחרא. וכך הוה רבי שמעון עביד כד הוה אזיל במתא והוה חברייה אזלין אבתריה וחמו לאינתי שפיראן, מאיך עינוי ואמר לחברייה אל תפנו אל האלילים. דכל מאן דאסתכל בשפירו דאתתא ביממא אתי להרהורא בליליא ואי אסתליק ההוא הרהורא בישא עלוי אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו אי אשתמיש באתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרונ. אל תפנו אל האלילים. רבי אבא אמר אסיר ליה לבי"נ לאסתכלא בטעות עממין ולא לאתהנא מנייהו כ"ש לאסתכלא באתר דלא אצטריך.

[p. 22] ר' אבא פתח ואמר (תהלים פו: 16) פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך וגו'. וכי לא הוה ליה לקב"ה בעלמא שפירא כדוד דאיהו אמר פנה אלי וחנני. אלא הכי תנין דוד אחרא אית ליה לקב"ה והוא ממנא על כמה אכלוסין עלאין ומשריין וכד בעי קב"ה לרחמא עלמא אסתכל בהאי ונהיר ליה אנפין וחס עלמא ושפירו דהאי דוד נהיר לכלהו עלמין. רישיה גולגלתא דדהבא אתרקימת בשבע תכסיסי זיני דדהבא והא אוקמוה וחיבבותא דקב"ה לקבליה ומן סגיאות רחימותא דיליה גביה אמר ליה קב"ה דיהדר עינוי לקבליה ויסתכל ביה בגין דאינון שפירן בכלא כד"א (שיר ו: 5) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך,

דבשעתא דאלין עיינין מסתכלין ביה בקב"ה כדן מתערין קסטין דבלסטראי בלביה ברחימותא עלאה ומסגיאות שלהובא דרחימו עלאה לגביה אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. [p. 23] ועל דא כתיב ביה בדוד (שמואל א טו: 12) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי, ובגין דההוא דוד עלאה שפירא רחימותא דקב"ה לאתדבקה ביה, אמר דוד פנה אלי וחנוני.

(בראשית כז: 27) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי, משמע דעאל עמיה דיעקב גנתא דעדן דאיהו שדה תפוחין קדישין. וכי היך יכיל גנתא דעדן לעיילא עמיה דהא גנתא דעדן כמה רב בפותיא ובארכא, כמה זינין רברבין עלאין אית תמן. אלא גנתא אחרא קדישא אית ליה לקב"ה וההוא גנתא רחימותא דיליה ואתדבק ביה ולא אתנטיר אלא לקב"ה בלחודוי [p. 24] דהוא עייל ביה, ודא אחסין קב"ה לאשתכחא תדיר עמהון דצדיקייא וכ"ש לאשכחא ביה ביעקב ולאעלא עמיה ולסייעא ליה.

(שם כח: 13) אני יי אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה וגו', ותנן מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל דהיא ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה היך אתעקרת מאתרה ויתבא תחותוי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית ליה לקב"ה ואקרי ארץ ישראל והיא תחות דרגא דיעקב דקאים עלה ואחסין לה לישראל בגין רחימותא דלהון לדיירא עמהון ולדברא להון ולאגנא להון מכלא ואקרי ארץ החיים.

ת"ח אסיר ליה לב"י לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס ביה ורחיקא דנפשיה. ומה במה דרחים קב"ה אסיר לאסתכלא, במה דרחיק עאכ"ו. ות"ח אסיר ליה לב"י לאסתכלא בקשת בגין דאיהו חיזו דדיוקנא עלאה, ואסיר ליה לב"י לאסתכלא באצבען דכהני בשעתא דפרסי ידיהו בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר קדישא עלאה אסיר [פד ע"ב] לאסתכלא, באתר מסאבא רחיקא לא כ"ש. בגיני כך אל תפנו אל האלילים.

[p. 25] ר' יצחק אמר ומה לאסתכלא בהו אסיר, למפלח להו או למעבד להו עאכ"ו, ובגיני כך אל תפנו אל האלילים. והכא אתא לאזדהרא להו לישראל כקדמיתא לקביל (שמות כ: 12) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא תעשה לך פסל וכל תמונה.

אני יי אלהיכם, אנכי יי אלהיך.

איש אמו ואביו תיראו, כבד את אביך ואת אמך.

ואת שבתותי תשמרו, זכור את יום השבת לקדשו.

ולא תשבעו בשמי לשקר, לא תשא את שם יי אלהיך לשוא.

לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו וגו', לא תנאף לא תגנוב לא תענה ברעך עד שקב.

[p. 26] לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח, והא אוקמוה ועל דא כללא דאורייתא

בפרשתא דא.

אמר ר' חייא בקדמיתא כתיב אנכי יי' אלהיך, זכור את יום השבת, לא תשא, לא תרצח
לא תנאף לא תגנוב בלישנא יחידאה, והכא אני יי' אלהיכם, איש אמו ואביו תיראו ואת
שבתותי תשמרו, אל תפנו אל האלילים, בלישנא דסגיאין. אלא ת"ח מיומא דהוּו ישראל
שכיחין בעלמא לא אשתכחו קמי קב"ה בלבא חדא ברעותא חדא כמא בהווא יומא דקיימו על
טורא דסיני ועל דא כלא אתמר בלישנא יחידאה, ואתמר לבתר בלישנין סגיאין דהא לא
אשתכחו כל כך בהווא רעותא.

[p. 27] רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לר' יוסי בר' שמעון בן לקונייא חמוי והוּו עמיה ר'

חייא ור' יוסי. כד מטו חד בי חקל יתבו תחות אילנא חדא. א"ר אלעזר כל חד לימא מלה
דאורייתא.

פתח ר' אלעזר ואמר (הושע יג: 4) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע

וגו'. וכי מארץ מצרים הוה להו מלכא ולא מקדמת דנא והא כתיב (בראשית לה: 2-3) ויאמר
יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם וגו' ונקומה ונעלה בית אל
וגו', ואת אמרת מארץ מצרים. אלא מן יומא דהוּו ישראל בעלמא לא אשתמודעו יקרא דקב"ה
בר בארעא דמצרים דהוּו בפולחנא קשיא וצווחו לקבליה ולא אשתנו מנמוסא דילהון לעלמין,
ותמן אתבחינו כהתוכא דדהבא מגו שיפסאי. ועוד דהוּו חמאן בכל יומא כמה חרשין כמה זינין
בישין לאטעאה להו לבני נשא ולא סטו מארחא לימינא ושמאלא, ואע"ג [p. 28] דלא הוּו ידעי
כל כך ביקרא דמאריהון אלא הוּו אזלי בתר נמוסי אבהתהון. ולבתר חזו כמה כמה גבוראן,
בגין כך אמר ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים וגו', דתמן הוה באתגלייא יקרא דיליה, ואתגלי
עלייהו על ימא וחמו זיו יקרא דיליה אפין באפין. ולא תימרון אלהא אחרא הוּו דמליל עמנא
אלא אנא הוּו דחמיתון בארעא דמצרים, אנא הוּו דקטלנא שנאכון בארעא דמצרים, ובגיני כך
ואלהים זולתי לא תדע דלא תימא דאחרא הוּו אלא אנא הוּו כלא.

תו פתח לא תעשוק את רעך ולא תגזול ולא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. אמאי, אלא

מקרא אחרינא אשתמע דכתיב (דברים כד: 15) ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני

הוּו וגו', אלא התם אזדהר דלא תתכנש בגינוי מעלמא עד לא ימטי זמנך לאתכנשא כד"א
(קהלת יב: 2) עד אשר לא תחשך השמש וגו'. [p. 29] מהכא אוליפנא מלה אחרא מאן דאשלים
לנפשא דמסכנא אפילו [פה ע"א] מטון יומוי לאסתלקא מעלמא קב"ה אשלים לנפשיה ויהב
ליה חיין יתירי.

לא תלין פעולת שכיר . ת"ח מאן דנטיל אגרא דמסכנא כאילו נטיל נפשיה ודאנשי ביתיה. הוא זער נפשיהו, קב"ה אזער יומוי ואזער נפשיה מההוא עלמא, דהא כל אינון הבלים דנפקו מפומיה כל ההוא יומא כלהו סלקין קמי קב"ה וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה ונפשיהו דבני ביתיה וקיימין באינון הבלים דפומיה, וכדין אפילו אתגזר על ההוא ב"נ כמה יומין וכמה טבין כלהו מתעקראן מיניה ומסתלקי מניה. ולא עוד אלא דנפשיה לא סלקא והיינו דאמר רבי אבא רחמנא לישזבן מנייהו ומעלבונייהו.

[p. 30] ואוקמוה יכול אפילו עשיר, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, ואפילו מכל ב"נ נמי, כ"ש ממסכנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד כד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, יהיב ליה אגריה והוה אמר ליה טול נפשך דאתפקדת בידאי טול פקדונך. ואפילו א"ל יהא בידך דאנא בעינא לסלקא אגרי, לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופא לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שכן פקדונא דנפשא דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיב אלא לקב"ה דכתיב (תהלים לא: 6) בידך אפקיד רוחי.

אמר רבי חייא ובידא דאחרא שריא.

אמר ליה ואפילו בידיה בתר דיהב.

כתיב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש, אלא הא אוקמוה. אבל ת"ח לית לך יומא ויומא דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה ואי איהו לא יהיב ליה נפשיה דיליה כמאן דפגים לההוא יומא, ובגין כך ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש. [p. 31] והא דאתמר לא תלין בגין דנפשיה לא סליק וסליק ההוא דמסכנא ודאינשי ביתיה כמא דאוקימנא.

ר' חייא פתח קרא אבתריה לא תקלל חרש וגו'. כמשמעו אבל פרשתא דא כלא אוליפנא

מנה מלין אחרנין, כלהו תליין דא בדא.

ת"ח מאן דלייט לחבריה ואיהו קמיה ואכסיף ליה כאילו אושיד דמיה והא אוקימנא, והאי קרא דלא חבריה עמיה וההוא לייט ליה ההוא מלה סלקא, [p. 32] ולית לך מלה ומלה דנפיק מפומא דלית לה קלא וההוא קלא סליק לעילא וכמה קסטירין מתחברן עמה בההוא קלא עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא כמא דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא ב"נ. ווי למאן דנפיק מלה בישא מפומיה והא אוקמוה.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו ואוקמוה במאן דגרים לאחרא למחטי וכן מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן מכשול, במאן דלא מטו להוראה ואורי קאמר כמא דתנינן דכתיב (משלי ז: 26) כי רבים חללים הפילה וגו', והאי עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול בגין דכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי, [p. 33] דתנינן מאן דאזיל בארח מישר באורייתא ומאן

דאשתדל באורייתא כדקיאנות אית ליה חולקא תדיר לעלמא דאתי, וההוא מלה דאורייתא דנפיק מפומיה אזיל ושאט בעלמא וסליק לעילא וכמה עלאין וקדישין מתחבראן בההוא מלה וסליק בארח מישר ואתעטר בעטרא קדישא ואתסחי בנהרא דעלמא דאתי דנגיד ונפיק מעדן ואתקבל ביה ואשתאיב בגויה ואתנטע סחרניה דההוא נהרא אילנא עלאה, וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה ואתעטר ביה בההוא ב"י כל יומא כמא דאתמר.

[p. 34] ומאן דלעי באורייתא ולא ידע לאשתדלא בה [פה ע"ב] בארח מישר ההוא מלה

סלקא וסטי אורחין ולית מאן דאתחבר ביה, כלא דחין ליה לבר ואזיל ושאט בעלמא ולא אשכת אתר. מאן גרים ליה האי, ההוא דסאטי ליה מארח מישר הה"ד ולפני עור לא תתן מכשול, ובגין כך ויראת מאלהיך.

ומאן דהוא רעי למלעי באורייתא ולא אשכת דיוליף ליה והוא ברחימותא דאורייתא לעי בה ומגמגם בה בגמגמותא דלא ידע, כל מלה ומלה סלקא וקב"ה חדי בההוא מלה וקביל ליה ונטע ליה סחרניה דההוא נחלא ואתעבידו מאננון מלין אילנין רברבין ואקרון ערבי נחל הה"ד (משלי ה: 19) באהבתה תשגה תמיד.

[p. 35] ודוד מלכא אמר (תהלים פו: 11) הורני יי דרכך אהלך באמתך ונגו, וכתוב (שם

כז: 11) ונחני בארח מישור למען שוררי. זכאין אינון דידיעין ארחוי דאורייתא ומשתדלין בה בארח מישר דאינון נטעין אילנין רברבין אילנין דחין לעילא דכלהו אסותא. ובגיני כך כתיב (מלאכי ב: 6) תורת אמת היתה בפיהו. וכי אית תורה דלאו איהי אמת, אין כגוונא דאמרן דאורי מה דלא ידע ולא איהו קשוט, והאי דאוליף מלה אוליף מלה דלאו איהו אמת, ובגיני כך כתיב תורת אמת היתה בפיהו.

ועם כל דא מבעי ליה לאיניש למילף מלה דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן דלא ידע

בגין דעל דא יתער באורייתא וייתי למילף ממאן דידיע ולבתר ישתכח דאזיל בה באורייתא בארח קשוט.

ת"י ישתדל ב"י לעלמין באורייתא ופקודוי אפילו דלא עביד לשמה דמגו דלא לשמה

אתי לשמה.

רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני

גדול בצדק תשפוט עמיתך. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו אבל הא אתמר דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע דכתיב בצדק תשפוט עמיתך.

[p. 36] ת"ח תרי דרגין אינון הכא משפט וצדק. מה בין האי להאי, אלא חד רחמי וחד דינא ודא אתבסס בדא. כד אתער צדק דאין דינא לכלא כחדא דלית בה רחמי ולא ותרנותא, וכד אתער משפט אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט, אתא קרא ואמר בצדק תשפט. מ"ט, בגין דצדק לא דאין לדא ושביק לדא אלא כלהו כחדא בשקולא חד. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול אלא כלהו בשקולא חד.

בצדק, יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי, אתא קרא ואמר תשפט דבעי לחברא להו כחדא ולא אשתכח דא בלא דא והאי שלימו דדינא. וכ"כ למה, בגין דקב"ה שכיח תמן ובגיני כך בעי לאשלמא דינא כגוונא דאיהו עביד כגוונא דיליה ממש. ות"ח קב"ה שוי כורסייא לדינא בשעתא דדייני יתבי הה"ד (תהלים ט: 8) כונן למשפט כסא, דמתמן אתתקן כורסיא דקב"ה. ומאן איהו כורסיא, אלן צדק ומשפט הה"ד (שם פט: 15) צדק ומשפט [p. 37] מכון כסאך וגו'. ומאן דאיהו דאין דינא בעי למידן בכורסיא דמלכא ואי פגים חד מנייהו כאלו פגים לכורסיא דמלכא וכדין קב"ה אסתלק מבינייהו דדייני ולא קאים בדייניהו. ומאי אמר, (שם יב: 6) עתה אקום יאמר יי' וגו', ורוחא דקודשא אמר (שם נז: 6) רומה על השמים אלהים. [פו ע"א]

קמו. עד דהוו אזלי א"ר אלעזר כתיב לא תלך רכיל בעמך וגו', לא תשנא את אחיך בלבבך וגו', לא תקום ולא תטור וגו', והא אוקימנא לון וכלהו אתערורי חברייא עלייהו. את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך. [p. 38] פתח ר' אלעזר ואמר (ישעיה מג: 10) אתם עדי נאם יי' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה. אתם עדי, אלן ישראל, ותנין אלן שמייא וארעא דכתיב (דברים ל: 19) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אבל ישראל אינון סהדין אלן על אלן ושמייא וכלא סהדי עלייהו. ועבדי אשר בחרתי, דא יעקב דכתיב (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, וכתיב (שם מא: 8) ואתה יעקב עבדי. ואית דאמרי דא דוד, ודוד עבד אקרי דכתיב (ישעיה לז: 35) למען דוד עבדי. אשר בחרתי, דא דוד עלאה. מאי כי אני הוא, אני הוא דאתרעיתי בההוא דוד ובההוא יעקב, אנא הוא, אינון ממש. לפני לא נוצר אל, דתנין קרא קב"ה ליעקב אל דכתיב (בראשית לג: 20) ויקרא לו אל אלהי ישראל, קרא קב"ה ליעקב אל הה"ד (ישעיה מג: 10) לפני לא נוצר אל. ובגין כך אני הוא כלא כמה דאתמר. ואחרי לא יהיה, דהא דוד הכי אתקרי ולא אית בתריה אלה אחרא.

[p. 39] ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה כל חד וחד בסטרוי ומני עלייהו חילין עלאין ולית לך אפי' עשבא זעירא בארעא דלית ליה חילא עלאה לעילא וכל מה דעבדין בכל חד וחד וכל מה דחד עביד בתקיפו דההוא חילא עלאה דממנא עליה לעילא, וכלהו נימוסין גזירין בדינא, על דינא נטלין ועל דינא קיימין, לית מאן דנפיק [פו ע"ב] מקיומיה לבר. וכלהו ממנן מיומא דאתברי עלמא ואתפקדן שלטונייהו על כל מלה ומלה, וכלהו נטלין על נמוסא אחרא עלאה דנטיל כל חד וחד כמא דכתיב (משלי לא: 15) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון דנטלין ההוא חק כלהו אקרון חקותי. וההוא חק דאתיהיב להו מן שמייא קא אתי וכדין אקרון (ירמיה לג) חקות שמים. ומנא לן דמן שמיא קאתיין, דכתיב (תהלים פא: 5) כי חק לישראל הוא.

[p. 40] ועל דא כתיב את חקותי תשמרו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא בההוא חק, ובגיני כך אסיר למחלף זינין לאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתריהון ואכחיש פמליא דלעילא ואכחיש פומבי דמלכא.

[p. 41] כלאים, מהו כלאים, מאן דיהיב אחרא בבי מטרונא כד"א (ירמיה לו: 18) אל בית הכלא, בגין דלא למעבד מידי. כלאים, מניעותא דמנע לכל אינון חילין מעבידתא דלהון. כלאים, ערבובייתא דאעיל ערבובייתא בחילא דלעילא ואכחיש פומבי מלכא כד"א ונגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

ת"ח כתיב (בראשית ב: 17) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו ונגו', והא אתמר דשני פקודא דמאריה ואחליף עץ החיים דביה אשתלים כלא ותליא ביה מהימנותא דכלא ואתנדבך באתרא אחרא. והא תניין דבכלא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כעובדא דלעילא ולמעבד עבידתא כמא דאצטריך ואי אשתני במלה אחרא הוא אנגיד לשרייתא ביה מלה אחרא דלא אצטריך.

[p. 42] ות"ח בשעתא דב"נ אחזי עובדא לתתא בארח מישר כמא דאצטריך נגיד ונפיק ושארין עליה רוח קדישא עלאה, ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורח עקימא דלאו איהו מישר כדין נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח אחרא דלא אצטריך דסטי ליה לב"נ לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא, הוי אימא ההוא עובדא דאחזי בסטרא אחרא.

כתיב (משלי לא: 13) דרשה צמר ופשתים ונגו'. מהו דרשה צמר ופשתים, דבעיא ודרישא על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא. ואי תימא בציצית אמאי שרי, הא אוקמוה אבל התם הא ההוא לבושא בתקונוי באשלמות עובדא כדקא חזי.

[p. 43] תו דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא. אבל אימתי שרייא, בשעתא דאיהו בשלימותא דכתיב ותעש בחפץ כפיה. וציצית אוקימנא דהא התם בההוא כללא דשלימותא

אשתכח ולא עביד מידי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא מאן דאתי לחברא לון כחדא אתער רוחא דלא אצטריך.

מלה דא מאן אוכח, הבל וקין אוכחן דדא אתי מסטרא חד ודא אתי מסטרא אחרא ובגין כך לא לבעי לחברא לון כחדא וקרבנא דקין אתרחק מקמי קרבנא דהבל. ועל דא נבגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך, סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטאה בך. ואצטריך ליה לבי"נ לאחזאה עובדא דכשרא כמא דיאות ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא רוח עלאה לאתקדשא ביה. אתא לאתקדשא מקדשין ליה דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי'.

[p. 44] ומעץ הדעת טוב ורע וגו', ומה על דא גרים אדם מותא בעלמא, מאן דאחזי

עובדא אחרא דלא אצטריך על אחת כמה וכמה.

שור וחמור אוכחן דכתיב (דברים כב: 10) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו, בגין דאתער

לאתחברא סטרא אחרא כחדא לאבאשא עלמא, ומאן דפריש לון אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא מאן דפריש לון בההוא גוונא דקא אמרו דלא ישתכח שוע [פז ע"א] טווי ונוז כחדא האי ב"נ אסגי שלמא עליה ועל עלמא.

[p. 45] ועל דא קרבנא דקין מאי הוה, פשתים. קרבנא דהבל צמר, לא דא כדא ולא דא

כדא. רזא דכלא קין כלאים הוה ערבוביא דלא אצטריך, סטרא אחרא דלא זינא דחיה ואדם, וקורבניה מההוא סטרא קאתי. הבל מסטרא חדא אדם וחיה. ובמעאה דחיה אתחברו אלן תרין סטרין, ובגין דאתחברו כחדא לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא ואתאבידו.

ועד יומא דין סטרא דלהון קיימא, ומאן דחזי גרמיה בעובדא דחבורא דא אתער עליה

אינון סטרי כחדא ויכיל [p. 46] לאתזקאה ושארילוי רוחא אחרא דלא אצטריך. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוח קודשא למהוי קדישין לאשתכחא בשלימו בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(ויקרא ו: 3) ולבש הכהן מדו בד. אמאי אקרי בד, יחידאה בגין דלא בעי לאתחברא להאי

פשתים באחרא, ועל דא לא כתיב מדו פשתים אלא מדן בד יחידאה. וכהנא אמאי בעי

לאתחזאה בהאי, אלא אלן מאני בד בעי לאתחזאה בהו על מדבחא דעלתא כד הוה מפני

קיטמא דדשנא דעולה דהא עולה מסטרא דע"ז והרהורא בישא אתיא ובגין כך בעי לאתחזאה

בהו בלחודייהו ולא בערבובייהו כמא דאמרן בגין דיתכפר ליה לבי"נ כל אינון חובין דאתיין

מההוא סטרא. [p. 47] וכד עייל למקדשא אתר דשלימו אשתכח כל אינון פולחני דשלימותא

אע"ג דאתחברו לית לן בה כמא דאמרן בציצית בגין דתמן אשתכחו ואתחברו כל אינון זיינין

דלעילא ובכל אינון מאני מקדשא משתכחין כמה זיינין משניין דא מן דא וכלהו אתכלילו תמן

כגוונא דלעילא. זכאין אינון ישראל דקב"ה יֵהב להו אורייתא דקשוט אורייתא מהימנא ורחים להו על כל שאר עמין דכתיב (מלאכי א: 2) אהבתי אתכם אמר יי'.

פתח ר' חייא אבתריה ואמר כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו', [p. 48] ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי'. וכי תבאו אל הארץ, הא אוקמוה חברייא אבל ת"ח דהא אילנא לא עביד פירין אלא בארעא, וארעא אפיק לון ואחזי להווא איבא לעלמא, וארעא עביד פירין מגו חילא אחרא דעלה כמא דנוקבא לא עבדא פירין אלא מגו חילא דדכורא. והווא איבא לא אשלים באשלמותיה עד תלת שנין וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד דאשתלים. בתר דאשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא אסתכמת עמיה. בתר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא. ת"ח נוקבא עד תלת זמנין דאתעברת איבא דמעאה לא אשתלים, עד לבתר תלת עידונין נוקבא אתתקנת בהווא איבא ואסתכמו כחדא, כדין ההווא איבא שלימו דכלא ושפירו דכלא. בתר דנפיק עד תלת שנין לא אית ליה חילא דלעילא דהא כדין אשתלים בשולא דליה. לוי אתרעי מכלא תליתאה לאמיה דאתתקנת ביה ואסתכמת בהדיה. בתר תלת שנין אתפקדת עליה חילא עלאה לעילא.

[p. 49] ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי'. מאי קדש הלולים, תושבחן לשבחא ליה לקב"ה. עד הכא. מכאן ואילך רזא דמלה דבשנה [פז ע"ב] הרביעית מזדווגא כנסת ישראל בקב"ה והלולא חד אשתכח דכתיב קדש הלולים, הלולא וחדווא בזווגא חדא. מאן שנה רביעית, דא קב"ה. ותנינן שנה רביעית דא כנסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה דכורסייא, וכדין הוא קדש הלולים והלולא קדישא אשתכח וקב"ה אזדווג בהדה, וכדין חיילין אתמנן על עלמא על כל מלה ומלה כדקא חזי ליה. מכאן ולהלא מתברכאן כלהו ושאר למיכל כלהו בשלימותא דכלא, באשלמותא דעילא ותתא, [p. 50] ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומלעילא אסיר למיכל מניה ומאן דאכל מניה כמאן דלית ליה חולקא בקב"ה דהא ההווא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא דלא שארי עליה עד דישתלים ובלא רשותא תתאה דהא לא אסתכמת חילא דארעא ביה, והווא דאכיל מניה אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה ברכה לבטלה הוא דהא קב"ה עד כאן לא שרייא עלוי ולית ליה ביה חולקא. רחמנא לישובאן מאינון דלא משגיחין ביקרא דמאריהון. זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עליהו כתיב (משלי ד: 18) ואורח צדיקים כאור נגה וגו'.

רבי יוסי פתח קרא ואמר לא תאכלו על הדם וגו' . האי קרא אית בכמה אתרין דאוקמוה חברייא וכל הני קראי אבתריה וכל חד וחד באתגליא, אבל האי קרא אית לאתערא ביה דכתיב מפני שיבה תקום וגו', מפני שיבה דאורייתא סתם.

[p. 51] תקום, דבעי למיקם בקיומא. מכאן דבעי ב"נ למיקם מקמי ספר תורה. והכי אמר רב ייבא סבא כד הוה חמי ספר תורה הוה קאים קמיה ואמר מפני שיבה תקום. כד הוי חמי חומש דאורייתא עביד ליה הדורא והוה אמר והדרת פני זקן. כגוונא דא בעי ב"נ למיקם בקיומיה לקמיה דת"ח בגין דאיהו קאים בקיומא עלאה קדישא. והדרת פני זקן דאיהו ת"ח בעלמא. הכא רמז לעתיקא קדישא עלאה ורמז לכהנא עלאה. ור' שמעון הוה אמר מכאן רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה.

ותו תנינן האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום כמא דאתערו ביה, מפני שיבה, אזהר ליה לבר נש עד לא אסתליק בשיבותא דיקום בקיומא טבא בעלמא בגין דדא הוא הדורא ליה לסוף יומוי ולית שבחא ליה לב"נ כד איהו סב והוא לא יכיל למהוי ביש, [p. 52] אלא שבחא דיליה כד איהו בתוקפיה ואיהו טב. ושלמה מלכא אמר (שם כ: 11) גם במעללי יתנכר נער וגו'. כגוונא דא (קהלת יב: 1) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך וגו'.

א"ר אלעזר ודאי האי ארחא הוא דתקנא קמן והאי אורחא דקב"ה הוי. פתח ואמר (תהלים א: 6) כי יודע יי דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. כי יודע יי דרך צדיקים, מאי כי יודע, אלא קב"ה ידע ואשגח בארחא דצדיקייא לאוטבא להו ולאגנא להו והוא אזיל קמיהו לנטרא להו. ובגין כך מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההוא ארחא דקב"ה וישתתפון ליה בהדייהו, ובגין כך כתיב כי יודע יי דרך צדיקים.

מאן ודרך רשעים תאבד, היא מגרמה בגין דקב"ה לא [פח ע"א] אשתמודע ליה לההוא ארחא דלהון ולא אזיל בהדייהו.

כתיב דרך וכתבי ארח, מה בין האי להאי. אלא דרך [p. 53] דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה, וארח דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא דכתיב (איוב לד: 8) וארח לחברה עם פועלי און, וכתבי (משלי ד: 18) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

פרשת אמור

[p. 54] ויאמר יי' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. אייר יוסי מייט דא לקביל דא, מאי דכתיב לעילא ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו וגו', וסמיך ליה אמור אל הכהנים וגו'. משמע דכיון דאזהר להו לישראל לקדשא להו בכלא אזהר להו לכהני לקדשא לון וכן ללואי. לכהני מניין דכתיב אמור אל הכהנים, ללואי מנין דכתיב (במדבר יח: 26) ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם, בגין דישתכחון כלהו זכאין קדישין דכין.

[p. 55] אמור אל הכהנים בני אהרן. בני אהרן, וכי לא ידענא דבני אהרן נינהו, אלא בני אהרן ולא בני לוי, דאהרן הוא שירותא דכל כהני דעלמא דביה אתרעי קב"ה מכלא בגין למעבד שלמא בעלמא בגין דאהרן ארחוי סליקו קמיה וכל יומוי דאהרן הוה משתדל לאסגאה שלמא בעלמא, ובגין דארחוי כך סליק ליה קב"ה להאי למיטל שלמא בפמליא דלעילא, ובגין כך אמור אל הכהנים בני אהרן.

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם. רבי יהודה פתח (תהלים לא: 20) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בד נגד בני אדם. מה רב טובך, כמה עלאה ויקירא ההוא טובא דאקרי טוב יי' דביה עביד קב"ה טב בעלמא ולא מנע ליה בכל יומא בגין דביה אתקיים עלמא וקאים עליה.

אשר צפנת ליראיך, דתנן נהורא עלאה עבד קב"ה כד ברא עלמא וגניז ליה לצדיקא לזמנא דאתי הה"ד אשר צפנת ליראיך.

פעלת לחוסים בד. פעלת, בזמנא דאתברי עלמא ההוא נהורא הוה קאים ונהיר מרישא דעלמא לסייפי דעלמא. כד אסתכל קב"ה באינון חייבין [p. 56] דזמינין לקיימא בעלמא גניז ליה לההוא נהורא הה"ד (איוב לח: 15) וימנע מרשעים אורם. וזמין לאנהרא לצדיקא לעלמא דאתי הה"ד (מלאכי ג: 20) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

תי"ח בשעתא דבר נש קאים למיהך לההוא עלמא והוא בבי מרעיה אתיין עליה תלת שלוחין וחמי תמן מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא. וההוא יומא יומא דדינא עלאה הוא דמלכא בעי פקדונא דיליה. זכאה ההוא בר נש דפקדוניה אתיב למלכא כמא דאתיהיב ליה בגויה. אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא מה יימא למארי פקדונא. זקף עינוי וחמי למלאך המות קאים קמיה וסייפיה שליפא בידיה, קסטר בקטרין בקומטא דההוא בר נש, ולית ליה לנפשא קשיו בכלא כדפרישו דילה מן גופא. ובר נש לא מית

עד דחמי לשכינתא ומגו סגיאות תיאובתא דשכינתא נפשא נפקא [פח ע"ב] לקבלא לשכינתא. בתר דנפק מאן איהי נפשא דיתדבק בה ויתקבל בגווה והא אוקמוה להני מילי.

[p. 57] בתר דנפקא נפשא מן גופא ואשתאר גופא הכי רוח מסאבא אזדמן לשרייה עלוי ולסאבא לההוא גופא, ובגין דההוא רוח מסאבא אזדמן לא ליבעי ליה לאיניש למיבת ההוא גופא ליליא חד בגין דרוח מסאבא אשתכח בליליא ואשתטח בכל ארעא לאשכחא גופא בלא נפשא לסאבא ליה ואסתאב יתיר. [p. 58] ועל דא אזהר לכהני ואמר לנפש לא יטמא בעמיו בגין דאינון קדישין ולא ישרי עליהו רוח מסאבא ולא יסתאבון.

אמור אל הכהנים. ר' יצחק אמר אמור בלחישו, כמא דכל עובדיהון דכהני בלחישו כך אמירה בלחישו. זמנא חד ותרי זמני לאזהרא להו על קדושייהו בגין דלא יסתאבון, דמאן דמשמש באתר קדישא דישתכח קדישא בכלא.

[p. 59] לנפש לא יטמא, כמא דאוקימנא דגופא בלא רוחא מסאבא הוא ושארין עליה רוח מסאבא, דהא תיאובתא דרוחי מסאבא לגבי גופיהון דישראל איהי בגין דאתרק מנייהו רוח קודשא ובמנא דקודשא אתיין לאתחברא וכהני דאינון קדישין קדושתא על קדושתא לא בעיין לאסתאבא כלל בגין דכתיב (במדבר ו: 7) כי נזר אלהיו על ראשו, וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו אני יי', והוא כגוונא דלעילא קאים לתתא.

כתיב (תהלים קלג: 2) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיוורד על פי מדותיו. האי קרא אוקמוה אבל כשמן הטוב, דא משח רבות קודשא עלאה דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא. ד"א דנגיד ונפיק מרישא דכל רישין סתימא דכל סתימין.

על הראש, על הראש ודאי רישא דאדם קדמאה.
יורד על הזקן, דא דיקנא יקירא כמא דאוקמוה.

[p. 60] זקן אהרן, דא כהן גדול לעילא והא אוקמוה.

וההוא שמן [פט ע"א] יורד על פי מדותיו, דמאינון משיחן נגיד ונחית לתתאי, וכגוונא דא נגיד ואתעטר כהנא תתאה במשח רבות לתתא.

האי קרא לאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה. כתיב אמור אל הכהנים ואמרת אליהם לנפש לא יטמא. לא יטמאו מבעי ליה, מהו לא יטמא. אלא על ההוא עלאה מכלהו קאמר.

א"ר יהודה והא כתיב והכהן הגדול מאחיו וגו'. אלא ודאי הכי הוא כמא דאוקימנא.

וא"ר יצחק כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה אצטריך לאשתכחא יתיר מכלא כמה דאתמר.

[p. 61] ולאחותו הבתולה הקרובה אליו וגו'. מה כתיב לעילא, כי אם לשארו הקרוב

אליו וגו'.

ר' אבא פתח (ישעיה סג: 3) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבושו צועה ברוב כוחו אני מדבר בצדקה רב להושיע. מי זה בא מאדום, זמין קבי"ה לאלבשא לבושי נוקמא על אדום דחריבו ביתיה ואוקידו היכליה וגלו לכנסת ישראל ביני עממיא, ולמעבד בהו נוקמת עלמין עד דישתכחון כל טורין מליין מקטולי עמין ולמקרי לכל עופא דשמיא עליהו וכל חיות ברא יתזנון מנייהו תריסר ירחי ועופא דשמיא שבע שנין עד לא תסבל ארעא ניוולא דידהו הה"ד (שם לד: 6) כי זבח ליי' בבצרה וטבת גדול בארץ אדום, עד דאינון לבושי יסתאבון הה"ד (שם סג: 3) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, בגין דמנה נפקו אכלוסין דעלמא לחיילא על ירושלם ואינון שרו לאוקדא היכלא ובני אדום מפגרין שורין ורמו אבני יסודא הה"ד (תהלים קלו: 7) זכור יי' לבני אדום את יום ירושלם האומרים ערו ערו עד היסוד בה.
זה הדור בלבושו, באינון לבושי נוקמא דזמין לאלבשא.

[p. 62] צועה ברוב כחו. מה צועה, מתבר כמה דכתיב (שם מה: 6) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה מאן הוא דין דיעביד כל כך. פתח ואמר (ישעיה סג: 1) אני מדבר בצדקה, ההוא דאיהו רב להושיע ההוא דכתיב ביה (תהלים לג: 5) אוהב צדקה ומשפט, ואיהו צדקה ממש ואיהו רב להושיע. וכל כך למה, בגין דגרמו לה לכנסת ישראל למהוי שכיבא לעפרא בגלותא ולמנפל לארעא כמה דכתיב (עמוס ה: 2) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, ובגין כך קבי"ה ילבש לבושי נוקמא עליהו ולסאבא לון בסגיא דקטולייא דכתיב וכל מלבושי אגאלתי. וכל כך למה, דכתיב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש, דלאו חולקיה דעשו ולא הוות בעדביה דכתיב ביה (בראשית כה: 27) איש יודע ציד איש שדה. לה יטמא, באינון לבושי דנוקמא דזמין לאסתאבא בין אינון אכלוסין דכתיב לה יטמא, בגינה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והוא בעי לאקמא לה כמא דכתיב (ישעיה ס: 1) קומי אורי כי בא אורך וגו'.

[p. 63] לא יקרחה קרחה בראשם. ר' יוסי אמר לא יקרחה בה"א, מ"ט, אלא ההוא שמן

עלאה דאיהו משח רבות קודשא דאשלים לכל שבעה יומין כמה דאתמר דכתיב (ויקרא ח: 33) כי שבעת ימים ימלא את ידכם, ההוא אתעדני מניה ואתקרח אי איהו פגים רישיה, בגין דרישא דכהנא עלאה ההוא שמן עלאה הוי ועל דא לא לבעי ליה לכהנא לאחזאה ביה בגרמיה פגימו כלל והא אתמר ובגין כך כתיב בה"א.

פתח ואמר (תהלים קכו: 1) שיר המעלות בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים. בשוב יי את שיבת ציון, דא בגלות בבל אתמר דלא אשתכחו יתיר בגלותא אלא שבעין שנין דכתיב (ירמיה כט: 10) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכתיב היינו כחולמים, מאי כחולמים, אלא הא אתעררו חברייה דאיכא שבעין [פ"ט ע"ב] שנין בחלמא.

[p. 64] ות"ח הא אתמר כתיב כי שבעת ימים ימלא את ידכם. מאן שבעת ימים, הא אתמר ההוא אתר עלאה דאיהו כללא דכל שיתא אחרנין ואקרי שבע ואקרי תשובה. תנינן מאן דיתיב בתעניתא בשבת קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעין שנה אינון שבע אנפי מלכא דאפילו אי אסתכמו עליה לביש כל ההוא גזרא דינא אתקרע. מ"ט, בגין דאחיד ביה בההוא יומא בכללא דכלהו דאקרי שבע תשובה ובגיני כך בכלהו אחיד ואהדר בתשובה ואתקרע גזרא דינא דכלהו, ועל דא ודאי שבעין שנין איכא בחלמא.

[p. 65] כגוונא דא כהנא אתעטר בשבע דאקרי שבעת ימים, אי פגים רישיה ההוא שבע דאיהו כללא דכלהו אקרח מניה כל ההוא קדושא דכולהו דשריא עליה, ועל דא אזדהרו דלא יקרת ה"א קרחה בראשם וישתכחו פגימין מכלא, ובגין כך כהנא בעי לאשתכחא בשלימו יתיר מכלא כ"ש ההוא דאיהו עלאה מכלהו.

א"ר אבא כאן בה"א תתאה, כאן בה"א עלאה. כהנא דאיהו רב מכלהו בה"א עלאה דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא את ידו, דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם. כהנא אחרא בה"א תתאה. ובגין כך כתיב והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה וגו' ללבוש את הבגדים במא דאמרן, ובגין דאיהו קדישא כגוונא דלעילא כתיב ומן המקדש לא יצא.

ר' אבא פתח ואמר (דניאל ט: 7) לך יי הצדקה ולנו בושת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים וגו'. זכאין אינון ישראל דקב"ה [p. 66] אתרעי בהו מכל שאר עמין ומגו מהימנותא דלהון ירב להון אורייתא דקשוט למנדע אורחוי דמלכא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו אשתדל ביה בקב"ה דאורייתא כלא שמיה דקב"ה הוי, ובגין כך מאן דאתעסק באורייתא אתעסק ביה בשמיה ומאן דאתרחק מאורייתא רחיקא הוא מן קב"ה. תי"ח לך יי הצדקה, כד"א (ד"ה א כט: 11) לך יי הגדולה והגבורה וגו'. מאן צדקה, אתר דכל אנפין נהירין אחידן ביה והוא אחיד בכלהו וביה אשתכחו. ולנו בושת הפנים, אתר דכל אנפין ונהורין אתרחקן מניה. וצדקה אמת קשוט ונהורא דכלא נהורא דאנפין חידו דכלא. בשת, כסופא רחיקו דקשוט. מאן דאיכסיף בגין דאמת דאיהו צדקה אתרחק מניה, רחיקו דאנפין נהירין.

ת"ח כהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין בנהירו דאנפין בחידו יתיר מכלא ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא אלא כלא כגוונא דלעילא. זכאה חולקיה דעליה כתיב (במדבר יח: 20) אני חלקך ונחלתך, וכתוב (דברים יח: 2) י' הוא נחלתנו, ועל דא בעי לאתחזאה שלים בכלא בגרמיה בלבושיה דלא יפגים גרמיה כלל כמא דאתמר.

[p. 67] והוא אשה בבתוליה יקח. ר' שמעון פתח כתיב (שם כב: 17, 19) והנה הוא שם עלילות דברים וגו', וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו' כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה היא או בתולת בעלה היא, מהו [צ"ע] בתולת ישראל הכא. (דברים לב: 7) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אוף הכא כהנא דקאים כגוונא דלעילא כתיב והוא אשה בבתוליה יקח. הכי נמי בבתוליה דלא תפוק מזמנא דחצדא לבר והוא אתמר.

[p. 68] רבי שמעון הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי יהודה ור' יוסי ור' חזקיה. פתח ר' שמעון ואמר (תהלים קיא: 5) טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו, זכאין אינון ישראל דחלי קב"ה דכל מאן דדחיל ליה הכי כתיב ביה (משלי לא: 15) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. מהכא אוליפנא דכל בר נש דלעי באורייתא בליליא וקם בפלגות ליליא בשעתא דכנסת ישראל אתערעא לאתקנא ביתא למלכא האי אשתתף בהדה והאי אקרי מבי מלכא ויהבין ליה כל יומין תיקוני ביתא הה"ד ותתן טרף לביתה. מאן ביתה, כל אינון דמשתתפי בהדה בליליא ואקרוון בני ביתא. ובגין כך טרף נתן ליראיו, מההוא טרף ממש דאיהי נטלא מאתר רחיקא עלאה דכתיב (שם לא: 14) ממרחק תביא לחמה. ומאן זכי להאי טרף, סופיה דקרא אוכח דכתיב (תהלים קיא: 5) יזכור לעולם בריתו, מאן דאשתדל באורייתא לאשתתפא בהדה בליליא. ולא עוד אלא דצדיק חד עלאה אית ליה לקב"ה והוא אשתתף בהדיה וירתין תרווייהו לכנסת ישראל דכתיב (ישעיה ס: 21) וצדיקים לעולם יירשו ארץ.

[p. 69] תו פתח ואמר ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני י' מקדשו. ת"ח כל מאן דאפיק זרעא לבטלא לא זכי למחמי אנפי שכינתא ואקרי רע דכתיב (תהלים ה: 5) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, האי מאן דאפיק ליה בידיה או במלה אחרא. ואי תימא דאנפיק ליה באנתו דלא מתעברא הכי נמי, לא, אלא כמא דאמרן.

[p. 70] ועל דא יבעי ב"נ מקב"ה דיזמין ליה מאנא דכשרא דלא יפגים זרעיה דמאן דאפיק זרעיה במאנא דלא כשרא פגים ליה לזרעיה. ווי ליה למאן דפגים זרעיה. ומה בשאר אינשא כך בכהנא רבה דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקודשא עלאה עאכ"ו.

מהו בעמיו, בעמיו ודאי. כתיב לעילא אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח,
וכתיב ולא יחלל זרעו בעמיו. בעמיו, בהן מבעי ליה, מהו בעמיו. אלא מלה דא קלנא בעמיו
פגימו ועל דא כתיב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי כלא כגוונא דלעילא.
כי אני יי' מקדשו, מהו מקדשו, אלא אנא הוא דאיהו מקדש ליה כל יומא ובגין כך לא
יפגים זרעיה ולא אשתכח ביה פגימו. ד"א כי אני יי' מקדשו, מהו מקדשו, דאנא בעינא לקדשא
ליה וישתכח קדישא בכלא, דקדישא ישתמש בקדישא.

ת"יח קב"ה [צ ע"ב] ישתמש ע"י דכהנא דישתכח קדישא כד אתי לשמשא ובגין דקב"ה
ישתמש על ידא דקדישא כהנא ישתמש ע"י דדכיא דאתקדש בדכיותיה, ומאי איהו, ליואי. בר
נש אחרא [p. 71] ישתמש ע"י דקדישא אחרא בגין דאשתכחו כלא בקדושא לשמשא לקב"ה.
זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דעלייהו כתיב (ויקרא כ: 26) ואבדיל אתכם מן
העמים להיות לי. כמה פרישן ישראל מכלא בקדושא דכתיב (שם) והתקדשתם והייתם קדושים
כי קדוש אני יי'.

תו פתח ואמר (תהלים ג: 9) ליי' הישועה על עמך ברכתך סלה. ליי' הישועה, הכי תנינן
זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאתגלו אתגלייא בינייהו שכינתא וכו', וכד יפקון מגלותא
פורקנא למאן, לישראל או לשכינתא או לקב"ה, והא אוקמוה בכמה קראי והכא ליי' הישועה
ודאי. אימתי, על עמך ברכתך סלה, בשעתא דקב"ה ישגח עלייהו דישראל לאפקא לון מגלותא
ולאוטבא להו כדין ליי' הישועה ודאי. ועל דא תנינן דקב"ה ייתוב עמהון דישראל מן גלותא
הה"ד (דברים ל: 3) ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך.

[p. 72] איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום לא יקרבו להקריב. ר' יצחק אמר בגין
דאיהו פגים אסיר לשמשא ואוקמוה דב"נ דאשתכח פגים לית ביה מהימנותא וההוא פגימו
אסהיד עליה וכ"ש כהנא דבעינא לאשתכחא שלים מארי מהימנותא יתיר מכלא והא אוקמוה.
ר' אלעזר הוה יתיב בקישטרא דבי חמוי והוה אמר זילגא דקיסטרא בעיטא שכיח.
אדהכי עבר חד ב"נ פגים מעיניה חד, אמר חמוי נשאל בהאי.
אמר פגים הוא ולא מהימנא הוא.

[p. 73] אמר נשאל בהדיה, אתו שאילו ליה טופקא מאן הוא בעלמא.
אמר עתירא אבל דיסליף בהאי אנא מכלהו.
א"ר אלעזר במלוי אשתמודע דלאו מהימנותא גביה ולא בר מהימנא הוא. ת"יח קב"ה
אמר כל איש אשר בו מום לא יקרבו דהא קדושא דלעילא לא שריא באתר פגים.

פתח ואמר (ישעיה ח: 20) לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה. לתורה ולתעודה, מאן הוא תורה ומאן הוא תעודה. אלא תורה דא תורה שבכתב, תעודה דא תורה שבע"פ ולא שרי באתר פגים דהא על תורה שבכתב אתבני.

כתיב (שם: 16) צור תעודה חתום תורה בלמודי. צור תעודה, דא תורה שבע"פ בגין דתמן אתצריך צרורא דחיי ובתעודה אתקשר קשרא דחייך דלעילא למהוי כלא חד. [p. 74] ומתמן ולתתא אתפרשן אורחין ושבילין הה"ד (בראשית ב: 10) ומשם יפרד, מתמן אתפרשן אורחין בעלמין כלהו.

חתום תורה בלמודי. חתום תורה, חתימא דאורייתא דאיהי תורה שבכתב באן אתר הוא. בלמודי, אלין נביאי כד"א (מלכים א ז: 21) ויקם את העמוד הימני ויקרא את שמו יכין ויקם את העמוד השמאלי ויקרא את שמו בעז, ומתמן אתפרשן אורחין לנביאי מהימני וקיימי אלן בקיומא לגופא דשית סטרין הה"ד (שיר ה: 15) שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז. וכלא לא קיימא אלא בשלימו ולא שרייא קדושא דכלא אלא בשלימו, כד מתחבראן דא בדא כלא הוא שלים כלא חד לא איפגים אתר, ועל דא אתקרי כנסת ישראל שלם כד"א (בראשית יד: 18) ומלכי צדק מלך שלם, (תהלים עו: 3) ויהי בשלם סכו. [p. 75] בגין כך לא שרייא כלא אלא באתר שלים ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב, כגוונא דהאי קרבנא דביה מומא לא אתקריב. מאי טעמא, דכתיב כי לא לרצון יהיה לכם.

ואי תימא הא קב"ה לא שרייא אלא באתר תבירא במאנא תבירא כמא דכתיב (ישעיה נז: 15) ואת דכא ושפל רוח וגו'. האי אתר שלים הוא יתיר מכלא בגין דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא גאותא עלאה ודא הוא שלם, אבל לא כתיב ואת [צא ע"א] עור ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דכא ושפל רוח. מאן דמאיך גרמיה קב"ה זקיף ליה. בגיני כך כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בעי למהוי שלים יתיר מכלא ולא יתחזי פגים ועל דא אזוהר להו לכהני דכתיב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום וגו'.

תו פתח ואמר (מלאכי א: 8) וכי תגישון עור לזבוח אין רע וכי תגישו פסח וחולה אין רע, וכי קב"ה אמר אין רע, אי הכי טוב הוא, אלא סופיה דקרא אוכח דישראל באינן יומין הוו ממנן כהני מארי דמומין על גבי מדבחא ולשמשא למקדשא ואמרי מאי אכפת ליה לקב"ה דא או אחרא ואינן הוו דאמרי אין רע, וקב"ה אתיב לון ההוא מלה דהוו אמרי, אמר ישראל אתון אמרי כד מתקריב מארי דמומין על פולחני אין רע, מאי אכפת ליה לקב"ה.

סופיה דקרא מאי כתיב, הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך, בר נש מנייכו אי בעיתו לקרבא קמיה [p. 76] דורונא אתון משדרין ליה בפגימא או לא, הירצך או הישא פניך בהאי דורונא, כ"ש וכ"ש דאתון מקרבין קמאי בר נש פגים לקרבא דורונא, האי דורונא דילכוך

לכלבי אתמסר, דודאי בר נש דאיהו פגים פגים הוא מכלא פגים הוא מהימנותא ועל דא כל איש אשר בו מוס לא יקרבו וגו'.

אמר רבי יוסי זמין קב"ה לאשלמא להו לישראל ולאשתכחא שלימין מכלא דלא יהא בהו מארי דמומין כלל בגין דיהון תקונא דעלמא כאלין מאני לבושא דבר נש דאינון תקונא דגופא הה"ד (איוב לח: 14) ויתיצבו כמו לבוש.
ד"א כד יתערון מעפרא כמה דעאלו הכי יקומו, חגרין וסומן עאלו חגרין וסומין יקומו בההוא לבושא דלא יימרון דאחרא הוא דאתער, ולבתר קב"ה ייסי לון וישתכחון שלימין קמיה וכדין יהא עלמא שלים בכלא כדין (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

[p. 77] שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי'. רבי יוסי פתח (תהלים לו: 7) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי'. האי קרא אית לאסתכלא ביה ותא חזי צדק כתרא קדישא עלאה. כהררי אל, כאינון טורין עלאין קדישין דאקרון טורי אפרסמונא דכיא, ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא כל דינהא בשקלא חדא לכלא דלית בההוא דינא רחמי. משפטיך תהום רבה, משפט דאיהו רחמי נחית לתתא לתקנא עלמא וחייס על כלא ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא, ובגין דאיהו רחמי אדם ובהמה תושיע יי', לכלא בשיקולא חדא.

אדם ובהמה, הא אוקמוה מאן דאיהו אדם ושוי גרמיה כבהמה. [p. 78] אדם ובהמה, דין אדם ודין בהמה חד הוא. אדם, (בראשית יז: 12) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. ובהמה, והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי' בגין דעבר עלייהו שבת תתא והא אוקמוה.

רבי חייא פתח (שופטים ה: 4) יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה אף שמים נטפו וגו'. ת"ח זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו ואינון מתדבקין ביה ואקרון קדישין עם יי'. עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי' כמא דאוקימנא דהא ישראל מתמניא יומין מתדבקין ביה בשמיה ואינון דיליה רשימין בשמיה לתתא כד"א (דברי הימים א יז: 21) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ושאר עמין כלהו לא מתדבקין ביה ולא אזלין בנימוסוהי ורשימא קדישא אעדיו מנייהו עד [צא ע"ב] דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא.

ות"ח בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל זמין ביה לבני עשו, אמר לון בעאן אתון לקבלא [p. 79] אורייתא. בההיא שעתא אתרגזי ארעא קדישא ובעא לעאלא לנוקבא דתהומא רבה. אמרה קמיה מארי עלמא פסטירא דחדווא תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא קלטינא קמי ערלין דלא רשימין בקיימד.

אמר לה קב"ה כורסייא כורסייא ייבדון אלף עמין כוותייהו וקיימא דאורייתא קדישא לא אודמן קמיייהו, הה"ד יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי בגין דאורייתא לא אתיהיבת דאיהי קיימא קדישא אלא למאן דאית ביה קיימא קדישא, ומאן דיהיב אורייתא למאן דלא אתגזר משקר בתרי קיימי, משקר בקיימא דאורייתא ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל, דאורייתא להאי אתר אתיהיב ולא לאחרא.

[p. 80] רבי אבא אמר משקר בתלת דוכתי עלאי, משקר בתורה משקר בנביאים משקר בכתובים. משקר בתורה דכתיב (דברים ד: 44) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. משקר בנביאים דכתיב (ישעיה נד: 13) וכל בניך למודי יי', אינון למודי יי' ולא אחרא, וכתיב (שם ח: 16) חתום תורה בלמודי, אינון ולא אחרא. משקר בכתובים דכתיב (תהלים עח: 5) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל אשר ציוה את אבותינו להודיעם לבניהם, וכתיב (שם קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך. מאן צדיקים, דא צדיק וכנסת ישראל דמאן דלא אתגזר ולא עאל בקיימא דלהון לא יודון לשמיה קדישא דאיהי אורייתא.

א"ר חייא כיון דאתגלי קב"ה על טורא דסיני למיהב אורייתא לישראל שכיכת ארעא ותבת בנייחא הה"ד (שם עו: 5) ארץ יראה ושקטה.

ת"ח בר נש דאתיליד לא אתמנא עליה רוחא דלעילא עד דאתגזר, כיון דאתגזר אתער עליה אתערותא דלעילא. זכי ורבי ולעי באורייתא [p. 81] אתער עליה אתערותא יתיר, זכי ועביד פקודי אורייתא אתער עליה אתערותא יתיר, זכי ואינסיב ואוליד בנין ואולף לון ארתי דמלכא קדישא הא כדין הוא בר נש שלים, שלים בכלא.

אבל בהמה דאתיליד בההיא שעתא דאתיליד ההוא חילא דאית לה לסופא אית לה בההיא שעתא דאתיליד ואתמנה עלה, ובגין כך כתיב שור או כשב או עז, דהא עגל או טלה או שעיר לא כתיב אלא שור או כשב או עז, ההוא דאית ליה לסופא אית ליה כד דאתיליד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה חילא ויתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה, כד ישרי עליה שבת חד, ואי לא לא יתקיים, ועוד דייטביש מזוהמא דאמיה. ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא כתיב ירצה לקרבן אשה ליי', בקיומא דשבת חד דאתעבר עליה.

ובר נש בקיומא דשבת חד אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא וחילא דיליה. בתר דאתגזר אתער ההוא עלאה וכנסת ישראל אעבר עליה וחמאת ליה ברשימא קדישא ואתערת

עליה ושרייה עליה רוחא דההוא עלמא קדישא כד"א (יחזקאל טז: 6) ואעבור עליך ואראך מתבוסת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי. [p. 82] התם כד נפקו ישראל ממצרים דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה כדין כתיב בדמיך חיי, הכא מאי בדמיך חיי. אלא תרין דמין, דם מילה ודם פריעה, חד דגזירו בכנסת ישראל וחד דפריעה בצדיק עולם, ואלין תרין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי הה"ד בדמיך חיי.

רבי שמעון אמר כתיב (תהלים כה: 14) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק עולם [צב ע"א] בקשורא חדא. [p. 83] יו"ד תלת אתוון שלימו דכלא. ראשיתא דכלא יי עלאה דכלא, ו' אמצעיתא שלימותא דכל סטרין מעבר לכל רוחין ביה תלייא מהימנותא, ד' גנתא צרורא דחיי. את דא זעירא שלימו דכלא, את דא סתימא דכל סטרין. כד נפיק, נפיק כמלכא עם חילו. תב לבתר יי בלחודוי, ביה אסתים מלה ביה נפיק סגיר ופתח.

ה"א שלימותא דכלא לעילא ותתא והא אתמר. ה' הא ידיעא, א' הוא יו"ד שלימו דתלת אתוון דאינון ברישא דסתימין ביי ואע"ג א' הא אוקמוה, וכלא חד מלה הוא שלימו דשמא קדישא הוא שלימו דעילא ותתא, בגין כך לזמנין ה"א נטיל א' בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי. [p. 84] ת"ח כל את ואת משמא קדישא ביה אתחזי שלימו דכל שמא. יו"ד הא אתמר שלימו דכלא. ה"א שלימו דכלא ואע"ג דלא איהו באל"ף ה' בלחודוי הא אתמר בדיוקנא איהו שלימותא דכלא. וא"ו בין בסטרא דא בין בסטרא אחרא שלימו הוא דכלא. וא"ו ה"א שלימו יתיר לאעטרא לכלא. ה' הא כלא חד והא אתערנא ביה.

ת"ח והיה שבעת ימים, וא"ו ה"א יו"ד ה"א אתגליפו אתוון. ו' ה' הא שבעה יומין דאתכלילו בחד. יי ה' הא שבעה יומין, יי חד כללא דכלא, ה' תלת היא ותרין בנין, בברא חד תרין אבהן ביה כלילן הא שיתא, ברתא נוקבא חד הא שבעה. אשתמע דהי עלאה כללא דשיתא, י"ה שבעה היינו דכתיב (מלכים א ח: 65) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום.

[p. 85] והיה שבעת ימים תחת אמו, תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב (ד"ה א כט: 11) לך יי הגדולה והגבורה וגו', ועל דא שבעת ימים לתתא ליקרא דאמא עלאה, תחת אמו לתתא.

כתיב (שמואל א ב: 5) עד עקרה ילדה שבעה, עקרא דכל ביתא ילדה שבעה, שבעה יומין דחג. ורבת בנים אמללה, אלין קרבנין דחג דנחתין בכל יומא מן מנינא.

[p. 86] ות"ח אלין סלקין לעילא ואלין נחתין לתתא כד"א (עובדיה א: 4) אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם יי, וישראל סלקין מתתא לעילא דכתיב

(בראשית כח: 14) והיה זרעך כעפר הארץ, וכתוב (שם כו: 4) והרביתי את זרעך ככוכבי השמים, ולבית סלקין על כלא ומתדבקין באתר עלאה על כלא הה"ד (דברים ד: 4) ואתם הדבקים בניי אלהיכם חיים כלכם היום.

ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד. אמר ר' יוסי כתרגומו לה ולברה דעקרא דאמא למנדע ברא דאזיל בתרה ולא אזיל בתר אבוה ואן לא ידעין מאן הוא. לא תשחטו ביום אחד. א"ר יהודה מ"ט, אי תימא משום עגמת נפש דבעירא ניכוס להאי בביתא חד ולהאי בביתא אחרא או להאי השתא ולהאי לבתר. [p. 87] א"ל אית מאן דשרי ולא הכי אלא ביום אחד ממש.

ת"ח תנין יפה תענית לחלום כאש בנעורת ועקרא דתעניתא בהווא יומא ממש ולא ביומא אחרא. מאי טעמא, בגין דלית לך יום לתתא דלא שלטא ביה יום אחרא עלאה וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא אוליפנא דהווא יומא לא אעדי עד דאתבטל ההיא גזרה ואי דחי ליה ליומא אחרא הא שולטנא אחרא הוא ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. כהאי גוונא לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא ובעי בר נש דלא יעביד פגימו בהווא יומא ולא איפגים קמי שאר יומין אחרנין.

ותנין בעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא, אי בר נש עביד עובדא כדקא [צב ע"ב] יאות הכי יתער חילא כדקא יאות לעילא. עביד בר נש חסד בעלמא יתער חסד דלעילא ושאר בהווא יומא ואתערט ביה [p. 88] בגיניה, אתדבר בר נש ברחמי לתתא יתער רחמי על ההווא יומא ואתערט ברחמי בגיניה וההוא יומא קאים עליה למהוי אפטרופא בגיניה בשעתא דאצטריך ליה. כגוונא דא בהפוכא דדא ועל כלא אי עביד בר נש עובדא דאכזרי הכי אתער בהווא יומא ופגים ליה ולבית קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא. בהווא מדה ממש דבר נש מודד בה מודדין ליה.

תנין דישראל אכזריות אתמנע מנייהו מכל שאר עמין ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא דהא כמה מארי דעינין קיימין עליה דבר נש בהווא עובדא. זכאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא דהא בעובדא תליא מלתא בכלא לאתערא מלה אחרא.

רבי שמעון פתח (בראשית מב: 1) וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב אל בניי למה תתראו. האי קרא רזא דחכמתא אית ביה ואית לן לאסתכלא ביה דלאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה, אלא ת"ח בשעתא דקב"ה בעי למידן עלמא בכפנא לא יהיב מלה לידא דכרוזא דהא כל דינין דעלמא אחרנין כרוזא כריז עלייהו עד דלא יחתון לעלמא ודינא דא לא

אתיהיב לכרוזא אלא קב"ה אכריז עליה וקרי עליה הה"ד (מלכים ב ח: 1) כי קרא יי' לרעב.
[p. 89] מההוא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין בפקידו דתרעין ואסיר ליה לבר נש דאית
ליה שבעא לאחזאה גרמיה בשוקא ולאחזאה ביה שבעא דהא אחזי פגימו לעילא ואכחיש מלה
דמלכא, כביכול כאלו מעבר ממנן דמלכא מאתריהו. ועל דא אמר יעקב לבניו למה תתראו,
למה תעבדון פגימו לעילא לאכחשא מלה דמלכא וכל אינון ממנן בכריזו דיליה. אבל הנה
שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה ותמן אחזיאו גרמיכו בשבעה ולא תכחישו פמליא
דלעילא. ות"ח יעקב כמה תבואה הוה ליה ולא בעא אלא למהוי בנוי זכאין ולא ישתכח פגימו
בעובדא דיליה.

תו פתח ואמר (ויקרא ט: 22) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם, ותנינן ידו כתיב דבעי
לזקפא ימינא על שמאלא, ואמאי, לאחזאה עובדא לתתא בגין דיתער עובדא דלעילא.
[p. 90] כתיב (שם כה: 9) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום
הכפורים תעבירו שופר בכל ארצכם. שופר תרועה אמאי, אלא שופר דמתבר שלשלאין דמתבר
שולטנותא מכל עבדין ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט ולא כפיף לאחזאה חירו לכלא דהא
יומא גרים, ובכלא בעי לאחזאה עובדא ועל דא שופר ולא קרן בגין לאחזאה מאן הוא אתר.
זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעין לאתדבקא במלכא קדישא
ולאתערא חילא דלעילא ולאמשכא קדושא דמאריהון עליהו. בגין כך כתיב (דברים לג: 29)
אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי' וכתוב (שם ד: 4) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם
היום. [צג ע"א]

[p. 91] אלה מועדי יי' מקראי קדש אלה הם מועדי. ר' יצחק פתח (בראשית א: 5) ויקרא
אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויקרא אלהים לאור יום. תנינן
אור דהוה בקדמיתא הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא וכד אסתכל קב"ה לחייבין דזמינן
למיקם בעלמא גניז ליה לצדיקייא לעלמא דאתי הה"ד (איוב לח: 15) וימנע מרשעים אורם,
וכתיב (תהלים צז: 11) אור זרוע לצדיק.
ת"ח ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, והא תנינן יהי אור, אור דכבר הוה,
והכא אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי הדר ואמר ולחשך קרא לילה. אי תימא כל חד בלחודוי
[צג ע"ב] הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דלית לך יום בלא לילה ולית לך לילה בלא
יום ולא אקרי חד אלא בזווגא חדא. מכאן דקב"ה וכנסת ישראל אקרי אחד ודא בלא דא לא
אקרי אחד.

[p. 92] תי"ח בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא כביכול קב"ה לא אקרי אחד, ואימתי אקרי אחד, בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא וכנסת ישראל אתהדרת לאתרה לאזדווגא ביה בקב"ה הה"ד (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. בגין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דא בלא דא לא אקרי אחד.

תי"ח מועדי יי, לאזדווגא כלא באתר חד ולאשתכחא כלא חד בשלימו ולמהוי ישראל לתתא בזווגא חדא גוי אחד בארץ. תינח קב"ה וכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון כגוונא דלעילא במה אקרונ אחד. [p. 93] בירושלם דלתתא אקרונ ישראל אחד. מנא לן, דכתיב (שמואל ב ז: 23) גוי אחד בארץ, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרונ אחד ולא אינון בלחודייהו דהא ומי כעמך כישראל גוי אחד סגי ליה אבל לא אקרונ אחד אלא בארץ בזווגא דהאי ארץ כגוונא דלעילא, ובגין כך כלא קשיר דא בדא זווגא חדא. זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה הא אתמר ואוקמוה.

[ח"ב לב ע"א] רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי באורחא. אי"ר יוסי לרבי חייא אמאי את שתיק דהא אורחא לא אתתקן אלא במלי דאורייתא. אתנגיד רבי חייא ובכה, פתח ואמר (בראשית יא: 30) ותהי שרי עקרה אין לה ולד. ווי על דא ווי לההוא זמנא.

אי"ל רבי יוסי אמאי את עציבת באתר דא והא אולידת לבתר והוה לה ברא גזעא קדישא.

[p. 94] אי"ל את חמי ואנא חמינא, מפומיה דר' שמעון שמענא מלה ובכינא. אי"ל מאי היא.

אי"ל ווי על ההוא זמנא דהא בגין דשרה אתעכבא מה כתיב, (שם טז: 2) ותאמר שרי לאברם בא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה וגו', ועל דא קיימא שעתא להגר למירת גבירתה והוה לה ברא מאברהם.

ואברהם אמר לו ישמעאל יחיה לפניך, אע"ג דקב"ה קא מבשר ליה על יצחק אתדבק אברהם ביה בישמעאל עד דקב"ה אתיב ליה ואמר ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתי אותו. ולבתר אתגזר ועאל בקיימא קדישא עד דלא יפוק יצחק לעלמא.

ותי"ח ארבע מאה שנין קיימא ההוא ממנה דישמעאל ובעא קמי קב"ה, אי"ל מאן דאתגזר לית ליה חולקא בשמך. [p. 95] אי"ל אין.

אמר והא ישמעאל דאתגזר ולא עוד אלא דאתגזר בן שלש עשרה שנה, אמאי לית ליה

בד חולקא.

א"ל דא אתגזר כתקונו כדקא יאות ודא לאו הכי, ולא עוד אלא דאלין מתדבקן בי

כדקא יאות לתמניא יומין ואלין רחיקין מני.

א"ל ועם כל דא כיון דאתגזר לאו יהא להו אגר בגיניה.

ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר. מה עבד קב"ה, ארחיק להו לבני

ישמעאל מדבוקא דלעילא ויהב להון חולקא לתתא בארעא קדישא בגין ההוא גזירו דבהון.

וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהי ריקניא מכלא זמנין סגיאיין כמה דגזירו

דלהון בריקניא דלא בשלימו ואינון יעכבון להו לבנוי דישראל לאתבא לדוכתייהו עד דישתלים

ההוא זכותא דישמעאל. [p. 96] וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין בעלמא ולא תכנשא בני

אדום עלייהו ויתערו קרבא בהו חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמיך לירושלם וישלטון אלין

באלין וארעא לא אתמסר לבני אדום.

בההוא זמנא אתער עמא חד מסיפי עלמא על רומי חייבא ויגח בה קרבא תלת ירחין

ויתכנשון תמן עממיא ויפלו בדייהו עד דיתכנשון כל בני אדום מכל סייפי עלמא, וכדין יתער

קב"ה עלייהו הה"ד (ישעיה לד: 6) כי זבח ליי בבצרה וטבח גדול בארץ אדום. לבתר דא מאי

כתיב, לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, ושיצי לבני ישמעאל ממנה [p. 97] ויתבר כל

חילין דלעילא ולא אשתאר חילא על עמא דעלמא אלא חילא דישראל בלחודוי, ההוא דאמר

(תהלים קכא: 5) יי צלך על ידך ימינך, בגין דשמא קדישא בימינא אורייתא בימינא ועל דא

בימינא תלי כלא, ותניין דבעי לזקפא ימינא על שמאלא כמה דאוקימנא דכתיב (דברים לג: 2)

מימינא אש דת למו, ולזמנא דאתי כתיב (תהלים ס: 7) הושיעה ימינך וענני.

[ח"ג צג ע"ב] אלה מועדי יי מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדס, ר' יצחק פתח

(תהלים כז: 8) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר

אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלכא אמר דא בגין כנסת ישראל לקביל מלכא

קדישא. ומאי אמר, לך אמר לבי, בגינך אמר לבי לבני עלמא ואזהר לון. לבי, דאיהו אחיד ביה,

דדא בגין מלכא עלאה אמר.

בקשו פני, אלין עטרי דמלכא קדישא כתרי מלכא דאיהו אחיד בהו ואינון ביה, אינון

שמייה והוא ושמייה מלה חד הוא. בגין כך אמר דוד את פניך יי אבקש כד"א (שם קה: 4) דרשו

יי ועזו בקשו פניו תמיד.

[p. 98] ת"יח יאות הוא דוד מלכא למימר שירתא בגין כנסת ישראל יתיר מכל בני עלמא ולמימר מלי דכנסת ישראל למלכא.

ד"א לך אמר לבי, בגינך אמר לבי לבני עלמא בקשו פני, אלין זמנייא וחגייא דכלהו זמין להו לאתר דאקרי קדש בגין לאעטרא לון כל חד וחד ליומיה כל חד וחד לזמניה וישתאבון כלהו מההוא עמיק דעמיקתא דנחלין ומבועין נפקין מניה. בגין כך כתיב מקראי קדש, זמינין לההוא אתר דאקרי קדש לאתעטרא ביה ולאשתאבא ביה בגין דיתקשרון כלהו כחדא וישתכח בהו חדוותא.

ר' אבא אמר מקראי קדש, זמינין דקדש, וכד מהאי זמינין זמינין מנחלא דנגיד ונפיק. למלכא דזמין בני נשא לסעודתיה, אעתר קמייהו מכל זיני מיכלא דעלמא, אפתח לון גרבי חמרא שפיר ברוא שפיר למשתייא. דהכי מתחזי, מאן דזמין למכלא ולמשתייא זמין. כך מקראי קדש, כיון דאינון זמינין לסעודת קדש זמינין אינון לחמרא טב ושפיר דמנטרא כד"א (שיר א: 2) כי טובים דודיך מיין, ועל דא מקראי קדש כתיב.

[p. 99] אשר תקראו אותם במועדס, הכי תנינן כתיב (שמות כב: 30) ואנשי קדש תהיון לי, ישראל לתתא אקרון אנשי קדש. כיון דזמינין אינון מקדש לעילא אתון אנשי קדש לתתא זמינו להו כדין ואתקינו לון סעודתא וחדוי דהא לכו אתחזי בגין דתתקרון אנשי קדש ויהון כלהו [צד ע"א] זמינין בכל סטרי קדש לעילא ותתא.

ד"א אלה מועדי יי, מהו מועדי יי. ר' שמעון אמר מיי אינון דביה אתקשרו מתתא לעילא ומעילא לתתא, כלהו ביה מתקשרן ומתעתנדן כלהו לאתקשרא בקשרא חד בקשרא דמלכא קדישא. מאי טעמא, כמה דמלכא ירית לאבא ולאמא ואחיד בההוא קדש ואתעטר בהו, בגיני כך כל אינון דאחידן ביה במלכא בעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש בגין דאתאחדו כלהו כחדא במלכא עלאה. ועל דא מועדי יי אקרון ולבתר מקראי קדש דהא בהו אתעטר מלכא.

[p. 100] אשר תקראו אותם במועדס. תרין חולקין אית לישראל בהו, אי מסטרא דמלכא חולקא עלאה אית לישראל ביה דכתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי אלהיכם, (שם לב: 9) כי חלק יי עמו. ואי מסטרא עלאה דקדש חולקא עלאה אית ליה לישראל ביה, ועל דא לכו אתחזו לזמנא להו ולתקנא קמייהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו. מאן דזמן לאחרא בעא לאחזאה חידו ואנפין נהירין לנטרא אורחיה דההוא אושפיזא.

למלכא דזמין אושפיזא יקירא, אמר לבני היכליה כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה, דא עביד עבידתיה ודא אזיל בסחורתיה ודא בחקליה, בר ההוא יומא דילי דכלהו מתעתדין בחדוותא דילי. השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקירא, לא בעי דתשתדלון בעבידתא

ולא בסחורתא ולא במדברי ולא בחקלי אלא כלכו אזדמנו כגוונא דההוא יומא דילי ואתקיננו גרמייכו לקבלא ההוא אושפיזא באנפין נהירין בחדוותא בתושבחתא ואתקיננו ליה סעודתי יקירין בגין דיהא זמינו דיליה בכל סטריין.

כך אמר קב"ה לישראל בני כל שאר יומין אתון משתדלין בעבידתא בסחורתא בר ההוא יומא דילי. השתא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית, אתון קבילו ליה באנפין נהירין זמינו ליה אתקיננו ליה סעודתי עלאי פתורי מסדרן כגוונא דההוא יומא דילי. בגין כך תקראו אותם במועדס.

ת"ח בשעתא דישראל לתתא חדאן משבחין שבחא לקב"ה מסדרין פתורי מתקנין גרמייהו במאני יקר מלאכי עלאי אמרי מה טיבן דישראל בכך. קב"ה אמר לון אושפיזא עלאה אית להון יומא דין. אמרי ליה ולא דילך הוא מההוא אתר דאקרי קדש.

[p. 101] אמר לון ולא קדש ניהו ואקרון קדש, לון אתחזי לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי דהא אינון דבקין בי, וחד מסטרא דקדש דכתיב קדש ישראל ליי. הואיל וישראל אקרון קדש אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו דהאי אושפיזא מקדש הוא דכתיב מקרא קדש מקראי קדש.

פתחי כלהו ואמרי (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

תלתא אינון זמינין מקדש ולא יתיר, חג המצות חג השבועות חג הסוכות.

אמר ליה רבי אבא וכי השבת לאו זמין איהו מקדש.

אמר ליה לאו בתרי סטריין, חד דהוא ודאי קדש אקרי דכתיב (שמות לא: 14) ושמרתם

את השבת כי קדש היא לכם, וחד דשבת לא זמין הוא דהא דיליה הוא, ירותא הוא ודאי דקדש

ולא זמינו. ועל דא כלהו זמינין בקדש ומתקשרן בשבת ואתערן ביה, בהאי יומא שביעאה

אתערן ביה, ועל דא שבת לא זמין הוא.

לברא דעאל בביתא דאבוי ואמא ואכיל ושתי בשעתא דאיהו בעי. למלכא דהוה ליה בר

יחידאי חביבא דנפשיה, יהב ליה שושבינין לנטרא ליה ולאתחברא בהו. אמר מלכא יאות הוא

לזמנא לאלין שושבינין דברי לאתחזי [p. 102] יקרא דברי וחביבותא דילי ביה. זמין לון, ברא

לא אתחזי לזמנא אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי בשעתא דאיהו בעי, הה"ד (שם

טו: 11) מי כמוכה באלים יי' מי כמוכה נאדר בקדש [צד ע"ב] ודאי כבר דאתתקף באבוי, נאדר

בקדש ולא זמין מקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי וגו'. ששת ימים מאי עבידתיהו. אמר ר' יוסי כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת והא אוקמוה וכל יומא ויומא עביד עבידתיה ואקרון ימי מלאכה.

א"ר יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול, אמאי חול.

א"ר יוסי דהשתא אתנהיג עלמא ע"י דשלוחייהו, בגין כך ימי חול אקרון.

[p. 103] ר' חייא אמר בגין דשרי בהו עבידתא ובגין דלא אקרון קדש, ומאן דלא אקרי

קדש חול אקרי. ועל דא אתקיננו חברייא הבדלה בין קדש לחול. מאי הבדלה הכא, אלא קדש מלה בגרמיה הוא ושאר מניה אתיין, ועל דא אלין לעובדא ואלין לנטורא, ואי אשתכח נטירו זמינין מקדש.

א"ר יהודה חדותא ונטורא דיומא דשבתא בכלא הוא בגין דהאי יומא אתעטר באבא

ואמא ואתוסף קדושה על קדושיה. בגין כך האי יומא חדותא דעלאי ותתאי, כלא חדאן ביה, מלי ברכאן בכלהו עלמין, בלהו מניה אתנו. בהאי יומא נייחא דעלאי ותתאי, בהאי יומא נייחא דחייביא דגיהנם.

למלא דעביד הלולא לבריה יחידאי, אעטר ליה בעטרין עלאין, מני ליה מלכא על כלא.

בהאי יומא חדותא לכלא. חד סנטירא אתפקד על דיני דבני נשא הוו בידיה גוברין דבעיין קטולא גוברין דבעיין לאלקאה, בגין יקרא דהאי יומא דחותא דמלכא שביק דינוי ונטר לחדותא דמלכא.

כך האי יומא הלולא דמלכא במטרוניתא, חדותא דאבא ואמא עליה, חדותא דעלאין

ותתאין. בחדותא דמלכא [p. 104] כלא חדאן ולא יצטערון ביה, וע"ד כתיב (ישעיה נח: 13) וקראת לשבת ענג. מאיענג, אלא ענג לא אשתכח אלא לעילא באתר דקדש עלאה שריא כד"א (שם: 14) אז תתענג על יי', דהאי ענג על יי' הוא והאי יומא דהלולא דמלכא הוא אתעטר בההוא עטרא דענג הה"ד וקראת לשבת ענג, מה דלא אשתכח הכי בשאר יומין.

בהאי יומא תלת סעודתי בעיין בני מלכא לזמנא ולסדרא פתורי בגין יקרא דמלכא כמא

דאוקימנא. וכד אזדמן ביה חגא או זמנא לא יסדר ב"נ תרי פתורי בכל סעודתא חד לשבת וחד לאושפיזא בגין דכתיב (שמואל ב ט: 13) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, ספוקא הוא בפתורא דמלכא לההוא אושפיזא דאתייה ליה. ועל דא בעי ב"נ לסדרא פתורא שלימא למלכא והוא יהיב מניה לאושפיזיה.

א"ר אלעזר סעודתא תליתאה דשבת כד איערע ביה אושפיזא שבקינן ליה או לא. אי לא

שבקינן ליה אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלכא, אי שבקינן ליה אשתכח פגימו בסעודתי מלכא.

[p. 105] א"ל ר' שמעון אבוי למלכא דאיערע ביה אושפיזא ונטיל מיכלא מקמיה וסלקיה לאושפיזא, אשתכח דאע"ג דמלכא לא אכיל עמיה ממילכא דמלכא קא אכיל ומלכא יהיב ליה למיכל וכל דא בגין דהוא אושפיזא דמלכא. ובבי רב המנונא סבא לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא. בהאי יומא מלולא אסיר הה"ד (ישעיה נח: 13) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנינן חפצך כתיב בגין דהאי יומא כל מהימנותא מתקשר ביה.

[p. 106] אמר ליה ר' אלעזר והיך עבידנא דלא לסלקא סעודתא דמלכא לאושפיזא דהא י"ד שחל להיות בשבת סלקא סעודתא דמלכא לפסחא אע"ג דלא הוא אושפיזיה. א"ל הכי אמינא דאי הוא אושפיזיה כל ההוא יומא יכלא לסלקא ליה ואי לאו לא סלקא ליה. ואי נימא דיי"ד שחל [צה ע"א] להיות בשבת אידחייא סעודתא דמלכא מקמי סעודתא דפסח, שאני פסח דסעודתא דשבת אידחייא בכמה גוונין, חד בגין מצות ומרורים דבעי ב"נ דאשתכח תאיבא, וחד בגין פסח והא נהמא לא אשתכח משש שעות ולמעלה וסדורא דפתורא בלא נהמא לאו הוא סדורא. ואי תימא בחמרא, חמרא שארי בגין דתאיב לבא.

[p. 107] אבל מיומאי אשתדלנא דלא בטילנא סעודתא דשבת אינון יומי דאשתכח ביה. בהאי יומא חקל דתפוחין קדישין אתברך ומתברכין עלאין ותתאין והאי יומא קשורא הוא דאורייתא.

א"ר אבא הכי הוה עביד ר' שמעון בזמנא דאסתלק סעודתא דשבתא, מסדר פתוריה ואשתדל במעשה מרכבה והוה אמר הא סעודתא דמלכא דייתי למיכל גבאי. בגיני כך שבת אשתכח בכלא עדיף מכל זמנין וחגיגין ואקרי קדש ולא מקרא קדש. א"ר יהודה כלהו מועדים מקראי קדש קרינן בהו, אבל נפקי ראש השנה ויומא דכפורי דלא אשתכח בהו חדוותא דהא אינון דינא הו, אבל אלין תלתא זמינין מקדש לחדוותא [p. 108] לכלא לאשתעשעא בהו בקב"ה הה"ד (דברים יב: 12) ושמחתם לפני יי' אלהיכם, (שם כז: 7) ושמחת לפני יי' אלהיך.

בהאי יומא דשבת אתנשי כל צערא וכל רוגזא וכל דוחקא מכל עלמא בגין דאיהו יומא דהילולא דמלכא ונשמתינן אתוספן כגוונא דעלמא דאתי.

א"ר יצחק לרבי יהודה כתיב (שמות כ: 8) זכור את יום השבת לקדשו, ותנינן זכרהו על היין, אמאי על היין.

א"ל בגין דיינן חדוותא דאורייתא ויינה דאורייתא חדוותא הוא דכלא, והאי יין חדי למלכא והאי יין מעטרא למלכא בעיטרוי הה"ד (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. [p. 109] ותנינן בכלא בעייתא לאחזאה ב"נ עובדא דלא אשתכח קדושא אלא ביין

כד"א (שם א: 2) כי טובים דודיך מיינ, מיינ אינון טבאן, ועל דא קדושא דשבת ביין והא אוקמוה.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. ר' חייא פתח (שם ה: 2) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה. אמרה כנסת ישראל אני ישנה בגלותא דמצרים דהוו בני בשעבודא דקשיו.

קול דודי דופק, דא קב"ה דאמר (שמות ו: 5) ואזכור את בריתי.

[p. 110] ולבי ער, לנטרא להו דלא ישיצון בגלותא.

פתחי לי פתחא כחדודא דמחטא ואנא אפתח לך תרעין עלאין.

פתחי לי אחותי, דהא פתחא לאעלא לי בך הוא, לא ייעלון לגבאי בני אלא בך. אנת הוא

פתחא, אי אנת לא תפתח פתחך הא אנא סגיר דלא ישכחון לי, בגין כך פתחי לי, פתחי לי ודאי.

ועל דא אמר דוד כד בעא לאעלא למלכא (תהלים קיח: 20-19) פתחו לי שערי צדק אבא במ

אודה יה, זה השער ליי, דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא. זה השער ליי, לאשכחא ליה

ולאתדבקא ביה. ועל דא פתחי לי אחותי רעייתי שראשי נמלא טל וגו', בגין לאזדווגא עמד

ולמהוי עמד בשלם עלמין.

[p. 111] בשעתא דקב"ה הוה קטיל מצראי כל אינון דקטל בפלגות ליליא ואחית דרגין

מעילא ותתא עאלו ישראל בקיימא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל ואתאחדו

בה. כדין ההוא דמא אחזין ליה על פתחא, ותרין דמי הוו חד דפסחא וחד דמא דאתגזרו והוה

רשים על פתחא רשימא דמהימנותא חד הכא וחד הכא וחד בינייהו והא אתמר כמה דכתיב

(שמות יב: 7) ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף בגין לאחזאה מהימנותא.

ובארבעה עשר, הא אתמר דהא כדין מבטלין חמץ ושאור ואסתלקו ישראל מרשותא

אחרא ואתעקרו מניה ואתאחדו במצה [צה ע"ב] קשורא קדישא, בתר דאתגזרו עאלו בה עד

דאתפרעו ואתגלייא רשימא דלהון וכדין יהב לון קשורא באתר עלאה בקשורא דמהימנותא

באתר דכתיב (שמות טז: 4) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דייקא והא אוקמוה.

[p. 112] ת"ח בארבעה עשר בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא וכתרין

תתאין לא משתכחי כל כך בעלמא, דהא בחדתותי דסיהרא זינין בישין משתכחי ומתערי

בעלמא ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא מתכנשי כלהו לאתר חד וקדושי

מלכא אתער, כדין כתיב (שם יב: 42) ליל שמורים הוא ליי, דהא זווגא קדישא אשתכח והוא

שמורים דכלא.

ר' אחא אמר בגין כך תקונא דכלא בההוא יומא ובליליא אשתכח ישובא דביתא, ווי לאינן דלאו מבני ביתא נינהו כד אתאן לאזדווגא אריוותא כחדא, ווי לאינן דלא אשתמודען גבייהו. בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא כל ההוא יומא ועל ידיהו עיילי מאן דעיילי ואינן חדאן וזמרי חדווייהו. זכאין אינן ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

[p. 113] א"ר יוסי למה לן לאטרחא כל האי, קרא שלים הוא דהא בדא ליליא זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח הה"ד (שם: 42) הוא הלילה הזה ליי שמורים, הוא הלילה הזה ליי דייקא, וכדין כתיב שמורים לכל בני ישראל. מאי שמורים, תרי, זווגא דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מכאן ולהלאה אתאחדו ואתקשרו בקשורא דשמא קדישא ונפקו מרשותא אחרא, בגיני כך בארבעה עשר מתקני גרמייהו ומבערי חמץ מבינייהו ועיילי ברשותא קדישא, בדין מתעטרי חתן וכלה בעטורי אימא עלאה ובעי ב"נ לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין.

א"ר יוסי הני ארבע כסי דההוא ליליא אמאי.

א"ר אבא הא אוקמוה חברייה לקביל ארבע גאולות, אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא זווגא הוא בארבע קשרין דאינן ארבע דרגין ולא מתפרשי דא מן דא כד זווגא אשתכח, ואנן חדוותא דלהו אתערנא בגין דהא זכינא בהו דמאן דאחיד בדא זכי בכלא. ועל דא אשתני ליליא דא מכל שאר [p. 114] לילון ובעינן למעבד שנויא בכלא ולמחדי בהאי ליליא בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא. ועוד אמר דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מ"ט, בגין דהאי דרגא בתראה גואל אקרי, ולא אקרי גואל אלא על דרגא אחרא עלאה דקיימא עלה ונהיר לה, ודא לא אפיק לה נהורא אלא באינן תרין דרגין דעליה, אשתכח דארבע אלין ארבע גאולות נינהו.

ר' יהודה שאייל ליה לר' אבא הא דכתיב שאנר לא ימצא בבתיכם וחדוותא הוא כל שבעה אמאי לא אשתלים הלל כל שבעה כמה דבסכות אשתכח תשעה יומין הלילא בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

[p. 115] א"ל שפיר קאמרת אבל ידיעא הוא דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא כמא דאתקשרו לבתר, בגין כך בההיא ליליא דזווגא אשתכח וישראל אתקשרו בה בההוא חדוותא עבידנן שלימו והלילא אשתלים, אבל באינן דרגין עלאין אע"ג דכלהו משתכחי עד כען ישראל לא אתקשרו בהו ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא ולא קבילו אורייתא ולא עאלו במה דעאלו לבתר. ובגיני כך בסכות שלימו דכלא אשתכח ביה וחדוותא דכלא יתיר אבל הכא

עד כען לא זכו ולא אשתכח ביה שלימו כ"כ, אע"ג דאשתכחו כל שבעה לאו הוא באתגלייא וישראל עד לא אתקשרו בהו כדקא חזי.

ועל דא חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מ"ט, דכיון דההוא ליליא זווגא אשתכח כל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזווגא ולא בסטרא דישראל דכד זווגא אשתכח בה משתכחי אלן [צו ע"א] תלת דרגין דקיימי עלה וכד אלן משתכחי הא כל גופא אשתכח בהו וכדין שלימו דכלא וחדוותא מכלא והלילא אשתלים דהא כדין אתעטרת סיהרא בכלא, אבל לבתר דכל יומא ויומא אשתכחי וישראל עד לא זכו בהו הא לאו הלילא שלימא כמה בזמנין אחרנין.

[p. 116] א"ל ר' יהודה שפיר הוא והכי הוא ודאי והאי זמנא אחרא שמענא ליה בהאי גוונא ואנשינא מלי. השתא מלה אחרא בעינא למנדע, הא חזינא בפסח שבעה בסכות שבעה ושלימו דחדוותא ביומא אחרא, בשבועות אמאי לא אשתכחו ביה שבעה יומין והא הכא אתחזון יתיר מכלא.

פתח ואמר (דברי הימים א יז: 21) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. וכי מאי שנא הכא דאקרון ישראל אחד יתיר מאתר אחרא. אלא כיון דשבחא דישראל אתא לפרשא קרא לון אחד דהא בכל אתר שבחא דישראל אחד הוא. מאי טעמא, בגין דכל קשורא דעלאי ותתאי בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח. ועוד אתקשר במה דלעילא ואתקשר במה דלתתא ואתקשר בכנסת ישראל, ועל דא אקרי כלא אחד, ובאתר דא אשתמודעא מהימנותא וקשורא שלימא ויחודא עלאה קדישא.

ועל דא יומא דא קשורא דמהימנותא הוא קשורא דכלא וכתוב (משלי ג: 18) ועץ חיים היא למחזיקים בה, אילנא הוא דאקרי אחד, ועל דא בגין אינון דמתקשרי באתר דא אקרי הכי. ועץ חיים אחד הוא ודאי אקרי בגין דכלא ביה ויומא דיליה אחד ודאי קשורא דכלא ואמצעיתא דכלא בד"א (בראשית ב: 9) ועץ החיים בתוך הגן, בתוך ממש במציעות, ואחיד לכל סטרין ואתקשר ביה, ועל דא פסח סכות הוא באמצעיתא בגין דאיהו אמצעיתא דכלא ודא הוא שבחא דאורייתא בהאי יומא ולא יתיר שבחא דמהימנותא וקשורא דכלא.

[p. 117] אמר ר' יהודה בריך רחמנא דשאינא וזכינא להני מלי. א"ר יצחק חדוותא ושירתא זמינין ישראל לשבחא לקב"ה כהאי שבחא דמשבחי ישראל בליליא דפסחא דכנסת ישראל אתקדשת בקדושא דמלכא הה"ד (ישעיה ל: 29) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, כליל התקדש חג דייקא. ברוך יי לעולם אמן ואמן.

(במדבר כח: 26) ובימים הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי' בשבועותיכם וגו'. ר' שמעון פתח (דב"א טז: 33) אז ירננו עצי היער מלפני יי' כי בא לשפוט את הארץ. זכאין חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא דידעין ארחוי דקב"ה ואתאחדן בשמיה כל יומא. ווי לאינון דלא משתדלי באורייתא דהא לית לון חולקא בשמא קדישא ולא אתאחדן ביה לא בהאי עלמא ולא בעלמא דאתי. מאן דזכי בהאי עלמא זכי בעלמא אתי דהכי תנינן (שיר ז: 10) דונב שפתי ישנים, אע"ג דאינון בההוא עלמא שפוותיהו מרחשן תמן אורייתא.

[p. 118] ת"יח עד השתא אתקריבו ישראל תבואת הארץ, תבואת הארץ ודאי, ואתעסקו ביה ואתקשרו בההוא קשורא, ואע"ג דדינא אשתכח דינא דעלמא אתנהגא ביה. ואתקריב שעורים בגין דאיהו קדמאה מכל שאר תבואה ומן קדמאה מתקרבא ולא מההוא דמתאחר דהא אחידו קדמאה דישראל אתאחדו ביה בקב"ה הכא הוא.

אמר קב"ה אנא יהבית מן במדברא מההוא אתר דאקרי שמים דכתיב (שמות טז: 4) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ואתון מקרבין קמאי שעורים עד כאן. ורזא דמלה זאת תורת הקנאת חסר, אזהרותא לנשי עלמא דלא יסטון תחות בעליהון, ואי לאו קמח שעורים זמינא לקרבא.

[p. 119] זכאה חולקיהון דישראל דהא כנסת ישראל לא שקרת במלכא קדישא לעלמין. כנסת ישראל תוהת (במדבר ה: 15) אשר תשטה אשה תחת אישה. בגין כך דינא דהאי אתתא [צו ע"ב] מאתרהא קא אתייהא. ומאן הוא אתרהא, ההיא דכתיב בה (משלי לא: 10) אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה, (שם יב: 4) אשת חיל עטרת בעלה.

וההוא קמח שעורים דאתית ההיא אתתא מנחת קנאת אתקרי חסר, כנסת ישראל הכי אתקרי. ועל דא בפניחס כתיב (במדבר כה: 13) תחת אשר קנא לאלהיו, דקנאת הכא אתאחד דמאן דמשקר בהאי ברית קנאה אתערת עליה ועל דא קנאין פגעין ביה.

[p. 120] ת"יח קמח שעורים האי עומר דכיון דהוה מטא לריחין דגרוסות מפקי מניה עשרון מנופה בייג נפה. ודא שבע שבתות תמימות. לבתר דסלקין שבע שבתות אלין אתא מלכא קדישא לאזדווגא בה בכנסת ישראל ואורייתא אתיהיבת וכדין אתעטר מלכא ביחודא שלים ואשתכח אחד לעילא ותתא. וכד אתער מלכא קדישא ומטא זמניה דאורייתא כל אינון אילנין דמבכרי אבייהו סלקין שירתא סלקין שבחא. ומאי אמרי, בשעתא דמלקטי לון פתחי ואמרי (תהלים קג: 19) יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה, (שם לו: 6) יי' בהשמים חסדך וגו', וכתוב (ישעיה נה: 12) וכל עצי השדה ימחאו כף.

ועוד פתחי ואמרי (תהלים צח: 1) מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש אקרי, בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה. התם מנחת קנאות, הכא מנחה חדשה, חדשה

חדוּשָׁא דְכֻלָּא הַכָּא, קְשׁוּרָא דְכֻלָּא דְעִילָא [p. 121] וְתַתָּא, קְשׁוּרָא דְמַהִימְנוּתָא, וְעַל דָּא יַעֲקֹב שְׁלִימָא אַתְעֵטֵר בְּעֵטְרוּי וְאוּרִייתָא אֲתִיְהִיבַת.

וְכַד מְטוּן בְּכוּרִים לְגַבֵּי כְהֵנָּא הוּוּ בְעֵי בְר נֶשׁ לְמִימֵר וּלְפִרְשָׁא מְלִין עַל הַהוּא אִילְנָא

דְּאַרְעָא דְאַשְׁתְּלִים כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא בְּתַרִּיסֵר תְּחוּמִין בְּשִׁבְעִין עֲנַפִּין וּבְעָא לְאוּבְדָא לִיה לְבָן אֶרְמָאָה וְיִתְפַּגִּים עֲלֵמָא בְּגִינְיָה, וְקִבְיָה שְׁזִיב לִיה וְאַתְעֵטֵר בְּבִנּוּי כְּמָא דְאוּקִימְנָא בְּגִין הַהוּא אִילְנָא דְכָל קְשָׁרָא דְמַהִימְנוּתָא בִּיה תְּלִיָּא. וְעַל דָּא מְנַחָה חֲדָשָׁה אֲתַקְרִי, מ״ט, בְּגִין דְּחֲדַתּוּתֵי דְעֵלָּאִי וְתַתָּאִי הוּא וְחֲדַתּוּתֵי דְסִיְהֵרָא וּבְכָל זְמַנָּא חֲדַתּוּתֵי הוּא דְסִיְהֵרָא.

[p. 122] לְמַלְכָּא דְהוּוּ לִיה בְּנִין וּבִרְתָּא חֲדָא. אֲתַקִּין סְעוּדָתָא לְכֻלְהוּ בְּנִין וְלָא אֲשַׁתְּכַחַת

הַהִיא בְּרִתָּא עַל פְּתוּרָא. כַּד אֲתַתָּא אֲמַרְהָ לְמַלְכָּא מְאַרִי לְכָל אַחֵי זְמִינַת וְיַהֲבַת לְכָל חֵד מְאַנִּין יַדְעִין וְלִי לֹא יַהֲבַת חוּלְקָא בִּינִיְהוּ. אֲמַר לֵה חֵייד בְּרִתִּי מִנְךָ יִשְׁתַּכַּחַת עַל חֵד תְּרִין, הָא כְּלָא יִנְתַּנּוּן לְךָ מְחוּלְקִיְהוּן. אֲשַׁתְּכַח לְבַתֵּר בִּידְהָא חוּלְקָא עַל חֵד תְּרִין מְכֻלָּא.

כַּךְ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל מְכֻלָּא נְטֵלָא חוּלְקִין וְעַל דָּא אֲקִרִי כְּלָה, כְּכֻלָּה דְכֻלָּא זְמִינִין לֵה מְאַנִּין וְחוּלְקִין וְתַכְשִׁיטִין, כַּךְ הִיא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל חֲדַתּוּתֵי דִילָה בְּכֻלָּא וְכֻלָּא יַהֲבִין לֵה חוּלְקִין וּמְאַנִּין.

ת״ח בְּשַׁעְתָּא דְמַלְכָּא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח בְּעֵטְרוּי חֲדוּוּתָא דְכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הוּא, וְכַד אֲוּרִייתָא אֲתִיְהִיבַת אַתְעֵטֵרַת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּעֵטְרִין עֲלֵאִין, וּבְגִין דְכָל קְשָׁרָא דְמַהִימְנוּתָא אֲתַקְשֵׁר בְּהָאִי אִילְנָא אֲקִרִי יוֹם אַחַד כְּמָא דְכַתִּיב (זְכֹרִיָּה יד: 7) וְהִיָּה יוֹם אַחַד הוּא יוֹדַע לִי, יוֹם אַחַד וְדָאִי בְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל, יוֹם אַחַד בְּקְשׁוּרָא דְלְעִילָא.

קְשׁוּרָא דְלְעִילָא רִישָׁא וּגְלַגְלָתָא וּמוּחִי, קְשׁוּרָא אַחְרָא תְּרִי דְרוּעֵי דְאַחִידִין מְחִילָא דְרִישָׁא וְאוּקְמוּהָ רַב הַמְנוּנָא סְבָא בְּתַרִּי קְשׁוּרֵי אַבְהֵתָא. תְּרִין קִיִּימִין דְלַתְתָּא דְאַתְמַשְׁכוּן בְּקִיּוּמָא בְּתַרִּי דְרַגִּין לְאַתְכַּנְשָׁא זְרַעָא לְאַפְקָא בְּדִרְגָא אַחְרָא בְּפוּס אַמָּה. אִילְנָא דָּא הוּא גּוּפָא אֲמַצְעִיתָא דְאַחִיד לְכָל הַנִּי וְכֻלָּא מְתַקְשֵׁרִין בִּיה וְהוּא בְּהוּ וְעַל דָּא כְּלָא חֵד, וְכַד אֲזִדּוּוּגַת בִּיה מְטְרוּנִיתָא כַּדִּין הוּא אַחַד וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי.

[p. 123] תָּא חֲזִי כְּתִיב בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֵרַת. מְהוּ עֲצֵרַת, בְּהַהוּא אַתֵּר דְכֻלָּא מְתַקְשֵׁרִין כְּחֲדָא אֲקִרִי עֲצֵרַת, עֲצֵרַת, כְּנוּפִיא. וְאִי תִימָא הַכָּא דְאַקִרִי עֲצֵרַת מ״ט. אֲלָא בְּכָל אִינּוֹן יוֹמֵי סְעוּדָתִי דְעַנְפֵי אִילְנָא [צַז ע״א] הוּוּ וְעַל דָּא שְׁבַעִין פְּרִין אִינּוֹן. לְבַתֵּר חֲדוּוּתָא דְגּוּפָא דְאִילְנָא מְמַשׁ וְחֲדוּוּתָא דְאוּרִייתָא וּבְגִין כַּךְ הוּא יוּמָא חֲדָא עֲצֵרַת חֲדוּוּתָא דְאוּרִייתָא חֲדוּוּתָא דְאִילְנָא דְהוּא גּוּפָא. וְעַל דָּא לִית חוּלְקָא בְּהָאִי יוּמָא אֲלָא קְבִיָּה וְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין כַּךְ עֲצֵרַת תְּהִיָּה לְכֻם, לְכֻם וְלֹא לְאַחְרָא דְהָא בְּשַׁעְתָּא דְמַלְכָּא אֲשַׁתְּכַח כְּלָא אֲשַׁתְּכַח בִּיה. וְעַל דָּא תְּנִינִן בְּעֲצֵרַת עַל פִּירוּת הָאִילִן וְהָא אוּקְמוּהָ. בְּגִין כַּךְ יוֹם אַחַד אֲקִרִי, יוֹם אַחַד הוּא כְּמָא דְאַמְרוּן.

[p. 124] ועל דא תנינן מאי דכתיב ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' סלת תהיינה חמץ תאפינה, מאי שנא הכא חמץ בכנסת ישראל. אלא בגין דכלא אחידן ביה וכן באילנא דהא באילנא אחידן ענפין, באילנא אחידא דינא דינין סגיאיין בכל סטרין, כלא אשתכח ביה, ובגין דהאי אילנא מכפר על יצר הרע דהוא בבי מותביה דב"נ.

[p. 125] א"ר אלעזר מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא דנגיד ונפיק ולא פסקין מימוי לעלמין. עליה כתיב (ירמיה יז: 8) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו וגו', ועל דא אורייתא כתיב (משלי ג: 18) עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. מאי ותומכיה מאושר, הא אוקמוה אבלותומכיה מאושר כד"א (בראשית ל: 13) באשרי כי אשרוני בנות.

רבי אבא ורבי חייה הוו אזלי באורחא. א"ר חייה כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה, מאי קא מיירי.

[p. 126] א"ל הא אוקמוה חברייה אבל ת"ח ישראל כד הוו במצרים הוו ברשותא אחרא והוו אחידן במסאבותא כאתתא דא כד היא יתבא ביומי מסאבותא. בתר דאתגזרו עאלו בחולקא קדישא דאקרי ברית, כיון [צז ע"ב] דאתאחדו ביה פסק מסאבו מנייהו כאתתא כד פסקו דמי מסאבו מינה. בתר דאתפסקו מינה מאי כתיב, (ויקרא טו: 28) וספרה לה שבעת ימים וגו', כך הכא כיון דעאלו בחולקא קדישא פסקא מסאבו מנייהו, אמר קב"ה מכאן ולהלא חושבנא לדכיותא.

וספרתם לכם, לכם דייקא כד"א וספרה לה, לעצמה, אוף הכא לכם, לעצמכם. ולמה, בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין, לבתר למיתי לאתחברא ביה במלכא ולקבלא אורייתיה. כתיב וספרה לה שבעת ימים, אוף הכא שבע שבתות. אמאי שבע שבתות, בגין למזכי לאתדכאה במיין דההוא נהר דנגיד ונפיק ואקרי מים חיים וההוא נהר שבע שבתות נפקי מניה ועל דא שבע שבתות ודאי בגין למזכי ביה.

[p. 127] כמא דאתתא דכיו דילה בליה לאשתמשא בבעלה כך כתיב וברדת הטל על המחנה לילה, על המחנה כתיב ולא כתיב וברדת הטל לילה. ואימתני נחת האי טלא, כד קריבו ישראל לטורא דסיני, כדין נחת ההוא טלא בשלימו ואידכו ופסקה זוהמתן מנייהו ואתחברו ביה במלכא וקבילו אורייתא וכנסת ישראל הא אוקימנא, ובההוא זמנא ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדכאה ולאסתחאה וכלא אתקדשו ואתחברו ביה במלכא קדישא.

ת"ח כל ב"נ דלא מני חושבנא דא אינון שבע שבתות תמימות למזכי לדכיותא דא לא אקרי טהור ולא בכללא דטהור הוא ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא. ומאן דמטי

טהור להאי יומא וחושבנא לא אתאביד מניה כד מאטי להאי ליליא לבעי ליה למלעי באורייתא ולא תחברא בה ולנטרא דכיו עלאה דמטי עליה בההוא ליליא ואתדכי.

[p. 128] ואוליפנא [צח ע"א] דאורייתא דבעי ליה בהאי ליליא אורייתא דבעי"פ בגין

דיתדכון כחדא ממבועא דנחלא עמיקא ולבתר בהאי יומא ליתי תורה שבכתב ויתחבר בה וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא, כדין מכריזי עליה ואמרי (ישעיה נט: 21) ואני זאת בריתי אותם אמר יי' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיד ומפי זרע ומפי זרע אמר יי' מעתה ועד עולם.

ועל דא חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין. וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרת עליהו [p. 129] ואתיא לאזדווגא ביה במלכא ותרווייהו מתעטרי על רישייהו דאינון דזכאן להאי. ר' שמעון הכי אמר בשעתא דמתכנשי חברייהו בהאי ליליא לגביה, ניתי לתקנא תכשיטי כלה בגין דתשתכח למחר בתכשיטה ובתקונהא לגבי מלכא כדקא יאות. זכאה חולקא דחבריא כד יתבע מלכא למטרוניתא מאן תקין תכשיטה ואנהיר עטרהא ושוי תקונהא, ולית לך בעלמא מאן דידע לתקנא תכשיטי כלה אלא חברייהו, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי חברייהו מתקני בהאי ליליא תכשיטה דכלה ומעטרי לה בעטרהא לגבי מלכא, ומאן מתקין ליה למלכא בהאי ליליא לאשתכחא בה בכלה לאזדווגא בה במטרוניתא. נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה הה"ד (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. לבתר דאתתקנת ליה למלכא ואעטרת ליה אתיית לדכאה לה למטרוניתא ולאינון דמשתכחי גבה.

למלכא דהוה ליה בר יחידאי, אתא לזוגא ליה במטרוניתא עלאה. מה עבדת אמיה, כל ההוא ליליא עאלת לבי גניזהא, אפיקת עטרא עלאה בשבעין [צח ע"ב] אבני יקר סחרנהא ואעטרת ליה, אפיקת לבושין דמלכו ואלבשת ליה ואתקינת ליה בתקוני מלכין. [p. 130] לבתר עאלת לבי כלה, חמאת עולימתהא דקא מתקני עטרהא לבושהא תכשיטהא לתקנא לה, אמרה לון הא אתקינת בי טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין לדכאה לכלתי, ליתי כלתי מטרוניתא דברי ועולימתהא ויתדכון בההוא אתר דאתקינת בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי, לבתר תקינו לה בתכשיטהא אלבישו לה לבושהא אעטרו לה בעטרהא. למחר כד ייתי ברי לאזדווגא במטרוניתא יתקין היכלא לכלהו וישתכח מדוריה בכו כחדא.

כך מלכא קדישא ומטרוניתא וחברייא כהאי גוונא ואימא עלאה דמתקנת כלא. אשתכח דמלכא עלאה ומטרוניתא וחברייא מדוריהון כחדא ולא מתפרשין לעלמין הה"ד (תהלים טו: 1-2) י' מי יגור באהלך וגו', הולך תמים ופועל צדק. מאן הוא, אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתשכיטהא בלבושהא בעטרהא וכל חד פועל צדק אקרי. א"ר חייא אלמלא לא זכינא בעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי. זכאה חולקהון דאינון דמשתדלי באורייתא וידעין אורחוי דמלכא קדישא ורעותא דלהון באורייתא, עליהו כתיב (שם צא: 14-15) כי בי חשק ואפלטו וגו' אחלצהו ואכבדהו.

[p. 131] ובחדש השביעי באחד לחדש וגו'. רבי יצחק פתח (שם פא: 4) תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו. זכאין אינון ישראל דקב"ה קריב לון לגביה מן כל שאר אומין ואתרעי בהו ומאתר רחיקא קריב לון לגביה הה"ד (יהושע כד: 2) ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר יי' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, לאחזאה דהא מאתר רחיקא אתרעי בהו וקריב לון לגביה וכתוב (שם 3) ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'. הני קראי אית לאסתכלא בהו, וכי כל ישראל לא הוו ידעי דא כל שכן יהושע. אלא אורייתא כולה סתים וגלייא כמא דשמא קדישא סתים וגלייא בגין דאורייתא שמא קדישא היא ועל דא איהי סתים וגלייא. אי ישראל [צט ע"א] ויהושע הוו ידעי אמאי כתיב כה אמר יי'. אלא ודאי סתימא דמלה טיבו סגי עביד קב"ה בישראל דאתרעי בהו באבהתא ועבד לון רתיכא קדישא עלאה ליקריה ואפיק לון מגו נהר עלאה יקירא קדישא בוצינא דכל בוצינין בגין דיתעטר בהו הה"ד כה אמר יי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם, הנהר ההוא דאשתמודע דואתידע.

[p. 132] מעולם, מאי קא בעי הכא. אלא לאחזאה חכמתא בעבר הנהר מעולם, אלא ההוא נהר עולם אקרי ועל דא בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם לאחזאה טיבו וקשוט דעבד קב"ה לישראל.

ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר, מאי קא מיירי. אלא אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא.

ת"ח האי נהר אע"ג דלאו איהו דינא דינין נפקי מסטריה ואתתקפו ביה, וכד יצחק אתתקף בדינני כדין עלאין ותתאין מתכנפי לדינא וכרסוון דדינא אתתקנו ומלכא קדישא יתיב על כורסייא דדינא ודאין עלמא, כדין תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגיננו. זכאין אינון ישראל דידעין לסלקא כורסייא דדינא ולתקנא כורסייא דרחמי, ובמה, בשופר.

[p. 133] רבי אבא הוה יתיב קמיה דר' שמעון. א"ל ודאי הא זמנין סגיאיין שאילנא על

האי שופר מאי קא מיירי ועד כען לא אתישבנא ביה.

א"ל ודאי דא הוא ברירא דמלה דישראל בעיין ביומא דדינא שופר ולא קרן בגין דקרן
הא אתידע ולא תדבקא דינא לא בעינא, אבל הא תנינן במלין ובעובדא בעינן לאחזאה ולא תערא
מלין סתימין.

[p. 134] ת"ח כד ההוא שופר עלאה דנהירו דכלא ביה אסתלק ולא נהיר לבנין כדין דינן

אתער וכרסוון אתתקנו לבי דינא ודא שופר אילו דיצחק אקרי תוקפיה [צט ע"ב] דיצחק
תושבחתיה דאבהן. כד אסתלק האי שופר גדול דלא ינקא לבנין כדין יצחק אתתקף ואתתקן
לדינא בעלמא. וכד אתער האי שופר ובני נשא תייבין מחטאיהון בעיין לנגדא קל שופר וההוא
קול סליק לעילא, כדין אתער שופר אחרא ואתער רחמי ואסתלק דינא, ובעינן לאחזאה עובדא
בשופר לא תערא אחרא ולאפקא בהאי שופר אינון קלי לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא כלילן
כלהו בההוא שופר עלאה, ובהני קלין יהבין ישראל חילא לרחמי מתתא ואתער שופר גדול
לעילא ועל דא בעינן לזמנא שופר ולכוונא ביה דביה כלילן קלי ובגין לאתערא אחרא ולסדרא
קלין בשופר.

סדרא קדמאה, קלא נפיק ואתערט לעילא וסליק רקיעין ואתבקע בין טורי רמאי ומטי

לגביה דאברהם ושריא ברישיה ואתער הוא ואתתקן לכורסייא. [p. 135] ובספרא דאגדתא
תנינן בשעתא דבההוא קלא קדמאה אתער אברהם ואתתקן לכורסייא פקדין עליה אבא ואימא.
אדהכי סלקא תניינא תקיפא לתברא תוקפי רגיזין, ודא סדרא תניינא ההוא קלא
תבירא בתוקפוי וכדין סלקא וכל דינין דאתערען קמיה אתברו עד דסליק לאתריה דיצחק. כיון
דיצחק אתער וחמי לאברהם מתקן לכורסייא וקיימא גביה, כדין אתכפיא ואתבר תוקפא
קשיא. ובהאי בעי מאן דתקע לכוונא לבא ורעותא בגין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא
הה"ד (תהלים פט: 16) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרא תליתאה, קלא נפיק וסליק ובקע כל אינון רקיעין ורחמי מתערין ומטי ההוא

קלא לרישיה דיעקב, [ק ע"א] ויעקב אתער וחמי לאברהם מתתקן בגיסא אחרא, כדין אחידן
תרוייהו ביה ביצחק דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני
תלתא סדרין כלהו סדרא חד.

סדרא אחרא, קלא נפיק וסליק ונטיל לאברהם מאתריה ונגיד ליה לתתא לאתר

דתוקפיהון דיצחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגביהו.

[p. 136] סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא לא תקיפא כקדמא, לא דחליש קלא ההוא דתקע אלא ההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בְּקַדְמִיתָא דתמן תוקפא תקיפא שריא אלא לגבי אינון דלתתא מותבי דינא דאינון רפיין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו ואתכפיין קמיה. אדהכי סדרא תליתאה, קלא נפיק וסליק ואתעטר ברישיה דיעקב ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין וקאים לקבלייהו אברהם מהאי סטרא ויעקב מהאי סטרא ואינון באמצעיתא, כדין אתכפיין כלהו וּמִשְׁתַּכְּכִי באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא. סדרא בתראה, דְּבַעֵי לסלקא לון לאתרייהו וּלְיִשְׂרָאֵל בינייהו ליצחק כמלקדמין בגין דהאי בעא לְיִשְׁבָא ליה באתריה ולא יִנְפוֹק בתוקפוי לבר, כדין דינין כלהו אתכפיין ורחמין אתערו.

וְעַל דא בעי לכוונא לבא ורעותא בהני קלי ולמהדר בתיובתא לְגַבֵּי מאריהון. כדין כד ישראל מתקני ומסדרי קַלִּין כְּדָקָא יאות בשופרא דא וּיִשְׂרָאֵל בְּרַעוּתָא אהדר ההוא שופר עלאה, וכד אהדר מעטרא ליה ליעקב וְאֵתְקִינַתְּ עַל כלא וכורסייא אחרא רמיו וכדין חידו אשתכח בכלא וקב"ה מֵרַחֵם עֲלֵמָא. זכאה חולקהון דישראל דידיעין לנגדא ולאמשכא [ק ע"ב] למאריהון מדינא לרחמי ולתקנא כלהו עלמין על ידייהו.

[p. 137] ת"ח לקביל דא תלתא ספרין פְּתִיחַן ביומא דא וְכוּ'. וכמא דרחמין מתערין ודינין קשיין אתכפיין ועאלין לדוכתייהו כך הוא לתתא כגוונא דלעילא דינין קשיין אתכפיין ואתעברו מעלמא. ומאן אינון, אלין אינון רשעים גמורים דאינון דינין קשיין דאתכפיין ואתעברו מעלמא ועל דא נכתבים ונחתמים וְגו'. אמר ר' אבא ודאי דא הוא ברירא דמלה, בריך רחמנא דשאלנא ורווחנא לְהַנִּי מְלִי.

אמר ר' יהודה כתיב זְכוּרֵן תְּרוּעָה, זְכוּרֵן עבדין לכוונא לבא ורעותא, ישראל עבדין זְכוּרֵן לתתא. בְּמָא, בעובדא בגין דיתער מלה כההוא גוונא לעילא. אמר ר' אלעזר (תהלים פא: 4) בְּכֶסֶף לַיּוֹם חֲגֹנּוּ, דאתכסייא ביה סיהרא. והיך אתכסייא, אלא כד קיימא עיבא ושמשא לא נהיר כדין סיהרא אתכסייא ולא נהיר, ועל דא [p. 138] מקמי עיבא שמשא לא נהיר כ"ש סיהרא דאתכסייא ולא נְהָרָא ועל דא בְּכֶסֶף בְּהַ"א דאתכסייא סיהרא. ובמה נהיר כלא, בתיובתא ובקל שופרא דכתיב (שם פט: 16) אֲשֶׁרִי הַעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, כדין י"י בְּאוֹר פְּנִיךָ יִהְלְכוּן.

ת"ח בהאי יומא אתכסייא סיהרא ולא נהיר עד מַעְשׂוֹב לחדש דישראל תייבין כלהו בתיובתא שלימתא ואימא עלאה תאבת וְנִהְיֶר לה והאי יומא נְטִילֵן דאימא נטלא ואשתכח חידו בכלא. ועל דא כתיב יּוֹם הַכְּפוּרִים הוּא. יּוֹם הַכְּפוּרִים הוּא, ימים כפורים מבעי ליה, מְאִי יוֹם

הכפורים. אלא בגין דתרי נהירן נהרן כחד, בוסינא עלאה נהיר בבוסינא תתאה, והאי יומא מנהרא עלאה נהיר ולא מנהרא דשמשא, ובגין כך בכסה ליום חגנו כתיב.

[p. 139] רבי אבא שלח ליה לר' שמעון, אמר אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא. שלח ליה (בראשית כ: 12) וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה.

אתרגיש רבי אבא ארים קליה ובכה ואמר ר' שמעון רבי בוסינא קדישא ווי לעלמא כד תנפוק מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מניה וישתארוך יתמין מנד. א"ל רבי חייא לר' אבא האי דשלח לקבלך מאי קאמר.

אמר ודאי לית זווגא דמלכא במטרוניתא אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה וכד אתנהירא מניה קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי וכדין מזדווגי כחדא בגין דמלכא קדש אקרי דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי, ונטיל מאתר דאקרי קדש. כדין [p. 140] אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי דהא מבית אבא שמא דא ולא מבי אמא, ועל דא ותהי לי לאשה לאזדווגא כחדא בזמנא דא ולא באחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא ולא בזמנא דנטלא מבי אימא. ויום הכפורים אוכח דתשמיש אסיר בגין דזווגא לא אשתכח דהא מבי אימא נטלא ולא מבי אבא.

א"ר חייא ודאי זכאה דרא דר' שמעון שארי בגויה, זכאין אינון דקיימין קמיה כל יומא. א"ר אבא בראש השנה נברא אדם וקאים בדינא קמי מאריה ותב [קא ע"א] בתיובתא וקביל ליה קב"ה, אמר ליה אדם את תהא סימנא לבניך לדרי דרין, בהאי יומא קיימין בדינא ואי יתובון אנא אקביל לון ואיקום מכורסייא דדינא ואתקיים על כורסייא דרחמי וארחים עליהו. [p. 141] ודוד אמר (תהלים קטז: 1) אהבתי כי ישמע יי את קולי תחנוני, ועל דא כתיב (שם קל: 4) כי עמך הסליחה למען תורא, וכתיב (שם לו: 10) כי עמך מקור חיים באורך נראה. אור.

ובעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם. רבי חייא פתח (שם לב: 1) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. לדוד משכיל, הא תנינן בעשרה זיני זמרא אקרי ספר תלים, בנצוח, בנגון, במשכיל, במכתם, במזמור, בשיר, באשרי, בתפלה, בהודאה, בהללויה, ועילא מכלהו הללויה והא אוקמוה. והכא משכיל אתריה ידעא. מהו משכיל, מייא דאחכימו לאינון דשאתי לון. ההוא אתר אקרי משכיל כד"א (משלי טז: 20) משכיל על דבר

ימצא טוב, ובגין דאקרי הכי תלי ביה סליחה [p. 142] חירו דחורין הה"ד אשרי נשוי פשע כסוי חטאה.

מאי כסוי חטאה, הא אוקמוה דהוא כסוי חטאה מבני נשא ההוא דחב לקב"ה. אבל כסוי חטאה ת"ח כד ב"נ חטי וחב זמנא חדא ותרין ותלתא ולא אהדר ביה הא חובוי באתגלייא אינון ומפרסמי לון לעילא ומפרסמי לון לתתא וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי אסתלקו סחרניה דפלנייא, נזיף הוא ממאריה נזיף הוא לעילא נזיף הוא לתתא. ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה, ווי ליה דלא חייש ליקרא דמאריה. קב"ה גלי חוביה לעילא הה"ד (איוב כ: 27) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. [p. 143] וכד בר נש אזיל בארחא דמאריה אשתדל בפולחניה ואזדמן ליה חטאה חד כלא מכסין עליה עלאין ותתאין, דא אקרי כסוי חטאה.

א"ל ר' אבא עד כען לא מטית לעקרא דמלה ושפיר קאמרת והאי דאמרו חברייא שפיר,

אבל אי הכי מכוסה חטאה מבעי ליה, מהו כסוי חטאה. אלא תרי מלי דחכמתא אית ביה ותרוייהו הכי. חד כמא דתנינן דעובדין טבין דבר נש עבד בהאי עלמא עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקירא עלאה לאתלבשא בהו. וכד בר נש אתקין עובדין טבין וגברין עליה עובדין בישין ואשגח ביה קב"ה ועובדוי בישין סגיאין ואיהו רשע דאשתכח חטאה קמי מאריה ותנהה על אינון טבאן דעבד בקדמיתא הא אתאביד הוא מכלא מהאי עלמא ומעלמא דאתי.

מה עביד קב"ה מאינון טבאן דעבד האי חטאה בקדמיתא. אלא קב"ה אע"ג דההוא

רשע חטאה אתאביד, אינון טבאן וזכיאן לא אתאבידו. אית צדיק דאזיל באורחוי דמלכא עלאה ואתקין לבושוי מעובדוי קב"ה אשלים ליה מאינון [p. 144] עובדין דאביד האי רשע חטאה ואשלים לבושוי לאתקנא בהו בההוא עלמא הה"ד (שם כז: 17) יכין רשע וצדיק ילבש, ההוא חטאה יתקין וצדיק אתחפי ממה דאיהו תקין הה"ד כסוי חטאה, כסוי הוא מינדא דחטאה, אתחפי מחטאה. ועל דא לא כתיב מכוסה אלא כסוי.

וחד כד אתחפי ההוא חטאה דהאי זכאה באינון דאקרו מצולות ים דהא דמתוך דנפל

במצולות ים לא אשתכח לעלמין בגין דמיין חפין עליהו. מאן מצולות ים, כד"א (מיכה ז: 19) ותשליך [קא ע"ב] במצולות ים כל חטאתם.

מאן מצולות ים, אלא רזא יקירא הוא והא אוקמוה ר' שמעון כל אינון דאתו מסטרא

תקיפא ואתאחדו בזינין בישין בכתרין תתאין כגון עזאזל ביומא דכפורי דאיהו אקרי מצולות ים, כזפטא דכספא כד בחנין ליה בנורא הה"ד (משלי כה: 4) הגו סיגים מכסף, כך האי מאינון מצולות ים הוא ומצולות ים אקרי, מצולות מההוא ים קדישא מצולות זוהמא דכספא, ועל דא כל אינון חטאי דישראל שדיין לגויה והוא קביל לון וישתאבון בגויה. מ"ט, בגין דאיהו חטאה. מאי חטאה, גרעונא ועל דא הוא גרעונא דכלא ונטיל גרעונא דגופא ונפשא. בהאי יומא נחית

האי מצולות ים זוהמא דכספא ונטיל זוהמא דגופא. מאן הוא זוהמא דגופא, דא יצר הרע דאקרי זוהמא מנוול.

[p. 145] אמר ר' יוסי תנן (ויקרא טז: 8) והפיל אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד

ליי גורל אחד לעזאזל. אי הכי יקרא הוא דעזאזל, חמיתון עבדא דישידי עדבין במאריה, ארחה דעלמא דעבדא לא נטיל אלא מה דיהיב ליה מאריה. אבל בגין דסמאל זמין האי יומא בדלטורא ובגין דלא יהא ליה פטרא דהא עבדא הוא סלקא ביה, דאמר ר' יהודה א"ר יצחק מלה עלאה אשכחנא בעבדא. עבדא דיהושע כתיב ביה (במדבר כו: 56) על פי הגורל, ע"פ הגורל ודאי דאיהו אמר דא חולקא דיהודה דא דבנימין דא דפלוגני וכן כלהו. אוף הכא כיון דסלקין עדבין בידא דכהנא אינון מדלגי מידוי ושארן באתריהו הה"ד והשעיר אשר עלה עליו הגורל, אשר עלה עליו ודאי.

[p. 146] ולא דא בלחודוי אלא בכל זמנא דדלטורא זמין ואתיהיב ליה רשותא בעינן לשואה לקבליה במה דאתעסק ושביק לון לישראל. בהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא הה"ד (איוב א: 7) ויאמר יי אל השטן מאין תבא ויאמר משוט בארץ ומתהלך בה, והא תנינן משוט בארץ מאי הוא, אלא האי הוא דלטורא מקטרגא דישראל.

[p. 147] והא אתערו חברייה דודאי ההיא שעתא הו זמינן ישראל למעבר ימא ולא תפרעא ממצראי, אמר אעברנא בארעא קדישא וחמינא דלא אתחזון אלין למיעל לגוה, אי אנת דאין דינא דינייהו הכא כמצראי, מאי שניא אלין מאלין, או ימותון כלהו כחדא או יהדרון כלהו למצרים. ולא את הוא דאמרת (בראשית טו: 13) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, והא לא סליקו מחושבנא אלא רד"ו ולא יתיר.

אמר קב"ה מה אעביד, אשתדלותא בעייה דא הכא. לא אתר לקרבא לקבליה במה דיתעסק וישבוק להו לבני, אלא הא אשתכח במאן דיתעסק. מיד אמר ליה השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמהו בארץ. מיד פלג דלטורא במלין ויען השטן את יי ויאמר החנם ירא איוב אלהים.

לרעיא דבעי לאעברא עאניה בחד נהרא, אתיא זאבא לקטרגא ליה בעאניה. רעיא הוה חכים אמר מה אעביד, בעוד דאנא אעבר לטלייא יקטרג הוא בעאנא. זקף עינוי וחמא בין עאנא חד תיישא מאלין תיישי ברא רב ותקיף, אמר אשדי דא לקבליה ובעוד דמקטרג דא בדא אעבר לכל עאנא וישתזבון מניה.

כך קב"ה אמר ודאי הא תיישא חדא רב ותקיף אשדי לקבליה ובעוד דהוא אשתדל ביה יעברון בני ולא ישתכח קטיגורא לגבייהו. מיד ויאמר יי אל השטן השמת לבך וגו', עד דקב"ה

זווג להו כחדא דכתיב הנו בידך אך את נפשו שמור. בעוד דהוא אשתדל ביה שבק להו לישראל ולא אשתכח קטיגורא לגבייהו.

[p. 148] אוף הכא בהאי יומא בעינן לשדרא לקבליה במה דיתעסק כגוונא דיליה ובעוד דאיהו אשתדל ביה שביק לון לישראל ולא אשתכח קטיגורא לגבייהו. מלה אמרי לזלולי דבי מלכא הב ליה זעיר חמרא וישבחד קמי מלכא ואי לא יימא מלה בישא. לזמנין נטלין ליה לההוא מלה עלאי דבי מלכא ומלכא עביד דינא בגיניה.

ר' [קב ע"א] יצחק אמר לשטייא דקאים קמי מלכא, הב ליה מחמרא ולבתר אימא ליה ואחזי ליה כל אינון טעוון דעבדת וכל אינון בישין והוא אתי וישבחד ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך. [p. 149] אף הכא הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא, ישראל יהבין ליה האי דורון ובהאי דורון פתקא לכל בישין וכל טעוון וכל חובין דעבדו ישראל והוא אתי ומשבח להו לישראל ואתעביד סניגורא קמיייהו וקב"ה אהדר כלא לרישא דעמיה בגין דכתיב (משלי כה: 22) כי גחלים אתה חותה על ראשו ויני ישלם לך.

א"ר יוסי ווי לון לעמיה דעשו בשעתא דהאי שעיר משדרין לההוא דלטורא ממנא דעלייהו דבגיניה אתי לשבחה לון לישראל וקב"ה אהדר כל אינון חובין לרישא דעמיה בגין דכתיב (תהלים קא: 7) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני.
א"ר יהודה אלמלא הוו ידעי אומות העולם מהאי שעיר לא שבקין לון לישראל יומא חד בעלמא.

ת"ח כל ההוא יומא אשתדל איהו בההוא שעיר ובין כך קב"ה מכפר להו לישראל ודכי לון מכלא ולא אשתכח קטגורא קמיה. לבתר הוא אתי ומשבח להו לישראל וכדין שאיל ליה כד"א ויאמר יי אל השטן מאין תבא, והוא אתיב בתושבתייהו דישראל וקטיגורא אתעביד סניגורא ואזיל ליה. [p. 150] כדין קב"ה אמר לשבעין דסחרין כורסייה חמיתון האי דלטורא היאך קאים על בני תדיר, הא שעירא חדא דאשתכח גביה בפתקא דכל חובייהו וכל טעותייהו וכל מה דחטו וחבו קמאי. כדין אסתכמו כלהו דיהדרון אינון חובין על עמיה.
רבי אבא אמר כל אינון חובין וחטאין מתדבקאן ביה כמא דכתיב (מיכה ז: 19) ותשליך במצולות ים כל חטאתם, וכלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה הה"ד (ויקרא טז: 22) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה.

בהאי יומא מתעטר כהנא בעטרין עלאין והוא קאים בין עלאי ותתאי ומכפר עליה ועל ביתיה ועל כהניא ועל מקדשא ועל ישראל כלהו. בשעתא דעאל מכפר אתכוון ברישא דמהימנותא ואדי באצבעיה כמה דכתיב והזה ממנו על הכפרת ולפני הכפרת. והיך עביד, בחיס בקיפטא דאצבעא ואדי כמצליף בטיצפין דאצבע לסטר קפטורא, אדי ואתכוון ושאר ל ממני

אחת, אחת ואחת. אחת בלחודה, אחת דכליל כלא, אחת שבחא דכלא, אחת דכלא אהדרן לקבליה, אחת רישא דכלא. [p. 151] לבתר אחת ואחת, אחת ואחת דאינון שריין כחדא ברעותא באחוותא ולא מתפרשן לעלמין.

בתר דמטא להאי ואחת דהיא אימא דכלא מכאן שארי לממני בזווגא ומני ואמר אחת ושתיים, אחת ושלש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע, בגין לאמשכא ולנגדא להאי אחת דהיא אימא עלאה בדרגין ידיען לכתרא דאימא תתאה [p. 152] ולאמשכא נהרין עמיקין מאתרייהו לכנסת ישראל. ועל דא יומא דא תרין נהרין כחדא, אימא עלאה נהרא לאימא תתאה ועל דא כתיב יום הכפורים כמה דאתמר.

א"ר יצחק קפטרא חדא קשירא ברגליה דכהנא בשעתא דהוא עאל דאי ימות התם יפקוה מלבר. ובמה ידעי, בההוא זהוריתא כד לא יהפך גונוני. בההוא שעתא אשתמודעא דכהנא אשתכח לגו, אי ינפוק בשלם בזהוריתא אשתמודעא דיהפך גונוני לחוור, כדין חדוותא הוא בעלאי ותתאי, ואי לאו כלא אשתכחו בצערא והווי ידעי כלא דלא אתקבל צלותהון.

[p. 153] א"ר יהודה כיון דהוה עאל וטמטם עינוי דלא לאסתכלא במה דלא אצטריך והוה שמע קל גדפי כרובייה מזמרי ומשבחי הוה ידע כהנא דכלא הוא בחדוה [p. 154] וינפוק בשלם, ועם כל דא בצלותיה הוה ידע דמלין נפקין בחדוותא ומתברכאן ומתקבלאן [קב ע"ב] כדקא יאות וכדין חדוותא הוא דעלאי ותתאי.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, א"ל האי יומא אמאי הוא בהאי אתר תלי ולא בדרגא אחרא דיאות הוא למהוי בדרגא דמלכא שארי יתיר מכלא.

א"ל אלעזר הכי הוא ודאי ויאות שאלת.

[p. 155] ת"ח מלכא קדישא שביק היכליה וביתיה בידא דמטרוניתא ושביק לבנוי עמה בגין לדברא לון ולא לקאה לון ולמשרי בגווייהו דאי זכאן מטרוניתא בחדוותא ביקרא לגבי מלכא ואי לא זכאן היא ואינון אתהדרו בגלותא והא אוקימנא כמא דכתיב (משלי יט: 26) משדד אב יבריח אם, וכתיב (ישעיה נ: 1) ובפשעכם שלחה אמכם.

ועל דא אית יומא חד בשתא לאשגחא בהו ולעיינא בהו וכד אזדמן האי יומא אמא עלאה דכל חירו בידהא אזדמן לקבליה לאסתכלא בהו בישראל, וישראל אזדרזו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענויין כלהו בזכותא, כדין אזדמן להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא. בני מלכא בנהא דאתפקדן בידהא כלהו זכאין כלהו בלא חטאין בלא חובין, כדין אזדווגת לגבי מלכא בנהירו בתדווא בשלימו ברעותא דהא רביאת בנין למלכא עלאה כדקא יאות. וכד האי יומא לא אשתכחו כדקא יאות ווי לון ווי לשלוחיהון ווי דהא

מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ואמא עלאה אסתלקת ולא נפיק מנה חירו לעלמין. זכאין אינון ישראל דקב"ה אולוף לון בגין לאשתזבא מן דינא וישתכחון זכאין קמיה הה"ד (ויקרא טז: 30) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו', וכתוב (יחזקאל לו: 25) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

[p. 156] ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו'. ר' יוסי שאיל לר' אבא, א"ל הני חמשה

עשר יום מאי קא מיירי.

א"ל ודאי רזא יקירא הוא. ת"ח בין לעילא בין לתתא כל חד וחד בארחה נטלא ובארחה יתבא ובארחה אתער ועביד מה דעביד. האי עשור מכנסת ישראל אינון, ויומא עשיראה בעשיראה קיימא, ועל דא (שמות יב: 3) בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו'. והאי יומא דילה הוא וחמשה יומין אחרנין דמלכא הוא, ההוא יומא דעלה בגין דבדרגא חמישאה ביה יתיב מלכא בכורסייא. ובכל אתר בעשור דמטרוניתא הוא, חמשא עלייהו דמלכא הוא, ההוא יומא דאתי עלה, בגין כך חמשה יומין מירחא לאורייתא. ואי תימא שביעאה, בזמנא דתרין אבהן משתכחי ביה דהא מלכא בהו וכדין מתעטר בכלא, וחד מלה שביעאה וחמישאה.

[p. 157] ת"ח חמישאה דיליה הוא ודאי כמה דאתמר וכדין נהיר אבא לאמא ואתנהירו מניה חמשין תרעין לאנהרא לחמישאה. ואי תימא שביעאה בגין דמלכא בשלימו דאבהן ועטרא ירית משביעאה כמא דכתיב (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון וגו', ועל דא בשביעאה הוא יומא דמעטרא מלכא בעטרוי וכדין ירית מלכא לאבא ואמא דמזדווגין כחדא, ועל דא כלא בחד תלייא.

ובחמשה עשר יום. רבי יהודה פתח (במדבר כא: 1) וישמע הכנעני מלך ערד. תנינן תלת

מתנן עלאין אזדמנו להו לישראל ע"י דתלתא אחים משה אהרן ומרים. מן בזכות משה, ענני כבוד בזכות אהרן, באר בזכות מרים, וכלהו אחידן לעילא. [p. 158] מן בזכות משה דכתיב (שמות טז: 4) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, [קג ע"א] מן השמים דייקא דא משה. ענני כבוד בזכות אהרן דכתיב (במדבר יד: 14) אשר עין בעין נראה אתה יי' וגו', וכתוב (ויקרא טז: 13) וכסה ענן הקטרת. מה להלן שבעה אף כאן נמי שבעה דהא בקטרת שבעה עננין מתקשרן כחדא. ועוד דאהרן רישא דכל שבעה עננין הוא והוא קשיר בשית אחרנין. באר בגין מרים דהא היא ודאי באר אתקרי, ובספרא דאגדתא (שמות ב: 4) ותתצב אחותנו מרחוק, דא הוא באר מים חיים וכלא קשורא חד. [p. 159] מיתת מרים אסתלקת באר

דכתיב (במדבר כ: 2) ולא היה מים לעדה, ובההיא שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא דהות שכיח עמהון דישראל. כד חמאת שתא עננין דהוו קשירין עלה אתקשרת היא בהו. מית אהרן אסתלקו אינון עננין ואסתלקת עננא דבירא עמהון, אתא משה אהדר להו הה"ד (תהלים סח: 19) עלית למרום שבי לקחת מתנות, לקחת מתנות ודאי, אינון מתנות דהוו בקדמיתא, באר ועננין. באר דא באר יצחק, עננין אליו עננין דאהרן. [p. 160] א"ר יצחק מפני מה זכה אהרן לדא, בגין דאיהו קשיר בעננין והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא ומתברכאן כלהו על ידוי.

ת"ח על כל חסד דעבד קב"ה בישראל קשיר עמהון שבעה עננין יקר. ואן קשר להו, קשיר להו בכנסת ישראל דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין ובכלהו שבעה אזלו ישראל במדברא. מ"ט, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא נינהו. ועל דא בסכות תשבו שבעת ימים. מאי קא מיירי, בגין דכתיב (שיר ב: 3) בצלו חמדתי וישבתי, ובעי ב"נ לאחזאה גרמיה דיתיב תחות צלא דמהימנותא.

תא חזי כל אינון שנין דקאים אהרן הוו ישראל בצלא דמהימנותא תחות אליו עננין. בתר דמית אהרן אסתלק עננא חד דהוא ימינא דכלא וכד האי אסתלק אסתלקו כל שאר עמיה ואתחזיאו כלהו בגריעותא, והא אוקמוה דכתיב (במדבר כ: 29) ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו אלא ויראו. מיד וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך [p. 161] האתרים, שמע דאסתלקו אינון עננין ומית תיירא רברבא דכל אינון עננין אתקשרו ביה. ואמר רבי יצחק הכנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי, וכד אתו אינון מאלליו דשדר משה אמרו (שם יג: 29) עמלק יושב בארץ הנגב, בגין לתברא לבייהו דהא עמלק תבר חיליהון בקדמיתא.

אמר רבי אבא וישמע הכנעני, מאי קא מיירי הכא בתר דאסתלקו אינון עננין. אלא כנען כתיב ביה (בראשית ט: 25) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אתחזי למהוי עבד לעבדי עבדין הה"ד (במדבר כא: 1) וילחם בישראל וישב ממנו שבי, הוא נטיל עבדין מישראל לגרמיה. [p. 162] ועל דא כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסכות, כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל ישבו בסכות תחות צלא דמהימנותא, ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל לא יתיב בהו ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

כתיב (הושע יב: 8) כנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבדא דאברהם. ות"ח כתיב ארור כנען ובגין דזכה כנען דא לשמשא לאברהם כיון דשמש לאברהם יתיב תחות צלא דמהימנותא זכה למיפק מההוא ליטא דאתלטייא, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה דכתיב

(בראשית כד: 31) ויאמר בא ברוך יי'. מאי קא מיירי, דכל מאן דיתיב תחות צלא דא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין ואתברך בברכתא עלאה, וכל מאן דאפיק גרמיה מצלא דא דמהימנותא אחסין גלות ליה ולבנוי דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. [קג ע"ב]

בסכת תשבו חסר, חדא דכלהו קשירן ביה. כתיב כי ענן יי' עליהם יומם, וכתיב (במדבר יד: 14) ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם, דא הוא עננא דאהרן, וכתיב (תהלים מב: 9) יומם יצוה יי' חסדו. ועננא חד נטיל עמיה חמש אחרנין ואינון שית, ועננא אחרא דכתיב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל מנהירו דאינון שית.

[p. 163] רבי אלעזר פתח (ירמיה ב: 2) כה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריק אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר וגו'. האי קרא על כנסת ישראל אתמר בשעתא דהוה אזלא במדברא עמהון דישראל.

זכרתי לך חסד, דא עננא דאהרן דנטלא בחמש אחרנין ואתקשרו עלך ונהירו עלך. אהבת כלולותיך, דכלהו אשתכללו לך ואעטרו לך ואתקינו לך ככלה דתעדי תכשיטה. וכ"כ למה, בגין לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ת"ח בשעתא דב"נ יתיב במדורא דא צלא דמהימנותא שכינתא פראשא גדפהא עליה מלעילא ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה.

[p. 164] אמר ר' אבא אברהם וחמשה צדיקייא ודוד מלכא שויין מדוריהון עמיה הה"ד בסכות תשבו שבעת ימים, שבעת ימים כתיב ולא בשבעת ימים. כגוונא דא (שמות כ: 11) כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ. ובעי ב"נ למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אלין דשריין עמיה.

ואמר רבי אבא כתיב בסכות תשבו שבעת ימים, ולבתר ישבו בסכות, בקדמיתא תשבו ולבתר ישבו. אלא קדמאה לאושפיזי, תניינא לבני עלמא. קדמאה לאושפיזי כהא דרב המנונא סבא כד הוה עייל לסוכה הוה חדי וקאים על פתחא דסוכה מלגן ואמר נזמין לאושפיזין. מסדר פתורא וקאים על רגלוי ומברך ואמר בסכות תשבו שבעת ימים, תיבו אושפיזין עלאין תיבו, תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו. ארים ידוי וחדי ואמר זכאה חולקנא זכאה חולקון דישראל, (דברים לב: 9) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, ויתב.

[p. 165] תניינא לבני עלמא, דמאן [קד ע"א] דאית ליה חולקא בזרעא קדישא יתיב בצלא דמהימנותא לקבלא אושפיזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ועם כל דא בעי למחדי למסכני. מ"ט, בגין דחולקא דאינון אושפיזין דזמין דמסכני הוא. וההוא דיתיב בצלא דא

דמהימנותא וזמין אושפיזין אלין עלאין אושפיזי מהימנותא ולא יהיב לון חולקהון כלהו קיימי מניה ואמרי (משלי כג: 6) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאינו למטעמותינו. אשתכח דההוא פתורא דתקין דיליה הוא ולא דקב"ה, עליה כתיב (מלאכי ב: 3) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם, חגיכם ולא חגי. ווי ליה לההוא בר נש בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה.

[p. 166] ואמר ר' אבא אברהם כל יומי הוה קאים בפרשת אורחין לזמנא אושפיזין ולתקנא לון פתורי, השתא דמזמנין ליה ולכלהו צדיקייא ולדוד מלכא ולא יהבין לון חולקהון אברהם קאים מפתורא וקרי (במדבר טז: 26) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה, וכלהו סלקין אבתריה. יצחק אמר (משלי יג: 25) ובטן רשעים תחסר. יעקב אמר (שם כג: 8) פתך אכלת תקיאנה ושחת דבריך הנעימים. שאר כל צדיקייא אמרי (ישעיה כח: 8) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום.

דוד מלכא אמר ואשלים דינוי דכתיב (שמואל א כה: 38) ויהי כעשרת הימים ויגוף יי את נבל וימת. מאי קא מיירי, בגין דדוד שאיל לנבל ואתעביד ליה אושפיזא ולא בעא, ודא זמין ליה ולא יהיב ליה חולקא, ובאינון עשרה יומין דדוד מלכא דאין עלמא אתדן עליה ההוא ב"נ דאשלים ליה ביש יתיר מנבל.

[p. 167] א"ר אלעזר בגיני כן אורייתא לא אטרח עליה דב"נ יתיר אלא מה דיכיל דהא כתיב (דברים טז: 17) איש כמתנת ידו כברכת יי אלהיך אשר נתן לך. ולא לימא איניש איכול ואשבע וארווי בקדמיתא ואי אשתאר אתן למסכני, אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא. ואי חדי לאושפיזין ורוי לון קב"ה חדי עמיה ואברהם קרי עליה (ישעיה נח: 14) אז תתענג על יי והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וגו', ויצחק אמר (שם נד: 17) כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי וגו'.

[p. 168] אמר ר' שמעון האי דוד מלכא אמר ליה בגין דכל זיינין דמלכא וקרבין דמלכא בידוי דדוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר (תהלים קיב: 3-2) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך, הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד.

יעקב אמר (ישעיה נח: 8) אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יי יאספך. שאר צדיקייא אמרי (שם יא: 11) ונחך יי תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. דוד מלכא אמר (שם נד: 17) כל כלי יוצר עליך לא יצלח דהא הוא על כל זיינין עלמא אתפקדא. זכאה חולקיה דב"נ דזכי לכל האי, זכאה חולקהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (שם ס: 21) ועמך כלם צדיקים וגו'.

[p. 169] ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל

וגו'. ר' שמעון פתח (שם מג: 7) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם דקבי"ה קרא ליה בשמיה דכתיב (בראשית א: 27) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו. ועוד דאקרי בשמיה בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא ואקרי אלהים דכתיב (שמות כב: 27) אלהים לא תקלל. קרא ליה בשמיה דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו ושפיר והא אוקימנא. כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בשעתא דזווגא אתמר וכך הוא בצלם תמות זווגא דתרווייהו ואדם מדכר ונוקבא נפק.

[p. 170] ויברא אלהים את האדם בצלמו. בספרא דשלמה מלכא אשכחנא די בשעתא

דזווגא [קד ע"ב] אשתכח לתתא שדר קב"ה חד דיוקנא כפרצופא דב"נ רשימא חקיקא בצולמא וקיימא על ההוא זווגא ואלמלא אתיהיב רשו לעינא למחזי חמי ב"נ על רישיה חד צולמא רשימא כפרצופא דב"נ, ובההוא צולמא אתברי ב"נ ועד דקיימא ההוא צולמא דשדר ליה מאריה על רישיה וישתכח תמן לא אתברי ב"נ הה"ד ויברא אלהים את האדם בצלמו. ההוא צלם אזדמן לקבליה עד דנפיק לעלמא. כד נפק בההוא צלם אתרבי בההוא צלם אזיל הה"ד (תהלים לט: 7) אך בצלם יתהלך איש. [p. 171] והאי צלם הוא מלעילא. בשעתא דאינון רוחין נפקי מאתרייהו כל רוחא ורוחא אתתקן קמי מלכא קדישא בתקוני יקר בפרצופא דקאים בהאי עלמא ומההוא דיוקנא תקונא יקר נפק האי צלם, ודא תליתאה לרוחא ואקדימת בהאי עלמא בשעתא דזווגא אשתכח ולית לך בעלמא דלא אשתכח צלם בגווייהו. אבל ישראל קדישין האי צלם קדישא ומאתר קדישא אשתכח בגווייהו, ולשאר עמין צלם מאינון זינין בישין מסטרא דמסאבותא אשתכח בגווייהו, ועל דא לא ליבעי לאיניש לאתערבא צולמא דיליה בצולמא דגוי בגין דהאי קדישא והאי מסאבא.

[ח"א רכ ע"א] תא חזי מה בין ישראל לשאר עמין, דישראל כד אשתכח ב"נ מית הוא

אסתאב לכל ביתא וגופא מסאבא וגוי לא אסתאב לאחרא והוא לא מסאבא כד איהו מית, מ"ט. [p. 172] ישראל בשעתא דאיהו מית כל קדושי דמאריה מתעברין מניה, אתעבר מניה האי צולמא קדישא, אתעבר מניה רוחא קודשא. כיון דקדושי דמאריה אתעברן מניה הא גופא מסאבא. אבל גוי לאו הכי, בחייוי הוא מסאב בכל סטרי מסאבותא, צולמא דיליה מסאבא, רוחא דיליה מסאבא, ובגין דמסאבין אליון שריין בגויה מסאבא הוא בכלא ואסיר למקרב בהדיה. כיון דמית נפקי מניה כל אליון מסאבן ואשתכח גופא בלא מסאבותא לאסתאבא, ואע"ג דגופא דלהון בין בחייוי ובין במיתתהון מסאבא, אבל בחייהון דכל מסאבין משתכחי גבייהו

מסאבין למאן דיקרב בהדיהו, במיתתהון דהא נפקי כלהו מסאבין מנייהו לא יכיל למסאבא לאחרא, ודישראל יכיל גופא למסאבא בגין דכל קדושי עלאין נפקו מניה ושאר עליה סטרא אחרא.

ת"ח האי עלם קדישא ביה אזיל ב"נ ואתרבי ואתעביד מהאי פרצופא דיוקנא דיליה צולמא אחרא ומתחברן כחדא דא נטיל לדא. בשעתא דישתכחו נטיר הוא ב"נ וגופא דיליה בקיומא ורוחיה שריא בגויה. בשעתא דקריבו יומוי מתעברן מניה ודא סליק לדא ואשתאר ב"נ בלא נטירו כדין כתיב (שיר ב' 17) עד שיפוח היום ונסו הצללים, הצללים תרי.

[p. 173] תא חזי ביומא דדינא אתער בעלמא דקב"ה יתיב על בורסיא דדינא למידן עלמא בעי ב"נ לאתערא תשובה ויתוב מחובי דהא ההוא יומא פתקין כתיבו ומשתכחי כלהו באחמתא הא כתיבין. אי זכי ב"נ דיתוב קמי מאריה קרעין פתקין דעליה. לבתר קב"ה זמין קמיה דב"נ יומא דכפורי יומא דתשובה. אי תב מחטאוי טב, ואי לאו פקיד מלכא למחתם פתקין, ווי דהא תשובה בעיא לאסתלקא מניה. אי זכי בתשובה שלימתא כדקא יאות תליין ליה עד ההוא יומא בתראה דעצרת דהוא תמינאה לחג ואי עביד שלימו בתשובה לקמי מאריה אתקרעו אן [p. 174] מתעכבי, ואי לאו זכי פתקין נפקי מבי מלכא ואתמסרן לידא דסנטירא. כיול דאתמסרן בידי ודאי דינא אתעביד ופתקין לא מהדרן לבי מלכא.

כדין צולמין אתעברו מניה ולא משתכחי עמיה. כיון דמתעברן מניה הא ודאי טופסקא דמלכא יעבר עליה ויטעם כסא דמותא. ובההוא ליליא דחגא בתראה סנטירין זמינין ופתקין נטלין. בתר דנטלי לון צולמין מתעברן ולא משתכחי, ואי משתכחי בהו גריעין או יעבר עלוי דינא או מרעין בישין בגריעותא דלהון והא אוקימנא לדא והא אתמר.

ובספרי קדמאי אמרי יתיר, ברישא אגרע ואשתכח גופא בריה או אנתתיה אשתכחו והוא אסתליק וה"מ כד לא אהדר כל ההוא זמנא לבתר, אבל אי יהדר טעמא דמותא יטעם ויתסי. ואי גופא גרע ויתחזי רישא אינון סלקין והוא אתקיים וה"מ כד בריה זעיר ברשותיה ונתתיה ברשותיה. [p. 175] ואי ידוי פגימו עבידתא דידי פגים, רגלוי מרעין רדפין עליה. ערק צולמא ואהדר ערק ואהדר עליה כתיב (דברים כח: 67) בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר מפחד לבבך אשר תפחד. ודא כד נהרא סיהרא וליליא אתתקן בנהורא.

אבל זכאי חסידין בכל יומא ויומא מסתכלי בלבייהו כאלו יומא דא אסתלקו מעלמא ועבדין תיובתא שלימתא קמי מאריהון ולא אצטרכון למלה אחרא, זכאה חולקהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

ת"ח (ישעיה מג: 7) כל הנקרא בשמי, כמה עלאין עובדין דמלכא קדישא דהא באינון ברין דהוא עביד קשיר לון במלין עלאין דלעילא וכד נטלין לון לתתא ועבדי בהו עובדא אתער

ההוא מלה דלעילא דקשיר ביה כגון אזובא עץ ארז והא אוקימנא [ח"א רכ ע"ב] מלי.
[p. 176] ואית מנייהו דאחידן בשמא קדישא כגון לולב אתרוג הדס ערבה דכלהו אחידן בשמיה
קדישא לעילא, ועל דא בעינן לאחיד לון ולמעבד בהו עובדא בגין לאתערא ההוא דאחיד ביה.
ועל דא תנינן במלה ועובדא בעיין לאחזאה מלה בגין לאתערא מלה אחרא הה"ד כל הנקרא
בשמי ולכבודי בראתינו, לאתערא יקרי בראתינו, בראתינו לאחידא ליה. יצרתיו, למעבד ביה
עובדא. אף עשיתיו, לאתערא ביה חילא דלעילא.

ד"א כל הנקרא בשמי, היינו דכתיב (ויקרא כג: 40) פרי עץ הדר. ולכבודי בראתינו, היינו
כפות תמרים. יצרתיו, היינו וענף עץ עבות. אף עשיתיו, היינו וערבי נחל.

[p. 177] ותקונא דהאי דאמר קרא (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון, ביום הראשון
דייקא דהוא חמישאה על עשור. אבל ביום הראשון, ההוא יום ראשון מאן הוא. אלא ההוא יום
דנפיק ראשון לכלא במבועי דמיין נביעין ואנן בעינן ליה להאי לאמשכא ליה לעלמא.
למלכא דקטר בני נשא בקטרוי. אתת מטרוניתא אמיה, אפיקת לון לחירות, ומלכא
אשגח ליקרה ויהב כלהו בידה. חמת לון כייפין וצחין, אמרה הא אפיקת לון לחירו, אתן לון
מיכלא ומשתייא. כך הא יוה"כ אפיק לכלא לחירו ואנן כפני מזונא קאימנא וצחינא למשתייא.
היא אעטרת למלכא, בהאי יומא ידענא דהא מיין נביעין עמה שריין, שאילנא למשתייא למאן
דנפיק לן לחירו, ועל דא קרינן ליה יום ראשון. דא בספרא דאגדתא ושפיר הוא.
אבל בהאי יומא אברהם הוא שירותא דכלא, אי בענני יקר הוא שירותא אי במיא הוא
שירותא דאברהם שארי למחפר בירי דמיא.

[p. 178] פרי עץ הדר, דא בירא דיצחק דיצחק אהדר ליה לקב"ה ואקריעץ הדר. פרי

דהאי עץ הדר ידע.

כפות תמרים, דכתיב (תהלים צב: 13) צדיק כתמר יפרח, ולא אשכח בינייהו פרודא ועל
דא לא כתיב וכפות תמרים אלא כפות בגין דלא סליק דא בלא דא. ובהאי אתמליא ההוא באר
ממיין נביעין עלאין, האי אתמלי בקדמיתא ומניה אתמלייא בירא עד דאיהו נביעא לכלא.
וענף עץ עבות, דא ענפא רברבא ותקיף דאשתרשא בשרשוי ואתעביד אילנא עלאה על
כלא דאחיד בכל סטרין, ענף דאיהו עץ עבות עץ דאחיד לאבות דהא מהאי נטיל יסודא דעלמא
ואתמליא לארקא בבירא. האי הוא ארקא דשקיותא.

[p. 179] וערבי נחל, אלין אינון תרין נחלין דמייא אתכנש בהו לארקא לצדיק. ד"א

וערבי נחל, אלין גבורן דאחידן ביה ביצחק דאתיין מסטרא דההוא נחל עלאה ולא מסטרא
דאבא. בג"כ צלא יאה ולא בסימא לפירין ולא עביד פירין. וערבי נחל, תרין קיימין דגופא
קיימא עלייהו, אבל ערבי נחל ודאי כמה דאתמר ואלין אינון כלהו לארקא מייא לבירא.

ד"א ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, דא אברהם. כפת תמרים, דא יצחק. וענף עץ עבות, דא יעקב. [p. 180] וערבי נחל, אלון תרין דרגין דאמרן. ומאי דמתני האי בגין דעץ עבות דא יעקב דאחיד לכלהו חלקין. ודאי דא יעקב אבל הא אוקימנא פרי עץ הדר בירא דיצחק ודא גבורה תתאה. כפת תמרים, כפת חסר קשורא דאתקשר בבירא כד"א (דניאל ג: 21) כפיתו בסרבליהון, בגין דאלין לא סלקין דא בלא דא. וענף עץ עבות, ענפא הוא עלאה דאתעביד עץ עבות ואחיד לכל סטרינ כמה דאתמר. וערבי נחל, דא יצחק בכל סטרוי דאחידן בסטרא תחל ולא בסטרא דאבא דתנינן אע"ג דבהאי נחל דינא לא אשתכח דינין מתערין מינה.

ורב המנונא פריש וערבי נחל, אינון תרין קיימין בדקאמרו דמיין נפקין מנייהו, ושפיר אבל הא חזינן דתרין דרגין אלין דקיימי על דרגא דצדיק איבא וכנישו דברכאן נפקי מנייהו, וערבי נחל לא נפקי מנייהו איבא ולא טעמא ולא ריחא, והא אוקימנא וכלא שפיר.

[p. 181] ועל דא אתרוג [ח"א רכא ע"א] בשמאלא לקביל לבא, לולב בימין כפת בכלא וקשיר בכלא דהא צדיק כפות הוא לכל סטרינ ודא הוא קשורא דמהימנותא.

ובספרא דאגדתא שפיר קאמר דכלהו אלין אינון אושפיזין דזמינין עמא קדישא בהאי יומא דבעינא לאשתכחא בהו כיון דזמין לון ובהו בעי ב"נ למלכא בעותיה. זכאין אינון ישראל דידיעין ארחוי דמלכא קדישא וידעין ארחי דאורייתא למהך באורח קשוט למזכי בהו בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ביומא דא נפקי ישראל בסימני רשימא מבי מלכא בגין דאינון נצחי דינא. ומה סימנין אינון, סימני מהימנותא חותמא עלאה דמלכא.

[p. 182] לתרי בני נשא דעאלו לדינא קמי מלכא ולא ידעו כל עמא מאן מנייהו נצח דינא. נפק חד לגיון מבי מלכא שאילו ליה, אמר לו ההוא דיפיק בידוי סימני מלכא הוא נצח דינא. כך כל עלמא עאלין לדינא קמי מלכא עלאה ודאין לון מלכא מיומא דראש השנה ועד יום הכפורים עד חמשא עשרה יומין לירחא ובין כך אשתכחו ישראל זכאין כלהו בתויבתא טרחי בסכות בלולב ואתרוג ולא ידעי מאן נצח דינא. מלאכי עלאי שאילו מאן נצח דינא. קב"ה אמר לון אינון דמפקי בידייהו סימנין דילי אינון נצחין דינא. בהאי יומא נפקי ישראל ברשימא דמלכא בתושבחתא בהלילא ועאלין בסכות אתרוג בשמאלא לולב בימינא, חמאן כלהו לישראל רשימין ברשימין קדישין, פתחי ואמרי (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

עד כאן חדוותא דכלא חדוותא דאושפיזין ואפילו אומות העולם חדאן בחדוותא ומתברכאן מינן ועל דא קרבנין בכל יומא עלייהו לאטלא עלייהו שלם ויתברכו בגינן. מכאן

ולהלאה יומא חד דמלכא עלאה דחדי בהו בישראל דכתיב (במדבר כט: 35) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, דהא יומא דא ממלכא הוא בלחודוי, חדוותא דיליה בהו בישראל.

[ח"ג קד ע"ב] למלכא דזמין אושפיזין, אשתדלו בהו כל בני היכליה. לבתר אמר מלכא עד כאן אנא ואתון אשתדלנא באושפיזין וקרבתון קרבנין על שאר עמין כל יומא, מכאן ולהלאה אנא ואתון נחדי יומא חד הה"ד ביום השמיני עצרת תהיה לכם, לכם לקרבא קרבנין עליכו.

[p. 183] אבל אושפיזי מהימנותא במלכא משתכחי תדירא וביומא דחדוותא דמלכא כלהו מתכנפי עמיה ומשתכחי, ועל דא כתיב עצרת כנישו. והאי יומא יעקב הוא רישא לחדוותא וכל אינון אושפיזין חדאן עמיה ועל דא כתיב (דברים לג: 29) אשריך ישראל מי כמוך וגו', וכתיב (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר.

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. א"ר אלעזר הא אוקמוה אבל אסמיך קב"ה פרשתא דא לפרשת מועדים, אלא כלהו בוסינן עלאין כלהו בוסינן לאדלקא משח רבות עלאה והא אתמר דעל ידיהו דישראל מתברכין עלאין ותתאין ואדליקו בוסינן כמא דאוקמוה וכתיב (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב, חדוותא [קה ע"א] דעלאין ותתאין. [p. 184] רבי אבא פתח (תהלים לב: 11) שמחו ביי וגילו צדיקים וגו'. שמחו ביי כד"א (שם קיח: 24) זה היום עשה יי', ואוקמוה דהא בקב"ה בעי למחדי ליה ולאנהרא ליה אנפין וישתכח בר נש בחדוותא עמיה בגין דההוא חדווא דקב"ה הוי הה"ד נגילה ונשמחה בו, בו ביומא, בו בקב"ה וכלא חד מלה.

שמחו ביי', כד דינין אתכפיין ורחמי אתערו. וכד מתערי רחמי כדין וגילו צדיקים בתיב, צדיק וצדק אתברכאן כחדא דאקרון צדיקים כמה דאתמר דהא אלין מתברכאן לעלמין וחדאן לעלמין כלהו.

והרנינו כל ישרי לב, אלין בני מהימנותא דאתקשרי בהו. תיח מאן דאמר דלא בעיא עובדא בכלא או מלין לאפקא לון ולמעבד קלא בהו תיפח רוחיה. והא הכא אוכח ופרשתא דא אדלקות בוסינא וקטרת בוסינן כחדא בגין דכתיב שמן [p. 185] וקטרת ישמח לב, ובהאי ובעובדא דא אשתכח אדלקותא לעילא וחדוותא לעילא ואתקשרותא כחדא כדקא יאות, ובעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא. אמר ר' יהודה מזבח דלתתא אתער מזבח אחרא, כהן דלתתא אתער כהן אחרא, בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא.

ר' יוסי ור' יצחק הוו אזלי באורחא. אמר ר' יוסי לר' יצחק כתיב (ישעיה נח: 13) וקראת לשבת ענג ולקדוש יי' מכובד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר. וכבדתו מעשות דרכיך שפיר, אבל ממצוא חפצך ודבר דבר מהו ומאי גריעותא הוא לשבת.

[p. 186] א"ל ודאי גריעותא הוא דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומא דבר נש דלית ליה קלא וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא. ומאי הוא, ההוא דאקרי חול לעילא מאינן יומין דחול, וכד אתער חול ביומא קדישא גריעותא הוא ודאי וקב"ה וכןסת ישראל שאלי עליה מאן הוא דבעי לאפרשא זוגא דילן, מאי בעי חול הכא. עתיקא קדישא לא אתחזי ולא שרייא על חול. בגין כך הרהור מותר. מאי טעמא, בגין דהרהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא ולא סליק. אבל בתר דאפיק מלה מפומיה ההוא מלה אתעביד קלא ובקע אוירין ורקיעין וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא, ועל דא ממצוא חפצך ודבר דבר כתיב. ומאן דאפיק מלה קדישא מפומיה מלה דאורייתא אתעביד מניה קלא וסליק לעילא ואתער קדושי מלכא עלאה ומתעטרן ברישיה וכדין אשתכח חדותא לעילא ותתא.

א"ל ודאי הכי הוא והא שמענא מלה, אבל מאן דשארית בתעניתא בשבת עביד גריעותא לשבת או לא. אי תימא דלא עביד גריעותא הא סעודתי מהימנותא בטיל מניה ועונשיה סגי, הא חדותא דשבת בטיל מניה.

[p. 187] א"ל מלה דא שמענא דדא הוא דאשגין עליה מלעילא מכל בני עלמא בגין דהאי יומא חדותא הוא לעילא ותתא חדווא דכל חדוון חדותא דכל מהימנותא ביה אשתכח, ואפילו רשעים דגיהנם נייחין בהאי יומא. והאי בר נש לית ליה חדווא לית ליה נייחא ושניא דא מכל עלאין ותתאין, כלא שאלין עליה מאי שניא דפלוני הוא בצערא. ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא ואשתכח האי בצערא צלותיה סלקא וקיימא קמיה וכדין אתקרעו כל גזרי דינין דאתגזרו עליה ואפילו אסתכמו בבי דיני דמלכא עליה לביש כלא אתקרע בגין דבשעתא דעתיקא אתגלייא כל חירו וכל חידו אשתכח בגין דאתגליא בהלולא דמלכא.

ועל דא תנינן קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. מאן שבעים שנה, אלא אע"ג דאסתכמו עליה כל אינון שבעין כתרי מלכא דהוא אתחזי בהו כלא אתקרע בגין דעתיקא קדישא נטיל ליה לבר נש, והני [קה ע"ב] מילי כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא.

למלכא דעביד הלולא לבריה וגזר חדווא על כלא. בהאי יומא דהלולא כל עלמא הוו חדאן ובר נש חד [p. 188] הוה עציב תפיש בקולרא. אתא מלכא לחדווא חמא כל עלמא חדאן כמה דאיהו גזר, זקף עינוי חמא ההוא בר נש תפיש בקולרא עציב. אמר ומה כל בני עלמא חדאן בהלולא דברי ודא תפיש בקולרא. מיד פקיד ונפקי ליה ושאריו ליה מקטרוי.

כך האי דשארֵי בתעניתא, כל עלמא חדאן ואיהו עציב והא אתפש בקולרא. בשעתא דעתיקא קדישא אתגלייא בהאי יומא ואשתכח האי בר נש תפיש בקולרא אע״ג דאסתכמו עליה כל אינון שבעין שנין דאמרן כלא אתקרע ולא שארי עליה דינא. ביומא אחרא אית ביה רשו למקרע ליה בההוא יומא, כ״ש שבת. דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא ומאן דשארֵי בתעניתא דחלמא בההוא יומא לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה אבל לאו דשבעים שנה כיומא דשבת. בגין כך בההוא יומא ממש ולא ביומא אחרא דלית רשו ליומא על יומא אחרא. כל יומא מה דאיערע ביומיה עביד, דלא איערע ביומיה לא עביד, ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא, ובגין כך דבר יום ביומו תנינן ולא דבר יום ליומא אחרא. תא חזי לאו למגנא מתערי ליה בחלמא בגין למתבע עליה רחמי. ווי לההוא דלא מתערי עליה ולא אודעי ליה בחלמא דהא אקרי רע ובגיני כך (תהלים ה: 5) לא יגורך רע, וכתיב (משלי יט: 23) בל יפקד רע, בל יפקד בגין דאיהו רע.

[p. 189] אמר רבי יוסי תנן (ישעיה נח: 13) ממצוא חפצך, כיון דכתיב ממצוא חפצך מהו ודבר דבר. אלא עד דגזר מלה כדקא יאות וימלל ליה. ודאי כך הוא ברירא דמלה משמע דכתיב ודבר דבר. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עליהו כתיב (שם סג: 8) ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי בתוך בני ישראל וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הרשאל. ויצא, רבי יהודה אמר נפק מכללא דכלא, נפק מכללא דמהימנותא ונפק מכללא דחולקא דישראל.

וינצו במחנה, מכאן אוליפנא כל מאן דאתי מזוהמא דזרעא לסוף גליא ליה קמי כלא. מאן גרים ליה, זוהמא דחולקא בישא דאית ביה דלית ליה חולקא בכללא דישראל.

[p. 190] רבי חייא פתח (משלי כה: 2) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר. כבוד אלהים הסתר דבר, דלית רשו לבר נש לגלאה מלין סתימין דלא אתמסרו לאתגלייא, מלין דחפא לון עתיק יומיא כד״א (ישעיה כג: 18) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה, עד ההוא אתר דהורשית ולא יתיר, ועכ״ד ולמכסה עתיק, ולמכסה עתיק ודאי.

דבר אחר לאכול לשבעה, אינון חברייהא דידיעין ארחין ושבילין למיהך בארח מהימנותא כדקא יאות כגון דרא דר' שמעון שארי בגויה. ולמכסה עתיק, מדרין אחרנין דהא כלהון לא אתחזו לאכול לשבעה ולא תגלייא מלין בגווייהו אלא למכסה עתיק כד״א (קהלת ה: 5) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. ביומוי דר' שמעון הוה אמר בר נש לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך, בתר דשכיב [p. 191] הוה אמרי אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. ביומוי לאכול לשבעה, בתר

דשכיב ולמכסה עתיק דחברייא מגמגמי ולא קיימין במלין. דבר אחר לאכול לשבעה, באינון מלין דאתגליין, ולמכסה עתיק, באינון מלין דאתחפיין. [קו ע"א] ויקוב בן האשה הישראלית את השם. מהו ויקוב. רבי אבא אמר ויקוב ודאי כד"א (מלכים ב יב: 10) ויקוב חור בדלתו, נקיב מה דהוה סתים. ושם אמו שלומית בת דברי, עד כאן סתים שמא דאמיה, כיון דכתיב ויקוב נקיב שמא דאימיה.

[p. 192] אמר רבי אבא אי לאו דבוסינא קדישא קיימא בעלמא לא ארשינא לגלאה. מכאן ולהלאה לא אתיהיב מלה דא אלא לחברייא דאינון בין מחצדי חקלא, ואי לא תיפח רוחיהון דאינון דאתיין לגלאה לאינון דלא ידעי.

ת"י כתיב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי, האי קרא הא אוקמוה אבל דא בר אינתו אחרא דאבוה בעלה דשלומית הוה, וכיון דאתא ההוא מצראה עלה בפלגות ליליא ותב לביתא וידע מלה אתפרש מנה ולא אתא עלה ונטל אינתו אחרא ואוליד להאי ואקרי איש הישראלי ואחרא בן הישראלית. [p. 193] אי אינון נצו כחדא מאי קא בעי הכא שמא קדישא ואמאי קלל שמא קדישא. אלא איש הישראלי אמר מלה מאמיה מגו קטטה, מיד ויקוב בן האשה הישראלית כד"א ויקוב חור בדלתו. רזא דמלה נטל ה' דשמא קדישא ולייט לאגנא על אמיה ודא הוא נקיבא דאיהו נקיב שמא קדישא ולמחצדי חקלא אתמר, ורזא דמלה (משלי ל: 20) כן דרך אשה מנאפת וגו'. זכאה חולקהון דצדיקייא דידיעין מלה ומכסיין ליה, ועל דא אתמר (שם כה: 9) ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל.

[p. 194] ה' בתראה הות נוקבא דינקא בתרין סטרין, בגין כך נטלא זיינין דמלכא לנקמא נקמהא, הוצא את המקלל, ועל דא כתיב איש אמו ואביו תיראו, דחילו דאמא אקדים לאבא. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. רבי יהודה אמר הא אוקמוה אבל כי יקלל אלהיו כתיב, בגין דאמר אלהיו סתם ונשא חטאו דהא לא ידעיין מאן הוא אלהיו מאן דחלא דיליה אן חד מן השרים או חד מן ככביא או מדברי עלמא.

א"ר יוסי אי צדיק גמור הוא לא יתער מלה, וכיון דאתער מלה דא חיישינן מינות אזדריקת ביה ולא ימות על דא בגין דאיהו מלה סתים.

רבי יהודה אמר דאין ליה לטב דהא אמר אלהי, יכיל למטען אלהי דהוה עד השתא ואתמשכנא אבתריה בלבאי והשתא אהדרנא לקבלי מהימנותא עלאה. אבל אי אמר יי אלהי

או י"י ונקיב ליה [p. 195] בשמא הא לית ליה למטען בהאי בגין דדא הוא מהימנותא דכלא וכל את ואת דשמא דא קדישא סלקא לשמא.

ד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ר' יצחק אמר אמאי. אלא כמא

דאוקמוה אבל ההוא איש הישראלי בעלה דשלומית הוה.

רבי יהודה אמר בריה דבעלה דשלומית מאנתו אחרא הוה.

א"ר יצחק נצו כחדא וא"ל מאימיה וכי אבוי הוה דאתקטיל בשמא קדישא כמא

דאוקמוה, כתב (שמות ב: 14) הלהרגני אתה אומר, דהא בשמא קדישא קטיל ליה משה ועל דא

אושיט מלה לקבליה. [p. 196] ודא הוא דכתיב ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל

ויביאו אותו אל משה. אמאי, בגין דמטא לגביה דמשה על דקטיל לאבוי בשמא קדישא, בגין כך ויביאו אותו אל משה. כיון דחמא משה מיד ויניחוהו במשמר ונג' ואבא וברא נפלו בידא דמשה.

איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. רבי יצחק פתח (תהלים פא: 9-10) שמע עמי

ואעידה בך ישראל אם תשמע לי, לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. כיון דכתיב לא

יהיה בך אל זר מאי ולא תשתחוה לאל נכר. [קו ע"ב] אלא דלא ייעול בר נש ליצר הרע דכל

מאן דאתי לאתחברא ביה אל זר שריא בגויה דהא כד אתחבר ב"נ בגויה מיד אתי לאעברא על

פתגמי אורייתא אתי לאעברא על מהימנותא דשמא קדישא ואתי לבתר למסגד לטעוון אחרן.

ועל דא כתיב לא יהיה בך אל זר, כיון דלא יהיה בך אל זר לא תיתי למסגד לטעוון אחרן

ולמעבר על מהימנותא דשמא קדישא הה"ד ולא תשתחוה לאל נכר ומהימנותא בישא דב"נ דא הוה.

ועל דא כי יקלל אלהיו, דיכיל למטען דהוה לייט להוהא מהימנותא בישא דשריא עליה

לזמנין ואנן לא ידעינן מלוי [p. 197] אי קשוט ואי לאו ועל דא ונשא חטאו, אבל ונוקב שם י"י מות יומת.

אמר רבי יהודה אי הכי אמאי ונשא חטאו, ונסלח חטאו מבעי ליה. אלא כגון דאמר

אלהי כמא דאוקימנא סתם ולא פריש.

רבי חייא אמר כי יקלל אלהיו, סתם ולא פריש דהא ודאי ונשא חטאו, אבל ונוקב שם

י"י מות יומת, דהא הכא תלייא מהימנותא דכלא ולית ליה רשו למטען עליה כלל.

אמר רבי יוסי ודאי מהימנותא דא מהימנותא דעלאי ותתאי, על דא קיימין עלמין כלהו,

באת חד זעירא תליין אלף אלפין ורבוה רבוון עלמין דכסופין, ועל דא תנינן אתוון אלין קשירן

אלין באלין וכמה אלף ורבוון עלאין תליין בכל את ואת ואסתליקו ואתקשרו במהימנותא

ואתגלייא וסתים בהו מה דלא אדבקן עלאין ותתאין, אורייתא בהו תלייא עלמא דין ועלמא

דאתי, הוא ושמייה חד הוא. ועל דא כתיב (תהלים לט: 2) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני,
וכתיב (קהלת ה: 5) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

[p. 198] רבי חזקיה פתח (שמות יט: 13) לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם
בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל וגו'. ומה טורא דסיני דאיהו טורא כשאר טורי עלמא
בגין דאתחזי עליה יקרא דמלכא קדישא כתיב לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה, מאן
דקריב למלכא לא כ"ש. ומה טורא דסיני דיכיל ב"נ לאושיט ביה ידא ארח יקר בדחילו כתיב
לא תגע בו יד סתם ואפילו בארח יקר, מאן דאושיט ידיה בארח קלנא לקביל מלכא לא כל שכן.
רבי ייסא פתח (שם ג: 5) ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר
אתה עומד עליו וגו'. ומה משה דמן יומא דאתיליד זיהרא קדישא עלאה לא אעדן מניה כתיב
ביה אל תקרב הלום, אמר ליה משה עד כען לא אנת כדאי לאשתמשא ביקרישל נעליך, ומה
משה כך דהוה קריב בדחילו בקדושה, מאן דקריב בארח קלנא לגבי מלכא על אחת כמה וכמה.
[p. 199] רבי אבא אמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. תי"ח כד ישראל הו
במצרים היו ידעי בהו באינון רברבי עלמא דממנן על שאר עמין וכל חד וחד הוה ליה דחלא
בלחודיה מנייהו. כיון דאתקשרו בקשרא דמהימנותא וקריב לון קב"ה לפולחניה אתפרשו
מנייהו וקריבו לגבי מהימנותא עלאה קדישא, ובגין כך כתיב איש איש כי יקלל אלהיו, אע"ג
דפולחנא נוכראה הוא כיון דאנא פקידת לון ממנן לדברא עלמא מאן דלייט ומבזה לון ונשא
חטאו ודאי דהא ברשותי קיימין ואזלן ומדברין בני עלמא. אבלונוקב שם יי מות יומת, לאו
ונשא חטאו כמא לאלין אלא מות יומת. מות יומת, מות בעלמא דין יומת בעלמא דאתי. לאלין
ונשא חטאו בגין דמבזה עובדי ידי מבזה לשמשי דאנא פקידית ואסיר הוא אבל מיתה לא
אתחייב בהו.

ר' שמעון הוה אזיל בארחא והוון עמיה רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יהודה ורבי חייא ורבי
יוסי. מטו לחד טיקלי דמיא, פוסקרא רבי יוסי בקטפוי לגו מייא, אמר [קז ע"א] קטורא
דקוסטי דמיא ולואי ולא שכח.
[p. 200] א"ל ר' שמעון אסיר לך, שמשא דעלמא הוא ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא
דקב"ה וכ"ש דאינון עובדי קשוט.
פתח ואמר (בראשית א: 31) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. בנימוסי
דקיסטרא עלאה שכח. וירא אלהים את כל אשר עשה סתם ואפילו נחשים ועקרבים ויתושין

ואפילו איננו דאתחזון מחבלי עלמא בכלהו כתיב והנה טוב מאד, כלהו שמשי עלמא מדברי עלמא ובני נשא לא ידעי.

[p. 201] עד דהוו אזלי חמו חד חויא מדבר קמייהו. אמר ר' שמעון ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא. רהט ההוא חויא קמייהו וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא, נצון חד בחד ומיתו. כד מטון חמו לון לתרוייהו שכיבין בארחא. אמר ר' שמעון בריך רחמנא דרחיש לן ניסא דהא כל מאן דיסתכל בהאי כד איהו בקיומיה או הוא יסתכל בבר נש לא ישתזיב ודאי כ"ש אי קרב בהדיה. קרא עליה (תהלים צא: 10-11) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך, כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, ובכלא עביד קב"ה שליחותא דיליה ולית לן לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד ועל דא כתיב (שם קמה: 9-10) טוב יי לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב יודוך יי כל מעשיך.

רבי שמעון פתח (שיר ב: 1) אני חבצלת השרון שושנת העמקים, כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דקב"ה משבח לה והיא משבחת ליה תדיר וכמה משבחין ומזמרין אתקנת ליה למלכא תדיר. זכאה חולקהון דישראל דאחידן בעדבא דחולקא קדישא כמא דכתיב (דברים לב: 9) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

[p. 202] אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל דאתקרי חבצלת דקיימא בשפירו דנוי בגנתא לאתנטעא. השרון, דהיא שרה ומשבחת ליה למלכא עלאה. ד"א אני חבצלת השרון, דבעייתא לאשקאה משקיו דנחלא עמיקא מבועא דנחלין כד"א והיה השרון לאגם מים.

שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא דכלא. שושנת העמקים, מאן אינון עמקים, כד"א (תהלים קל: 1) ממעמקים קראתיך יי.

חבצלת השרון, מההוא אתר דסקיו דנחלין נפקין ולא פסקין לעלמין. [p. 203] שושנת העמקים, שושנה מההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטריין. ת"יח בקדמיתא ירקרוקת ירוקא כחבצלת דטרפין ירוקין, לבתר שושנת סומק בגוונין חוור וסומק. שושנת, בשית טרפין. שושנת, דשניאת גוונהא ואשתניאת מגוונא לגוונא. שושנת, בקדמיתא חבצלת, בזמנא דבעייתא לאזדווגא ביה במלכא אקרי חבצלת. בתר דאתדבקת ביה במלכא באינון נשיקין אקרי שושנה בגין דכתיב (שיר ה: 13) שפתותיו שושנים. שושנת העמקים, דהיא שניית ומשניאת גוונהא זמנין לטב זמנין לביש, זמנין לדינא זמנין לרחמי.

(בראשית ג: 6) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל. ת"ח דהא בני נשא לא ידעין ולא משגיחין ולא מסתכלי, בשעתא דברא קב"ה לאדם ואוקיר ליה ביקירו עלאה בעא מיניה לאתדבקה ביה בגין דישתכח יחידאי ובלבא יחידאי ובאתר דדביקותא יחידאי דלא אשתני ולא מתהפך לעלמין, בההוא קשורא דמהימנותא דכלא ביה אתקשר הה"ד ועץ החיים בתוך הגן. [p. 204] לבתר סאטו מאורחא דמהימנותא ושבקו אילנא יחידאה עלאה מכל אילנין ואתו לאתדבקה באתר דמשתני ומתהפך מגוונא לגוונא ומטב לביש ומביש לטב ונחתו מעילא לתתא ואתדבכו לתתא בשנויין סגיין ושבקו עלאה דכלא דהוא חד ולא אשתני לעלמין הה"ד (קהלת ז: 29) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, והמה בקשו חשבונות רבים ודאי. כדן אתהפך לבייהו בההוא סטרא ממש זמנין לטב זמנין לביש, זמנין לרחמי זמנין לדינא [קז ע"ב] כההוא מלה דאתדבכו בה ודאי, המה בקשו חשבונות רבים ואתדבכו בהו.

א"ל קב"ה שבקת חיי ואתדבקת במותא. חיי דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, עץ דאקרר חיים דמאן דאחיד ביה לא טעים מותא לעלמין. ואתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד (משלי ה: 5) רגליה יורדות מות, וכתיב (קהלת ז: 26) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי באתר דמותא אתדבק ושבק אתר דחיי, בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא. אי הוא חטא כל עלמא מאי חטאו. אי תימא כל בריין אתו ואכלו מאילנא דא ואתרמיס מכלא, לאו הכי אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי חמו ליה בריין כלהו ודחילו מקמיה והו נטלין בתריה כעבדין קמי מלכא והוא אמר לון אנא ואתון (תהלים צה: 6) בואו נשתחוה ונכרעה [p. 205] נברכה לפני יי עושנו, וכלהו אתו אבתריה. כיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר ואתדבק ביה כלהו אתמשכו אבתריה וגרים מיתה ליה ולכל עלמא.

וכדן אשתני אדם לכמה גוונין זמנין טב זמנין ביש, זמנין רוגזא זמנין נייחא, זמנין דינא זמנין רחמי, זמנין חיי זמנין מותא ולא קאים בקיומא תדיר בחד מנייהו בגין דההוא אתר גרמא ליה ועל דא אקרי חרב המתהפכת, המתהפכת מסטרא דא לסטרא דא מטב לביש מרחמי לדינא משלם לקרבא, מתהפכת היא לכלא, טוב ורע דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

ומלכא עילאה לרחמא על עובדי ידוי אוכח ליה ואמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו', והא לא קביל מניה ואתמשך בתר אתתיה ואתרך לעלמין דהא אתתא לאתרהא סלקא ולא יתיר ואתתא גרים מותא לכלא.

ת"ח לעלמא דאתי כתיב (ישעיה סה: 22) כי כימי העץ ימי עמי. כימי העץ, ההוא
דאשתמודע. ביה זמנא כתיב (שם כה: 8) בלע המות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים
וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פי יי' דבר.

פרשת בהר סיני

[p. 206] רבי אלעזר פתח (ויקרא ו: 2) זאת תורת העולה היא העולה וגו'. האי קרא

בכנסת ישראל אוקימנא דהיא סלקא ומתחברא במלכא קדישא בזווגא שלים.

היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'. ת"ח כיון דעאל ליליא ותרעין סתימין

דינין תתאין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין חמרי ואתני וכלבי. חמרי הא אוקימנא וכלבי ואתני לא שאטן ולא אזלין אלא בהו עבדי חרשיא לבני נשא כגון בלעם ואוקמוהו. כדין כל בני עלמא ניימין ומזבח תתאה דלבר אתוקד.

[p. 207] בפלגות ליליא אתער רוח צפון ומההוא מזבח תתאה נפיק שלהובא דאשא

ותרעין אתפתחו ודינין תתאין אתכנשו בנוקבייהו, וההוא שלהובא אזיל ושאט ותרעין דגנתא דעדן אתפתחו עד דמטי ההוא שלהובא, אתפלג לכמה סטרין דעלמא ועאל [קח ע"א] תחות גדפוי דתרנגולא וקארי. כדין קב"ה אשתכח בין צדיקייא וכנסת ישראל משבחת ליה לקב"ה עד דאתי צפרא. כיון דאתי צפרא אשתכחו משתעין ברזא חדא ואית לה נייחא בבעלה הה"ד על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר, דהא בצפרא דינין ושלהובין אשתככו וכדין אתער אברהם בעלמא ונייחא הוא דכלא.

[p. 208] ת"ח כיון דעאלו ישראל לארעא לא אשתכחו בה דינין תתאין וכנסת ישראל

הות בה בנייחא על כנפי דכרובים כמא דאתמר דכתיב (ישעיה א: 21) צדק ילין בה. כדין הוות לה נייחא מכלא דהא ישראל לא ניימין עד דמקרבי קרבנא דבין הערבים ואסתליקו דינין ועולה הוה אתוקד על מדבחא וכדין הוה לה נייחא מכלא ולא אשתכח אלא אתתא בבעלה הה"ד כי תבואו וגו' ושבתה הארץ, נייחא ודאי. ושבתה הארץ שבת ליי', שבת ליי' ממש.

תו פתח ר' אלעזר (שמות כא: 2) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וגו', בגין דכל בר

ישראל דאית ביה רשימא קדישא אית ליה נייחא בשמטה דהא דיליה הוא ההוא שמטה לנייחא ביה ודא אקרי שבת הארץ, ודאי חירו אית בה נייחא בה. כמא דשבת נייחא הוא דכלא ה"נ שמטה נייחא דכלא נייחא הוא דרוחא וגופא.

[p. 209] ת"ח ה' נייחא הוא דעלאי ותתאי, בגין כך ה' עלאה ה' תתאה, נייחא דעלאין

נייחא דתתאין. ה' עלאה שבע שנים שבע פעמים, ה' תתאה שבע שנים בלחודדיהו, דא שמטה דא יובלא, וכד מסתכלין מלי כלא חד. בגין כך ושבתה הארץ, בההוא נייחא דארעא אצטריכו עבדין נייחא ובגין כך ובשביעית יצא לחפשי חנם.

חנם, מהו חנם, דלא יהיב למאריה כלום. [p. 210] אלא דא רזא, הכי אוליפנא כתיב (במדבר יא: 5) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלא ברכה דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא.

ת"ח עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא ועל דא פטורין מן המצות. מאי עול מלכות שמים, אלא כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא בגין לאפקא מניה טב לעלמא, ואי לא קביל עליה ההוא עול לא עביד מדי. הכי נמי אצטריך ליה לב"נ לקבלא עליה עול בקדמיתא ולבתר דיפלח ביה בכל מה דאצטריך, ואי לא קביל עליה האי בקדמיתא לא יכיל למפלח, [p. 211] הה"ד (תהלים ב: 11) עבדו את יי' ביראה. מהו ביראה, כד"א (שם קיא: 10) ראשית חכמה יראת יי', ודא מלכות שמים ובגין כך עול מלכות שמים ועל דא האי בקדמיתא דכלא. מאן אוכח, תפלה בקדמיתא של יד, בגין דבהאי עייל לשאר קדושא ואי האי לא אשתכח לגביה לא שריא ביה קדושא לעילא, בגין כך (ויקרא טז: 3) בזאת יבוא אהרן אל הקדש וגו' כתיב. והאי עול לא שריא במאן דאיהו כפית באחרא ועל דא עבדין פטורין מעול מלכות שמים, ואי מהאי עול פטורין מכל שאר פטורין דהא שאר לא שריא עליה דב"נ עד דאשתכח גביה האי עול, ובגין כך הוה אכלי ישראל במצרים חנם. אוף הכא יצא לחפשי חנם דהא עבדא הוה וכל מה דעביד חנם הוא בלא עול מלכות שמים, ואע"ג דחנם הוה עובדוהי יצא לחפשי ויהא ליה נייחא. [p. 212] לבתר דאיהו בחירו ואשתכח ביה נייחא יהבין עליה עול מההוא אתר דאפיק ליה לחירו. ואי ב"נ יסרב למיפק לחירו כד"א ואם אמור יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי הא ודאי פגים ליה להאי אתר דשביק עול מלכותא דלעילא ונטיל עול דמאריה. ועל דא מה כתיב, והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה וגו'. והגישו אדניו אל האלהים, אל האלהים סתם לגבי ההוא דפגים ליה דה"נ אלהים אקרי. ולאן אתר יתקריב לגביה, אל הדלת או אל המזוזה [קח ע"ב] בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא ומזוזה אקרי והא אתמר. וכיון דאיהו אכוון לאפגמא להאי אתר ההוא פגימו אשתאר בהדיה ביה בגופיה הה"ד ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם, יהוי עבדא תחות רגלוי דמאריה עד שתא דיובלא.

את אזנו, אמאי. הא אוקמוה אבל שמיעה תלי בהאי אתר, עשייה לעילא, ובגין דישראל

כד קריבו לטורא דסיני והוה ברחימו דלבייהו לאתקרבא לקב"ה אקדימו עשייה [p. 213] לשמיעה דהא שמיעה בקדמיתא ולבתר עשייה. שמיעה בהאי שמיטה תלי, ועל דא הוא פגים להאי שמיעה, אתפגים שמיעה דיליה וישתאר פגימו ביה, ולא ישתאר הוא עבדא למאריה עד דיתקרב לההוא אתר דפגים ויתפגים הוא קמיה וישתאר ביה ההוא פגימו, ובגין כך והגישו אדניו אל האלהים סתם כמא דאוקימנא ועל דא ושבתה הארץ וגו'.

שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליי, והא אוקמוה דכתיב (שמות כג: 10) והשביעית תשמטנה ונטשתה וגו'. מ"ט ואכלו אביוני עמך, בגין דמסכני בהאי אתר תליין ובגין כך שביק לון למיכל. [p. 214] ועל דא מאן דרחיס למסכנא יהיב שלמא בכנסת ישראל ואוסיף ברכתא בעלמא ויהיב חידו וחילא לאתר דאתקרי צדקה לארקא ברכתא לכנסת ישראל ואוקימנא.

[קיי ע"ב] וכי תאמרו מה נאכל וגו'. ר' יהודה פתח (תהלים לו: 3) בטח ביי ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. לעולם להוי ב"נ זהיר במאריה וידבק לביה במהימנותא עלאה בגין דיהוי שלים במאריה דכד להוי שלים ביה לא יכלין לאבאשא ליה כל בני עלמא. ת"ח בטח ביי ועשה טוב. מאיועשה טוב, אלא הכי תנינן בעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא, והא אוקמוה ועשיתם אותם, כביכול אתון תעבדון להון בגין דההוא אתערותא דלכון דאתון עבדין לתתא אתער לעילא, ועל דא ועשה טוב כתיב [p. 215] ואין טוב אלא צדיק דכתיב (ישעיה ג: 10) אמרו צדיק כי טוב. כיון דאתון עבדין האי ודאי האי טוב אתער כדין שכן ארץ ורעה אמונה וכלא חד.

שכן ארץ, ארץ עלאה דהא לית לך בעלמא דיכול למשרי בהדה עד דיתער האי טוב לגבה. כיון דיתער ליה כביכול הוא עביד ליה וכדין שכן ארץ, שרי בגווה איכול איבה אשתעשע בהדה. ורעה אמונה, דא ארץ וכלא חד כד"א (תהלים צב: 3) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הוי דבר לה לכל רעותך.

ואי לא תתער לקבלה האי טוב, אתרחק מנה ולא תקרב בהדה, לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא, ואי תקרב בהדה בדחילו כמאן דדחיל מן מותא דהא כדין נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובוי. וכיון דאתער לקבלה האי טוב כדין שארי בגווה לא תדחל מנה אנת, כדין (איוב כב: 28) ותגור אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

[p. 216] ת"ח בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא, אינון דמתערי האי טוב לקבליה ולא חס על דיליה וידעי דהא קב"ה יהיב ליה יתיר כד"א (משלי יא: 24) יש מפזר ונוסף עוד. מ"ט, בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה. ולא יימא אי אתן האי השתא מאי אעביד למחר, אלא קב"ה יהיב ליה ברכאן עד בלי די כמא דאוקמוה. ובגין כך וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו'. מה כתיב, וצויתני את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת, ועשתה מבעי ליה, מאיועשת. אלא לאפקא ה' דאית לה שמטה ונייחא ולא עביד עבידתא. כתיב (שמות טז: 29) ראו כי יי נתן לכם

את השבת על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

[p. 217] רבי חייא ור' יוסי הוּו אזלי בארחא, פגעו בההוא טורא, אשכחו תרי גברי דהוּו אזלי. אדהכי חמו חד ב"נ דהוּו אתי, אַמַר לון במטו מנייכו הבו לי מזונא פתא דנהמא דהני תרין יומין דתעינא במדבר ולא אכלנא מדי.

אשתמיט חד מאינון תרי גברי ואפיק מזוניה דאיהו איתי לאורחא ויהב ליה ואכיל ואשקי ליה. א"ל חבריה מה תעביד מן מזונא דהא אנא דידי אכלנא.

א"ל ומה על דידך אנא אזיל.

יתיב גביה ההוא מסכנא עד דאכל כל מה דהוּו גביה וההוא נהמא יהב ליה לאורחא ואזל ליה.

א"ר חייא לא בעא קב"ה דמלה דא יתעביד על ידן.

א"ר יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא ב"נ ובעא קב"ה לזמנא קמיה האי בגין לשיזאבא ליה.

עד דהוּו אזלי לאה ההוא גברא בארחא. א"ל חבריה ולא [קיא ע"א] אמינא לך דלא תתן נהמא לאחרא.

א"ר חייא לרבי יוסי הא מזונא גבן, ניהב ליה למיכל.

א"ר יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, ניזיל ונחמי דהא ודאי בקפטורי דדא טיפסא דמותא אתאחיד ובעא קב"ה לזמנא זכותיה בגין לשיזביה.

[p. 218] אדהכי יתיב ההוא ב"נ ונאים תחות חד אילנא וחבריה אתרחיק מניה ויתיב בדרך אחרא. א"ר יוסי לר' חייא השתא ניתיב ונחמי דודאי קב"ה בעי למרחש ליה ניסא. קמו ואוריכו.

אדהכי חמו חד טיפסא בשלהובי קאים גביה. א"ר חייא ווי על ההוא ב"נ דהשתא יימות.

א"ר יוסי זכאה ההוא ב"נ דקב"ה ירחיש ליה ניסא.

אדהכי נחת מאילנא חד חויה ובעא למקטליה, קם ההוא טיפסא עליה וקטליה, קסטר ברישיה טיפסא ואזל ליה.

א"ר יוסי ולא אמינא לך דקב"ה בעא למרחש ליה נסא ולא תפוק זכותיה מניה.

אדהכי אתער ההוא ב"נ וקם ואזל ליה, אחידו ביה ר' חייא ור' יוסי ויהבו ליה למיכל.

בתר דאכיל אחזיאן ליה ניסא דרחיש ליה קב"ה.

פתח ר' יוסי ואמר (תהלים לו: 3) בטח ביי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. זכאה חולקיה דב"נ דעביד מדידיה דהא אתער טוב בכנסת ישראל. ובמה, בצדקה, דכד אתער צדקה הא טוב כדין אתער לגבי כנסת ישראל. [p. 219] ועל דא כתיב (משלי י: 2) וצדקה תציל ממות. מ"ט, בגין דצדקה אילנא דחיי הוא ואתער על ההוא אילנא דמותא ונטיל לון דאחידן ביה ושזיב לון מן מותא. מאן גרים לההוא אילנא דחיי דאתער להאי, הוי אימא ההוא צדקה דאיהו עביד, כביכול הוא עביד ליה לעילא כד"א (תהלים קו: 3) עושה צדקה בכל עת.

[זוהר חדש מט ע"ד] וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד צדקה, אי הכי תריסר שעתו ביממא מאן יכיל. אלא הכי אוליפנא מאן דעביד צדקה בכל עת עביד. מאי בכל עת, כד"א (ויקרא טז: 2) ואל יבא בכל עת אל הקדש ואוקמוה.

ולא תימא בכנסת ישראל בלחודוי דאיהי עת רעווא קדישא אלא אפילו בכל עת דלתתא אסגי צדקה עליהו ואתער צדקה בכולהו בעילאי ותתאי. בגין כד ישוי לביה ורעותיה ב"נ וידבק ביה בקב"ה.

[p. 220] כיון דמטו קמיה דרבי שמעון סחו ליה עובדא. אמר ומה דא בלחודוי, אפילו כל מאן דאחיד לאילנא דחיי אשתזיב בהאי עלמא ואפילו מן מותא דעלמא משאר בני נשא כ"ש מאחרא.

אמר ר' שמעון בכולהו איתער צדקה אילנא דחיי והאי אתר איהו מזונא לכלא. תלמידי חכמים מאי עבידתייהו, דהא אינון בצדקה אחידן וכל בני עלמא בזכותיהו ניזונין בהו ממש ואינון לא יכלין לאתזנא בהו ממש, בגין דאשתדלי באורייתא ומאן דאשתדל באורייתא אשתדל באילנא דחיי דכל בני עלמא ניזונין מניה. אשתכח דת"ח מתערי מזונא לעלמא ושלמא. אי לכל בני עלמא מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי.

[p. 221] אלא תלמיד חכם הוא אילנא דחיי ממש ואילנא דחיי לא מתזן אלא מן העולם הבא, והעולם הבא לא אשתכח בהאי עלמא, אלא בתר דעאל לההוא עלמא כדין אתזן ביה ואתנטעו שרשוי עליה. השתא אכלי מאיבא דאילנא דחיי. ומאן איהו, ההוא אתר דאשתכח לגבי מסכנא ואיהו אקרי פרי העץ אשר בתוך הגן, וע"ד אכלי מההוא פרי בהאי עלמא. וע"ד תנינן הם ניזונים בזרוע. מאי זרוע, דא גבורה. ואינון זמינין לעולם הבא דמזונא דעולם הבא לאו איהו בהאי עלמא אלא צמצומא זעירא דחילא דיליה דאשתכח במתיקו דאורייתא ודא טעמי על ההוא איבא דאילנא תתאה ודא איהו חדו דתלמידי חכמים ומזונא דילהון.

כיון דעברון מהאי עלמא כמה נחלין עילאין דעולם הבא סחרין לדוכתייהו וישתרשון ביה ויסתלקון לעילא לעילא, כדין (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה [p. 222] למחכה לו. מאן יעשה, דא יובלא ההוא דאקרי עולם הבא.

למחכה לו ודאי דלא בעיין מזונא לעלמא דא עד דאתאן למזונא דילהון. ומאי מזונא דילהון, העולם הבא. ועי"ד זכאין אינון בכולא דעלייהו כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

פרשת בחוקותי

[p. 223] [קייב ע"א] אם בחקותי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם. ר' חייא פתח (מיכה ו: 5) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים ועד הגלגל למען דעת צדקות יי'. עמי זכר נא, זכאה חולקא דעמא דא דמאריהון אוכח לון הכי. עמי זכר נא, אע"ג דאתון סטאן מאורחי עמי אתון דלא בעינא למעבד לכו כעובדיכו.

ר' יצחק אמר זכאה חולקא דעמא דמארייהו אמר לון (שם: 3) עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה בי. זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב, בכמה מלין ועובדין אמר לשיצאה לכו מעלמא וכמה חרשין אתער לקבלייכו.

א"ר יוסי אמר לון לישראל קב"ה זכר נא, ווי דאנן צווחין בכל יומא וגעינן ובכינן (איכה ה: 1) זכור יי' מה היה לנו, ולא בעי לאשגחא עלנא. הוא אמר לן בבעו זכור נא, אין נא אלא בעותא, ואנן לא אשגחנא ביה, כגוונא דא אנן צווחין זכור יי' מה היה לנו, (תהלים קלו: 7) זכור יי' לבני אדום, [p. 224] (שם עד: 2) זכור עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך, (שם קו: 4) זכרנו יי' ברצון עמך, ולא בעי לאשגחא עלן.

ר' יהודה אמר ודאי אי לאו דקב"ה אשגח עלן ודכיר לן לא יקימון ישראל יומא חד בגלותא הה"ד (ויקרא כו: 44) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני יי' אלהיהם, [קייב ע"ב] וקב"ה לא עביד לן כעובדנא.

ת"י בלק חכים הוה ורב חרשין בעובדי ידוי יתיר מבלעם, והכי אוליפנא כל מה דבעי ב"נ בהאי עלמא בפולחנא דקב"ה בעי לאתערא בעובדא, ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא ובעובדא בעי קדושה והא אוקמוהו, ובאתר דלית עובדא אית מלה ובמלה דפומא תלייא עובדא לאתערא לעילא. וכמא דבעינן לאתערא קדושה עלאה בעובדא ובמלה הכי נמי אינון דמסטרא דמסאבותא בעיין לאתערא סטרא דלהון בעובדא ובמלה דפומא. ואע"ג דבלעם חרשא הוה מכל חרשין דעלמא חרשא עלאה הוה בלק והא אוקמוהו. קסם ונחש תרין דרגין אינון, קסם תלייא בעובדא, נחש לא תלייא בעובדא אלא באסתכלא ובמלה דפומא וכדין מתער עלייהו רוח מסאבא לאתלבשא בהו ועבדי מה דעבדי.

[p. 225] וישראל קדישין לאו הכי אלא כלהו קדישין וכל עובדייהו לאתערא עלייהו רוח קדישא כד"א (ישעיה לב: 15) עד יערה עלינו רוח ממרום, ועל דא כתיב (במדבר כג: 23) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל וגו' דהא אינהו מסטרא דקדושה עלאה אחידן ועובדייהו בקדושה אתיין וקדושה מתערי עלייהו ומתלבשן בה.

ות"ח בלק בקסם הוה רב מכל חרשין ובלעם מנחש, ועל דא בשעתא דבעא בלק
לאתחברא עמיה מה כתיב, (שם כב: 7) וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. ובלעם
עובדוי מנחש במלה דפומא רב מכל חרשין דעלמא, ובאסתכלותא דהווא נחש ידע לאתכוונא
שעתא, ועל דא בעא בלק לאשלמא קסם תחש.

אמר ליה קב"ה רשע הא קדמוך בני, עובדא אית בגווייהו דכל סטרין בישינ דעלמא וכל
חרשין [p. 226] דעלמא לא יכלין לקרבה בהדיה וכלהו ערקין מקמיה. ומאי איהו, אהל מועד
ומאני קודשא ושמושי מקדשא וקטרת בוסמין דהוא מבטל כל רתחא וכל רוגזא דעלמא
דלעילא ותתא ועלוון וקרבנין בכל יומא ותרי מזבחות למעבד עובדא ושלחן הפנים ואת הכיור
ואת כנו, וכמה שמושין לעובדא למלה דפומא הא ארון ותרי לוחי אורייתא ואהרן לכפרא על
עמא וצלותא בכל יומא. כיון דאשגח ההוא רשע בהאי אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם
בישראל. מ"ט, י"י אלהיו עמו ותרועת מלך בו.

ועל דא זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב, בבעו מינד הוי דכיר ההוא זמנא דאתחברו בלק
ובלעם לשיצאה לכו ולא יכילו דאנא רחימנא לכו כאבא דרחים לבריה ולא שביק ליה לאחרא.
מן השטים ועד הגלגל, מאי דא לגבי דא. אלא אמר קב"ה לישראל בבעו מנייכו הוו
דכירין כל זמנא דהויתון אחידן בי ולא יכיל איהו בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו. כיון
דשבקתון ידייכו לאחדא בי והויתון בשטים מה כתיב, (שם כה: 2) ויאכל העם וישתחוו
לאלהיהם. ועד הגלגל, כד"א (הושע יב: 12) בגלגל שוורים זבחו וגו', וכדין שלטו שנאיכו
עלייכו. [p. 227] וכל דא אמאי, למען דעת צדקות יי, כל אינון צדקות דעבדנא לכו בזמנא
דאתון אחידן בי ולא שביקנא מלה דעלמא לאשלטא בכו ורוגזא לעילא ותתא וזינין בישינ לא
יכלין לקרבה בכו.

ויאמר אליהם לינו פה הלילה וגו'. ת"ח בשעתא דעאל שמשא ותרעין כלהו אסתיומו
ועאל ליליא ואתחשך כמה כלבי שריין משלשוליהון ואזלין ושטאן בעלמא וכמה רברבין ממנן
עלייהו דמדברי להו ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא, וההוא רשע שכח לגבי
ההוא עלאה מכלא והוא אמר בחרשוי בליליא בזמנא דאיהו שלטא וכל סיעתא דיליה והוא
הוה אתי לאשתכחא גביה ואודע מה דאיהו בעי.

כגוונא [קיג ע"א] דא (בראשית לא: 24) ויבא אלהים אל לבן הארמי, ההוא דשכיח
גביה, (שם כ: 3) ויבא אלהים אל אבימלך. כלהו כגוונא דא בכל אתר דיקרון ליה בכל אינון
חרשין, ועל דא הוה שכיח בליליא יתיר מביממא, והא אוקמוה דכל הני חרשין וחכימין הוו
לאבימלך דכתיב (שם כו: 8) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וגו', וכתיב (שופטים
ה: 28) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא בעד האשנב מדוע רכבו בושש לבא מדוע אחרו

פעמי מרכבותיו. לכן הא אוקימנא, בלעם כדן. [p. 228] ועל דא בכלהו ויבא אלהים אל בלעם, ויבא אלהים אל לבן, ויבא אלהים אל אבימלך, הוא אתי לגביהו ולא אינון לגביה דהא לית להו אתר זמין.

ואי תימא הא כתיב אלהים. אלא שמא דא אשתתף בכלא ואפי' ע"ז אלהים אקרי ובכללא דאלהים אחרים אלן ממנן ובכללא דא הוו ובגין כך אקרנן הכי. וההוא רשע הוה אומי בחרשוי וקרי ליה ואתי לגביה, ובגין כך כתיב (במדבר כב: 9) לינן פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי אלי. ההוא רשע קא משבח גרמיה דהא לא כתיב אלא ויבא אלהים אל בלעם.

ואי תימא הא ביממא אשתכח לגבי בלק. אלא בודאי בנחש אסתכלותא הוה ביה ובההוא זמנא הוה מסתכל לכוונא שעתא הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. אמאי וירא בלעם כי טוב בעיני יי לברך את ישראל, אלא דההוא יומא אסתכל לכוונא שעתא ולא אשתכח כשאר יומי וכדן חמא דהא רוגזא לא אשתכח בעלמא, כדן ידע כי טוב בעיני יי לברך את ישראל. בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נחשים דעלמא ולא אסתכל בהו.

[p. 229] ת"ח בההוא שעתא דרתחא אשתכח כדן שמאלא אתער והוה ידע ההוא רשע אתר לתתא בסטרא שמאלא למילט ואסתכל בההוא זמנא ולא אשכח. כדן מה כתיב, (שם כג: 8) מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי. ובגיני כך כתיב (מיכה ו: 5) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. בגיני כך ישראל זכאה חולקהון דמאריהון אוכח להו הכי.

אם בחקותי תלכו וגו'. אם בחקותי, דא אתר דגזירין דאורייתא תליין ביה כד"א (ויקרא יט: 19) את חקותי תשמורו.

ואת משפטי תשמרו, משפטי דא הוא אתר אחרא עלאה דההיא חקה אחידת ביה ומתחבראן דא בדא, דעילאי ותתאי וכל פקודי אורייתא וכל גזרי אורייתא וכל קדושי אורייתא בהני אחידן בגין דהאי תורה שבכתב והאי תורה שבע"פ.

ועל דא אם בחוקותי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם. אם בחקותי תלכו, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין דאינון בההוא אתר דאקרי חקה. [p. 230] ואת משפטי תשמרו, בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב כד"א (תהלים פא: 5) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד בדא וכלא חד מההוא כללא דשמא קדישא. ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא כאלו פגים שמא קדישא בגין דחק ומשפט שמא דקב"ה הוי, ועל דא אם בחקותי תלכו, דא אתר דגזירין

דאורייתא תליין ביה ודא תורה שבעל פה, ואת משפטי תשמרו, דא תורה שבכתב, ודא הוא כללא דשמא קדישא.

ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא. אמר קב"ה כאלו עשאני ואוקמוה, ועל דא ועשיתם אותם ודאי, הואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות ועשיתם אותם ודאי.

כגוונא דא אמר ר' שמעון (שמואל ב ח: 13) ויעש דוד שם, וכי דוד עביד ליה, אלא בגין דאזל בארחי אורייתא [p. 231] ואנהג מלכותא כדקא יאות כביכולעשה שם לעילא, ולא הוה מלכא בעלמא דזכה [קייג ע"ב] להאי כדוד דהוה קם בפלגות ליליא וקא משבח ליה לקב"ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא דיממא, כביכולהוא עבד שם ממש כד"א (ויקרא כד: 11) ויקוב בן האשה הישראלית את השם, ובגין כך ויעש דוד שם, ועל דא ועשיתם אותם ודאי, ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקוניהון כדקא יאות.

ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה וגו'. כל חד וחד יתן חילא דיליה עלייכו. ומאן אינון, ההוא תקונא דעבדתון דאיהו שמא קדישא.
כתיב (בראשית יח: 19) ושמרו דרך יי לעשות צדקה ומשפט. וכי כיון דכתיב ושמרו דרך יי אמאי לעשות צדקה ומשפט. אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. מאי צדקה ומשפט, דא קב"ה.

[p. 232] בכה ר' שמעון ואמר ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון. מאן עביד שמא קדישא בכל יומא, הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכנא.
ת"יח הא אוקמוה ונהכי הוא דמסכנא אחיד ביה בדינא וכל מיכלייהו בדינא הוא באתר דאקרי צדק כד"א (תהלים קב: 1) תפלה לעני כי יעטוף. תפלה, דא תפלה של יד והא אוקימנא. ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות בגין דצדקה דא הוא אילנא דחיי וצדקה יהיב לצדק וכד יהיב לצדק כדין אתחבר דא בדא ושמא קדישא אשתלים. מאן דעביד דא אתערותא דלתתא ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו. כגוונא דאיהו עביד ליה לתתא הכי אתער לעילא ובגין דא כתיב (שם קו: 3) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, דא קב"ה, כביכול הוא עביד ליה.

[p. 233] ת"ח מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה. מ"ט, בגין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום אלא מה דיהבין ליה, אוף הכי סיהרא לא אית לה נהורא מדידה אלא מה דיהיב לה שמשא ותו לא.

ת"ח אמאי עני חשוב כמת, מ"ט, בגין דההוא אתר גרים ליה בגין דאיהו באתר דמותא שכית ובגין כך אקרי מת. ההוא דחייס עליה הוא יהיב ליה צדקה אילנא דחיי כד"א (משלי י: 2) וצדקה תציל ממות. וכגוונא דעביד ב"נ לתתא הכי נמי עביד לעילא ממש. זכאה חולקיה דמאן דזכי למעבד שמה קדישא לעילא, בגין כך צדקה סליק על כלא. והני מלי צדקה לשמה דהא אתער צדקה לצדק ולחברא לון כחדא ולמהוי כלא שמה קדישא כדקא יאות דהא צדק לא אתתקן ולא אשתלים אלא בצדקה דכתיב (ישעיה נד: 14) בצדקה תכונני, ולכנסת ישראל אתמר ובגיני כך ועשיתם אותם.

[p. 234] ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד. רבי יוסי פתח (תהלים ד: 5) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה. רגזו ואל תחטאו, האי קרא אוקמוה דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר רע ושפיר, אבל בשעתא דרמש ליליא וב"נ שכיב על ערסיה כמה גרדיני נמוסין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין ובני נשא בעאן למרגזא קמי קב"ה ולדחלא בגין דלא ישתכח נפשיה בגווייהו וישתזיב מנייהו, ובעי ליה לב"נ דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה בגין דלא יתער להו לגביה ולא ישתכחון בהדיה הה"ד אמרו בלבבכם על משכבכם, דלא יפיק מלה מפומיה עלייהו הה"ד ודומו סלה.

ת"ח בשעתא דאתשכחו ישראל זכאין קמי קב"ה מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא דאתי קב"ה לאתחברא בכנסת ישראל. כדן ושכבתם ואין מחריד. מ"ט, בגין והשבתני חיה רעה מן הארץ, [קיד ע"א] דא חיה דזינא בישא לתתא, ומאי איהי, אגרת בת מחלת היא וכל סייעתא דילה. האי בליליא. ביממא בני נשא דאתו מסטרה הה"ד וחרב לא תעבור בארצכם.

[p. 235] רבי אבא אמר הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום כגון פרעה נכה, אבל וחרב לא תעבור בארצכם, דא סייעתא דילה. והשבתני חיה רעה מן הארץ, דלא תשלוט בארעא ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכון ואפילו דשאר עמין בר נש מזיינא לא יעבור עליכון. ודא דריש יאשיהו מלכא ואוקמוה והא אתפס בחובייהו דישראל כמה דכתיב (איכה ד: 20) רוח אפינו משיח יי נלכד בשחיתותם. [p. 236] הכא אית לאסתכלא דהא תנינן אי רישא דעלמא הוא טב כל עמא משתזיבין בגיניה ואי רישא דעמא לא אתכשר כל עמא אתפסן בחוביה והא יאשיהו רישא דכשרא הוה ועובדוי מתכשרן, אלא אתפס בחוביהוון דישראל דלא הימין

ביה בירמיהו ולא כפית להו לישראל דחשיב דכלהו זכאי כותיה והוה אמר ליה ירמיה ולא הימין ביה ובגין כך אתפס בחובייהו. ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורה ובעי לאסתמא.

ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם. ונתתי משכני, דא שכינתא. משכני,

משכונא דילי היא דאתמשכן בחובייהו דישראל.

[p. 237] ונתתי משכני בתוככם, משכונא ודאי. לב"נ דהוה רחים לאחרא, א"ל

ברחימותא עלאה דאית לי גבך בעינא לדיירא עמך. אמר היך אנדע דתידור גבאי. נטל כל

כסופא דביתיה ואייתי לגביה, אמר הא משכונא דא לגבך דלא אתפרש מנך לעלמין.

כך קב"ה בעא לדיירא בהו בישראל. מה עבד, נטל כסופא דיליה ונחית להו לישראל,

אמר לון ישראל הא משכונא דילי גבייכו בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין. ואע"ג דקב"ה

אתרחק מנן משכונא שבק בידן ואנן נטלין ההוא משכונא כסופא דיליה. מאן דיבעי משכוניה

ייתי לדיירא גבן. כך ונתתי משכני בתוככם, משכונא אתן בידייכו בגין דאדור עמכון. ואע"ג

דישראל השתא בגלותא משכונא דקב"ה לגבייהו ולא שבקו ליה לעלמין.

ולא תגעל נפשי אתכם. לב"נ דרחים לאחרא ובעא לדיירא עמיה. מה עבד, נטל ערסא

ואייתי לביתיה, אמר הא ערסא דידי בביתך בגין דלא ארחיק מערסך ומאנך. [p. 238] כך

קב"ה אמר ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם, אתן ערסא דילי בביתייכו, כיון

דערסא דילי עמכון תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובגין כך ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים וגו'. כיון דמשכונא דילי גבייכו בודאי תנדעון

דאנא אזיל עמכון כד"א (דברים כג: 15) כי י"י אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת

אויביך לפניך והיה מחניך קדוש וגו'.

ר' יצחק ר' יהודה הוו שכיחי ליליא חד בכפר קריב לימא דטבריא, קמו בפלגות ליליא.

א"ר יצחק לר' יהודה נימא במלי דאורייתא דאע"ג דאנן באתר דא לא בעינא לאתפרשא

מאילנא דחיי.

פתח ר' יהודה ואמר (שמות לג: 11) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'.

ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה הואיל וישראל קא משקרי ביה בקב"ה ואחלפו

יקריה הא משכונא דיליה יהא בידא דמהימנא עד דנחמי במאן ישתאר.

[p. 239] א"ל ליהושע את תהא מהימנא בין קב"ה לישראל וישתאר משכונא בידך

במהימנותא ונחמי [קיד ע"ב] במאן ישתאר. מה כתיב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון

נער לא ימיש מתוך האהל. מ"ט ליהושע, בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא ואיהו אתחזי לנטרא משכונא ועל דא לא ימיש מתוך האהל.

א"ל קב"ה למשה משה לא אתחזי הכי דהא משכונא דילי יהבית בידיהו, אע"ג דאינון חאבו לגבאי משכונא יהא לגביהו לא יתפרשון מניה. תבעי דאתפרש מנייהו דישראל ולא איתוב לגביהו לעלמין, אלא אתיב משכונא דילי לגביהו ובגינה לא אשבוק להו. ועל דא בכל אתר אע"ג דישראל חבו לגבי קב"ה דא משכונא דיליה לא שבקו וקב"ה לא נטיל לה מבינייהו, ועל דא בכל אתר דגלו ישראל שכינתא עמהון ועל דא כתיב ונתתי משכני בתוכם והא אוקמוה.

פתח ר' יצחק ואמר (שיר ב: 9) דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. זכאין אינון ישראל דזכו למשכונא דא למהוי גביהו מן מלכא עלאה דאע"ג דאינהו בגלותא קב"ה אתי בכל ריש ירחי שבת זמני לאשגחא עלייהו ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גביהו דאיהו כסופא דיליה. [p. 240] למלכא דסרחת מטרוניתא, אפקה מן היכלא. מה עבדת, נטלא ברא דיליה כסופא דמלכא רחימא דיליה, ובגין דרעותא דמלכא עלה שבקיה בידה. בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרוניתא ועל בריה הוה סליק אגרין ונחת דרגין וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי דכותלא עלייהו. כיון דחמי לון שארי ובכי מאחורי קוסטי כותלא, לבתר אזיל ליה. כך ישראל אע"ג דנפקו מהיכלא דמלכא ההוא משכונא לא שבקו ובגין דרעותא דמלכא עלייהו שבקיה עמהון. בשעתא דסליק רעותא דמלכא קדישא על מטרוניתא ועל ישראל סליק אגרין נחית דרגין, מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, וסליק כתלין לאסתכלא ולאשגחא בין קוסטי כותלא עלייהו. כיון דחמי לון שארי ובכי הה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים, לדלגא מכתלא לאיגרא ומאיגרא לכתלא.

הנה זה עומד אחר כתלינו, בבתי כנסיות ובתי מדרשות. משגיח מן החלונות, דודאי בי כנישתא בעייתא חלונות. ודאי מציץ מן החרכים, לאסתכלא ולאשגחא עלייהו דישראל. [p. 241] ובגין כך בעי חדוא ולמחדי בההוא יומא דאינון ידעין דא וישראל אמרי (תהלים קיח: 24) זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו.

ואם בחקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם וגו'. רבי יוסי פתח (משלי ג: 11) מוסר יי בני אל תמאס וגו'. כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דבעי לאוכחא להו ולדברא להו בארח מישר כאבא דרחים לבריה ומגו רחימו דיליה לגביה בעי לדברא ליה בארח מישר דלא יסטי

לימינא ולשמאלא הה"ד (שם: 12) כי את אשר יאהב יי יוכיח וכאב את בן ירצה. ומאן דלא רחים ליה קב"ה וסאני ליה סליק מניה אוכחא, סליק מניה שרביטא.

כתיב (מלאכי א: 2) אהבתי אתכם אמר יי ואמרתם במה אהבתנו וגו', ומגו רחימותא דיליה שרביטא בידיה תדיר לדברא ליה. ואת עשו שנאתי, ובגיני כך סליקית מניה שרביטא, סליקית מניה אוכחא בגין דלא אתן ליה בי חולקא, רחיקא דנפשי הוא, אבל אתון אהבתי אתכם ודאי. ובגין כך מוסר יי בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מאי ואל תקוץ, לא תקוצון ביה, כמאן דערק מגו גובין דאינון מלין כגובין בגרמיה.

[p. 242] תא חזי בשעתא דאתער צדק בדינוי כמה סטרי טהירין מתערין מימינא ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא שרביטי גומרין שרביטי שלהוביתא, כלהו נפקין ומתערין בעלמא ולקאן לבני נשא.

תחותייהו ממנן אחרנין מארי טפסין ממנן דארבעין חסר חד שאטן ונחתין, לקאן וסלקין ונטלין רשותא, עאלין [קטו ע"א] בנוקבא דתהומא רבא, מצבעין טפסי ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקין גומרין ושאטן ונחתין ואשתכחו לקבליהון דבני נשא, והיינו דכתיב ויספתי ליסרה אתכם, אתן למאריהון דדינא תוספת על תוספת דלהון כד"א (בראשית ח: 21) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיף, לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. ועל דא ויספתי, אתן תוספת. ודא תוספת אמאי, בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם.

שבע, והא אי קב"ה גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא תד הה"ד (תהלים קל: 3) אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם. [p. 243] אלא מה תי"ל שבע, אלא הא שבע לקבלייכו, ומאי איהי, דא שמטה דאיהי שבע דאקרי שבע כד"א (דברים טו: 1) מקץ שבע שנים תעשה שמטה, ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע ואקרי בת שבע. מה בין האי להאי, אלא שבע בלחודהא למעבד שמטה ולמעבד דינין לאפקא חירו כלא. בת שבע, דאתחבר באחרא לאנהרא למשלט במלכותא לאודעא מלכותא בארעא. ובכלא שבע אתקרי דכתיב (בראשית כו: 28) על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע באר דיצחק הוא וכלא חד מלה הוא.

ר' אבא אמר ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידא דממנן אחרנין כמה דאוקמוה. אף אני, אנא אתער לקבלייכו, הא שבע לאתערא עלייכו.

[p. 244] תי"ח רחימותא עלאה דקב"ה בישראל. למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוי חטי קמי מלכא. יומא חד סרח קמי מלכא, אמר מלכא כל הני יומין לקינא לך ולא קבילת, מכאן

ואילך חמי מה אעביד לך, אי אתריד לך מארעא ואפיק לך מן מלכותא דלמא יקומון עלך דובי חקלא או זאבי חקלא או לסטין ויעברון לך מעלמא, אלא אנא ואנת אנת ניפוק מארעא. כך אף אני, אנת תיפוק מארעא, אף אני אלך עמך, אנא ואנת ניהך בגלותא וניפוק כחדא. כך אמר קב"ה לישראל מה אעביד לכו, הא לקינא לכו ולא ארכינתו אדנייכו, הא אייתינא עלייכו מארי תריסין מארי טפסין לאלקאה לכו ולא שמעתון. אתריד לכו מארעא וניהך בגלותא הה"ד ויסרתי אתכם למהך בגלותא, ואי תימרון דאשבוק לכו אף אני עמכון דכתיב שבע על חטאתיכם, הה"ד (ישעיה נ: 1) ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר קב"ה אתון גרמתון דאנא ואנתון לא נידור בארעא דהא מטרוניתא נפקת מהיכלי עמכון, הא אתחרב כלא. היכלא דילי אתחרב דהא למלכא לא חזי היכלא אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא, הא חדוא למלכא לא אשתכח אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא ואשכח ברה עמה בהיכלא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא הא היכלא חריב מכלא. אנא מה אעביד, אף אנא אהך עמכון. והשתא אע"ג דישראל נינהו בגלותא קב"ה אשתכח עמהון ולא שביק לון והא אוקמוה דכתיב (דברים ל: 3) ושב יי' אלהיך את שבותך, דכד יפקון ישראל מן גלותא קב"ה יתוב עמהון והא אתמר.

[p. 245] רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחא, איערעו בההיא מערתא בחקלא. א"ר חייא לר' יוסי האי דכתיב (שם כח: 69) אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית. דברי הברית, מאידברי הברית, דברי גבורה מבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו של משה ואתמר. ת"ח אלין ואלין דברי הברית הוו [קטו ע"ב] דאע"ג דמפי הגבורה הוו אלן [p. 246] מלי הברית הוו דהא טב וביש ביה תליין, טב דאתי מן צדיק, ביש דאתי מן דינא דינא מאתר דדינא והיינו צדק. צדיק וצדק ברית אינון ברית אקרון ועל דא מלי ברית אינון וקשיר ברית כחדא. ובגיני כך זכור ושמור קשיר כחדא זכור ביום ושמור בלילה, הא ברית כחדא, ובגיני כך ודאי דברי הברית נינהו ובכל אתר ברית באתר דא הוא. אמר ר' חייא ודאי הכי הוא ובגין כך שבת דאיהו זכור ושמור אקרי ברית דכתיב (שמות לא: 16) ושמרו בני ישראל את השבת לדרתם ברית עולם, וכלא מלה חד ואתר דא אקרי ברית בכל אתר. [p. 247] ת"ח כתיב ונתתי שלום בארץ, דא יסוד דאיהו שלמא דארעא שלמא דביתא שלמא דעלמא.

ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. מאי שבע, דא צדק, הא ודאי ברית ובגין כך דברי הברית נינהו.

א"ר יוסי ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ואף, כד"א אף אני. גם, לרבות כנסת ישראל דאקרי זאת דלא שבקא לון לעלמין. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם כלא כחדא. לא מאסתים ולא געלתים, בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו הא בריתי פליג ובגין כך לא אפר בריתי.

אמר ר' חייא אנא שמענא מלה חדתא דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם מבעי ליה. אלא לא מאסתים ולא געלתים, מאן דסני לאחרא מאיס הוא לקבליה [p. 248] וגעיל הוא בגיעולא קמיה, אבל לא מאסתים ולא געלתים. מ"ט, בגין דחביבותא דנפשי בינייהו ובגינה כלהו חביבין גבאי הה"ד לכלותם, לכלתם כתיב, בגינה לא מאסתים בגין דאיהי רחימא דנפשי רחימותא דילי גבה. לבר נש דרחים אתתא והות דיירא בשוקא דבורסקי. אי לא דהיא תמן לא הוה עייל בה לעלמין, כיון דהיא תמן דמי בעינוי כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמא גבוי אשתכחו. אוף הכא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, דאיהו שוקא דבורסקי, לא מאסתים ולא געלתים. ואמאי, לכלתם, דאנא רחימנא, רחימא דנפשי דשרייה תמן, ודמי עלי ריחין טבין דעלמא בגין ההיא כלה דבגווייהו.

א"ר יוסי אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא דיי.

פתח ואמר (מלאכי א: 6) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, כד"א (שמות כ: 12) כבד את אביך ואת אמך, ואוקמוה במיכלא ובמשתייא ובכלא. האי בחייוי דאתחייב ביה. בתר דמית אי תימא פטור הוא מניה, לא דאע"ג דמית אתחייב ביה יתיר דכתיב כבד את אביך, דאי ההוא ברא אזיל בארח תקלא ודאי מבזה לאבוי וקלנא דאבוי הוא דאיהו ודאי עביד ליה קלנא, ואי ההוא ברא אזיל בארח מישר ותקין עובדוי ודאי דא אוקיר לאבוי, אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא, אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קב"ה [p. 249] דקב"ה אשגח עליה ואותיב ליה בכורסייא דיקרא. ודאי בן יכבד אב. כגון ר' אלעזר דאיהו מוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא ובההוא עלמא, השתא אסגי שבחא דר' שמעון בתרי עלמין בהאי עלמא ובההוא עלמא יתיר מחייוי. זכאין אינון צדיקייא דזכאן לברין קדישין לגזעין קדישין, עליהו אתקרי (ישעיה סא: 9) וכל רואיהם יכירו כי הם זרע ברך יי'.

פרשת במדבר

[p. 250] [ק"ז ע"א] וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני וגו'.

ר' אבא פתח (בראשית א: 27) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו. האי קרא אתמר. תי"ח בשעתא דברא קב"ה לאדם עבד ליה בדיוקנא דעלאי ותתאי והוא כליל מכלא והוה נהוריה נהיר מסייפי עלמא לסייפיה דעלמא וחוו דחילין קמיה כלא.

[p. 251] ואע"ג דאוקמוה אית לאסתכלא ביה בהאי קרא. ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים, כיון דאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו מאי בצלם אלהים. אלא ודאי תרין דרגין דכלילין דכר ונוקבא, חד לדכר וחד לנוקבא. ובגין כך דו פרצופין הוו ודאי וסיפא דקרא אוכח דכתיב זכר ונקבה ברא אותם, וכליל הוה מכל סטרוני, ואע"ג דנוקבא אחידא בסטרוי הא נמי כליל מתרין סטריין למהוי שלים בכלא. והוה מסתכל בחכמתא לעילא ותתא, כיון דסרח אתמעטו פרצופין וחכמתא סליקת מניה ולא הוה מסתכל אלא במלי דגופיה. לבתר אוליד בנין מעלאי ותתאי ולא אתישבו דא בדא בעלמא עד דאוליד בר ומניה אשתיל עלמא ואקרי שת והא אוקמוה.

[p. 252] ועכ"ד עלמא תתאה לא אשתלים ולא הוה שלים ולא אשתכח בקיומא עד דאתא אברהם ואתקיים עלמא, אבל לא אשתלים עד דאברהם אשתכח בעלמא ואחיד ביה בימינא כמאן דאחיד ביה בימינא למאן דנפיל. אתא יצחק ואחיד ביה בעלמא בשמאלא ואתקיים יתיר. כיון דאתא יעקב אתקיים עלמא ולא הוה מתמוטט. ועם כל דא לא אשתיל בשרשוי עד דאוליד תריסר שבטין ושבעין נפש ואשתיל עלמא.

ועכ"ד לא אשתלים עד דקב"ה נתן אורייתא בטורא דסיני ואתקם משכנא, [p. 253] כדין אתקיימו עלמין ואתבסמו עלאין ותתאין. כיון דאורייתא ומשכנא אתקמו בעא קב"ה למפקד [ק"ז ע"ב] חילוי דאורייתא, כמה חיילין אינון דאורייתא וכמה חיילין אינון דמשכנא. תי"ח כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה לא אתיישבא עד דאדכר בפימא ואתמני עלה. אף הכא בעי קב"ה למפקד חיילין דאורייתא וחיילין דמשכנא וכלהו הוו כחד ולא מתפרשי דא מן דא, כלא כגוונא דלעילא דהא אורייתא ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא ואזלין כחדא. ובגין כך חייליהון אעלין בחושבנא לאשתמודעא גבייהו בר אינון אחרנין דלית להון חושבנא, ובגין כך כתיב וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד, דאי באהל [p. 254] מועד אמאי במדבר סיני, אלא חד לאורייתא וחד למשכנא, בהאי ובהאי.

באחד לחדש השני בשנה השנית, כלאַ חד והאי אקרי (מ"א ו: 1) חדש זיו, רמזו לההוא ירחא דנהיר לסיהרא דהא כדין עלמין כלהו אשתכח בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים בחדש הראשון הוה.

רבי יצחק פתח (תהלים קטו: 12-13) יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן, יברך יראי יי. יי זכרנו יברך, אלין גוברין דהוו אעלין בחושבנא במדברא וקבי"ה מברך לון ואוסיף עליהו בכל זמנא.

ת"ח האי דאמר שבחא דחבריה אי בממונא בעי לברכא ליה ולאודאה עליה ברכאן. מנלן, ממשה דכתיב (דברים א: 10) והנכם היום ככבבי [p. 255] השמים לרוב. לבתר מה כתיב, יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו'. תרין ברכאן הכא, חד יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם, הא חד. לבתר ויברך אתכם כאשר דבר לכם, לאודאה עליהו ברכאן על ברכאן. ואי הוא מני שבחא דחבריה ולא אודי עליה ברכאן הוא יתפס בקדמיתא מלעילא. ואי הוא מברך ליה הוא אַתברך מלעילא. וברכתא בעי לברכא ליה בעינא טבא ולא בעינא בישא, ובכלא בעי קבי"ה רחמותא דלבא. ומה מאן דמברך לחבריה בעי קבי"ה דיברך ליה בעינא טבא בלבא טבא, מאן דמברך ליה לקבי"ה עאכ"ו דבעי עינא טבא ולבא טבא רחמותא דלבא, בגין כך כתיב (שם ו: 5) ואהבת את יי אלהיך וגו'.

ת"ח לית ברכתא דלעילא שריא על דבר דאתמני. ואי תימא ישראל היך אתמנון, אלא כופרא נטלי מנייהו והא אוקמוה וחושבנא לא הוי עד דיתכניש ההוא כופרא וסליק לחושבנא, ובקדמיתא מברכין להו לישראל ולבית מנון ההוא כופרא ולבית מהדרין ומברכין לון לישראל. אשתכחו ישראל מתברכאן בקדמיתא ובסופא ולא סליק בהו מותנא.

[p. 256] מותנא אמאי סליק במניינא, אלא בגין דברכתא לא שריא במניינא, כיון דאסתליק ברכתא סטרא אחרא שריא עלוי ויכיל לאתזקא. בגין כך במניינא נטלין כופרא ופדיונא לסלקא מעליה מותנא.

יברך את בית ישראל, אלין נשין דלא סלקין במניינא. יברך את בית אהרן, דאינון מברכאן לעמא בעינא טבא בלבא טבא ברחימו דלבא. את בית אהרן, הכי נמי נשין דאתברכין בברכתא דלהון. יברך יראי יי, אלין ליואי וכלהו דדחלין ליה לקבי"ה. הקטנים עם הגדולים, אע"ג דלא אעלין במניינא. ת"ח לא אשתכח מניינא בהו בישראל דאתברכין ביה כהאי, דהא מניינא לאתברכא הוה, מניינא לאשלמא שלימותא דעלמין הוה, ובאתר דברכאן נפקאן אתמנון דכתיב באחד לחדש

השני, דאיהו זיוא דברכאן דעלמא דמניה נפקא זיוא לעלמא ועל דא [p. 257] אקרי חדש זי"ו דזיוא דכלא נפיק מניה. ועל דא כתיב (תהלים קלד: 3) יברכך יי מציון, חד מלה, וכתוב (שם קלג: 3) כי שם צוה יי [קריח ע"א] את הברכה.

רבי יהודה הוה שכיח קמיה דר' שמעון. א"ל ישראל מאן אתר אתברכן.
א"ל ווי לעלמא דלא משגיחין ולא מסתכלין בני נשא ביקרא דמלכא עלאה. תא חזי בשעתא דישראל אשתכחו זכאין קמי קב"ה והווי עלמין שכיחין בחד אילנא קדישא עלאה דמזונא דכלא ביה הוה מתברך מאתר דכל ברכאן ביה וביה אתנטעו ואתשילו שרשוי וישראל לתתא הווי מתברכין ואתשילו שרשוי מאתר דכל אינון ברכאן נפקין ביה ולא מתעכבי למפקי כד"א יברכך יי מציון, וכתוב (שם קלג: 3) כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם. ודא הוה נהירו דעלמא דכתיב (שם נ: 2) מציון מכלל יופי אלהים הופיע, הופיע נהיר כד"א (דברים לג: 2) הופיע מהר פארן. וכד האי אתער כלהו הוה בחביבותא כלא הוה ברחימותא כלא הוה בשלימו, כדן שלמא דכלא שלמא דעילאי ותתאי הה"ד (תהלים קכב: 7) יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך.

[p. 258] איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל וגו'. רבי אלעזר פתח (ישעיה סו: 10) שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה, שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה. כמה חביבא אורייתא קמי קב"ה דהא בכל אתר דמלי דאורייתא אשתמעו קב"ה וכל חיילי דיליה כלהו צייתין למלוליה וקב"ה אתי לדיירא עמיה הה"ד (שמות כ: 21) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך. ולא עוד אלא דשנאו נפלין קמיה והא אוקמוה. ת"ח פקודי אורייתא עלאין אינון לעילא. אתי בר נש ועביד פקודא חדא ההוא פקודא קיימא קמיה דקב"ה ומתעטרא קמיה ואמר פלניא עביד לי, אנא מן פלניא, בגין דאיהו אתער ליה לעילא. כגוונא דאיהו אתער ליה לתתא ה"נ אתער לעילא ועביד שלמא לעילא ותתא כד"א (ישעיה כז: 5) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי לעילא, שלום יעשה לי לתתא. זכאה חולקא דההוא בר נש דעביד פקודי אורייתא.

[p. 259] שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה. שמחו את ירושלם, בגין דחודה לא אשתכח אלא בזמנא דישראל קיימי בארעא קדישא דתמן אתחברת אתתא בבעלה וכדן הוה חדוא דכלא חדוא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא אסיר ליה לב"נ למחדי ולאחזאה חידו דכתיב שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה, וגילו בה דייקא.

רבי אבא חמא חד ב"נ דהוה חדי בבי טרונייא דבבל, בטש ביה אמר שמחו את ירושלים
כתיב. אמר רבי אבא בזמנא דירושלים בחדוא בעי בר נש למחדי.
ר' אלעזר לטעמיה דאמר ר' אלעזר שמחו את ירושלים היינו דכתיב (תהלים ק: 2) עבדו
את יי' בשמחה.

כתוב אחד אומר עבדו את יי' בשמחה, וכתוב אחד אומר (שם ב: 11) עבדו את יי' ביראה
ונילו ברעדה, מה בין האי להאי. אלא כאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא, כאן בזמנא
דישראל שראן בארעא אחרא.

[p. 260] ד"א עבדו את יי' ביראה, דא כנסת ישראל בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממיה.
א"ר יהודה והא כתיב (ישעיה נה: 12) כי בשמחה תצאו, ודא היא כנסת ישראל. כיון
דאמר תצאו מן גלותא הוא ואקרי שמחה.

א"ל ודאי הכי הוא דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא לא אקרי שמחה. בזמנא
דקב"ה ייתי לגבה ויוקים לה מעפרא ויימא (שם נב: 12) התנערי מעפר קומי שבי, (שם ס: 1)
קומי אורי, ויתחברון כחדא ויוקים לה מעפרא כדן חדוותא אקרי חדוותא דכלא וכדן כי
בשמחה תצאו ודאי. כדן כמה חיילין יפקון לקבלא דמטרוניתא לחדוותא דהלולא דמלכא
כד"א (שם נה: 12) ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף, וכתיב (שם
נב: 12) כי הלך לפניכם יי' ומאספכם אלהי ישראל. [ק"ח ע"ב]

איש על דגלו באותות. אלן ארבע משריין דכנסת ישראל באינן תריסר שבטין תחומין
סחור סחור לה כלא כגוונא דלעילא. כתיב (תהלים קכב: 4) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות
לישראל להודות לשם יי'. ששם עלו שבטים, אינן תריסר שבטין תריסר תחומין דלתתא. שבטי
יה, הא אוקמוה בגין די"ה עדות לישראל ודאי ועל דא הראובני [p. 261] השמעוני יי' בכל חד
וחד, אבל ודאי הכי הוא דהא אילנא עלאה קדישא בהו אתחם בתחומי ואוקמוה.

כתיב (יחזקאל א: 10) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור
מהשמאל לארבעתם ופני נשר לארבעתם. דיוקנא דאדם אתכליל בכלהו ואפין הוו לארבע
סטרין דעלמא ומתפרשן בדיוקניהון וכלהו כלילן ביה באדם.

מיכאל בימיניה, גבריאל משמאלא, אוריאל לקדמייהו, רפאל לבתרייהו, שכינתא
עלייהו, תרין מכאן ותרין מכאן והיא באמצעיתא. כגוונא דא בארעא לתתא תרין מכאן ותרין
מכאן והיא בינייהו. [p. 262] כיון דנטלין תרין דגלין מה כתיב, ונסע אהל מועד מחנה הלויים
וגו'. לבתר אינן תרין אחרנין.

ארבע משריין אנון לארבע סטרי עלמא ואשתכחו תריסר, אוף הכי לתתא כגוונא
דלעילא. ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה, לקביל משריין דמיכאל, מחנה ראובן לקביל
משריין דאוריאל, דא לדרום, ודא למזרח. מזבח ה"נ דרומית מזרחית.
מחנה דן לצפון, מחנה אפרים ימה. מחנה דן לקביל משריין דגבריא, מחנה אפרים
למערב לקביל משריין דרפאל. מזבח ה"נ צפונית מערבית. [p. 263] כלא אחיד דא בדא עד
דסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא דאיהו שירותא דכלא עלאה דכלא קדישא דכלא, כלא
אתכליל ביה.
 י' מזרח, מזרח הוא שירותא דנהורא, אזיל ושאט ונפיק לדרום, דרום נפיק ותלייא
 בשירותא דמזרח.
 ה' דרום, מניה נפיק דרום דעייל י' בשירותא דמזרח ואפיק ליה, ומה"א תלייא דרום
 וצפון וההוא דבינייהו. י' מזרח צפון ודרום תלייא ביה.
 ו' באמצעיתא ודא הוא בן דכר. בגין כך איהו בין צפון לדרום, ועל דא תנינן מאן דיהיב
 מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים דהא בן דכר איהו בין צפון לדרום.
 ה' עלאה ביה תלייא צפון ודרום ובן דכר בינייהו ברזא דו"ו, ה' בתראה מערב.
 [p. 264] ועל דא דרום אחיד במזרח דאיהו שירותא דשמשא ותלייא ביה, ועל דא תנינן
 מסטרא דאבא אחיד ותלייא חסד עלאה, מסטרא דאימא תלייא גבורה. כגוונא דא אחיד כלא
 דא בדא.
 זוין דמזבח הכי מסתחרן, לקרן דרומית מזרחית, דדרום תוקפיה במזרח דאיהו
 שירותא דשמשא ותוקפא דשמשא לא שרייא אלא בשירותא.
 מזרחית צפונית, כיון דדרום נטיל תוקפיה במזרח הוא אנהיר לצפון וצפון אתכליל
 בדרום דהא שמאלא אתכליל בימינא.
 צפונית מערבית, דהא מערב דאיהו ה' בתראה נטלא מצפון, ועל דא צפון אזיל למערב.
 מערבית דרומית, היא אזלא לאתחדא בדרום. כמא דדרום תלייא במזרח ותוקפיה אזיל
 בשירותא ה"נ מערב בשירותא אזלא לאתדבקא בדרום הה"ד (שיר ב: 6) וימינו תחבקני. וימינו
 דא הוא דרום, בגין כך ינקא מתרי סטרי מצפון ומדרום הה"ד (שם) שמאלו תחת לראשי וימינו
תחבקני, שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום.
 ורזא דא אוליפנא קב"ה יהיב מטתו בין צפון לדרום, ואחידת להאי בן ודאי. ועל דא
הוה לבני נשא [p. 265] דיהבי מטתן בין צפון לדרום והכי אוליף לי אבא ויהבין להו בנין גוברי,
דהא אתכוון כלפי מהימנותא עלאה בשלימותא דכלא, לגבי קב"ה דאיהו בין צפון לדרום ולגבי
 כנסת ישראל דאנהירין בין צפון לדרום, ודאי הוויין לו בנים זכרים.

ובכלא [ק״ט ע״א] בעי לאחזאה עובדוי כגוונא דלעילא וכמא דאחזיו עובדא לתתא הכי ודאי אתער לעילא ואוקמוה.

שמע חמוי ונשקיה לרי אלעזר ובכה וחייך, אמר זכאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

פתח ואמר (תהלים כז: 1) י״י אורי וישעי ממי אירא י״י מעוז חיי ממי אפחד. י״י אורי וישעי, כיון דבר נש אסתכל בנהורא דלעילא וקב״ה אנהר עליה לא דחיל מעלאין ותתאין כד״א (ישעיה ס: 2) ועליך יזרח י״י וכבודו עליך יראה.

י״י מעוז חיי, כיון דקב״ה אחיד ביה בבר נש לא מסתפי בההוא עלמא מכל מאריהון דדינין. אוף אנא כהאי גוונא כיון דאחידנא באבוך ובך איך אסתפינא מהאי עלמא ומעלמא אחרא. עליך כתיב (משלי כג: 25) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. כיון דכתיב ישמח אביך ואמך אמאי ותגל יולדתך דהא באמך סגיא. אלא ישמח אביך דא קב״ה, ואמך דא כנסת ישראל, ותגל יולדתך דא יולדתך דלתתא. [p. 266] ר׳ שמעון אבוך אן הוא חדוה דיליה, אלא קרא הוא בלחודוי (שם: 24) גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו, דא אבוך דלתתא. דבר אחר גיל יגיל אבי צדיק דא אביך דלתתא, ויולד חכם ישמח בו, וישמח בו כתיב בתוספת וא״ו, דא קב״ה הוא לעילא.

כתיב (תהלים לא: 6) בידך אפקיד רוחי פדית אותי י״י אל אמת. [p. 267] אמר ר׳ אלעזר האי קרא אית לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד בידא דמלכא מידי. אלא ודאי זכאה ההוא בר נש דאזיל באורחוי דמלכא קדישא ולא חטי קמיה.

תא חזי כיון דעאל ליליא אילנא דמותא ביה שליט בעלמא ואילנא דחיי אסתלק לעילא לעילא. כיון דאילנא דמותא שליט בלחודוי כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא. מ״ט, בגין דההוא אילנא גרים. ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה פקדונא דנפשיה כפקדונא דבר נש דיהיב פקדונא לאחרא. אע״ג דאיהו אתחייב לגביה יתיר מההוא פקדונא לא כדאי לאתאחדא ביה הואיל ופקדונא אתמסר גביה, ואי יסרב ביה בודאי נבדוק אבתריה דלאו מזרעא קדישא איהו ולאו מבני מהימנותא.

[p. 268] כך ההוא אילנא בני נשא אקדימו ויהבי ליה פקדונא דנפשיהו וכל נשמתהו דבני עלמא נטיל וכלהו טעמין טעמא דמותא בגין דהאי אילנא דמותא הוא, ובגין דכל אינון נפשתא אע״ג דכלהו אתחייבו גביה כיון דכלהו אתמסרו ליה בפקדונא אתיב כל פקדונין למאריהון.

ת״ח לאו כדאי הוא האי אילנא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש אלא בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא. ואימתי אתער ההוא אילנא, בשעתא דסליק צפרא, וכדין כיון דהאי אתער

בעלמא כל בני עלמא חיין ושבק ההוא אילנא דמותא כל פקדונין דאתפקדו לגביה. מ"ט חיין, בגין דההוא אילנא גרים.

ואי תימא הא בני נשא סגיאיין אינון דמתערין בליליא בעוד דאילנא דמותא שליט. אלא ודאי ההוא אילנא דמותא קא עביד. מ"ט, בגין דכתיב (שם יד: 2) לראות היש משכיל דורש את אלהים, ולאן יהא ליה פתחון פה לבר נש דיימא אלמלא שליטנא בנפשאי בליליא אשתדלנא באורייתא.

[p. 269] א"ר יהודה האי בישראל ודאי והכי הוא, באומות העולם דחמינן כהאי גוונא מ"ט.

א"ל ודאי שפיר הוא דקאמרת. פתח ואמר (במדבר כג: 8) מה אקוב לא קבה אל וגו'. ת"ח כגוונא דאית לעילא אית לתתא, אית ימינא ואית שמאלא, ישראל ושאר עמין, ישראל לימינא קדושא דמלכא קדישא, שאר עמין לשמאלא בסטרא דרוח מסאבא וכלהו לתתא מכלהו דרגין לשמאלא. וכלהו דרגין אחידן דא בדא [קייט ע"ב] עד דתליין מרישא וכגוונא דרישא נטיל בההוא גוונא נטיל זנבא דאיהו תתאה. מ"ט, בגין דאחיד ביה. בגיני כך שאר עמין בההוא סטר מסאב דלהון הכי אתדבר.

[p. 270] בלעם הוה אשתמש בכלהו כתרין תתאין והוא הוה חמי דהאי תתאה דאיהו

זנבא לא יכיל לאתדבר אלא ברישא, בגין כך אמר מה אקוב לא קבה אל דאיהו רישא בגין דההוא רישא עלאה לא אשתכח בדינא באינון יומין. ואע"ג דהאי אל אוקימנא האי מלכותא קדישא נטל שמא כגוונא דכלא והאי טב וחסד דהאי עלמא ובגין כך אקרי אל, אלא דאיהו זועם בכל יום דאשתכח ביה דינא.

[p. 271] ות"ח אל שדי, שדי הא אוקימנא דביה ספוקא דעלמא ואיהו אמר לעולם די,

אל הוא דאזדווג בהדיה ובגין כך אקרי אל שדי אל שדי, ועל דא מה אקוב לא קבה אל, ובגין כך כגוונא דאתער רישא ה"נ אתער תתאה.

בכה רבי אלעזר. פתח ואמר (ירמיהו מו: 22) קולה כנחש ילך וגו'. השתא בהאי גוונא

דישראל בגלותא איהי ודאי אזלא כנחש. חויה כד איהו כפיף רישא לעפרא וסליק זנבא כדן זנבא שליט ומחי לכל אינון דאשכח קמיה. מאן עביד לזנבא דאסתליק לעילא ושליט ומחי, רישא דאתכפיא לתתא. ועם כל דא מאן מדבר ליה לזנבא ומאן נטיל ליה למטלנוי, האי רישא, אע"ג דאיהו כפיף לעפרא הוא מדבר ליה למטלנוי. בגין דא השתא שאר עמין דאינון אחידן בזנבא סלקין לעילא ושליטין ומחיין ורישא כפיף לעפרא כד"א (עמוס ה: 2) נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל דא האי רישא מדבר לזנבא ונטיר ליה כד"א (שיר א: 6) שמוני נוטרה את הכרמים, אלן שאר עמין דאינון זנבא.

[p. 272] אתא רבי יהודה ונשיק ידוי, אמר אלמלא לא שאילנא מלה בעלמא אלא דשאילנא דא ורווחנא לה די לי דהשתא ידענא דשאר עמין ושולטנותא דלהון היך מתדברו. זכאה חולקהון דישראל דעלייהו כתיב (תהלים קלה: 4) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. אייל רבי אלעזר מהו לסגולתו.

אייל תלת אבהן אלין אקרון סגולה בין לעילא בין לתתא. כגוונא דא כהנים לויים וישראלים, וכלא חד ואלין סגולתו דקב"ה לעילא וסגולתו לתתא, ודא הוא דכתיב (שמות יט: 5) והייתם לי סגולה מכל העמים.

ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגוי'. לבתר מה כתיב, דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה, היינו מערב, שכינה במערב ואוקמוה. [p. 273] כתיב (בראשית מח: 20) ויברכס ביום ההוא לאמר בך יברך ישראל לאמר וגוי', וישם את אפרים לפני מנשה. בך יברך ישראל, ישראל סבא. מאי קמ"ל. אלא בך יתברך ישראל לא כתיב או יבורך ישראל, מהו יברך ישראל. אלא ישראל קדישא לא יברך לעלמא אלא בך דאנת במערב, וכתיב (שם לה: 11) אני אל שדי פרה ורבה. הא אוליפנא דחמא עמיה שכינתא וכדין אמר בך יברך ישראל לאמר, בך יברך לעלמא. והיאך חמא והכתיב (שם מח: 10) ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות. אלא שכל את ידיו כתיב. מאי שכל, אלא ימינא הוה זקיף וסטי ליה שכינתא [p. 274] כלפי אפרים וארח ריחא דשכינתא על רישיה, כדין אמר בך יברך ישראל, וחמא דאיהו למערב ודאי שכינתא במערב, והא אוקימנא בגין דלהוי בין צפון לדרום לאתחברא בגופא ולמהוי בזווגא חדא, וצפון מקבלא לה תחות רישא ודרום מתבקא לה הה"ד (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והא אוקימנא ודאי מטתו שלשלמה בין צפון לדרום וכדין כלא חד לאתברכא עלמא.

תנן כל האומר תהלה לדוד שלשה פעמים בכל יום [קכ ע"א] והא אוקימנא בגין לזווגא לה ולאשתכחא בין צפון לדרום. [p. 275] אתי בר נש בצפרא מקבלא עליה עול מלכות שמים כמא דאתמר. מסדר שבחא באינון תושבחן דקאמר עם תהלה לדוד וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תושבחן דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא, ובגין כך עשרה אינון הללויה. לבתר סיים בעשרה תושבחן דאינון (תהלים קנ: 1) הללו אל בקדשו וגו'. מאן אינון עשרה הללויה והא חמשה אינון, אלא שרי שבחא בהללויה וסיים בהללויה.

לבתר עלויה דסדור שבחא באז ישיר משה דאית ביה כלא ובדא מקבל עליה עול מלכות שמים מלכותא קדישא. לבתר אשרי לה בחסד בסיומא דצלותא לאתקדשא ביה. לבתר בצלותא דמנחה דגבורה תלייא ודינא שארי. אשתכחת בכל יומא דאתיהיבת בין צפון לדרום

לאתחברא בזווגא חד בגופא כדקא יאות, ומאן דמחבר לה כל יומא כהאי גוונא ודאי איהו בן העוה"ב.

[p. 276] בגין האי דגל מחנה אפרים ימה ואיהו בין צפון לדרום. דרום ראובן מסטרא חד דכתיב דגל מחנה ראובן תימנה, צפון דן מסטרא אחרא דכתיב דגל מחנה דן צפונה, אפרים בין דא לדא. אשתכח מערב דאיהו אפרים בין צפון לדרום כלא כגוונא דלעילא. רזא ליתבי דרומא אחינו, הכי שדר לון אחינו טסטרא דבוסינן ברזין קטירין דבעיתו ליחדא יחודא בטופסרא דקטרא עלאה, קבילו עליכו עול מלכותא קדישא בכל יומא בקדמיתא ובדא תעלון בקטורא קדישא דדרום ואסחרו סטרי עלמא עד דמתקשרן בקשורא חדא ובדרום תקיעו דוכתא ותמן תשרון.

[p. 277] ר' אלעזר שאיל לר' שמעון אבוי, א"ל סימנא לזווגא דיחודא מנין. א"ל ברי אע"ג דאוקימנא מלין לכל סטר ואתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך והכי הוא כעין סחרא דמדבחא, ותנן ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית. א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עליה ב"נ מלכותא קדישא בקדמיתא ויהיב עליה עול דא ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא. א"ל כלא הא אמינא לך דהא ובא לו לקרן בקדמיתא והא ידעתא ודא הוא עול מלכותא קדישא. לבתר דרומית דתמן הוא אילנא דחיי, ודא לאזווגא ליה במזרח דאיהו אבא עלאה דהא בן מסטרא דאבא קא אתי. ובגין כך מדרום למזרח דתוקפא דדרום במזרח הוא ובעי לאתקשרא כחדא דרום במזרח.

[p. 278] מזרח דאתקשר בצפון כד"א (שם יז: 14) וצפונך תמלא בטנס, בגין דהאי אשלים ומלי נחלין ומבועין ועל דא מזרחית צפונית דאלין אבא ואמא ולא מתפרשן לעלמין והא אוקימנא. ומה דאתמר צפונית דאיהי טמירא עלאה ומסטר דיליה נפיק צפון ודינין מסטרא דיליה מתערין אע"ג דהיא רחמי וחידיזו והא אוקימנא. וכד היא נפקת צפון נפקא ביה דאיהו אתכליל וקשיר בדרום. לבתר צפונית מערבית דהא מסטרא דאבא נפיק בן, מסטרא דנוקבא נפקת בת, ובגין כך צפונית מערבית ודא הוא קרן דקדמיתא דהשתא אתקשר בצפון סתם. [p. 279] לבתר בעי לקשרא לה בדרום דתמן הוא קשורא דכלא וגופא ביה אשתכח ועל דא מערבית דרומית.

אשתכח האי קרן תלת זמני, חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא ולבתר תרי לקשרא לה בתרי דרועי לאתחברא בגופא ולמהוי כלא חד. ודא הוא סדורא דיחודא שלים וכל סטר וסטר בהאי קשורא דיתחזי ליה ולא יחלף סטרא בסטרא אחרא דלא יתחזי ליה בגין דלא יתענש. ומאן דעביד [קכ ע"ב] יחודא דא כדקא חזי כמא דאמינא זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא ידע לסדרא יחודא דמאריה שבחא דמאריה ולא עוד אלא דקב"ה קא משתבח ביה, עליה כתיב (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

ר' שמעון פתח ואמר (תהלים כה: 1) לדוד אליך יי נפשי אשא וגו'. מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי, וכלהו שבחי דאינהו באלפא ביתא כלהו שלימין והאי חסרה דלא אית ביה וא"ו, ואמאי סדורא דא למנפל על אנפין. [p. 280] אלא תא חזי רזא עלאה הוא גניז בין חברייה, בשעתא דליליא עאל ושלטא אילנא תתאה דתלייה ביה מותא פריש ענפוי ומכסיא לכלא ועלמא אתחשך וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה ואפקדיה בידיה בפקדונא, ובגין דנטל לון בפקדונא תב פקדונא למריה בשעתא דאתי צפרא. כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה בעי לברכא ליה לקב"ה דאיהו מהימנא עלאה. לבתר קם עאל לבי כנשתא מתעטר בטוטפיה אתכסי בכיסויה, עאל ומדכי גרמיה בקורבניה בקדמיתא, לבתר קביל עליה עול מלכותא בשבחא דמאריה בסדורא דשבחיה דדוד דאינון סדורא דעול מלכותא, וסדורא דשבחא דא אשרי עליה ההוא עול. לבתר סדורא דצלותא לקשרא לון כחדא.

[p. 281] ות"ח רזא דמלה אע"ג דצלותא תלייה בדבורא ובמלולא דפימא כלא תלייה בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר דבורא ומלולא דפימא. מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא כגוונא דצלותא הוא ולא יצלי בר נש צלותא עד דיחזי עובדא בגויה כגוונא דצלותא.

בקדמיתא עובדא, בשעתא דבר נש קאים בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא, לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה ולבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינהו תפילין. מהו תפילין, תפלה של יד ותפלה דראש ולאתקנא לון בקשורא חדא בשמאלא ועל לבא כמא דאוקימנא (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי וגו', וכתיב (שם ח: 6) שימני כחותם על לבך והא אוקימנא, ודא הוא עובדא.

בקדמיתא בשעתא דב"נ אעל לבי כנישתא ידכי גרמיה בקדמיתא בקרבנין במלולא דפומא, לבתר יקבל עליה האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה בשבחיה דדוד מלכא כגוונא דעובדא דפריש על רישיה.

[p. 282] לבתר תפלה של יד דאיהו תפלה מיושב, לבתר תפלה של ראש דאיהו תפלה

מעומד, ודא כגוונא דא, עובדא כגוונא דדבורא, ודאי בעובדא ובמלולא תלייא צלותא.

ואי פגים עובדא ומלולא לא אשכח אתר לשריא ביה ולא איהו צלותא ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא, ולא עוד אלא דבעינן לאחזאה עובדא ודאי ולמללא מלולי עליה ודא הוא צלותא שלים. ווי לבר נש דפגים צלותיה פולחניה דמאריה, עליה כתיב (ישעיה א: 12, 15) כי תבאו לראות פני וגו' [גם כי תרבו תפלה אינני שומע].

ת"ח כיון דבר נש עביד צלותא ודאי בעובדא ובמלולא וקשיר קשורא דייחודא וישתכח

דעל ידיה מתברכן עלאין ותתאין, כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מעלמא דהא אתפריש מאילנא דחיי וכניש רגלוי לגבי ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה פקדונא כד"א (בראשית מט: 33) ויאסוף רגליו אל המטה, דהא אודי חטאוי וצלי עליהו והשתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל ולימא לגביה אליך יי נפשי אשא. בקדמיתא [קכא ע"א] יהיבנא לך בפקדונא, השתא דקשירנא ייחודא ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות ואודינא על חטאוי הא נפשי מסירנא לך ודאי.

[p. 283] ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מעלמא דנפשיה מסיר להאי אתר דמותא. בגין

כך לא אית ביה וא"ו דוא"ו אילנא דחיי הוא והאי אילנא דמותא הוא. מאי קמשמע לן, רזא דמלא דאית חובין דלא מתכפרין עד דיתפטר מעלמא הה"ד (ישעיה כב: 14) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, והאי יהיב גרמיה ודאי למותא ומסיר נפשיה להאי אתר, לאו בפקדונא כמא בליליא אלא כמאן דאתפטר מעלמא ודאי.

ותקונא דא בעי בכוונא דלבא וכדין קב"ה מרחם עליה ומכפר ליה לחוביה. זכאה הוא בר נש דידיע למפתי ולמפלח למאריה ברעותא ובכוונת לבא. ווי ליה למאן דאתי למפתי למאריה בלבא רחיקא ולאו ברעותא כד"א (תהלים עח: 36-37) ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר (שם כה: 1) אליך יי נפשי אשא, ולא כל מלוי אלא בלבא רחיקא. הוא גרים עליה לאסתלקא מעלמא עד לא מטון יומוי בזמנא דהאי אילנא אתער בעלמא למעבד דינא.

[p. 284] ועל דא בעי בר נש לאדבקא נפשיה ורעותיה במאריה ולא ייתי לגביה ברעותא

כדיבא בגין דכתיב (שם קא: 7) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. מאי לא יכון, אלא בשעתא דאיהו אתקין גרמיה להאי ולביה רחיקא מן קב"ה קלא נפיק ואמר לא יכון. אמאי בעי האי לאתקנא גרמיה, לא יכון, לא בעינא דיתתקן. כ"ש אי אתי ליחדא שמא קדישא ולא מיחד ליה כדקא יאות.

זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה סו: 18) זבאו וראו את כבודי וגו', (תהלים קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.
אתא ר' אלעזר ונשק ידוי, אמר אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין די.
אמר ר' יהודה זכאה חולקהון דישראל דאינון מתדבקין בקב"ה דכתיב (ישעיה ס: 21)
ועמך כלם צדיקים, וכתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'.

פרשת נשא

[p. 285] ר' אבא פתח (תהלים לב: 2) אשרי אדם לא יחשוב יי' לו עון ואין ברוחו רמיה.

האי קרא לאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה ואית לאסתכלא ביה והא אוקמוה. ת"ח בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא ויצחק תקן צלותא דמנחה וגבורה עלאה שלטא בעלמא עד דאתי ועאל ליליא בגין לקבלא לה לליליא, ומזמנא דשארי צלותא דמנחה אתפרש שמאלא לקבלא ואתער ליליא. בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר כלהו מתערי בעלמא ואתפשטו וכל בני עלמא טעמין מותא ואתמר.

בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא כמלקדמין וורדא קדישא סלקא ריחין והיא משבחת וארימת קלא, וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא [קנא ע"ב] ושמאלא מקבל לה. כדין כרוזא קארי בעלמא דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא וכדין תושבחתן מתערין [p. 286] ואתבסמותא דכלא אשתכח. זכאה חולקהון מאן דאתער לזווגא זווגא דא כדקא יאות. כד אתי צפרא וימינא אתער ומחבקא לה כדין זווגא דכלא אשתכח כחדא.

ת"ח בשעתא דבני נשא דמיכין וטעמין טעמא דמותא ונשמתא סלקא לעילא קיימא באתר דקיימא ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא וכתבין ליה על פתקא. מ"ט, בגין דנשמתא סלקא לעילא ואסהידת על עובדוי דב"נ ועל כל מלה ומלה דנפקין מפומיה, בגין דההוא מלה דאפיק ב"נ מפומיה סלקא ובקע רקיעין וקיימא באתר דקיימא עד דעאל ליליא ונשמתא סלקא ואחיד לההוא מלה ואעיל לה קמי מלכא הה"ד (מיכה ז: 5) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, וכדין אתרשים ההוא מלה דההוא חובא עליה דבר נש. ובגין כך (תהלים לב: 2) אשרי אדם לא יחשוב יי' לו עון, אימתי, כשאין ברוחו רמיה.

איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעול מעל ביי' וגו'. ת"ח (שופטים ד: 11) וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה. חבר [p. 287] הקיני מבני בנוי של יתרו היה כד"א (שמואל א טו: 6) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. אמאי אקריקיני, והא אוקמוה דכתיב (בראשית טו: 19) את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני. ואתמר דעבד קנא במדברא כעופא דא בגין למלעי באורייתא ואתפרש מן מתא.

נפרד מקין, אתפרש מההוא עמא דהוה בקדמיתא ואתנדבק ביה בקב"ה. [p. 288] נפרד מקין. זכאה ב"ג דזכי בה באורייתא למיזל לאתדבקא באורחוי דכד בר נש אזיל [קנב ע"א] באורחוי דאורייתא משיך עליה רוח קדישא עלאה כד"א (ישעיה לב: 15) עד יערה עלינו רוח ממרום. וכד בר נש סטי אורחוי משיך עליה רוח אחרא מסטר אחרא דאיהו

סטרא דמסאבא, וסטרא דמסאבא אתער מסטרא דנוקבא דתהומא רבא דתמן מדורין דרוחין
בישין דנזקי לבני נשא דאקרון נזקי עלמא דהא מסטרא דקין קדמא אשתכחו.

ויתרו בקדמיתא כומר דע"ז הוה ולהווא סטר הוה פלח ומשיך עליה רוחא מההוא
אתר. אע"ג דאקרי קיני לבסוף נפרד מקין ודאי ואתדבק ביה בקב"ה. מאי משמע, דכל מאן
דאתדבק ביה בקב"ה ועביד פקודי אורייתא כביכול הוא קיים עלמין עלמא דלעילא ועלמא
דלתתא והא אוקמוה ועשיתם אותם כתיב.

וכל מאן דעבר על פקודי אורייתא כביכול פגים לעילא פגים לתתא פגים לגרמיה פגים
לכל עלמין. לאינון מפרשי ימא דסטרין בארבא, קם חד שטייא בינייהו בעא לנקבא וכו'. ועל
דא איש או אשה כי יעשו [p. 289] מכל חטאת האדם למעול מעל ביי' ואשמה.

ת"ח כתיב (הושע ו: 7) והמה כאדם עברו ברית וגו'. אדם אעבר על חד פקודא דאורייתא
גרים ליה לגרמיה מותא וגרים לכל עלמא, פגים לעילא פגים לתתא, וההוא חובא תלייא עד
דקאים קב"ה עלמא כמלקדמין ואתעבר ההוא פגימו מעלמא הה"ד (ישעיה כה: 8) בלע המות
לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים. ובגין כך כי יעשו מכל חטאת האדם, האדם כתיב,
אדם קדמא.

למעול מעל ביי', דיפוק מן רחמי וינקי מן דינא הוא גרים פגימו וכו'. ועל דא רחמנא
לישזבן מחייבי עלמא [p. 290] ומפגימו דלהון. כמה זכאין מסתלקין בגיניהון בר מה דגרמי
לעילא ותתא.

רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי מאושא ללוד אמר רבי יהודה נימא מלין דאורייתא ונזיל.
פתח ר' יצחק ואמר (שמות כא: 33) כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו'. מה כתיב
בתריה, בעל הבור ישלם וגו', ומה על דא כך, מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי על חד כמה
וכמה. אלא תוהנא דאע"ג דאבאיש עלמא אמאי אית ליה תשובה דהא כתיב איש או אשה כי
יעשו מכל חטאת האדם למעול מעל ביי' וגו' והתודו וגו' והשיב. [p. 291] אלא ודאי דא מהניא
להו, בגין דעבד תשובה כביכול הוא עביד לה ממש דההוא מה דפגים לעילא אתקין ליה לתתא,
ובמה בתשובה, ותשובה אתקין כלא אתקין לעילא אתקין לתתא אתקין לגרמיה אתקין לכולי
עלמא.

פתח ר' יהודה אבתריה ואמר (דברים ד: 31) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית
הימים ושבת עד יי' אלהיך וגו'. בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה, מכאן דתשובה מעליא
מכלא עד לא ישרי דינא בעלמא, דבתר דשרי דינא תקיף חיליה, מאן דיעבר ליה מעלמא ויסלק
ליה דהא [קכב ע"ב] כיון דשאר דינא לא יסתלק עד דישתלים. בתר דישתלים ועביד תשובה

אתקין עלמין כלהו, משמע דכתיב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתיב ושבתי עד יי' אלהיך וגו' כי אל רחום יי' אלהיך וגו'.

באחרית הימים, מאי איכא הכא. אלא לאכללא כנסת ישראל דאיהו בגלותא ואשתכח בעאקו דלהון ולא שבקת לון לעלמין. ובגין כך קב"ה אע"ג דאשרי דינא בעלמא בעי דיהדרון ישראל בתשובה לאוטבא להו בהאי עלמא ובעלמא דאתי דלית לך מאן דקאים קמי תשובה. [p. 292] ת"ח אפילו כנסת ישראל תשובה אקרי. ואי תימא תשובה עלאה בכל אתר לא שכיח, אלא דא אקרי תשובה כד אהדר רחמי לקבלה דהיא תבת על כל אינון אוכלסין וינקא לון. ותשובה מעליא כד אתמסר נפשיה לגבה ונטיל לה בזמנא דאיהו בתשובה, כדין כלא אתתקן לעילא ותתא ואתתקן הוא וכל עלמא. חייבא חד בעלמא קלקולא דכמה אחרנין בגיניה, ווי לחייבא ווי לשיבביה. ת"ח יונה בגין דלא בעא למהך בשליחותא דמאריה כמה בני נשא אתאבידו בגיניה בימא עד דכלהו אהדרו עלוי ודאינו ליה בדינא בימא וכדין אשתזיבו כלהו וקב"ה חס עליה לבתר ושזיב כמה אוכלסין בעלמא. אימתי, כד אהדר למאריה מגו עקתיה הה"ד (יונה ב: 3) קראתי מצרה לי אל יי' ויענני וגו', וכתיב (תהלים קיח: 5) מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה.

פרשת שוטה

[p. 293] [קכד ע"א] כתיב איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל. מאי האי לגבי האי, אלא כמא דכתיב (במדבר ה: 6) למעול מעל ביי.

ר' אלעזר אמר איש איש, מאי איש איש דהא בחד סגי. אלא הא אוקמוה אבל איש איש משמע איש דאיהו איש וקאים קרא דכתיב (משלי ה: 15) שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך. כדן הוא איש בעלמא איש לגבי אתתיה.

ומעלה בו מעל, הא בחד סגיא אמאי תרי. אלא חד לעילא וחד לתתא, חד [p. 294] לכנסת ישראל וחד לבעלה. בגין כך והביא האישה את אשתו אל הכהן. אמאי אל הכהן, רזא דמלה בגין דכהנא שושבינא איהו דמטרוניתא.

הכא אית לאסתכלא, הא כתיב (ויקרא א: 5) ושחט את בן הבקר לפני יי, ושחט אחרא ולא כהנא דכהנא אסיר ליה בדינא בגין דלא יפגים ההוא אתר דאחיד ביה, ואת אמרת והביא האישה את אשתו אל הכהן למידן דינא. [p. 295] אלא ודאי כהנא לדא בגין דאיהו שושבינא למטרוניתא וכל נשי עלמא מתברכן בכנסת ישראל, ועל דא אתתא לתתא מתברכא בשבע ברכות ואחידת בה בכנסת ישראל, וכהנא קאים לאתקנא מלי דמטרוניתא ולעינא בכל מה דאצטריכא, בגין כך כהנא לדא ולא אחרא.

ואי תימא דאיהו עביד דינא, לאו הכי אלא לאסגאה שלמא קא אשתדל בהאי ולאסגאה חסד דאי ההיא אתתא אשתכחת זכאה כהנא אסגי שלמא בהו, ולא עוד אלא דמתעברא בברא דכר ואתעביד שלמא על ידוי. ואי לא אשתכחת זכאה איהו לא עביד דינא אלא ההוא שמא קדישא דאיהי קא משקרת ביה ההוא עביד דינא וההוא בדיק לה. ותא חזי כהנא לא עייל גרמיה להאי אלא כד היא יהבת גרמה קמיה לזכאה [קכד ע"ב] זמנא ותרין שאיל לה, כיון דאיהי בעיא לאשתכחא זכאה כדן כהנא עביד עובדא בגין לאסגאה שלמא.

[p. 296] כהנא כתיב שמא קדישא חד זמנא בארמ מישר, לבתר כתיב ליה למפרע אתוון סריטין בטהירין דינא בדינא רחמי רחמי רחמי בדינא ודינא ברחמי. אשתכחת זכאה אתוון רחמי אשתקיען ודינין סלקין, לא אשתכחת כדקא יאות רחמי סלקין ודינין אשתארן וכדן דינא אתעביד.

ר' אלעזר פתח ואמר (שמות טו: 23) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וגו', הא אוקמוה. [p. 297] אמר ר' אלעזר תוהנא היך בני עלמא לא מסתכלין ולא משתדלין במלין דאורייתא, הכא אית לאסתכלא אמאי כתיב הכא שם שם לו חק ומשפט ושם

נסהו, והא אוקימנא ושם נסהו אבל ודאי רזא דמלה הוא דהכא על מייא הוה בגין דמצראי הוו אמרי דבנייהו דישראל הוו מנייהו והוו כמה בהו בישראל דחשדין לאנתתייהו בדא, עד דקב"ה מטא לון להאי אתר ובעא למבדק לון. מה כתיב, ויבאו מרתה וגו' ויצעק אל יי'. אמר קב"ה למשה משה מה את בעי, הא כמה חבילין קיימין גבייכו הכא ואנא בעינא למבדק הכא נשיהון דישראל, כתוב הכא שמא קדישא ורמי למייא ויבדקון כלהו נשין וגוברין ולא ישתאר לעז על בני, ועד דיבדקון כלהו הכא לא ישרי שמי עלייהו. מיד ויורהו יי' עץ וישלך אל המים, דא שמא קדישא ההוא דהוה כתיב כהנא למבדק נשיהון דישראל, כדין שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

[p. 298] ואי תימא נשיהון דישראל יאות אלץ אינון אמאי. אלא אץ אינון בעיין דלא

אסתאבו בנשיהון דמצראי, ונשיהון דישראל דלא אסתאבו במצראי כל אינון שנין דהוו בינייהו, וכלהו נפקו גוברין ונוקבי זכאין ואשתכחו זרעא דישראל קדישין זכאין, כדין [קכה ע"א] קב"ה אשרי שמיה בינייהו, ועל דא על מיא ודאי שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. אץ הכא במיין בדיק כהנא לאתתא ובשמא קדישא.

ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן. מאן העפר, הא תנינן כתיב (קהלת ג: 20) הכל היה

מן העפר והכל שב אל העפר. הכל היה מן העפר, אפילו גלגל חמה, כ"ש בני נשא דאשתכחו מניה.

א"ר יוסי ומן העפר, אילו כתיב ומן העפר ולא יתיר הוינא אמרי הכי, אבל כיון דכתיב

ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן משמע דאחרא הוא. אלא כתיב [p. 299] (ישעיה מא: 2) יתן כעפר חרבו, אלן מאריהון דקיסטין ובלסטראין מארי דדינא קשיא, משמע דכתיב בקרקע המשכן, דאחידן לתתא. ועל דאי קח הכהן ונתן אל המים.

מי המרים המאדרים, אלן מי ימא דאינון מרירן. מאי הוא, דא ימא קדישא בשעתא

דאשתכח בדינא, כדין אקרון מי המרים המאדרים. בגיני כך מיא דימא לתתא כלהו מרירן.

ת"ח האי ימא קדישא כמה נהרין מתיקין עיילין לגווה ובגין דאיהי דינא דעלמא מימיו

מרירן בגין דאחיד ביה מותא [p. 300] לכל בני עלמא. ואע"ג דאינהו מרירן כד מתפשטין

מתיקין. לזמנין ימא דמיא מרירן, לזמנין ימא דבלע כל שאר מימין אקרי ימא דאקפא ובלע כל

אינון אחרנין ושאיב לון בגוויה, לזמנין דשארן מייא ונגדין מההוא ימא כל מה דנגיד לתתאי.

ובכמה גווינין קיימא האי ימא. המים המאדרים, בשעתא דאתי חיזיא ואטיל זוהמא כדין המים

המרים המאדרים, ועל דא כהנא עביד עובדא לתתא ואומי אומאה ואתעביד דינא.

ת"ח אי אתתא אשתכחת זכאה אלן מיין עיילין בגווה [קכה ע"ב] ואתהפכן מתיקן

ונקאן גרמה וקיימין בגווה עד דמתעברא, כיון דמתעברא הוו משפרי בשפירן לעוברא דמעאה

ונפיק ברא שפירא נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו אינון מיין עיילין בגווה וארחת ריחא

דזוהמא ואינון מיינ מתהפכ לחוויא במעהא, במה דקלקלה אתפסת, ואתחזי קלנא לכלא והא אוקמוה חברייא.

[p. 301] ת"ח כל אינון נשי עלמא באתריהו קיימי, ועל דא ההוא אתר ממש דאינהו קיימי ביה אתדנו. זכאה חולקהון דישראל דקב"ה אתרעי בהו ובעי לדכאה לון.

ר' חזקיה פתח (תהלים קכח: 3) אשתך כגפן פוריה ברכתי ביתך בניך כשתילי זתים

סביג לשולחנך. אשתך כגפן פוריה, מה גפן לא מקבלא עליה אלא מדידיה כך אתתא דישראל קיימא בהאי גוונא דלא מקבלא עלה אלא ההוא בר זוגה, כיונה דא דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה. ועל דא כגפן פוריה ברכתי ביתך. מהו פוריה ברכתי ביתך, פוריה כד"א (דברים כט: 17) פורה ראש, פוריה פורחת דאפיקת ענפין לכל סטרא. ואן, ברכתי ביתך ולאן לבר בשוקא בגין דלא תיתי לשקרא בברית עילאה, ושלמה אמר (משלי ב: 17) העוזבת [p. 302] אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מאן ברית אלהיה, ההוא אתר דאקרי ברית והיא אתקשרת ביה, בגין כך ברכתי ביתך.

א"ר חזקיה תונבא ליתי על ההוא בר נש דשבק לאתתיה דתחזי משערא דרישא לבר ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא, ואתתא דאפיקת משערה לבר לאתתקנא ביה גרים מסכנותא לביתא וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא, ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר. ומה בביתא הא כ"ש בשוקא וכ"ש חציפותא אחרא, ובגין כך אשתך כגפן פוריה ברכתי ביתך.

אמר ר' יהודה שערא דרישא [קכו ע"א] דאתתא דאתגלייא גרים שערא אחרא לאתגלייא ולאפגמא לה. בגין כך בעיא אתתא דאפילו סטרי ביתא לא יחמון שערא חד מרישא כ"ש לבר.

[p. 303] ת"ח כמה בדכורא שערא הוא חומרא דכלא הכי נמי לנוקבא. פוק חמי כמה

פגימו גרים ההוא שערא דאתתא, גרים לעילא גרים לתתא גרים לבעלה דאתלטייא גרים מסכנותא גרים מלה אחרא בביתא גרים דיסתליק חשיבותא מבנהא, רחמנא לישזבן מחציפו דלהון. ועל דא בעיא אתתא לאתכסייא בזיוויהא דביתא ואי עבדת כן מה כתיב, (תהלים קכח: 3) בניך כשתילי זיתים. מהו כשתילי זיתים, מה זית דא בין בסתווא בין בקייטא לא אתאבידו טרפוי ותדיר אשתכח חשיבו משאר אילנין, כך בהא אסתלקן בחשיבו על שאר בני עלמא. ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא, בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבנין בבני בנין הה"ד (שם: 4) הנה כי כן יבורך גבר ירא יי', וכתוב (שם: 5-6) יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חיך וראה בנין לבניך שלום על ישראל, ישראל סבא קדישא.

פרשת נזיר

[p. 304] ואיש כי יפליא לנדור נדר נזיר וגו'. רבי אלעזר פתח (ישעיה נ: 2) מדוע באתי

ואין איש קראת ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות וגו'. מדוע באתי וגו', כמה חביבין אינון ישראל קמיה דקב"ה דבכל אתר דאינון שריין קב"ה אשתכח בינייהו בגין דלא אעדי רחימותא דיליה מנהון. מה כתיב, (שמות כה: 8) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ועשו לי מקדש סתם דכל בית כנישתא בעלמא מקדש אקרי והא אוקמוה. ושכינתא אקדימת לבי כנישתא, זכאה ההוא ב"נ דאשתכח מאינון קדמאי דבי כנישתא בגין דבהו אשתלים מה דאשתלים ואינון מתקדשי בקדמיתא בשכינתא ואתמר, והא בעיא דאשתכחו עשרה בזמנא חדא בבי כנישתא ולא ייתון פסקי פסקי דלא יתעבב שלימו דשייפין דהא בר נש בזמנא חד עביד ליה קב"ה ואתקין ליה כחדא כל שייפוי הה"ד (דברים לב: 6) הוא עשך ויכוננך.

[p. 305] ת"ח כיון דב"נ אשתלימו שייפוי בההוא זמנא אתתקן לכל שייפא ושייפא

כדקא יאות. כגוונא דא כיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא בעיין עשרה דישתכחו חמן כחדא וישתלים מה דאשתלים ולבתר דאתתקן כלא. ובמה הוא תיקונא דכלא, כד"א (משלי יד: 28) ברב עם הדרת מלך, ועל דא עמא דאתיין לבתר כן כולהו תיקונא דגופא. וכד אתא ואקדימת שכינתא ובני נשא לא אתיין קב"ה קארי מדוע באתי ואין איש. מאי ואין איש, דלא מתתקני שייפי ולא אשתלים גופא, דכד גופא לא אשתלים אין איש ובגין כך ואין איש דייקא. ות"ח בשעתא דגופא אשתלים לתתא קדושה עלאה אתיא ועאל בהאי גופא ואתעבד תתאה כגוונא דלעילא ממש וכדין כלא בעיין דלא יפתחו פומא במילי דעלמא בגין דהא קיימי ישראל בשלימו עלאה ומתקדשי בקדושה עלאה זכאה חולקיהון.

איש כי יפליא לנדור נדר נזיר. מאי כי יפליא, דאתפריש משאר בני עלמא לאתקדשא

כגוונא דלעילא ולאשתכחא שלים. בשעתא דבר נש אתי לאתדכאה [p. 306] מדכאין ליה, בר נש בעי לאתקדשא מקדשי ליה ופרשי עליה קדושא דלעילא קדושא דאתקדש בה קב"ה.

ר' אבא פתח (תהלים קג: 1) לדוד ברכי נפשי את יי' וכל קרבי את שם קדשו. כמה אית

ליה לבר נש לאסתכלא ולמנדע בפולחנא דמאריה דהא בכל יומא ויומא כרוזא קארי ואמר (משלי א: 22) עד מתי פתאים תאהבו פתני, (ירמיה ג: 22) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם, ולית מאן דירכין אודניה, אורייתא קארי ומכרזא קמייהו ולית מאן דיגח.

[p. 307] תא חזי בר נש אזיל בהאי עלמא והוא חשיב דדיליה הוא תדיר וישתאר בגויה

לדרי דרין, עד דאיהו אזיל בעלמא יהבין ליה בקולרא, עד דאיהו יתיב דיינין ליה בקונפון עם

שאר בני דינא. אי אשתכח עליה סניגוריא הא אשתזיב מן דינא כד"א (איוב לג: 23-24) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו'. מאן [קכו ע"ב] הוא סניגוריא, הא אלן עובדין דכשרן דקיימין עליה דב"נ בשעתא דאצטריך ליה.

ואי לא אשתכח עליה סניגוריא הא אתחייב מן דינא לאסתלק מן עלמא. בההוא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא עד דזקיף עינוי חמי דאתיין לגביה תרין דכתבין קמיה כל מה דעבד בהאי עלמא וכל מה דאפיק מן פומיה ויהיב דינא על כלא וכתבין קמיה הה"ד (עמוס ד: 13) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח מגיד לאדם מה שיחו וגו', והוא אודי עליהו. [p. 308] מאי טעמא, בגין דההוא עובדא דאיהו עביד סלקא וקיימא עליה לאסהדא ביה וקיימין לאסהדא עליה וכלהו נחתין ואתרשימן קמיה וקיימי קמיה ולא מתעברן מניה עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא.

ת"ח כל אינון מלין דעביד ב"נ בהאי עלמא כלהו זמינין קמיה ולא אבדן מיניה ובשעתא דמפקי ליה לקברא כלהו מתעתדן קמיה, ותלת כרוזי מכרוזי, חד קמיה וחד מימיניה וחד משמאליה ואמרי דא פלנייא דמריד במאריה, מריד לעילא מריד לתתא מריד באורייתא מריד בפיקודוי, חמו עובדוי חמו מלוי טב ליה דלא אברי.

עד דמטין לגבי קברא כלהו מתין ארגון מדוכתייהו עליה ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון. עובדוי ומלוי אקדימן ועאלין לקברא וקיימין עליה דההוא גופא ורוחיה אזלא ושאט ומתאבלא על גופא. כיון דב"נ אתטמר בבי קברי דומ"ה קדים ונפיק, תחות ידיה תלתא בי דינא דממנן על דינא דקברא ותלת שרביטי דאשא בידייהו ודיינין רוחא וגופא כחדא. ווי על ההוא דינא, ווי על עובדוי.

[p. 309] בשעתא דאיהו תפיס בקולרא דמלכא ואתדן דיניה ואשתלים דלא אשתכח עליה סניגורא סנטירא דמלכא נחית וקאים קמיה לרגלוי וחד סייפא שננא בידיה. זקיף ב"נ עינוי וחמא כתלי ביתא מתלהטן באשא דזיוא מניה. אדהכי חמי ליה קמיה כוליה מלי עיינין, לבושוי אשא דלהיט קמיה דבר נש. הכי הוא ודאי דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא וקיימי קמיה ושאר בני נשא לא חמאן ליה.

ואי תימא הא כתיב (תהלים קד: 4) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, איך יכיל לאתחזאה בארעא. אלא מלה דא הא אוקמוה דכיון דנחית אתלבש בגופא ואתחזי למאן דאתחזי בההוא לבושא דאתלבש ביה, ואי לאו לא יכיל למסבל ליה עלמא ולא אתחזאה, כ"ש וכל שכן האי דכל בני עלמא צריכין ליה.

[p. 310] תלת טפין בחרביה וכו' והא אוקמוה חבריא. כיון דחמי ליה אזדעזע כל גופיה ורוחיה ולביה לא שכיך בגין דאיהו מלכא דכל גופא, ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא

ואשתאיל מנייהו כבר נש דאשתאיל מחבריה למהך לאַתרא אחרא. כדין הוא אמר ווי על מה דעבד ולא מהנייא ליה אלא אי אקדים אסוותא דתשובה עד לא מטא ההוא שעתא. דחיל בר נש ובעי לאתטמרא ולא יכיל. כיון דחמי דלא יכיל פתח עינוי ואית ליה לאסתכלא ביה ואסתכל ביה עיינן פקיחין וכדין הוא מסר גרמיה ונפשיה.

וההיא שעתא הוא עידן דדינא רבנא דב"נ אתדן ביה בהאי עלמא, ועם כל דא רוחא אזלא ושאט בכל שייפין ואזדעזע לכל סטרין וכל שייפי גופא כלהו מזדעזען. כד מטא רוחא לכל שייפא ושייפא ואשתאיל מניה נפיל זיעא על ההוא שייפא ורוחא אסתליק מניה ומיד מית ההוא שייפא וכן בכלהו.

כיון דמטי רוחא למיפק דהא אשתאיל מכל גופא כדין שכינתא קיימא עליה ומיד פרחא נשמתא מן גופא. זכאה חולקיה דמאן דאתדבק בה, ווי לאינון חייבין דרחיקין מנה ולא מתדבקן בה.

[p. 311] וכמה בי דינא אעבר בר נש כד נפק מהאי עלמא. חד ההוא דינא עילאה דקאמרן כד נפיק רוחא מן גופא, וחד דינא כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה וכרוזי מכרוזי עלוי, וחד דינא כד עייל לקברא, [קכו ע"א] וחד דינא דקברא, וחד דינא דתולעתא, וחד דינא דגיהנם, וחד דינא דרוחא דאזלא ושאט בעלמא ולא אשתכח אתר עד דאשתלימו עובדוי, ודאי שבעה עדנין יחלפון עלוי. בגין כך בעי בר נש כד איהו אשתכח בהאי עלמא לדחלא ממאריה ולאסתכלא בכל יומא ויומא בעובדוי וייתוב מנייהו קמי מאריה. כד אסתכל דוד מלכא בדינן דבר נש כד אסתלק מהאי עלמא אקדים ואמר (תהלים קג:1) ברכי נפשי את יי', עד דלא תפוק מעלמא השתא דאת אשתכחת עם גופא. וכל קרבי את שם קדשו, אתון שייפי דמשתתפי ברוחא השתא דאשתכחת עמכון אקדימו לברכא שמא קדישא עד לא ימטי זמנא דלא תיכלון לברכא ליה ולאודאה עליכו.

ת"ח איש כי יפליא לנדור נדר נזיר, דאקדים בהאי עלמא לאתקדשא בקדושא דמאריה. מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וגו'. כיון דאסיר ליה חמרא ענבים למה דהא הכא אית לאסתכלא כתיב יין ושכר אל תשת אתה ובניך וגו', יכול ענבים נמי, לא בענבים שרי, הכא לנזיר מ"ט אסר ליה ענבים. [p. 312] אלא עובדא דא ומלה דא רזא עלאה הוא לאתפרשא מן דינא בכלא, והא ידעת ההוא אילנא דחב ביה אדם הראשון ענבים הוו ודא הוא רזא דמלה דהא יין ושכר וענבים בסטרא חד אתאחדו. יין לעילא ואוקמוה, שכר לשמאלא דהא שכר מיין נפקא, ענבים דכניש כלהו לגבייהו ודא הוא אילנא דחב ביה אדם הראשון, בגין כך כלא בחד סטרא אתאחד.

ואי תימא דשביק ממהימנותא כלום לאו הכי אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום. ת"ח רזא דא הכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא והכי הוא, כתיב גדל פרע שער ראשו, בעי דאתרבי שעריה ודיקניה ויתפריש מיין ושכר וענבים בגין דכלהו סטר שמאלא ולא תליין שפרא. [p. 313] יין אימא. שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שפרא, ובגין כך כד סליקו ליואי להאי בעיין לאעברא כל שערן דלהו כד"א (במדבר ח: 7) והעבירו תער על כל בשרם. ענבים אימא תתאה דכניש יין ושכר לגווה. ועל דא אתפרש מכל סטר שמאלא ולאחזאה עובדא דלהון לגביה.

ענבים דא לא תלי שפרא ודיקנא דהא נוקבא בעייתא לספרא שפרא כד אתיא לאזדווגא בדכורא והא דיקנא לא אשתכח בה. בגי"כ הוא תלי שפרא דרישא ודיקנא ורזא דמלה (שופטים יג: 5) נזיר אלהים אקרי ולא נזיר יי, פריש מדינא כלא.

[p. 314] ת"ח על דא כתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש. על נפשו לא כתיב אלא על

הנפש, ומאי איהי, דא ענבים דאקרי נפש, ועל דא כתיב חטא בגין דסטרא דילה יין ושכר הוא וגרע מניה אתר דינא. חטא, מאי חטא, אלא גרע דינא על הנפש.

אי הכי אמאי וכפר עליו, בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדיהו ולא מקבלן ליה

הני אתרי עד דימלך בכהנא ויכפר עליה בגין דהוא שדי לון לבר בקדמיתא, כיון דהשתא אתי לגבייהו בעי לאתבא לון תקונא דכפרא ויקבלון ליה ודא הוא רזא דמלה ודאי בכלא.

[p. 315] שמשון נזיר אלהים הוה, אמאי אתענש. אלא שפיר הוא מלה דבעל בת אל נכר

דהוה ליה לאתחברא בדידיה במה דאתחזי ליה והוא דהוה קדיש אערב ההוא קדושא באל נכר ושביק אתריה דיתחזי לההוא קדושא ובגין כך אתענש.

ואית מאן דאמר דלית ליה חולקא בההוא עלמא. מ"ט, בגין דאמר (שופטים טז: 30)

תמות נפשי עם פלשתים, ומסר חולקיה בחולקא דפלשתים דימות נפשיה עמהון בההוא עלמא.

כך [קכז ע"ב] הוה מכרזי על נזירא לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, והא אוקמוה חברייא.

[p. 316] ליואי מה כתיב בהו (במדבר ח: 7) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי

חטאת והעבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו. כיון דמעברן שפרא ועבדי כולי האי

כדין אקרי ליואה טהור ולא קדוש, אבל האי נזיר בגין דיתפרש מהאי סטרא אקרי קדוש ולא

טהור, בגין כך כתיב כל ימי הזירן ליי.

גדל פרע שער ראשו, משום הא דכתיב (דניאל ז: 9) ושער ראשה כעמר נקי, דבהאי דמי

לגוונא דלעילא.

אמר ר' יהודה בשערי ממש אשתמודע דאיהו קדישא דכתיב (שיר ה: 11) קוצותיו

תלתלים.

תנא אמר ר' שמעון אלמלא ידעין בני נשא מאי קאמרי בהאי שיערא וברזא דיליה
אשתמודען למאריהון כמה דאיהו [p. 317] ברזא ברזין דחכמתא עלאה. עד כאן רזי דאורייתא,
מכאן כתרי תורה, (ישעיה כג: 18) סחרה ואתננה קדש ליי.

אדרא רבא

[p. 318] תניא אמר ר' שמעון לחברייא עד אימתי ניתיב בקיימא דסמכא חד, דכתיב (תהלים קיט: 126) עת לעשות ליי' הפרו תורתך. יומין זעירין מארי דחובא דחיק, כרוזא כל יומא קארי ומחצדי חקלא זעירין אינון ואינהו בשולי כרמא, לא אשגחן ולא ידעין לאן הוא אתר כמה דיאות.

[p. 319] אתכנשו חברייא לבי אדרא מלבשין שריין ורומחי. אזדרזו בתקוניכון, בעיטא בחכמה בסוכלתנו בדעתא בחיזו בידין ברגלין. אמליכין עליכון למאן [p. 320] דברשותיה חיי ומותא למגזר מלין דקשוט דקדישי עילאי צייתין להו וחדאן למנדע להו ולמשמע להו.

יתיב ובכה, אמר ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא. [p. 321] חברייא דהוו תמן אשתיקו. קם ר' אבא ואמר אי ניחא קמיה דמר הא כתיב (שם כה: 14) סוד יי' ליראיו, והא חברייא אלין דחלין דקב"ה אינון וכבר עאלו באדרא קדישא דבי משכנא, מנהון עאלו ונפקו.

תאנא אתמנון חברייא קמיה דר' שמעון ואשתכחו ר' אלעזר בריה ור' אבא ור' יהודה ור' יוסי בר יעקב ור' יצחק ור' חזקיה בר רב ור' חייא ור' יוסי ור' ייסא. ידן יהבו לר' שמעון ואצבען זקפן, עאלו בחקלא ביני אילני ויתבו.

קם ר' שמעון וצלי צלותיה. יתיב בגווייהו, אמר כל חד ישוי ידוי בתוקפי. [p. 322] שוו ידייהו ונסיב לון. פתח ואמר (דברים כז: 15) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש [קכח ע"א] ושם בסתר וענו כלם ואמרו אמן.

פתח ר' שמעון ואמר (תהלים קיט: 126) עת לעשות ליי' הפרו תורתך. אמאי עת לעשות ליי', משום דהפרו תורתך. מאי הפרו תורתך, תורה דלעילא דאיהי מתבטלא אי לא אתעביד בתקונוי שמא דא, ולעתיק יומין אתאמר. כתיב (דברים לג: 29) אשריך ישראל מי כמוך, וכתיב (שמות טו: 11) מי כמוכה באלים יי'.

[p. 323] קרא לרבי אלעזר בריה אותביה קמיה ולרבי אבא מסטרא אחרא, אמר אנן כללא דכולא, עד כאן אתתקנו קיימין.

אשתיקו, שמעו קלא וארכובן נקשן דא לדא. מאי קלא, קלא דכנופייא עלאה דמתכנפי. חדי ר' שמעון, אמר (חבקוק ג: 2) שמעתי שמעך יראתי. אמר התם יאות הוא למהוי דחיל, אנן בחביבותא תלייא מלתא דכתיב (דברים ו: 5) ואהבת את יי' אלהיך וכתיב (מלאכי א: 2) אהבתי אתכם אמר יי'.

[p. 324] ר' שמעון פתח ואמר (משלי יא: 13) הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר. הולך רכיל, האי קרא קשיא, כיון דאמר רכיל אמאי הולך, איש רכיל הוה ליה למימר,

מאי הולך. אלא מאן דלא אתיישב ברוחיה ולא מהימנא ההוא מלה דשמע אזיל בגווייה כחזירא במיא עד דרמי ליה לבר. מ"ט, משום דלית רוחיה רוחא דקיומא. אבל מאן דרוחיה רוחא דקיומא כתיב ונאמן רוח מכסה דבר. ונאמן רוח, קיומא דרוחא, ברוחא תלייא מלתא. וכתוב (קהלת ה: 5) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך, ולית עלמא מתקיימא אלא ברזא. וכי במלי עלמא אצטריך רזא, במלין רזין דרזייה דעתיק דעתיקיא דלא אתמסראן אפילו למלאכין עלאין עאכ"ו.

[p. 325] אמר ר' שמעון לשמיא לא אימא דיציתון, לארעא לא אימא דתשמע דהא אנן

קיומי עלמין.

תנא רזי דרזי כד פתח ר' שמעון אזדעזע ארעא וחברין אתחלחו. גלי ברזא ופתח ואמר (בראשית לו: 31) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. זכאין אתון צדיקיא דאתגלי לכו רזי דרזין דאורייתא דלא אתגלון לקדישי עליונין. מאן ישגח בהאי ומאן יזכה להאי דהוא סהדותא על מהימנותא דמהימנותא דכלא. צלותא ברעוא יהא דלא יתחשב לחובא לגלאה דא. [p. 326] ומה יימרון חברייה דהאי קרא הוא קשיא דלא הוה ליה למכתב הכי דהא חזינן כמה מלכים הוו עד לא ייתון בני ישראל ועד לא יהא מלכא לבני ישראל ומה אתחזי הכא. אלא רזא דרזין הוא דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע ולמרחש בדעתייהו בהאי.

תאנא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין עד לא זמין תקונני מלכא ועטורי עטורין שירותא וסיומא לא הוה והוה מגליף ומשער ביה ופריס קמיה חד פרסה ובה גליף ושעיר מלכין ותקונוי לא אתקיימו הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך, מלכא קדמאה, לבני ישראל קדמאה. וכלהו דגליפו בשמהן אתקרון ולא אתקיימו עד דאנח להו ואצנע להו. לבתר זמנא הוא אסתליק בההוא פרסה ואתתקן בתקונוי.

ותאנא סליק ברעותא למברי אורייתא ואפקה, מיד אמרה קמיה מאן דבעי לאתקנא

ולמעבד יתקן בקדמיתא תקונוי טמירא תרין אלפי שנין.

[p. 327] תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין אתתקן [קכח ע"ב]

ואזדמן כלומר אשתכח ולא אשתכח, לא אשתכח ממש אבל אתתקן, ולית דידע ליה משום

דהוא עתיק מעתיקין אבל בתקונוי ידיע כחד סבא דסבין עתיק מעתיקין טמיר מטמירין

ובסימנוי ידיע ולא ידיע. מארי דחורר כסו וחיזו בוסינא דאנפוי, יתיב על כורסייה דשביבין

לאכפייא לון.

[p. 328] ארבע מאה אלפי עלמין אתפשט חוורא דגולגלתא דרישוי ומנהירו דהאי חיורא ירתן צדיקייא לעלמא דאתי ארבע מאה עלמין הה"ד (בראשית כג: 16) ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

בגולגלתא יתבין תריסר אלפי רבוא עלמין דנטלין עלוי וסמכין עלוי. מהאי גולגלתא נטיף טלא לאיהו דלבר ומלייה לרישיה בכל יומא ומההוא טלא דאינער מרישיה ההוא דאיהו דלבר אתערון מתייא לעלמא דאתי דכתיב שראשי נמלא טל, מלאטי טל לא כתיב אלא נמלא, וכתוב (ישעיה כו: 19) כי טל אורות טלך, אורות, נהורא דחוורתא דעתיקא. ומההוא טלא מתקיימין קדישי עליונין והוא מנא דטחנן לצדיקייא לעלמא דאתי. [p. 329] ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין הה"ד (שמות טז: 14) ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס, וחיזו דההוא טלא חוור כהאי אבנא דבדולחא דאתחזייה כל גוונין בגויה הה"ד (במדבר יא: 7) ועינו כעין הבדולח.

[p. 330] האי גולגלתא חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גלופין לארבע עיבר בסיטרא חד ולארבע עיבר בסטרא דאנפוי ולארבע עיבר בסטרא אחרא וחד לעילא דגולגלתא כלומר לסטרא דלעילא, ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין וההוא אתקרי ארך אפים כלומר אורכא דאנפין, והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפין וההוא דלבר זעיר אנפין לקבליה דעתיקא סבא קדש קודשין דקודשייא. וזעיר אפין כד אסתכל להאי, כלא דלתתא אתתקן ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא זמנא אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא. ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר חוור לגולגלתא דזעיר אפין לאתקנא רישא ומהאי לשאר גולגלתין דלתתאין דלית לון חושבנא, וכל גולגלתא יהבין אגר אודאותא לעתיק יומין כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא ולקביל דא בקע לגולגלת לתתא כד עאלו בחושבנא.

[p. 331] בחלליה דגולגלתא קרומא דאוריא דחכמתא עלאה סתימאה דלא פסק והאי לא שכיח ולא אתפתח, והאי קרומא אתחפייא על מוחא דהאי חכמתא סתימאה ובגיני כך אתכסיא האי חכמתא דלא אתפתחא בההוא קרומא. והאי מוחא דאיהו האי חכמתא סתימאה אשתכך ושקיט באתריה כחמר טב על דורדייה והיינו דאמרי סבא דעתוי סתים ומוחיה סתים ושכיך.

והאי קרומא אתפסק מזעיר אפין ובגיני כך מוחוי אתפשט ונפיק לתלתין ותרין שבילין הה"ד (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן. מ"ט, משום דקרומא אתפסק דלא מחפיא על מוחא, ועכ"פ קרומא פסיק לתתא, והיינו דתנינן ברשימי אתוון ת"ו כלומר רשים רישומא לעתיק יומין וביה תלייא תמים דעות שלים מכל סטרוי וסתים ושקיט ושכיך כחמר טב על דורדייה.

[p. 332] תאנא בגולגלתא דרישא תליין אלף אלפין רבוא ושבעה אלפין וחמש מאה קוצי דשערי חוור ונקי כהאי עמר כד איהו נקי דלא אסתבך דא בדא דלא לאחזאה ערבוביא בתקונוי אלא כלא על בורייה דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא. וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו"ש, וכל נימא ונימא [קכט ע"א] להיט בארבע מאה ועשר עלמין, וכל עלמא ועלמא [p. 333] סתים וגניז ולית דידיע לון בר איהו ולהיט לשבע מאה ועשרין עיבר.

ובכל נימא ונימא אית מבועא דנפיק ממוחא סתימאה כבתר כותלא ונגיד בההוא נימא לנימין דזעיר אפין, ומהאי מתזן מוחיה וכדין נגיד ההוא מוחא לתלתין ותרין שבילין. וכל קוצא וקוצא מתלהטן ותליין מתתקנין בתקונא יאה בתקונא שפירא מחפיין על גולגלתא, מתתקני קוצי דנימין מהאי סטרא ומהאי סטרא על גולגלתא. ותאנא כל נימא ונימא אתקרי משיכא ממבועין סתימין דנפקין ממוחא סתימאה. ותאנא משערוי דב"נ אשתמודע מאן הוא אי דינא אי רחמי מכד עבר עלוי ארבעין שנין, ואפילו כד איהו עולים בשעריה בדיקניה ובגביני עיניה. קוצי דשערי תליין בתקונוי נקיין כעמר עד כתפוי. עד כתפוי ס"ד, אלא עד רישי דכתפי דלא אתחזי קדלא משום דכתיב (ירמיה ב: 27) כי פנו אלי עורף ולא פנים. ושערא סליק אבתרוי דאודנין דלא לחפיא עלוי דכתיב להיות אזניך פקוחות. נפיק שערא מבתר אודנוי כוליה בשקולא, לא נפיק דא מן דא, תקונא שלים תקונא יאה תקונא שפירא, תאיב למחמי. תיאובתא וחדוותא דצדיקיא [p. 334] דאינון בזעיר אפין למחמי ולא תדבקא בתקוני עתיקא סתימא דכלא. תלת עשר נימין דשערי קיימין מהאי סטרא ומהאי סטרא דגולגלתא לקביל אנפוי ובאינון שריין שערי לאתפלג. לית שמאלא בהאי עתיקא, כלא ימינא. אתחזי ולא אתחזי, סתים ולא סתים, והאי בתקונוי כ"ש ביה. ועל האי תאיבו ישראל לצרפא בלבהון דכתיב (שמות יז: 7) היש יי בקרבנו אם אין, בין זעיר אפין ובין אריך אפין דאתקרי אי"ן. אמאי אתענשו, משום דלא עבדו בחביבותא אלא בנסיונא דכתיב (שם) ועל נסותם את יי לאמר היש יי בקרבנו אם אין. בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר ארחא דנהרין ביה צדיקיא לעלמא דאתי [p. 335] הה"ד (משלי ד: 18) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. ומניה ארחא מתפרשא לשית מאה ותלת עשר אורחין דפליג בזעיר אפין דכתיב ביה (תהלים כה: 10) כל ארחות יי חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו.

מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין רעותא דזעיר אפינ לקבליה ההוא רעותא דכתיב (שמות כח: 38) והיה על מצחו תמיד לרצון וגו'. וההוא מצחא אתקרי רצון דהוא גלוייא דכל רישא וגולגלתא, ומתכסייא בארבע מאה עלמין וכד אתגליא אתקבלו צלותהון דישראל. אימתי אתגליא.

שתיק ר' שמעון. שאיל תניינות. אמר לר' אלעזר בריה אימתי איתגליא.

אמר בשעתא דצלותא דמנחה.

א"ל מ"ט. א"ל משום דההיא שעתא תליא דינא דלתתא בזעיר אפינ וגליא מצחא דאתקרי רצון בההיא שעתא ואשתכך רוגזא ומתקבלא צלותא הה"ד (תהלים סט: 14) ואני תפלתי לך י"י עת רצון, עת רצון מעתיק יומין לגלאה מצחא, ובגין כך אתתקן בצלותא דמנחה בשבת.

[p. 336] אמר ר' שמעון לר' אלעזר בריה בריך ברי לעתיק יומין. רעוא דמצחא תשכח

בשעתא דאצטריך לך.

ת"יח בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא הה"ד (ירמיה ג: 3) ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם, והכא כד אתגלי מצחא תיאובתא ורעוא שלים אשתכח וכל רוגזין אשתככו ומתכפיין קמיה. מהאי מצחא נהרין ארבע מאה בתי דינין כד אתגלייא האי רצון וכלהו משתככין קמיה הה"ד (דניאל ז: 10) דינא יתיב, כלומר יתיב באתריה [קכט ע"ב] דינא ולא אתעביד.

ותאנא שערא לא קאים בהאי אתר משום דמתגלייא ולא אתחפייא ויסתכלון מארי

דדינא וישתככון ולא אתעביד.

תאנא האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפינ נהירין דבוסינין מעדן עלאה דתניא אית עדן דנהיר לעדן. עדן עלאה לא גליא והוא סתים בסתימאה ולא מתפרש [p. 337] לארחין כדקאמרן, והאי עדן דלתתא מתפרש בשבילוי לתלתין ותרין עיבר שבילין. ואע"ג דמתפרש האי עדן בשבילוי לית דידיע כוליה בר האי זעיר אפינ, ועדן דלעילא לית דידיע ליה ולא שבילוי בר ההוא אריך אפינ הה"ד (איוב כח: 23) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. אלהים הבין דרכה, דא עדן דלתתא דידיע זעיר אפינ. והוא ידע את מקומה, דא עדן דלעילא דידיע עתיק יומין סתימא דכלא.

עינוי דרישא חוורא משתניין משאר עיינין, לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא.

מ"ט, דכתיב (תהלים קכא: 4) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל דלעילא, וכתוב

(מלכים א ח: 52) להיות עיניך פקוחות. ותאנא כל מה דאתי ברחמי לית כסותא על עינא ולית גבינין על עינא, כ"ש רישא חוורא דלא בעי.

[p. 338] אמר ר' שמעון לר' אבא מהו דרמיז.

א"ל לדגים ונוני ימא דלית כסותא על עינא ולית גביני על עינא ולא ניימין ולא בעיין נטורא על עינא, כ"ש עתיקא דעתיקין דלא בעי נטורא וכ"ש דאיהו משגח לכלא וכלא מתזן ביה ולא נאים דכתב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל דלעילא.

כתיב (תהלים לג: 18) הנה עין יי אל יראיו, וכתיב (זכריה ד: 10) עיני יי המה משוטטות בכל הארץ. לא קשיא, הא בזעיר אפין הא באריך אפין. ועכ"ד תרין עיינין אינון ואתחזרו לחד. עינא דא חוור בגו חוור וחוור דכליל כל חוורי.

חוורא קדמאה נהיר וסליק ונחית לאתכללא דצריר בצרורא. תאנא בטש האי חוורא ואדליק תלת בוסני דאקרון הוד והדר וחדוה ולהטין בחדוותא בשלימותא. חוורא תנינא נהיר וסליק ונחית ובטש ואדליק תלת בוסנין אחרנין דאקרון נצח חסד תפארת ולהטין בשלימותא בחדוותא.

חוורא תליתאה להיט ונהיר ונחית וסליק ונפיק מסתימותא דמוחא ובטש בבוצינא אמצעייתא שביעאה. נפיק ארחא למוחא תתאה ונפיק אורחא ללבא תתאה ומתלהטין כלהו בוסני דלתתא.

[p. 339] אמר ר' שמעון יאות הוא ועתיק יומין יפקח עינא דא עלך. תו תאנא חוור בגו חוור, וחוור דכליל כל חוורי. חוורא קדמאה נהיר וסליק ונחית לתלת בוסני דלסטר שמאלא ולהטין ואסחן בהאי חוורא כמאן דאסחי גופיה ממה דהוה עלוי. חוורא תנינא נהיר וסליק ונחית לתלת בוסני דלסטר ימינא ולהטין ואסחאן בהאי חוורא כמאן דאסחי בכוסמין טבין ובריחין על מה דהוה עלוי בקדמייתא. חוורא תליתאה נהיר וסליק ונחית ונפיק נהירו דחוורא דלגו לגו מן מוחא ובטש בשערא אוכמא כד אצטריך וברישא ובמוחא דרישא ונהיר לתלת כתרין דאשתארו כמה דאצטריך לגלאה אי ניחא קמי עתיק סתים דכלא.

ותאנא לא סתים האי עינא, ואינון תרין ואתחזרו לחד, כלא הוא ימינא, לא הוי שמאלא. לא נאים לא אידמד, לא בעי נטורא, לית מאן דאגין עליה, הוא אגין על כלא, הוא אשגח על כלא, מאשגחותא דהאי עינא מתזן כלהו.

תאנא אי עינא דא אסתים רגעא חדא לא יכלין לקיימא כלהו, בגין כך אקרי עינא פקיחא, עינא עלאה, עינא קדישא, עינא דאשגחותא, עינא דלא [קל ע"א] אידמד ולא נאים,

עינא דהוא נטורא דכלא, עינא קיומא דכלא. ועל דא כתיב (משלי כב: 9) טוב עין הוא יבורך, אל תקרייבורך אלא יבורך דהא אקרי טוב עין ומניה מברך לכלא.

[p. 340] ותאנא לית נהירו לעינא תתאה לאתסחאה מאדמימותא מאוכמותא בר כד אתסחי מהאי נהורא חוורא דעינא עלאה דאקרי טוב עין, ולית דידע כד נהיר עינא דא עלאה קדישא ואסחי לעינא תתאה, וזמינן צדיקי זכאי עליונין למחמי בחכמתא דא הה"ד (ישעיה נב: 8) כי עין בעין יראו. אימתי, בשוב יי ציון. וכתיב (במדבר יד: 14) אשר עין בעין נראה אתה יי. ואלמלא עינא עלאה דאשגח ואסחי לעינא תתאה לא יכיל עלמא למיקם רגעא חדא. תאנא בצניעותא דספרא אשגח ותתאה כד אשגח נהירו דלעילא ביה ועייל ההוא נהירו דעלאה בתתאה ומניה נהיר כלא הה"ד (שם) אשר עין בעין נראה אתה יי.

כתיב (תהלים לג: 18) הנה עין יי אל יראיו, וכתיב (זכריה ד: 10) עיני יי המה משוטטות. זכו עיני יי אל יראיו עינא דלעילא, לא זכו עיני יי משוטטות דלתתא. דתניא מפני מה זכה יוסף דלא שלטא ביה עינא בישא, מפני שזכה לאשגחא בעינא טבא עלאה הה"ד (בראשית מט: 22) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. אמאי הוא בן פורת, עלי עין, כלומר על סבת עין דאשגח ביה. וכתיב טוב עין הוא יבורך. מ"ט אקרי חד. ת"ח בעיינין דתתאה אית עינא ימינא [p. 341] ואית עינא שמאלא ואינון תרי בתרי גווני, אבל הכא לית עינא שמאלא ותרוייהו בדרגא חד סלקין וכלא ימינא, ובגיני כד עין חד ולא תרין.

ותאנא עינא דא דהוא עינא דאשגח ותתאה פקחא תדיר, חייכאן תדיר, חדאן תדיר דלא הוי הכי לתתאה דכלילן בסומקא באוכמא בירוקא בתלת גווני, לא הוי תדיר פקחא דליה גבינא סורטא על עינא. על דא כתיב (תהלים מד: 24) עורה למה תישן יי הקיצה, (דניאל ט: 18) פקח עיניך.

כד אתפקח אית למאן דאתפקח לטב ואית למאן דלא אתפקח לטב. ווי למאן דאתפקח ועינא אתערב בסומקא וסומקא אתחזי לקבליה ומכסיא עינא, מאן ישתזיב מניה. לעתיק יומין טבא דעינא, חוור בגו חוור, חוור דכליל כל חוורי. זכאה חולקיה דמאן דישגח עלוי בחד חוור מנייהו, ודאי כתיב טוב עין הוא יבורך, וכתיב (ישעיה ב: 5) בית יעקב לכו ונלכה באור יי. תאנא עכ"ד שמיה דעתיקא סתים מכלא, לא מתפרש באורייתא בר מאתך חד דאומי זעיר אפיין לאברהם דכתיב (בראשית כב: 16) בי נשבעתי נאם יי, נאם דזעיר אפיין, וכתיב (שם מח: 20) בך יברך ישראל, ישראל דלעילא, וכתיב (ישעיה מט: 3) ישראל אשר בך אתפאר, ישראל קאמר דא. תנינן עתיק יומין אמרו, והאי והאי שפיר.

[p. 342] תניא כתיב (דניאל ז: 9) חזי הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב.

כורסוון רמיו, מאן הוא. אמר לרבי יהודה קום בקיומך ואתקין כרסיא דא.

א"ר יהודה כתיב (שם) כורסייה שביבין דינור, ועתיק יומין יתיב על האי כרסייא. מ"ט,
דתניא אי עתיק יומין לא יתיב על האי כרסייא לא יכיל לאתקיימא עלמא מקמי ההוא
כורסייא. כד יתיב עתיק יומין עליה לכפייא לההוא כורסייא ומאן דרכיב שליט. בעידנא דנטייל
מהאי כרסייא ויתיב על כורסייא אחרא כורסייא קדמאה רמינ דלא שלטא אלא איהי דרכיב
בה עתיק יומין.
א"ר שמעון לר' יהודה אתתקן ארחד ויתיבך מעתיק יומין. ות"ח כתיב (ישעיה מא: 4)
אני יי ראשון ואת אחרונים אני הוא. כלא הוא הוא סתים מכל סטרוי כהאי חוטמא.

[p. 343] בחוטמא אשתמודע פרצופא. תא חזי מה [קל ע"ב] בין עתיקא לזעיר אפין,
דא מאריה דחוטמא, מחד נוקבא חיין ומחד נוקבא חיין דחיין.
האי חוטמא הוא פרדשקא דביה נשיב רוחא לזעיר אפין וקרין ליה סליחה נחת רוח,
דרוח דנפיק מהכא מאינן נוקבין חד רוחא נפיק לזעיר אפין לאתער בגנתא דעדן, וחד רוחא
דחיי דביה זמינן לזמנא לבריה דדוד למנדע חכמתא, ומההוא נוקבא אתער ונפיק רוחא
ממוחא סתימאה וזמין לשראה על מלכא משיחא דכתיב (ישעיה יא: 2) ונחה עליו רוח יי רוח
חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי.

[p. 344] הא הכא ארבע רוחין והא חד אמרינן, אמאי תלת. קום רבי יוסי אימא.
קם ר' יוסי ואמר ביומוי דמלכא משיחא לא יימרין חד לחד אוליף לי חכמתא דא דהכי
כתיב (ירמיה לא: 34) ולא ילמדו עוד איש את אחיו וגו' כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם.
ובההוא זמנא אתער עתיק יומין רוחא דנפיק ממוחא סתימאה, וכד ישלף דא כל רוחין לתתא
יתערו עמיה. ומאן אינון, אינון אינון כתרין קדישין דזעיר אפין ואינון שיתא רוחין אחרנין
דהכי אינון דכתיב רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי. דתנינן כתיב (ד"ה א
כט: 23) וישב שלמה על כסא יי למלך, וכתיב (מלכים א י: 19) שש מעלות לכסא, ומלכא משיחא
זמין למיתב בשבעה, שיתא אינון ורוח דעתיק יומין דעלייהו הא שבעה. ומה דאתמר תלת, תלת
רוחי אינון דכלילן תלתא אחרנין.

א"ל ר' שמעון רוחך ינוח לעלמא דאתי. ת"ח כתיב (יחזקאל לו: 9) כה אמר יי מארבע
רוחות באי הרוח וגו'. וכי ארבע רוחי עלמא מאי עבדי הכא, אלא ארבע רוחי יתערו, תלת אינון
וחד דעתיקא סתימאה [p. 345] ארבע והכי הוו, דכד יפוק דא נפקין עמיה תלתא דכלילן בגו
תלתא אחרנין. וזמין קב"ה לאפקא חד רוחא דכליל מכלהו דכתיב מארבע רוחות באי הרוח.
ארבע רוחות באי לא כתיב כאן אלא מארבע רוחות באי. וביומוי דמלכא משיחא לא יצטרכון
למילף חד לחד דהא רוחא דלהון דכליל מכל רוחי ינדע כלא, חכמה ובינה עצה וגבורה דעת

ויראת יי' משום רוחא דכלילא מכל רוחי, ובגיני כך כתיב מארבע רוחות דאינון ארבע דכלילן בשבעה דרגין עלאין דאמרן.

ותאנא וכלהו כלילן בהאי רוחא דעתיקא דעתיקין דנפיק ממוחא סתימאה לנוקבא דחוטמא.

ות"ח מה בין חוטמא לחוטמא. חוטמא דעתיק יומין חיין מכל סטרוי, חוטמא דזעיר אפין כתיב (שמואל ב כב: 9) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו. עלה עשן באפו, ומההוא עשן דליק נור כד סליק תננא. לבתר מאי גחלים בערו ממנו. ממנו, מההוא עשן מההוא חוטמא מההוא אשא.

ותאנא כד הוה רב המנונא סבא בעי לצלאה צלותיה אמר לבעל החוטם אנא מבקש, לבעל החוטם אנא מתחנן, והיינו רזא דכתיב (ישעיה מח: 9) ותהלתי אחטם לך וגו'. האי קרא עתיק יומין אמרו.

[p. 346] תנא אורכא דחוטמא תלת מאה ושבעין וחמש עלמין אתמליין מההוא חוטמא דכלהו אתדבקין בזעיר אפין. האי תושבחתא דתקונא דחוטמוי, והאי וכל תקונין דעתיק יומין אתחזון ולא אתחזון, אתחזון למארי מדין ולא אתחזון לכלא.

פתח ר' שמעון ואמר ווי מאן דיושיט ידוי בדיקנא יקירא עלאה דסבא קדישא טמירא סתימא דכלא, דיקנא דסתים ויקיר מכל תקוני, דיקנא דלא ידעין עלאין ותתאין, דיקנא דהיא תושבחתא דכל תושבחאן, דיקנא דלא הוה בר נש נביאה וקדישא דיקרב למחמי לה, דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טבורא דלבא, חוורא כתלגא יקירא דיקירין טמירא דטמירין מהימנותא דמהימנותא דכלא.

[p. 347] תאנא בצניעותא [קלא ע"א] דספרא האי דיקנא מהימנותא דכלא נפיק מאודנוי ונחית וסליק סוחרניה דפומא קדישא ונחית וסליק וחפי בתקרובא סגי דבוסמא, חיורא רב דיקירא ונחית בשקולא וחפי עד טבורא. הוא דיקנא יקירא מהימנא שלימא דנגדין ביה תלת עשר נביעין מבויעין דמשח רבות טבא בתלת עשר תקונין מתתקנן.

[p. 348] תקונא קדמאה, מתתקן שערא מעילא ושארין מההוא תקונא דשער רישא דסליק בתקוני לעילא מאודנין ונחית מקמי פתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא.

תקונא תניינא, מתתקן שערא מרישא דפומא וסליק עד רישא אחרא דפומא בתקונא שקיל.

תקונא תליתאה, מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחות תרין נוקבין נפיק חד אורחא ושערא אתפסק בההוא ארחא ומלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא בתקונא שלים סוחרניה דההוא אורחא.

תקונא רביעאה, מתתקן שערא ונחית תחות פומא מרישא חדא לרישא חדא בתקונא שקיל.

תקונא חמישאה, תחות פומא נפיק ארחא אחרא בשקולא דארחא דלעילא ואלין תרין ארחין רשימין על פומא מכאן ומכאן.

תקונא שתיתאה, מתתקן שערא וסליק ונפיק מלרע לעילא וחפי תקרובא דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא ונחית שערא לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא. תקונא שביעאה, פסיק שערא ואתחזן תרין תפוחין בתקרובא דבוסמא שפירן ויאן למחזי. בגיניהון אתקיים (משלי טז: 15) באור פני מלך חיים.

תקונא תמינאה, נפיק חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא ותליין בשקולא עד טבורא. תקונא תשיעאה, מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין ולא נפקין דא מן דא. תקונא עשיראה, נחתין שערי תחות דיקנא וחפיין בגרונא תחות דיקנא. [p. 349] תקונא חד עשר, דלא נפקין נימא מן נימא ומתשערן בשיעורא שלים. תקונא דתריסר, דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי ויאין שערי סחור סחור ליה.

תקונא דתליסר, דתליין שערי בתחות דיקנא מכאן ומכאן ביקרא יאה ביקרא שפירא מחפיין עד טבורא. לא אתחזא מכל אנפי תקרובא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירין חוורין דמפקין חיין לעלמא ומחזיין חדו לזעיר אפין.

בתליסר תקונין אלין נגדין ונפקין תליסר מבוועין דמשח רבות ונגדין לכל אינון דלתתא דנהירין בההוא משחא ומשיחין מההוא משחא. בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקירא סתומא דכלא דעתיק דעתיקין. מתרי תפוחין שפירן דאנפוי נהירין אנפוי דזעיר אפין וכל חיזור ושושן דאשתכחין לתתא נהירין ומתלהטין מההוא נהורא.

תקונין תליסר אלין אשתכחו בדיקנא ובשלימות דיקנא בתקונוי אתקרי בר נש נאמן דכל דחמי דיקניה תלי ביה מהימנותא.

תאנא בצניעותא דספרא תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא מנהון משתכחי בעלמא ומתפתחי תליסר תרעי דרחמי. ומאן דאושיט ידיה לאומאה כמאן דאומי בתליסר תקוני דיקנא. האי באריך אפין, בזעיר אפין כמה.

[p. 350] אמר לרבי יצחק קום בקיומך וסלסל בסלסלא דתקונוי דמלכא קדישא היך

אתתקנון.

קם רבי יצחק, פתח ואמר (מיכה ז: 20-18) מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא, ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם, תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם.
תאנא תליסר מכילך אתחזון הכא וכלהו נפקין מתליסר מבועי דמשח רבות דתיקני
[קלא ע"ב] דיקנא קדישא עתיקא דעתיקין.

[p. 351] תנא טמירא דטמירין תקונא דדיקניה טמיר וסתים טמיר ולא טמיר סתים ולא

סתים, בתקונוי ידיע ולא ידיע.

תקונא קדמאה, הא תנין דכל שיערא ושערא וכל נימא ונימא לא מתדבק לחברתה ושאריו נימין דדיקנא לאתתקנא מתקונא דשער רישא. הכא אית לאסתכלא אי כל נימין דשער רישא ונימין דדיקנא יקירא עלאה בחד נימא אתקלו אמאי אלין אריכין ואלין לא אריכין, אמאי נימין דדיקנא דלא אריכין כולי האי קשיין ואלין דרישא לא קשיין. אלא כל נימין שקילן מרישא ודיקנא. דרישא אריכין עד כתפין למיגד לרישא דזעיר אפין מההוא משיכא דמוחא למוחא דיליה ובגיני כך לא הוו קשיין ולא אתחזון למהוי. דהכי תאנא מאי דכתיב (משלי א: 20) חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה. האי קרא קשיא, ברישא כתיב חכמות בחוץ תרונה ולבסוף כתיב ברחובות תתן קולה, לאן רישיה סופיה ולאן סופיה רישיה. אלא חכמות בחוץ תרונה, כד נגיד ממוחא סתמא דאריך אפין למוחא דזעיר אפין באינון נימין כאלו מתחבראן לבר תרי מוחי ואתעביד חד מוחא דלית קיומא דמוחא תתאה אלא קיומא דמוחא עלאה, וכד נגיד מהאי להאי כתיב תתן קולה חד.

[p. 352] ובגין דנגיד ממוחא למוחא באינון נימין אינון לא משתכחין קשישין. מ"ט,

משום דאי אשתכחו קשישין לא נגיד למוחא בהון. בגיני כך לית חכמתא נפיק מבר נש דאיהו קשישא ומארי דרוגזא וכתיב (קהלת ט: 17) דברי חכמים בנחת נשמעים. ומהכא אוליפנא מאן דשערוי דרישיה קשישין לא חכמתא מתישבא עמיה.

ועל דא אינון אריכין למיתי תועלתא לכלא. מאי לכלא, למיעל חוטא דשדרה דמתשקי ממוחא. ועל כך לא תלי שערא דרישא על שערא דדיקנא, דשערא דרישא תלי וסליק על אודנין לאחורוי ולא תלי על דיקנא משום דלא אצטריך לאתערבא אלין באלין דכלהו מתפרשן בארחייהו.

תאנא כלהו שערי בין דרישא בין דדיקנא כלהו חוורי כתלגא. ותאנא אינהו דדיקנא קשישי כלהו. מ"ט, משום דאינון תקיפא דתקיפין לאחסינ אינון תליסר מכילן דאתחסינו לתתא.

והכי תנינא מקמי אודנוי שריין שערי משום דבלחודייהו אינון ולא אתערבו באחרנין. ואי תימא דלית אחרנין כוותייהו, לא דתניא מי אל כמוך חד, נושא עון תרי, ועובר על פשע תלת, לשארית נחלתו ארבע, לא החזיק לעד אפו חמשה, כי חפץ חסד הוא שיתא, ישוב ירחמנו שבעה, יכבוש עונותינו תמוניא, ותשליך במצולות ים כל חטאתם תשעה, תתן אמת ליעקב עשרה, חסד לאברהם חד סר, אשר נשבעת [p. 353] לאבותינו תריסר, מימי קדם תליסר. לקביל דא אל רחום וחנון ואינון לתתא.

ואי תימא משה איך לא אמר אלין עלאין. אלא משה לא אצטריך אלא לאתר דדינא אשתכח ובאתר דדינא אשתכח בעי הכי למימר, ומשה לא אמר אלא בעידנא דישראל חאבו ודינא הוה תלייא ובגיני כך לא אמר משה אלא באתר דדינא אשתכח, אבל בהאי אתר סדורא דשבחא דעתיק יומין מסדר נביאה.

ואינון תליסר תקוני דיקנא תקיפין לתברא ולכפיא כל גזרי דינין. מאן חמי דיקנא עלאה קדישא טמירא דטמירין דלא אכסיף מניה. ובגין כך כל שערוי קשישין ותקיפין בתקונוי.

[קלב ע"א]

ואי תימא אי הכי הא שערי דלתתא אינון אוכמי, אמאי לא הוי דא כדא. דתניא כתיב (שיר ה: 11) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, כמה דאתייהיבת אורייתא לישראל באש לבנה על גבי אש שחורה.

[p. 354] ועקרא דמלה משום דהני שערי בגין מוחא אשתכחו לאתמשכא למוחא דלתתא. ומה דאינון לעילא מן דיקנא דיקנא בלחודוי היא וכל תקונוי בלחודוי אשתכחו, דיקנא בלחודוי ושערי בלחודייהו.

תקונא קדמאה, תקונא דשארי מרישא דשערי דרישא. ותנינא כל דיקנא לא אשתכח אלא ממוחא דרישא, והכא לא פריש דהא הכי לא הוי אלא תקונא דא דנחית מן רישא דשערי דרישא הכי אשתכח.

ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי מרישא דאלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא בעזקא דכליל כל עזקין.

[p. 355] אורכא דכל שערא דנחית מקמי אודנוי לא הוי אריכא ולא אתדבק דא בדא ולא נחתין אלין שעריין, מכד נגדין אתמשכן ותליין. ושירותא דתקונא קדמאה תלתין וחד קוצי

שקילין אתמשכן עד רישא דפומא, ותלת מאה ותשעין נימין אשתכחו בכל קוצא וקוצא. תלתין וחד קוצי שקילין דהוו בתקונא קדמאה תקיפין לאכפייא לתתא כחושבן א"ל. מהו א"ל, תקיף יכול.

ובכל קוצא וקוצא מתפרשין תלתין וחד עלמין תקיפין שלטין לאתעינא, ל"א בהאי סטר ול"א בהאי סטר, וכל עלמא ועלמא מניה מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבא. וכלא סתים ברישא דדיקנא דכליל תקיפא וכלילן בהאי א"ל, ועם כל דא האי א"ל אתכפייא לרחמי דעתיק יומין אתבסם ואתכלל ואתפשט ביה.

אמאי עד פומא, משום דכתיב (דניאל ז: 10) דינא יתיב. מאי דינא יתיב, יתיב לאתריה דלא שלטא והיינו דכתיב (ישעיה ט: 5) פלא יועץ אל גבור, אל דהוא גבור, ואתבסם בדיקנא קדישא דעתיק יומין. ורזא דכתיב מי אל כמוך בעתיק יומין אתמר בתקונא דדיקנא קדישא עלאה.

[p. 356] עלמא קדמאה דנפיק מתקונא קדמאה שליט ונחית וסליק לאלף אלפין ורבוא רבוון מארי תריסין ומניה מתאחדן כקיסטא בעיזקא רבא.

עלמא תניינא דנפיק מהאי תקונא שליט ונחית וסליק לשבעה וחמשים אלף דרגין מארי דיבבא ומתאחדן מניה לאיכפייא כקידלא בחיזרא.

עלמא תליתאה דנפיק מהאי תקונא שליט ונחית וסליק לתשעין ושיתא אלפי מארי דיללא ומתאחדן מניה כבוסיטא לקוסרא.

ומהאי תקונא מתכפין כלהו ומתבסמן כמרירא דדמעין דמתבסמין בימא רבא. מאן חמי תקונא דא דדיקנא קדישא עלאה יקירא דלא איכסיף מניה. מאן חמי טמירותא דקוצין דשערי דתליין מהאי סבא יתיב בעיטרא דעטרין, עטרין דכל עטרין, עטרין דלא אתכללו בעטרין, עטרין דלא כשאר עטרין, עטרין [p. 357] דעטרין דלתתא מתאחדין מנהון. בגיני כך הני תקונין אינון תקונין דלתתא מנהון מתאחדין.

תקוני דאתתקן דאצטריך לאתברכא מאן דבעיא ברכה, דכל תקונין דאתתקן בקבלהון ברכאן משתכחאן, אתעביד מה דאתעביד. כלא כליל בהני תקונין, כלא זקפן לקבלי תקונין דמלכא עתיקא סתימא דכלא וכלהו מתבסמן מתקוני אליו דמלכא עתיקא. תאנא אי עתיקא דעתיקין קדישא דקדישין לא אתתקן באליו תקונין לא אשתכחו עלאין ותתאין וכלא הוי כלא הוי.

ותניא עד כמה זהירין אליו תקוני דדיקנא, עד תליסר דלתתא. וכל זמנא [קלב ע"ב] דתליסר אליו משתכחין כלא בחושבנא דאליו תליסר. אשתכח דיקנא דמלכא עתיקא יקירא מכלא. ובגין דאיהו טמירא ויקירא מכלא לא אדכר בכל באתר דאורייתא ולא אתגלייא. ומהאי

דיקנא אתגלייא דיקנא דכהנא רבא דלעילא, ומניה דיקנא נחית לדיקנא דלתתא דכהנא רבא. מאי דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונין אתתקן, בגיני כך תמניא תקונין לכהנא רבא כד משחא נחית על דקניה הה"ד (תהלים קלג: 2) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו. [p. 358] ומנא לן, דכתיב (שם: 1) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, גם לרבות כהן גדול של מטה דכל זמן שכהן גדול של מטה משמש בכהונה גדולה כביכול כהן גדול של מעלה משמש בכהונה גדולה.

דנא תקונא חדא דדיקנא דעתיק דעתיקי סתימאה דכלא.
א"ל רבי שמעון יאות אנת ר' יצחק למחזי ביקרא דתקוני דיקנא וסבר אפי יומין דעתיקא דעתיקין. זכאה חולקך וזכאה חולקי עמכון בעלמא דאתי.
קום ר' חזקיה קאים בקיומך ואוקיר יקרא דתקוני דיקנא קדישא.
קם ר' חזקיה שארי ואמר (שיר ז: 11) אני לדודי ועלי תשוקתו. מי גרם שאני לדודי, משום זעלי תשוקתו. [p. 359] מסתכל הוינא וארו חמית נהורא יקרא דבוסינן עלאין נהיר וסליק לתלת מאה ועשרין וחמשא עיבר וחד חשוך הוה אתסחי בההוא נהורא כמאן דאתסחי בנהרא עמיקא דמימוי מתפלגין ונהרין ונגדין לכל עיבר ממה דעלוי, וסליק ההוא נהורא בשפתא דימא עלאה עמיקא די כל פתחין טבין ויקירין בההוא פתחא אתפתחן.
אנא שאיל מהו פושרא דחמית. פתחו ואמרו נשא עון חמיתא.
אמר דא הוא תקונא תניינא, יתיב.
א"ר שמעון האידינא אתכשר עלמא, בריך את ר' חזקיה לעתיק דעתיקי.
אמר ר' שמעון כלהו בוסינן חברין דאתון בהאי עזקא קדישא אסהדנא עלי שמייא עלאי דעלאין וארעא קדישא עלאה דעלאה דאנא חמי השתא מה דלא חמא בר נש מיומא דסליק משה זמנא תניינא לטורא דסיני ואנא חמי אנפיי נהירין כנהורא דשמשא תקיפא דזמין למיפק באסוותא לעלמא דכתיב (מלאכי ג: 20) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

[p. 360] ועוד דאנא ידענא דאנפיי נהירין ומשה לא ידע ולא אסתכל הה"ד (שמות לד: 29) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו.
ועוד דאנא חמי בעיני תלת עשר אלן גליפין קמאי ונהירין כבוסינן וכד אתפרש כל חד מנייהו מפומיכון אסתלק ואתעטר ואתתקן ואיטמר בטמירותא דתקוני דיקנא וכל אחרנין אשתארן, ובעוד דכל חד מתפרש מפומייכון נהיר ואתעטר ויתיב כמלכא בגו חיליה, וכד איסתים לאתפרשא סליק ואתעטר בעטרא קדישא ואתתקן ואתטמר ויתיב בתקוני דיקנא

קדישא וכן לכל חד וחד. [p. 361] אזדרזו חברין קדישין דהא בקיימא דא לא יהא עד דייתי מלכא משיחא.

קום ר' חזקיה תניינות.

תאנא עד לא קם ר' חזקיה קלא נפק ואמר אין מלאך אחד עושה שתי שליחות. אתרגיש ר' שמעון ואמר כל חד וחד באתריה ואנא ור' אלעזר ברי ור' אבא אשתלים שלימותא עלנא.

קום ר' חייא. קם ר' חייא פתח ואמר (ירמיה א: 6) ואומר אהה יי' אלהים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי. וכי ירמיה לא הוה ידע למללא והא כמה מלולין נפקן מפומוי עד לא אמר דא, והוה אמר מלה כדיבא דכתיב הנה לא ידעתי דבר. [p. 362] אלא ח"ו דאיהו אמר על דא אלא הכי תאנא מה בין דבור לאמירה. אמירה הוא דלא בעי לארמא קלא [קלג ע"א] דבור בעי לארמא קלא ולאכרזא מלין. מנא לן, דכתיב (שמות כ: 1) וידבר אלהים את כל הדברים האלה, ותאנא כל עלמא שמעו ההוא דבור ואזדעזעו, ובגין כך כתיב וידבר ולא כתיב ויאמר. אוף הכא כתיב הנה לא ידעתי דבר, לאכרזא ולאוכחא ברוח קדשא לעלמא.

אי הכי הא כתיב וידבר יי' אל משה. מאן הוא נביאה עלאה כמשה דלא זכה ב"נ כוותיה דהא שמע דבור באכרזא ולא דחיל ולא אזדעזע ושאר נביאי אפי' באמירה מזדעזעין ודחלין בדחילו.

ותאנא תקונא קדמאה דדיקנא ותניינא לאַתבא לתליתאה דכתיב (איוב לג: 29) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ות"ח דתרין תקונין קדמאין למיתי לתליתאה הוי דהא תקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחות תרין נוקבין נפיק חד ארחא ושערא אתפסק בהווא ארחא. אמאי אתפסק, משום דכתיב (מיכה ז: 8) ועובר על פשע, והאי אורחא אתתקן לאעברא ביה, ובגין כך יתיב תחות נוקבי חוטמא האי אורחא ושערא לא אתרבי בהאי אורחא משום כובש עונות, וכתביב עובר [p. 363] על פשע, למיתן אעברא עד פומא קדישא דיימא סלחתי.

תאנא כמה ערקיסאות מחכאן להווא פומא ולא אתגלי לחד מנייהו דהא אסתליק ואתעטר ואתטמר, ידיע ולא ידיע.

תאנא בצניעותא דספרא מהו דכתיב עובר על פשע. זכו עובר, לא זכו פשע. מאי משמע עובר על פשע, דאקדים שי"ן לפ"ה. לא זכו עומד ולא עובר בזעיר אפין. מאי בין האי להאי. בזעיר אפין כד נחית ההוא אורחא מתחות נוקבי חוטמוי כתיב (במדבר יב: 9) ויחר אף יי' במ וילך. מהו וילך, דנפיק רוחא דרוגזא מאינון נוקבי ומאן דאשכח קמיה אזיל ולא אשתכח הה"ד (ישעיה מ: 7) כי רוח יי' נשבה בו.

[p. 364] באר"ך אפ"ן כתיב (מיכה ז: 18) עובר, וכתוב (איוב לז: 21) ורוח עברה ותטהרם.
הכא כתיב ועובר על פשע בהוא ארחא, התם (שמות יב: 23) ועבר יי' לנגוף את מצרים.
זכאה חולקיה דמאן דזכי להאי, ודא הוא תקונא תליתאה דאורחא דדיקנא יקירא
קדישא עלאה עתיק דעתיקי.
אמר ר' שמעון ודאי קב"ה יסגי לאוטבא לך ויחדי לאגן עלך. ותאנא מאי דכתיב (ישעיה
סא: 10) שוש אשיש ביי', בעתיק יומין אתאמר דהוא חדוותא דכלא.
ותאנא בשעתא דאתגליא האי אורחא דדיקנא דעתיק יומין כל מארי יבבא ויללא
ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין ולית דיפתח פטרא לאבאשא משום דהאי אורחא סימנא
לשתיקותא הוא, ומהאי מאן דאחזי ואזהר לשתקאה, להאי אורחא רשים דהוא סימנא
דסימנין דעתיקא קדישא.

תקונא רביעאה, מתתקן שערא ונחית תחות פומא מרישא חדא לרישא חד, הה"ד (מיכה
ז: 18) לשארית נחלתו, כד"א (מלכים ב יט: 4) ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה, הנמצאה
ממש. [p. 365] שארית, דכתיב (צפניה ג: 13) שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב.

תקונא חמישאה, נפיק אורחא אחרא מתחות פומא הה"ד (מיכה ז: 18) לא החזיק לעד
אפו. קום ר' יוסי.

קום ר' יוסי פתח ואמר (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.
אשרי העם שככה לו, מהו שככה, כד"א (אסתר ז: 10) וחמת המלך שככה, שכיך מרוגזא.
ד"א שכיך ברוגזא הה"ד (במדבר יא: 15) ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג. דא הוא
דינא דדיננין, אשרי העם שיי' אלהיו רחמי דרחמי.

[p. 366] ד"א שככה, שמא דכליל כל שמהן, וקב"ה מעבר רוגזיה ואנח ליה לזעיר אפ"ן
ומעבר על כל אינון לבר. דתניא ארחא דתקונא קדישא עלאה עתיקא דעתיקין דאיהו נחית
בדיקניה תחות נוקבי דחוטמא והאי ארחא דלתתא שקילין אינון בכלא, דא [קלג ע"ב] לעילא
ודא לתתא. לעילא עובר על פשע, לתתא לא החזיק לעד אפו. ותנין לא החזיק דלא אית אתר
למיתב. כמא דלעילא יהיב אתר לאעברא, כך לתתא יהיב אתר לאעברא.
תנינא בכל אתר דבהאי עתיקא טמירא דכלא ארחא אתגלייא טב לכלהו דלתתא דהא
אתחזי עיטא למעבד טב לכלא. מה דסתים דלא אתגלייא לית עיטא ולית מאן דידיע ליה אלא
הוא בלחודוי כמא דעדן דלעילא לית דידיע ליה בר איהו עתיקא דעתיקי, ועל האי כתיב (תהלים
צב: 6) מה גדלו מעשיך יי' מאד עמקו מחשבותיך.

אמר ר' שמעון יתתקנון עובדך לעלמא דאתי מעם עתיקא דעתיקי.

[p. 367] תקונא שתיתאה, מתתקן שערא וסליק מלרע לעילא וחפי תקרובא דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא ונחית שערא לרישא דפתחא דארחא תתאה דפומא. קום ר' ייסא ואתקין תקונא דא.

קם ר' ייסא פתח ואמר (ישעיה נד: 10) וחסדי מאתך לא ימוש, וכתוב (שם: 8) ובחסד עולם רחמתיך. הני קראי קשו אהדדי. לא אקשו דתנינן אית חסד ואית חסד, אית חסד דלגו ואית חסד דלבר. חסד דלגו האי דאמרן דעתיק דעתיקי והוא סתים בסטרא דא דדיקנא דאקרי פאת הזקן, ולא בעי ב"נ לחבלא האי סטרא משום דהוא חסד דלגו דעתיק יומין, ובגין כך בכהן דלתתא כתיב (ויקרא כא: 5) לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו. מ"ט, דלא לחבלא אורחוי חסד עתיקא וכהן מסטרא דא קא אתי.

ותאנא בצניעותא דספרא בכלא אצטריך חסד לאתרבא ולמבני ולא לקטעא ליה ולא אשתצי מעלמא. והאי דכתיב וחסדי מאתך לא ימוש, חסד דעתיק יומין. ובחסד עולם, חסד דאקרי חסד עולם ואיהו אחרא דכתיב (תהלים פט: 3) אמרתי עולם חסד יבנה. [p. 368] והאי חסד דעתיק דעתיקי הוא חסד דקשוט, וחסד דקשוט לא בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא. ובגין כך כתיב (מיכה ז: 18) כי חפץ חסד הוא, דא הוא תקונא שתיתאה דדיקנא יקירא דעתיק דעתיקין.

תקונא שביעאה, פסיק שערא ואתחזן תרין תפוחין בתקרובא דבוסמא שפירן ויאן למיחזי.

פתח ר' שמעון ואמר (שיר ב: 3) כתפוח בעצי היער. כתפוח, מה תפוח כליל בתלת גווני, כך קב"ה תרין תפוחין כליל שיתא גווני ותרין תפוחין אלין דאינון תקונא שביעאה אינון ככל שיתא תקונין דאמינא ובגיניהון אתקיים (משלי טז: 15) באור פני מלך חיים.

[p. 369] תאנא מהני תפוחין נפקין חיי לעלמא ומחזיין חידו לזעיר אפין. כתיב (במדבר ו: 25) יאד יי פניו אליך, וכתוב (משלי טז: 15) באור פני מלך חיים. פני מלך, אלין אינון תרין תפוחין דתקרובא דבוסמא דאמינא. יאד יי פניו אליך, פנים דלבר דכד נהירין מתברך עלמא. ותאנא כל זמן דהני בוסיני דלבר נהירין כל עלמא אתברך ולא אשתכח רוגזא בעלמא. ומה אי הני דלבר כך, תרין תפוחין דנהירין תדירא דחדאן תדירא עאכ"ו.

תניא כד אתגליין תרין תפוחין אלין אתחזי זעיר אפין בחדוותא וכל אינון בוסינון
דלתתא נהירין וכל עלמין חדאן ושלמיין מכל שלימותא וכלא חדאן ונהירין וכל טיבו לא פסק,
כלהו אתמליין בשעתא חדא כלהו חדאן בשעתא חד.

ות"ח פנים דלבר אית זמן דנהירין ואית זמן דחשיכין ובגין כך כתיב (תהלים סז: 2) יאג
פניו אתנו סלה, מכלל דלא הוי תדיך אלא כד אתגליין תפוחין דלעילא.
תאנא אלין תפוחין דסתימין נהירין וחורין תדירא ומנהון נהירין לתלת מאה ושבעין
עיבר וכל שיתא תקונין קדמאין דבדיקנא ביה כלילן הה"ד (מיכה ז: 19) ישוב ירחמנו . ישוב,
משום דזמנין אתכסיין וזמנין אתגליין הה"ד ישוב. ובהאי דלתתא הוא אמת. דנא הוא תקונא
[קלד ע"א] שביעאה דכליל שיתא בתרין תפוחין די בעתיקא דעתיקי.

[p. 370] תקונא תמינאה, נפיק חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא ותליין בשקולא עד

טבורא.

קום אלעזר ברי אתקין תקונא דא.

קם רבי אלעזר פתח ואמר הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה בהיכל. [p. 371] מלה דא

אוקמוה בספרא דצניעותא והכי אמר, וכי במזל הכל תלוי ותנין ספר תורה קדוש נרתיקון
קדוש ההיכל קדוש, וכתוב (ישעיה ו: 3) וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש, תלתא אינון
וספר תורה לקבליהון ההיכל קדוש נרתיקו קדוש והוא קדוש. התורה נתנה בשלש קדושות
בשלש מעלות בימים שלשה, שכינה בשלש, לוחות וארון בשלש, והכל בספר תורה תליא ואיהו
תליא במזל, וכתוב (ירמיה י: 2) ומאותות השמים אל תחתו, מאן דאיהו בקדושין הללו להוי
תליא במזלא.

אלא הכי אוקמוה בספרא דצניעותא האי חוטא יקירא קדישא דכל שערי דדיקנא תליין
ביה אתקרי מזל. מ"ט, משום דכל קדושי קדושין דקודשא בהאי מזלא תליין, [p. 372] וספר
תורה אע"ג דאיהו קדוש לא חל עליה עשר קדושין עד דעייל בהיכל. כיון דעייל בהיכל אתקרי
קדוש בעשר קדושות, כגוונא דלעילא דלא אתקרי היכל אלא כד אתחברן עשר קדושות.
ותאנא הכל תלוי במזל דאיהו האי חוטא דכל שערי תליין ביה. אמאי מזל, משום דמניה
תליין מזלי ונזלי מניה עלאין ותתאין, ובגין כך איהי תלייא וביה תליין כל מלי דעלמא ועלאין
ותתאין ואפילו ספר תורה שבהיכל דמתעטר בעשר קדושות לא נפיק מכללא עם שאר קדושין
וכלהו תליין בהאי. ומאן דחמי להאי תקונא אתכבשן מקמיה ומתכפיין הה"ד (מיכה ז: 19)
יכבוש עונותינו.

א"ל ר' שמעון בריך ברי לקודשא דקדישין עתיק מכלא.

[p. 373] תקונא תשיעאה, מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין ולא נפקין דא מן דא.

קום ר' אבא.

קום ר' אבא ואמר אלין שערי דמתערבין עם אינון דתליין אקרון מצולות ים משום

דנפקי ממותרי מוחא ומהאי אתרא רמיו כל מארי דתבעין חובי בני נשא ומתכפיין.

אמר ר' שמעון בריך תהא לעתיק יומין.

תקונא עשיראה, נחתין שערי תחות דיקנא וחפיין בגרונא דתחות דיקנא. קום ר' יהודה.

קום ר' יהודה פתח ואמר (ישעיה ב: 19) ובאו במערות צורים ובנקיקי הסלעים מפני פחד

י"י ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ. מפני פחד י"י הא אתידע דמאן דאיהו לבר פחד י"י אקרי.

הדר גאונו, אינון שערי דתחות דיקנא ואתקרון הדר גאונו.

תרי, (מיכה ז: 20) תתן אמת ליעקב, וחד עשר, דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם.

[p. 374] תקונא דתריסר, דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי ויאין

שערי סחור סחור ליה.

האי תקונא דכלהו מתעברן מן פומא בגין דלא אשתכח טרחותא כמא דאצטריך.

טרחותא מאי קא מיירי. דינא, באתר דאית דינא טרחא אשתכח. וכי שערי דדיקנא טרחא

אינון או דינא אינון, והא כלא רחמי אתחזון. אלא דלא אתטרח בנשובא דרוחא בזעיר אפין.

דתאנא מהאי פומא קדישא עלאה קדש קודשין נשבא רוחא. מאי רוחא, רוחא דאיתרק ביה

דמתלבש ביה זעיר אפין, ומהאי רוחא מתלבשאן כל אינון דלתתא. וכד ההוא רוחא נפיק

אתפרש לתלתין ושבעה אלף עיבר ואתפשט כל חד בלחודוי לאתריה וכל מאן דאתחזי לאתלבש

מניה אתלבש. ועל דא שערין לא אשתכחו על פומא משום דרוחא נפיק ולא בעי מלה אחרא

לאתערבא ביה ולקרבא בהדיה.

ודא הוא טמירותא דכלא דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא והוא סתים בסתימא

דסתימין דלא אתידע. [קלד ע"ב] דא הוא דלא אתתקן ולא הוי ביה תקונא, ובגין כך רוחא

דנפיק לבר ומתלבשין ביה נביאי מהימני אתקרי פה י"י, אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש

ולית מאן דידע רוחיה בר איהו, ובגין כך שערוי שקילין סוחרני דפומא ואתפני מכל סטרוי.

[p. 375] ובהאי אתרחיצו אבהתא לאתלבש בהאי רוחא דמתפשט לכמה עיבר באתר דכל שערי

שקילין בסוחרנוי הה"ד (מיכה ז: 20) אשר נשבעת לאבותינני. דא הוא תקונא קדישא עלאה

דתריסר דמכאן אשתלשלו תריסר תחומין לעילא, תריסר תחומין לתתא, תריסר תחומין
לתריסר שבטי אבהתא הה"ד אשר נשבעת לאבותינו .

תקונא דתליסר דתליין שערי בתחות דיקנא מכאן ומכאן ביקרא יאה ביקרא שפירא
מחפיין עד טבורא. ולא אתחזיין מאנפי תקרובא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירין חיוורין.
א"ר שמעון זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן בה. זכאה
חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי דאנן יתיבין בין אשא עלאה ואסחר לן והא כל תקונין עלאין
דדיקנא קדישא אתתקנו ואתעטרו ואסחרו לדוכתייהו.

האי תקונא דתליסר, האי תקונא יאה דביה אחידן, כסופא למזקף רישא לקבליה. מניה
תליין כל אינון דבזעיר אפין אחידן, מניה תליין עלאין ותתאין. דא הוא תקונא שלימתא, דא
אשלים כל תקונין, דא אשלים לכלא.

ותאנא אלין תקונין אתקרון ימי קדם, אתקרון יומין קדמאין דקדמאי, ואינון
דאשתכחו בזעיר אפין אתקרון ימי עולם.

[p. 376] ותאנא אלין ימי קדם כלהו מתתקנו בתקוני דיקנא דעתיק דעתיקי, והאי
דתליסר כליל לון וכל גנזין עלאין ותתאין כלילן בהאי מזלא דמתזלי מניה כלא כמא דאתמר.
ודא יומא לא אתכליל בהדייהו אלא הוא כליל כלא. ובהווא זמנא דאתער עתיק יומין תקונא
ההוא אתקרי יום אחד דביה זמין לאוקיר דיקניה הה"ד (זכריה יד: 7) הוא יודע ליי, הוא
בלחודוי יתיר מכלא, הוא דכליל כלא, הוא דלא אתקרי בשמא ידיעא. דתנין באתר דאית יום
אית לילה דלית יום בלא לילה ומשום דההוא זמן יהא דיקרא דדיקנא והוא בלחודוי אשתכח
לא אתקרי לא יום ולא לילה דלית יום אתקרי אלא מסטרא דילן ולית לילה אתקרי אלא
מסטרא דילן. [p. 377] ומשום דהאי תקונא כליל כלא לא אתידע ולא אתחזי ומניה נגיד משחא
דרבות לתליסר עיבר מבויעין לכל אינון דלתתא דנהרין בההוא משחא.

אתתקנו תליסר תקונין דדיקנא קדישא עלאה ואלין תקונין דבהאי דיקנא מתתקנו
ונחתן לכמה עיבר ולא אתחזון היך מתפשטין והיך נפקין, מכלא איסתימו מכלא איטמרו, לית
דידע אתר גופא בהאי עתיקא. בפשיטותא דלהון כלהו כלילן כמה דאתמר, ואתידע ולא אתידע,
טמיר ולא טמיר. עליה אתקרי (ישעיה מב: 8) אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, וכתוב
(תהלים ק: 3) הוא עשנו ולא אנחנו, וכתוב (דניאל ז: 9) ועתיק יומין יתיב, יתיב ודאי, יתיב
באתריה ולית דידע ליה, יתיב ולא שכיח, וכתוב (תהלים קלט: 14) אודך על כי נראות נפלאותי
נפלאים מעשיך.

אמר ר' שמעון לחברייא כד אתפריס פריסא דא דאתון חמאן עלנא אנא חמינא דנחתין
כל אינון תקונין בגווה ונהירו באתר דא, וחד פרוכתא בוסיטא דקודשא פריס בארבע סמכין
לארבע עיבר. [קלה ע"א]

[p. 378] סמכא חד הוה יתיב מתתא לעילא וחד מגרופיא בידיה ובמגרופיא ארבע
מפתחאן שנינן מכל סטרוי ומתאחדן פרסא ונחתין לה מעילא לתתא וכן לסמכא תניינא
ותליתאה ורביעאה. ובין סמכא לסמכא אחידן תמניסר רגלי דסמיכין דמתנהרין בבוסיטא
דגליפין בההוא פרסא וכן לארבע עיבר.

חמינא אלין תקונין דנהרין עלה והוון מחכאן מלי דפומנא לאתעטרא ולאסתלקא כל חד
באתרייהו. וכד הוה מתתקן מפומנא כל חד וחד סליק ואתעטור ואתתקן בההוא תקונא
דאתתקן הכא מכל פומא דחד מינן, ובשעתא דחד פתח פומיה מינן לתקנא בההוא תקונא
ההוא תקונא הוה יתיב ומחכא למלה דנפיק מפומיכוון וכדין אתעטור וסלקא בדוכתיה ואתעטור.
וכל סמכין מכאן ומכאן חדאן על דשמעין מה דלא ידעין וצייתין לקליכוון. כמה רתיכין
קיימין הכא בגיניכוון, זכאין אתון לעלמא דאתי דכל הני מלי דנפקין מפומיכוון כלהו מלי
קדישין כלהו מלי כשראן דלא שטאן לימינא ולשמאלא. קבי"ה חדי למשמע וציית להני מלי עד
דהוא אגזר דינא די לעלמא דאתי תימרון זמנא אחרא כל הני מלי קדישין. עלייכו כתיב (שיר
ז: 10) וחכך כייך הטוב הולך לדוד למישרים דובב שפתי ישנים. מאי דובב שפתי ישנים, אפילו
לעלמא דאתי מרחשן שפוותייכו קמיה.

[p. 379] האידינא אתכוונו דעתא למתקן תקוני דזעיר אפין היך יתתקן והיך יתלבש
בתקוני מתקוני עתיק יומין קדישא דקדישי טמירא דטמירי טמיר מכלא. האידינא חובתא
עלייכו למגזר דינא קשוט יאה ושפירא ולאיתקנא כל תקונין על בורייה. תקונין דזעיר אפין
מתקונין דאריך אפין אתתקנו ואתפשטו תקוני מכאן ומכאן כחיזו ב"י למשלפא ביה רוחא
דטמירא מכל סטרוי בגין למיתב על כורסייא דכתיב (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות
כמראה אדם עליו מלמעלה. כמראה אדם דכליל כל דמיונין, כמראה אדם דכליל כל שמהן,
כמראה אדם דביה סתימין כל עלמין עלאין ותתאין, כמראה אדם דכליל כל רזין דאתאמרו
ואתתקנו עד לא אברי עלמא ואע"פ דלא אתקיימו.

[p. 380] תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין עד לא זמין תקוני באני מלכין
ומשער מלכין ולא הוון מתקיימי עד דאנת לון ואצנע לון לבתר זמנא הה"ד (בראשית לו: 31)
ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך בישראל. בארץ אדום, באתר דכל דינין

מתקיימין תמן, וכולהו לא אתקיימו עד דרישא חוורא עתיקא דעתיקין אתתקן. כד אתתקן תקין כל תקונין דלתתא תקין כל תקונין דעלאין ותתאין.

מכאן אוליפנא כל רישא דעמא דלא אתתקן הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנין, ואי איהו אתתקן כלהו מתתקנין, ואי איהו לא אתתקן בקדמיתא לא יכלין עמא לאתתקנא. מנא לן, מעתיק יומין דעד לא אתתקן הוא בתקונוי לא אתקיימו כל אינון דבעא לתקנא וכלהו עלמין אתחרבו הה"ד (שם: 32) וימלוך באדום בלע בן בעור. וימלוך באדום, רזא יקירא הוא, אתר דכל דינין מתקטרין תמן ותליין מתמן.

[p. 381] בלע בן בעור, תאנא הוא גזרת דינא תקיפא דתקיפין דבגיניה מתקטרין אלף אלפין מארי דיבבא ויללה.

ושם עירו דנהבה. מאי דנהבה, כלומר דין הב כד"א (משלי ל: 15) לעלוקה שתי בנות הב. הב.

וכיון דסליק לאתישבא לא קאים ולא הוה יכיל למיקם. מאי טעמא משום דאדם לא אתתקן. מאי טעמא, דתקונא דאדם ודיוקניה כליל כלא ויכיל [קלה ע"ב] כלא לאתישבא ביה ובגין דתקונא דאדם לא אשתכח לא יכילו למיקם ולאתישבא ואתבטלו. אתבטלו סלקא דעתך והא כלהו באדם כלילן, אלא אתבטלו ואסתלקו מההוא תקונא עד דייתי דיוקנא דאדם, וכד אתא האי דיוקנא אתגלפו כלהו ואתחזרו לקיומא אחרא, מנהון אתבסמו ומנהון אתבסמו ולא אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל.

[p. 382] ואי תימא והא כתיב וימת וימת דאתבטלו לגמרי, לאו הכי אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתא כד"א (שמות ב: 23) וימת מלך מצרים דנחית מדרגא דהוה ביה. וכיון דאתתקן אדם אתקרון בשמהן אחרן ואתבסמו בקיומא ביה וקיימין בדוכתייהו. וכלהו אקרון בשמהן אחרן בר ההוא דכתיב ביה (בראשית לו: 39) ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. מ"ט, משום דהני לא אתבטלו כשאר. מ"ט, משום דהוה דכר ונוקבא כהאי תמרא דלא סלקא אלא דכר ונוקבא, ובגין כך השתא אשתכחו דכר ונוקבא ולא קרי בהו מיתה כאחרנין ואתקיימו אבל לא אתישבו, וכיון דאתתקן דיוקנא דאדם אתחזרו ואתקיימו בקיומא אחרא ואתיישבו.

[p. 383] תאנא כד סליק ברעותא דרישא חוורא למעבד יקרא ליקריה תקין וזמין ואפיק מבוצינא דקרדינותא חד ניצוצא, נשב בה אתתקד וסליק רעותיה ואתפשט לתלת מאה ושבעין עיבר וניצוצא קאים, ושרי נפק אוירא דכיא ומתגלגלא ומתפשט ונפיק חד גולגלתא תקיפא לארבע סטרין, ובהאי אוירא דכיא אשתאיב ניצוצא ואתאחד ואתכליל ביה. ביה ס"ד אלא

אתטמר ביה, ובגין כך האי גולגלתא אתפשט בסטרוי, והאי אוירא הוא טמיר בטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז.

בהאי גולגלתא אתפשטו אשא מסטרא חד ואוירא מסטרא חד, ואוירא דכיא קאים עליה מהאי סטרא ואשא דכיא קאים מהאי סטרא. מאי אשא הכא, אלא לאו הוא אשא אבל בוצינא דא דאתכלל באוירא דכיא נהיר למאתן ושבעין עלמין ודינא מסטרוי אשתכח ובגין האי גולגלתא אתקרי גולגלתא תקיפא.

[p. 384] בגולגלתא דא יתבין תשעה אלפי רבוא עלמין דנטלין עלוי וסמכין עלוי. בהאי גולגלתא נטיף טלא מרישא חיוורא דאתמלי מניה תדיר ומהאי טלא זמינן מיתייא לאחיא, וההוא טלא אתכליל בתרי גווני, מסטרא דרישא חיוורא חיוור בגווייה דכליל כל חיוארי וכלהו חיוור אבל כד אתיישבא בהאי רישא דזעיר אפין אתחזי ביה סומקא כהאי בדולחא דאיהו חיוור ואתחזי גוונא סומקא בגוונא חיוורא. ובגין כך כתיב (דניאל יב: 2) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם. לחיי עולם, בגין דאתחזיאו לההוא חיוורא דאתי מסטרא דעתיק יומין אריכא דאנפין. לחרפות לדראון עולם, בגין דאתחזיאו לההוא סומקא דזעיר אפין. וכלא כליל בההוא טלא הה"ד (ישעיה כו: 19) כי טל אורות טלך, אורות תרי. וההוא טלא נטיף כל יומא לחקלא דתפוחין בגווני חיוורא וסומקא.

[p. 385] האי גולגלתא אנהיר בתרי גווני להאי סטר ולהאי סטר, ומהאי אוירא דכיא אתפשט מגולגלתא לאנפוי למאה וחמשין רבוא עלמין ובגין כך אתקרי זעיר אפין, ובשעתא דאצטריך אתפשטו אנפוי ואריכין בההוא זמנא בגין דישגח באנפוי דעתיק דעתיקי וחייס לעלמא.

ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר לכל אינון דלתתא ויהבין אגר אודאותא לעתיק יומין כד עאלין בחושבנא [קלו ע"א] תחות שרביטא, ולקביל דא (שמות לח: 26) בקע לגולגלת לתתא כד עאלין בחושבנא, והאי בקע אגר אודאותא אשתכח מניה לעתיק יומין.

בחלליה דגולגלתא תלת חללין אשתכחו דשרייה בהו מוחא וקרומא דקיק חפייא עליהו, אבל לא קרומא קשישא סתימאה כעתיק יומין ובגין כך האי מוחא אתפשט ונפיק לתלתין ותריין שבילין הה"ד (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן וגו'.

[p. 386] ותאנא בתלת חללין דגולגלתא מוחא שרייה. מחללא חד מתבקע חד מבועא לארבע סטריין ונפיק מההוא מוחא דשרייה בהאי חללא תלתין ותריין שבילין רוחין דחכמתא. מחללא תניינא מתבקע ומתפשט חד מבועא אחרא ומתפתחין חמשין תרעין. מאלין חמשין תרעין אתאחדן חמשין יומין דאורייתא חמשין שנין דיובלא חמשין אלף דרין דזמין קב"ה לאתבא רוחיה ליה ולשרייה ביה.

מחללא תליתאה נפקין אלף אלפין אדרין ואכסדרין דדעתא שרייא עליהו ודרי בהו, והאי חללא שוי מדוריה בין האי חללא להאי חללא ואתמליין מתרין סטרין כל אינון אדרין הה"ד (משלי כד: 4) ובדעת חדרים ימלאון. [p. 387] ואלין תלת חללין מתפשטין בכל גופא להאי סטרא ולהאי סטרא ובאינון אחיד כל גופא ואחיד בהו גופא מכל סטרוי ובכל גופא אתפשטן ואשתכחן.

תאנא בגולגלתא דרישא תליין אלף אלפי רבוא ורבוא רבון קוצי דשערי אוכמין ומסתבכין דא בדא ומתערבין דא בדא. לית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא, וכל קוצא וקוצא אחידן ביה דכיין ומסאבן ומכאן אתאחדן טעמי אורייתא בדכיא ומסאבא. בכל אינון סטרין דאינון דכיין, בכל אינון סטרין דאינון מסאבן יתבין קוצי מסתבכין ותקיפין, מנהון שעיעין מנהון תקיפין, ובכל קוצא וקוצא יתבין נימין תלין על תלין מתלהטין ותליין כגבר תקיף מארי נצח קרבין בתקונא יאה בתקונא תקיפא בריר כארזי רברבין ותקיפין הה"ד (שיר ה: 15) כארזים. [p. 388] מתתקנין קוצי בתלוי מהאי סטרא להאי סטרא על גולגלתא.

ותאנא יתבין תלי תלין משום דמשיכין ממבועין סגיאיין דתלת רהטי מוחא. ממבועא דחללא חד דגולגלתא אתמשכין שערי במשיכותא ואתעבדין תלי דתליין מכמה מבועין דאתמשכין מהאי חללא. מחללא תניינא נפקין חמשין מבועין ואתמשכין שערי מאינון מבועין במשיכותא ואתעבדין תלין דתליין ומתערבין בקוצין אחרנין. מחללא תליתאה נפקין אלף אלפי אדרין ואכסדרין ואתמשכין שערי במשיכותא מכלהו ואתעבדין תלין על תלין ומתערבין בקוצין אחרנין. ובגין כך אינון קוצין תלין על תלין.

וכלהו משיכין דאתמשכן מתלת חללי דמוחא דגולגלתא וכל אינון קוצי תליין וחפיין לסטרא דאודנין ובגין כך כתיב (מלכים ב יט: 16) הטה יי' אזנך ושמע. ובהאי תליין ימינא ושמאלא נהירו וחשוכא רחמי ודינא, וכל ימינא ושמאלא בהאי תלי ולא בעתיקא. [p. 389] בפלגותא דשערי אתחזי חד אורחא דקיק דמתאחדא מההוא ארחא דעתיק יומין, ומהאי ארחא מתפרשאן שית מאה ותלת עשר ארחין דאתפלגין בארחין דפקודי אורייתא דכתיב (תהלים כה: 10) כל ארחות יי' חסד ואמת וגו'. תנא בכל קוצא וקוצא אתאחדאן אלף אלפין מארי דיבבא ויללא דתליין בכל קוצא וקוצא מאינון תקיפין, ומן שעיעין מאריהון דמתקלא, בגין כך אית ימינא ושמאלא.

מצחא דגולגלתא אשגחותא דאשגחותא לא מתגלייא בר ההוא זמנא דצריכין חייביא לאתפקדא ולעיינא בעובדיהון.

ותאנא בעידנא דהאי מצחא אתגלייא אתערו כל מאריהון דדינא וכל עלמא בדינא
אתמסר [קלו ע"ב] בר ההוא שעתא כד סליקו צלותהון דישראל לקמי עתיק יומין ובעי
לרחמא על בנוי גלי מצחא דרעוא דרעוין ונהיר בהאי דזעיר אפין ואשתכך דינא.
בהאי מצחא נפיק חד שיעורא דמתפשט ביה ממוחא דאפיק חמשין תרעין וכד אתפשט
אתעבד מצחא דאשגחותא דחייבי עלמא לאינון דלא מתכספי בעובדיהון הה"ד (ירמיה ג: 3)
ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם. ותניא שעה לא קאים בהאי אתר דמצחא בגין
דאתגלייא לאינון דחציפין בחובייהו. [p. 390] ובשעתא דמתער קב"ה לאשתעשעא עם צדיקיא
נהירין אנפוי דעתיק יומין באנפוי דזעיר יומין ומתגלייא מצחיה ונהיר להאי מצחא וכדין
אתקריעת רצון. וכל שעתא ושעתא דדינא תלי והאי מצחא דזעיר אפין מתגלייא אתגלייא
מצחא דעתיק דעתיקי ואשתכך דינא ולא אתעביד.
תאנא האי מצחא אתפשט במאתן אלף סומקי דסומקי דאתאחדן ביה וכלילן ביה וכד
אתגלייא אית רשותא לכלהו לחרבא בר גלויא דמצחא רעוא דרעוין דנהיר להאי מצחא ולכלהו
וכדין כלהו משתככין.

[p. 391] ותניא עשרין וארבע דינין עלאין משתכחין וכלהו אקרון נצחים וכל חד אקרי
נצח ובאתוון רצופים הוא מצח. אית מצח ואית נצח דאינון נצחים והיינו דתנן נצח נצחים
ואינון במצחא ואתפשטן מנהון בגופא באתרין ידעין.
תניא מאי דכתיב (שמואל א טו: 29) וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא
להנחם. האי רזא אוקימנא כל ההוא נצח דמתפשט בגופא זמנין דתלי על עלמא למידן ותב
ומתחרט ולא עביד דינא אי תייבין. מ"ט, משום דקאי בדוכתא דאקרי אדם ויכיל לאתחרטא,
אבל אי באתר דאקרי ראש בהאי מצחא אתחזי ומתגלייא האי נצח לאו הוא עידן ואתר
לאתחרטא. מ"ט, משום דלא הוה באתר דאקרי אדם דהא לא אתגלי פרצופא וחוטמא אלא
מצחא בלחודוי ובאתר דלא אשתכח פרצופא לא אקרי אדם, ובגין כך כן לא אדם הוא להנחם
כנצח דבשאר תקוני גופא.

[p. 392] עינוי דרישא משתניין משאר עיינין, שרקותא דבגבתא דעל עיינין מכחלן
באוכמתא. תליין תלין על תלין דשערי ואינון תקונא דעל עיינין ברישא דמצחא ומתאחדן
מתרווייהו שבע מאה אלף מארי אשגחותא דעל ריסי דעיינין. בכסותא דעיינין להטין אלף
וארבע מאה רבוא דאתאחדן בגבינין דאינהו כסותא ואשגחותא דעינא דעתיק עלייהו.
ובשעתא דסלקין אינון כסותא אתחזי כמאן דאתער משנתיה ואתפקחן עינוי וחמאן
לעינא פקיחא ואתסחן בחד חוורא דעינא טבא הה"ד (שיר ה: 12) רוחצות בחלב. מאי בחלב,

בחוורא דלעינא קדמאה. ובההיא שעתא אשתכח אשגחותא דרחמי ובגין כך צלותא דישראל בגין דיפקח עינוי ואתסחן בהאי חוורא דכתיב (תהלים מד: 24) עורה למה תישן יי' הקיצה. וכל זימנא דעינוי לא אתפקחן כל מאריהון דדינין כפיין להו לישראל ושאר עמין שלטין עליהו, ובזמנא דיפקח עינוי אתסחן בעינא טבא ורחמי על ישראל ואסתחר עינא ועבדין נוקמין בשאר עמין והיינו דכתיב (שם מד: 24) עורה והקיצה, עורה לאתסחאה בההוא חוורא, הקיצה למעבד נוקמין לאינון דכפיין לון.

עינוי כד אתפקחן אתחזון שפירין בחיזון כהני יונים בסומק באוכם בירוק משמע דכתיב כינינם בחוור בסומק באוכם בירוק. חוור לא אתגלי אלא בזמנא דאסתכל בעינא טבא ומתסחן כל אינון גווני בההוא חוור.

[p. 393] מאלין גווני דמתגליין נפקין שבע עיינין דאשגחותא דנפקי מאוכמא [קלז ע"א] דעינא הה"ד (זכריה ג: 9) על אבן אחת שבעה עינים. מאי אבן אחת, אוכמתא דעינא. מסומקא נפקין שבעה רהיטין דסמכין לסטר שמאלא ומתלהטין באשא דלסטר צפון ומתאחדן לאתפשטא בעלמא לגלאה ארחין דחייביא הה"ד (שם ד: 10) עיני יי' המה משוטטות בכל הארץ.

מירוקא נפקין שבעה טהירין דקטרא דלסטר דרומא ומתאחדן לאתפשטא בעלמא לגלאה עובדין דכתיב (איוב לד: 21, לו: 7) כי עיניו על דרכי איש לדעת כל אנשי מעשהו. וכד אתסחאן בחוורא משתכחין לאשגחא לכל מארי קשוט לאוטבא עלמא בגינהון וכל אשגחותא הוי לטב על ישראל, ואשגח בסומקא למאן דעאקין להו הה"ד (שמות ג: 7) ראה ראיתי, ראה לאוטבא לון, ראיתי לנקמא לון מדעקין לון. ובגין כך כתיב (תהלים מד: 24) עורה למה תישן יי' הקיצה, עורה והקיצה תרי אשגחותא תרי פקיחין תרי טבן רחמי ונוקמין.

[p. 394] גוונא קדמאה סומקא בגו סומקא וכליל וסתים כל סומקין מקמיה לא אתחזון. סוחרניה דההוא סומקא אסחר חד חוטא אוכמא ואקיף ליה.

גוונא תניינא אוכמא כאבנא חד דנפיק מתהומא חד זמן לאלף שנין בימא רבא, וכד נפיק האי אבנא אתי רגשא ותוקפא על ימא וקליה דימא וגלגלוי אזלין ואשתמעו לנונא רבא דאקרי לויתן, ונפיק מתהומא האי אבנא ומתגלגלא בתוקפא דימא ונפיק לבר, והיא אוכמא דכל אוכמין סתימין קמיה וכך היא אוכמותא דעינא, אוכמא דכליל וסתים כל שאר אוכמין, וסוחרניה דההוא אוכמא אסחר חד חוטא סומקא ואקיף לההוא אוכמא.

גוונא תליתאה ירוקא דירוקי דכליל וסתים כל ירוקין, ובסוחרניה דההוא ירוקא אסחרו תרין חוטיין, חד חוטא סומקא לסטר חד, וחד חוטא אוכמא לסטר חד ואקיפין לההוא ירוקא. וכד אסתחר חוורא ואסתחי עינא כל אינון גוונין משתככין ומשתקעין לתתא ולא

אתחזון בר ההוא חוורא דנהיר מעתיק יומין ונהירין מניה כל אינון דלתתא, ולית גוונא אתחזיית בר ההוא חוורא בלחודוי, ובגין כך אסתליקו כל מאריהון דסומקא ואוכמא דאינון תאומין כחדא הה"ד (שיר ד: 2) שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות. מאימן הרחצה, מההוא אסחותא דעינא קדישא עלאה. שכלם מתאימות, דא בדא. ומה דאמר שניך כעדר הקצובות, כלומר חוורא דלהון כההוא חוורא דעיינין כד אסחון בחוורתא דעינא עלאה. [p. 395] ודא זמינין צדיקייא למחזי ברוח חכמתא כד"א (ישעיה נב: 8) כי עין בעין יראו.

אימתי, בשוב יי ציון. וכתוב (במדבר יד: 14) אשר עין בעין נראה אתה יי. וכדין פקיותא דעיינין לטב ופקיותא דעיינין לביש. לטב דכתיב (דניאל ט: 18) פקח עיניך וראה שוממותינן, הכא לטב. ולביש דכתיב (ישעיה לג: 20) עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח, הא הכא לטב ולביש דלא יתעביד דא בלא דא.

תנא בצניעותא דספרא מאי דכתיב עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן, וכיירושלם נוה שאנן הוא והא כתיב (שם א: 21) צדק ילין בה, ובאתר דאשתכח דינא לאו שקיט ולא שאנן הוא. אלא עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן, נוה שאנן לעתיק יומין אתמר דישגח באלין עיינין דהוא עינא שקיט שאנן, עינא דרחמי, עינא דלא נטיל מאשגחותא דא לאשגחותא אחרא, ובגין כך עינק כתיב חסר ולא עיניך. [p. 396] ומה דאמר ירושלם ולא ציון, הכי אצטריך לאכפייא [קלו ע"ב] לדינא דאשתכח בה ולרחמא עלה.

ותאנא כתיב (דברים יא: 12) תמיד עיני יי אלהיך בה מראשית השנה וגו', היינו דכתיב (ישעיה א: 21) צדק ילין בה, דבה אשכתו גזרי דינן יתיר מכל שארי אתרא. ולזמנא דאתי אשתכח בה עינא חד דרחמי, עינא דעתיקא דעתיקין הה"ד (שם נד: 7) וברחמים גדולים אקבצך. כיון דאמר רחמים מהו גדולים, אלא אית רחמי ואית רחמי, רחמי דעתיק דעתיקין אינון אקרון רחמים גדולים, רחמי דזעיר אפינן אקרון רחמים סתם משום דאית ביה ימינא ושמאלא דינא ורחמי, ובגין כך וברחמים גדולים אקבצך דעתיק יומין.

תאנא בהני עיינין בתרי גווני מנייהו בסומקא ואוכמא שראן תרין דמעין, וכד בעי קודשא דקודשין לרחמא לישראל מחית תרין דמעין לאתבסמא בימא רבה. מאן ימא רבה, ימא דחכמתא עלאה, כלומר דאתסחון בחוורא דמבועא דנפיק מחכמתא רבה ומרחם להו לישראל.

[p. 397] תאנא בצניעותא דספרא חוטמא דזעיר אפינן, בחוטמא אשתמודע פרצופא. בהאי חוטמא אתפרשא מלה דכתיב (שמואל ב כב: 9) עלה עשן באפנו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו. עלה עשן באפנו, בהאי תננא אתכללו אשא וגחלי דנורא דלית תננא בלא אשא ולית אשא בלא תננא וכלא אתדליקו ונפקין מחוטמוי.

תאנא כד אתחברו תלת אלין דכלילן בהאי תננא דנפיק מחוטמא אתקמט חוטמא ונשיב ונפיק תננא אוכמא וסומקא ובין תרי גווני וקרינן ליה אף וחימה ומשחית. ואי תימא אף וחימה דכתיב (דברים ט: 19) כי יגורתי מפני האף והחמה, ואיננו תננא אוכמא וסומקא, משחית מניל, דכתיב (בראשית יג: 10) לפני שחת יי את סדום ואת עמורה, ושחת המשחית בנורא דליק אוקדא.

ותאנא חמש גבוראן אינון בהאי זעיר אפינ ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן ומתפשטאן בחוטמוי בפומא בדרעא בידא באצבען ובגין כך כתיב (תהלים קו: 2) מי ימלל גבורות יי. כתיב גבורות וכתוב (ד"ה א כט: 11) לך יי הגדולה והגבורה, אלא הכי תאנא כד אתחבראן כלהו גבוראן אתקרי גבורה חדא. [p. 398] וכלהו גבוראן שריאן לנחתא מחוטמוי ומהאי תליין אלף אלפינ וארבע מאה רבוא בכל חד מנייהו, ובהאי תננא דאפיק מחוטמוי תליין אלף אלפינ רבוא וארבע מאה וחמש דמסטר גבורה דא, וכלהו גבוראן תליין מהאי חוטמא וכתיב (תהלים קמה: 4) דור לדור ישבח מעשיך וגבורותיך יגידו. וכד שארי גבורה דא כלהו גבוראן מתלהטין ושנינן עד דנחתן ללהט החרב המתהפכת.

כתיב (בראשית יט: 13) כי משחיתים אנחנו את המקום הזה, וכתוב (שם יג: 10) לפני שחת יי את סדום, (שם יט: 24) ויי המטיר על סדום ועל עמורה. אלא הכי תאנא לא דיין לרשעים שאין מהפכין מדת הדין למדת רחמים אלא דמהפכין מדת רחמים למדת הדין. [p. 399] והיאך מהפכין והא כתיב (מלאכי ג: 6) אני יי לא שניתני. אלא בכל זמן דעתיק דעתיקי רישא חוורא אתגלייא רעוא דרעוין רחמי רברבין אשתכחו בכלא, ובשעתא דלא אתגלייא כל דינן דזעיר אפינ זמינן וכביכול דהאי רחמי עביד ההוא דינא עתיקא דכלא.

תאנא כד אתגלייא עתיקא דעתיקין רעוא דרעוין כלהו בוסינ דאתקרון בשמא דא נהירין ורחמי אשתכחו לכלא, ובשעתא דלא אתגליא טמירא דטמירין ולא מתנהרין אלין בוסינ מתערין דינן ואתעביד דינא. מאן גרים להאי דינא, רעוא דרעוין דלא אתגלי ובגין כך מהפכין חייביא רחמי לדינא. ומה דאמר הכא מאת יי מן השמים בזעיר אפינ כתיב ומשמע דכתיב מן השמים, אש ומים, רחמי ודינא לאפקא מאן דלית ביה דינא כלל.

תאנא האי חוטמא זעיר וכד שארי תננא [קלח ע"א] לאפקא נפיק בבהילו ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפוק תננא, חוטמא דעתיקא קדישא דהוא אקרי ארך אפים מכלא. [p. 400] והיינו רזא דתנינן (שמות לד: 6) יי יי פסיק טעמא בגווייהו, כמה דתנינן (שמות ג: 4) משה משה, בכלהו אתר דשמא אדכר תרי זמני פסיק טעמא בגווייהו, (בראשית כב: 11) אברהם אברהם, (שם מו: 2) יעקב יעקב, (שמואל א ג: 10) שמואל שמואל, כלהו פסיק טעמא בגווייהו בר ממשה משה דלא פסיק טעמא בגווייהו, מ"ט. אברהם אברהם, בתראה

שלים קדמאה לא שלים דהשתא שלים בעשר נסיוני ובגין כך פסיק טעמא בגווייהו דהשתא לא הוה איהו בקדמיתא.

[p. 401] יעקב יעקב, בתראה שלים קדמאה לא שלים דהשתא אתבשר ביוסף ושראת עליה שכינתא, ועוד דהא השתא אשתלים הוא בארעא אילנא קדישא כגוונא דלעילא בתריסר תחומין בשבעין ענפין מה דלא הוה קודם ובגיני כך בתראה שלים קדמאה לא שלים ופסיק טעמא בגווייהו.

שמואל שמואל, טעמא פסיק בגווייהו, מ"ט. בתראה שלים קדמאה לא שלים דהשתא הוא נביאה וקודם לא הוה נביאה. אבל משה משה לא אפסיק טעמא בגווייהו דמיומא דאתיליד שלים הוה דכתיב (שמות ב: 2) ותרא אותו כי טוב הוא.

[p. 402] אוף הכא י"י פסיק טעמא בגווייהו בתראה שלים בכלהו. ומשה באתר דינא אמר לאחתאה לון מעתיקא קדישא לזעיר אפין דהכי תנינן כמה חילא דמשה דאחית מכילן דרחמי לתתא. וכד אתגלי עתיקא לזעיר אפין כלא ברחמי אתחזון וחוטמא אשתכך ותננא לא נפיק כמא דתנינן דכתיב (ישעיה מח: 9) ותהלתי אחטם לך.

ותאנא בתרין נוקבין דחוטמא בחד נוקבא נפיק תננא להיט ומשתקע בנוקבא דתהומא רבא, ומחד נוקבא נפיק אשא דאוקיד בשלהובוי ומתלהטא בארבע אלף עלמין דבסטר שמאלא ומאן דגרים לקרבא בהאי. אקרי אש יי אשא דאכלא ואוקיד כל שאר אשין והאי אשא לא אתבסס אלא באשא דקורבנא, והאי תננא דנפיק מנוקבא אחרא לא אתבסס אלא בתננא דקורבנא דמדבחה. [p. 403] וכלא תליין בחוטמא, ובגיני כך כתיב (בראשית ח: 21) וירח יי את ריח הניחח, דכלא בחוטמא תליין לארחא האי חוטמא בתננא ואשא דסומקא, ובגין כך מתקבל ברעוא, והאי הוא דכתיב (דברים יא: 17) וחרה אף יי, (שמות כב: 23) וחרה אפי, (דברים ו: 15) פן יחרה אף יי, כלא בזעיר אפין אתמר.

תניא (מלכים ב יט: 16) הטה יי אזנך ושמע האי אודנא אודנא דאתעביד תחות שערי, ושערי תליין עליה ואודנא הוא למשמע ואודנא אתעביד ברשימוי רשימין לגו כמאן דכארי דרגא בעקימא להאי ולהאי. מ"ט בעקימא, בגין למשמע טב וביש.

[p. 404] ותאנא מהאי עקימא דבגו באודנין תליין כל אינון מארי דגדפין דכתיב בהו (קהלת י: 20) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. בהאי אודנא נטיף מתלת חללי דמוחא להאי נוקבא דאודנין ומההוא נטיפא עייל קלא בההוא עקימא ואצטריף בההוא נטיפא בין טב לביש, טב דכתיב (תהלים סט: 34) כי שומע אל אביונים יי, ביש דכתיב (במדבר יא: 1) וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי.

והאי אודנא סתים לבר ועקימא עייל לגו לההוא נוקבא דנטיפא מן מוחא בגין למכנש קלא לגו ולא יפוק לבר ויהא נטיר וסתים מכל סטרוי. בגין כך הוא רזא, ווי לההוא דמגלה רזין דמאן דמגלה רזין כאילו אכחיש תקונא דלעילא דאתתקן למכנש רזין ולא יפקון לבר. ותנא בשעתא דצווחין בעאקא ושערי מתגליין מעל אודנין עייל קלא באודנין בההוא נוקבא דנטיפ מן מוחא ובטש במוחא ונפיק בנוקבי דחוטמין ואתזער חוטמא ואתחמם ונפיק אשא ותננא מאינון נוקבין ומתערין [קלח ע"ב] כל גבוראן ועביד נוקמין. ועד לא נפקין מאינון נוקבין אשא ותננא סליק ההוא קלא לעילא ובטש ברישא דמוחא ונגדין תרין דמעין מעיינין ונפקין מנחירו תננא ואשא בההוא קלא דנגיד לון לבר. [p. 405] בההוא קלא דעייל באודנין אתמשכאן ומתעראן כולי האי ובגיני כך כתיב וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי. בההוא שמיעה דההוא קלא אתער בלא.

ותאנא כתיב הטה יי אזנך, כלומר ארכין שית מאה אלף רבוא אינון מאריהון דגדפין דתליין באלין אודנין וכלהו אתקרון אזני יי. ומה דאתמר הטה יי אזנך, אזנך דזעיר אפין. מסטרא דחד חללא דמוחא תליין אודנין ומחמשין תרעין דנפקין מההוא חללא דא הוא תרעא חד דנגיד ונפיק ואתפתח בההוא נוקבא דאודנא וכתב (איוב לד: 3) כי אזן מלין תבחן, וכתב (תהלים ז: 10) ובוהן לבות וכליות. ומסטרא דאתפשטותא דהא חללא דחמשין תרעין דאתפשט בגופא באתר דלבא שארי מתפשט ההוא חללא דחמשין תרעין, ואודנא קרי ביה בחינה ובלבא קרי ביה בחינה משום דמאתר חד מתפשטין.

תאנא בצניעותא דספרא כשום דאודנא דא אבתין בין טב לביש כך כלא דבזעיר אפין אית סטרא טב וביש ימינא ושמאלא רחמי ודינא. והאי אודנא כליל במוחא ומשום דאתכליל במוחא בחללא חד אתכליל בקלא דעייל ביה, ובאודנא קרי ביה שמיעה ובשמיעה אתכליל בינה, שמע כלומר הבן. אסתכל דכלא בחד מתקלא אתקל, ומלין אינון למאריהון דמדין אתיהבן למשמע ולאסתכלא ולמנדע.

[p. 406] תי"ח כתיב (חבקוק ג: 2) יי שמעתי שמעך יראתי יי פעלך בקרב שנים חייהו בקרב שנים תודיע ברונגו רחם תזכור. האי קרא אשתמודע דכד נביאה קדישא שמע ואסתכל וידע וקאים על תקונין אלין כתיב יראתי דיאות הוא לדחלא וליתבר קמיה, האי בזעיר אפין. כד אסתכל וידע מה כתיב, יי פעלך בקרב שנים חייהו, האי לעתיק יומין אתמר. ובכל אתר דאשכחן יי יי ביו"ד ה"א תרי זמני או באלף דלית ויו"ד ה"א חד לזעיר אפין וחד לעתיקא דעתיקי, ואע"פ דכלהו חד, וחד שמא אקרי.

ותניין אימתי אקרי שם מלא, בזמנא דכתיב יי אלהים דהאי הוא שם מלא עתיק דכלא וזעיר אפין, וכלא הוא שם מלא אקרי ושאר לא אקרי שם מלא כמא דאוקימנא (בראשית ב: 8)

ויטע יי' אלהים גן בעדן, שם מלא בנטיעת גנתא. ובכל אתר יי' אלהים שם מלא, יי' יי' כלא הוא בכללא, וההוא זמנא אתערין רחמין בכלא.

יי' פעלך בקרב שנים חייהו, לעתיק יומין אתמר. פעלך, מאן פעלך, זעיר אפין.
[p. 407] בקרב שנים, אינון שנים קדמוניות דאקרון ימי קדם ולא אקרון שנות עולם.
שנים קדמוניות אינון ימי קדם, שנות עולם אינון ימי עולם. והכא בקרב שנים. מאן שנים, שנים קדמוניות.
חייהו למאן, לזעיר אפין דכל נהירו דיליה מאינון שנים אתקיימו ובגין כך אמר חייהו.
ברוגז רחם תזכור, לההוא חסד עלאה דביה אתער רחמין לכלא למאן דבעי לרחמא ולמאן דיאות לרחמא.

תאנא אמר ר' שמעון אסהדנא עלי לכל אינון דעלנא קיימין דחדאן מלין אלין בכלהו עלמין וחדאן בלבאי מלי ובגו פרוכתא דפרסא עלאה מטמרין וסלקין וגניזו להו עתיקא דכלא גניזו וסתים מכלא. וכד שרינא למללא לא הוו ידעין חבריא דכל הני מלן מתערין הכא. זכאה חולקיכון חברייה דהכא, זכאה חולקי עמכון בעלמא דין ובעלמא דאתי.
פתח ר' שמעון ואמר (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום. מאן עמא קדישא כישראל [p. 408] דכתיב בהו (שם לג: 29) אשריך ישראל מי כמוך עם נושא ביי', משום דאדבקותא דלהון הוי בשמא דא בעלמא דין, ובעלמא דאתי יתיר מהכא [קלט ע"א] דהתם לא מתפרשן מניה מההוא צרורא דצרירין ביה צדיקיא הה"ד הדבקים ביי' ולא כתיב הדבקים אליי' אלא ביי' ממש.

תאנא כד נחית מן דיקנא יקירא עלאה קדישא סתים וטמיר מכלא משחא דרבות קדישא לדיקנא דזעיר אפין. וא"ת דיקנא לא אשתכח ולא אמר שלמה אלא לחייו ולא קרי דיקנא. אלא הכי תאנא בצניעותא דספרא כל מה דאטמר וגניזו ולא אדכר ולא אתגלי ההוא מלה הוה עלאה ויקירא מכלא משום דהוא סתים וגניזו, ודיקנא משום דהוא שבחא ושלמותא ויקירותא דפרצופא גנזיה קרא ולא אתגלייא. והאי דיקנא שלימותא דפרצופא ושפירותא דזעיר אפין אתתקן בתשעה תקונין ובשעתא דנהיר דיקנא יקירא דעתיק דעתיקין בהאי דיקנא דזעיר אפין נגדין תליסר מבועין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתכחין ביה כ"ב תקונין ומניה נגדין כ"ב אתוון דאורייתא קדישא.

[p. 409] ותאנא האי דיקנא נפיק מאודנוי ונחית וסליק וחפי בתקרובא דבוסמא. מאי תקרובא דבוסמא, כד"א (שיר ה: 13) לחייו כערוגת הבושם ולא ערוגת.

בתשעה תקונין אתתקן האי דיקנא דזעיר אנפין, בשערי דדיקנא אוכמין מתתקנא

בתקונא שפיר כגבר שפיר דכתיב ביה (שם: 15) בחור כארזים.

תקונא קדמאה, מתתקן שערא מעילא ונפיק ההוא ניצוצא בוציצא דקרדינותא ונפיק

מכלל דאזירא דכיא ובטש בתחות שערא דרישא מתחות קוצין דעל אודנין ונחית מקמי פתחא

דאודנין נימין על נימין עד רישא דפומא.

תקונא תניינא, נפיק שערא וסליק מרישא דפומא עד רישא אחרא דפתחא דפומא ונחית

מתחות פומא עד רישא אחרא נימין על נימין בתקונא שפירא.

[p. 410] תקונא תליתאה, מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחות תרין נוקבין נפיק חד

ארחא ושערין זעירין תקיפין מליין לההוא ארחא ושאר שערין מליין מהאי גיסא ומהאי גיסא

סוחרניה דההוא ארחא, וארחא לא אתחזי לתתא כלל אלא ההוא ארחא דלעילא דנחית עד

רישא דשפוותן ותמן שקיע ההוא ארחא.

תקונא רביעאה, נפיק שערא ואתתקן וסליק וחפי בעלעוי בתקרובא דבוסמין כעתיקא.

תקונא חמשאה, פסיק שערא ואתחזיין תרין תפוחין מכאן ומכאן סומקן כהאי ורדא

סומקא ומתלהטין במאתן ושבעין עלמין דמנהון מתלהטין.

תקונא שתיתאה, נפיק שערא כחד חוטא בסחרניה דדיקנא ותליין עד רישא דמעוי ולא

נחית עד טבורא.

תקונא שביעאה, דלא תליין שערי על פומא ופומא מכל סטרוי ויתבין שערי

בתקונא סחור סחור ליה.

תקונא תמינאה, דנחתין שערי בתחות דיקנא ומחפייין קדלא דלא אתחזי. כלהו שערי

שערי דקיקין נימין על נימין מליין מכל סטרוי.

[p. 411] תקונא תשיעאה, דמתחברן שערי בשקולא מלייא עד אינון שערי דתליין, כלהו

בשקולא שפיר כחד גיבר תקיף מארי נצח קרבין.

בתשעה תקונין אלין נגדין ונפקין תשע מבויעין דמשח רבות מההוא משח רבות דלעילא

ונגדין לכל אינון דלתתא. תשעה תקונין אלין אשתכחו בדיקנא דא ובשלימות תקונא דדיקנא

אתקרי בר נש לתתא גיבר תקיף דכל מאן דחמי דיקניה קיימא בקיומיה תלייא ביה גבורה

תקיפא. עד כאן תקונא דדיקנא עלאה דזעיר אפין.

אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום ברי, ברי קדישא, סלסל בדיקנא ובתקונוי אלין.

[קלט ע"ב]

קס ר' אלעזר פתח ואמר (תהלים קיח: 5-9) מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, יי' לי בעוזרי ואני אראה בשנאי, טוב לחסות ביי' מבטוח באדם, טוב לחסות ביי' מבטוח בנדיבים. תנא תשעה תקונין הכא דבדיקנא ולהני תקונין אצטריך דוד מלכא בגין לנצחאה לשאר מלכין ולשאר עמין.

ות"ח כיון דאמר הני תשעה תקונין לבתר אמר כל גוים סבבוני בשם יי' כי אמילם. אמר כל הני תקונין דאמינא למאי אצטריכנא, משום דכל גוים סבבוני, ובתקונא דתשעה תקונין דאינון שם יי' אשיצינון [p. 412] מעלמא הה"ד בשם יי' כי אמילם.

ותנא בצניעותא דספרא תשעה תקונין אמר דוד הכא, שיתא אינון בשמא קדישא דשית שמהן הוו ותלת אדם. ואי תימא תרי אינון, תלתא הוו דהא נדיבים בכלל אדם הוו. תנא שיתא שמהן דכתיב מן המצר קראתי יה חד, ענני במרחב יה תרי, יי' לי לא אירא תלת, יי' לי בעוזרי ארבע, טוב לחסות ביי' חמש, טוב לחסות ביי' שית. אדם תלת דכתיב יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם חד, טוב לחסות ביי' מבטוח באדם תרי, טוב לחסות ביי' מבטוח בנדיבים תלת.

ות"ח רזא דמלה דבכל אתר דאדכר הכא אדם לא אדכר אלא בשמא קדישא דהכי אתחזי משום דלא הוה אדם אלא במה דאתחזי ליה. ומאי אתחזי ליה, שמא קדישא דכתיב (בראשית ב: 7) וייצר יי' אלהים את האדם, בשם מלא דהוא יי' אלהים כמה דאתחזי ליה, ובגין כך הכא לא אדכר אדם אלא בשמא קדישא.

[p. 413] ותנא כתיב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, תרי זמני יי' ליה לקביל תרי עלעוי דשערי אתאחדן בהו. ומדחמא דשערי אתמשכאן ותליין שארי ואמרי יי' לי לא אירא, יי' לי בעוזרי, בשמא דלא חסר בשמא דהוא קדישא ובשמא דא אדכר אדם. ומה דאמר מה יעשה לי אדם הכי הוא דתניא כל אינון כתרין קדישין דמלכא כד אתתקן בתקונוי אתקרון אדם דיוקנא דכליל כלא, ומה דמישלפא בהו אתקרי שמא קדישא, ותערא ומה דביה אתקרי ידו"ד ואתקרי אדם בכללא תערא ומה דביה.

ואלין תשעה תקונין דקאמר דוד בגין דמאן דאחיד דיקנא דמלכא כל מה דבעי עביד בגיניה. מ"ט דיקנא ולא גופא, אלא גופא אזיל בתר דיקנא ודיקנא לא אזיל בתר גופא.

[p. 414] ובתרי גווני אתי האי חושבנא, חד כדקאמרן, תרין מן המצר קראתי יה חד, ענני במרחב יה תרי, יי' לי לא אירא תלת, מה יעשה לי אדם ארבע, יי' לי בעוזרי חמש, ואני אראה בשונאי שיתא, טוב לחסות ביי' מבטוח באדם שבעה, טוב לחסות ביי' תמניא, מבטוח בנדיבים תשעה.

מן המצר קראתי יה, מאי קא מיירי. אלא דוד כל מה דאמר הכא על תקונא דדיקנא קאמר, ומה דאמר מן המצר קראתי יה מאתר דשארי דיקנא לאתפשטא דהוא מאתר דחיק מקמי דאודנוי מעילא תחות שערי, ובגין כך אמר י"ה תרי זמני. ובאתר דאתפשט דיקנא ונחית מאודנוי לאתפשטא אמר י"י לי לא אירא דהוא אתר דלא דחיק וכל האי אצטריך דוד לאכנעא תחותוי מלכין ועמין בגין יקרא דדיקנא דא.

ותאנא בצניעותא דספרא האי מאן דחמי בחילמיה דדיקנא דבר נש עלאה אחיד בידיה או דאשיט ידיה ליה לינדע דשלים הוא עם מאריה ויכנעון תחותוי אינון דמצערין ליה.

תניא מתתקן דיקנא עלאה בתשעה תקונין והוא דיקנא דזעיר אפין. תקונא [קמ ע"א] קדמאה מתתקן שערא מעילא ונפיק מקמי פתחא דאודנין מתחות קוצי דתליין על אודנין ונחתין שערי נימין על נימין עד רישא דפומא.

[p. 415] תאנא כל אלין נימין דבדיקנא תקיפין יתיר מכל נימין דקוצי דשערי דרישא, ושערי דרישא אריכין והני לא אריכין, אלא שערי דרישא מנהון שעיעין ומנהון קשישין. ובשעתא דאתמשכן שערי חוורי דעתיק יומין לשערי דזעיר אפין כתיב (משלי א: 20) חכמות בחוץ תרונה. מאי בחוץ, בהאי זעיר אפין דמתחברן תרי מוחי.

תרי מוחי ס"ד, אלא אימא ארבע מוחי, תלת מוחי דהוו בזעיר אפין ואשתכחו בתלת חללי דגולגלתא דרישא, וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל שאר מוחין דאתמשך מניה משיכן שקילן בשערי חוורי להאי זעיר אפין לתלת מוחי דביה. משתכחין ארבע מוחי בהאי זעיר אפין, ובגיני כך אשתלימו ארבע פרשיין דבתי תפילי דאתכלל בהו שמא קדישא דעתיק דעתיקין וזעיר אפין דהאי שלימותא דשמא קדישא וכתב (דברים כח: 10) וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך ויראו ממך. שם יי, שם יי ממש דאינון ארבע רהיטי בתי דתפילי.

[p. 416] ובגין כך חכמות בחוץ תרונה דבהכא משתכחין דהא עתיקא דעתיקין סתימא דסתימין לא אשתכח ולא זמין חכמתא דיליה משום דהיא חכמתא סתימא דכלא ולא אתפריש. ובגין דאתחברו ארבע מוחין להאי זעיר אפין אתמשכן ארבע מבוועין מניה לארבע עיבר ומתפרשן מחד מבוועא דנפיק מכלהו ובגין כך אינהו ארבע.

ותאנא האי חכמתא דאתכלל בארבע אתמשכן בהני שערי ואינון תליין תלין על תלין ואתמשכן ונגידו כל חד לסטרוי ואלף אלפין ורבו רבון תליין מנייהו דליתהון בחושבנא הה"ד (שיר ה: 11) קווצותיו תלתלים, [p. 417] תלי תלים. וכלהו קשיין ותקיפין לאתבר כהאי חלמיש תקיף וכהאי טנרא דאיהי תקיפא עד דעבדין נוקבין ומבוועין מתחות שערא ונגדין מבוועין

תקיפין לכל עיבר ועיבר לכל סטר וסטר. ובגין דהני שערי אוכמי וחשוכן כתיב (איוב יב: 22)
מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות.

ותנא הני שערי דדיקנא תקיפין בלחודוי משאר שערי דרישא משום דהני בלחודייהו
מתפרשן ומשתכחן ואינון תקיפין באורחיהו. אמאי תקיפין. אי משום דכלהו דינא, לאו הכי
דהא בתקוני אליון אשתכחו רחמין ודינא ובשעתא דנחתין תלת עשר מבויעי נהרי משחא אליון
כלהו רחמי. אלא תנא כל הני שערי דדיקנא כלהו תקיפין. מ"ט, כל אינון דרחמי בעיין למהוי
תקיפין לאכפייא לדינא, וכל אינון דאינהו דינא הא תקיפין אינון, ובין כך ובין כך בעיין למהוי
תקיפין מתרין סטרין. כד בעיין עלמא רחמי רחמי תקיפין ונצחין על דינא, וכד בעי דינא דינא
תקיף ונצח על רחמי, ובגין כך בעו למהוי תקיפין מתרין סטרין. וכד בעי רחמי שערי דאינון
ברחמי קיימין ומתחזיא דיקנא באינון שערי וכלא הוו רחמי, וכד בעי דינא אתחזייתא דיקנא
באינון שערי וכלא אתקיים בדיקנא.

וכד אתגלייתא דיקנא קדישא חוורא כל הני וכל הני מתנהרין ומתסחיין כמאן דאתסחי
בנהרא עמיקא ממה דהוה [p. 418] ביה ואתקיימו כלהו ברחמי ולית דינא אשתכח, וכל הני
תשעה כד נהרין כחדא כלא אתסחיין ברחמי. ובגין כך אמר משה זמנא אחרא (במדבר יד: 18)
”אך אפים ורב חסד, ואילו אמת לא קאמר משום דרזא דמלה אינון תשעה מכילן דנהרין
מעתיק יומין לזעיר אפין וכד אמר משה זמנא תניינא תשעה תקונין אמר ואינהו תקוני דיקנא
דמשתכחין בזעיר אפין ונחתין מעתיק יומין ונהרין [קמ ע"ב] ביה, ובגין כך אמת תלייא
בעתיקא והשתא לא אמר משה.

[p. 419] תנא שערי דרישא דזעיר אפין כלהו קשישי תלין על תלין ולא שעיעין דהא
אמינא דתלת מוחי בתלת חללי משתכחין ביה ונהרין ממוחא סתימא, ומשום דמוחא דעתיק
יומין שכיך ושקיט כחמר טב על דורדייה שערוי כלהו שעיעין ומשיחין במשח טב ובגין כך
(דניאל ז: 9) נקא, כעמר נקא. והאי דזעיר אפין קשישין ולא קשישין דהא כלהו תליין ולא
מתקמטי, ובגין כך חכמתא נפיק ונגיד אבל לא חכמתא דחכמתא דאיהי שכיכא ושקיטא דהא
תנינן דלית דידע מוחיה דעתיק יומין בר איהו ומוחא דזעיר אפין בר איהו הה"ד (איוב כח: 23)
אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, אלהים הבין דרכה בזעיר אפין אתמר, והוא ידע את
מקומה בעתיק יומין אתמר.

אמר רבי שמעון בריך ברי לקב"ה בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תקונא תניינא, נפיק שערא וסליק מרישא דפומא עד רישא אחרא דפתחא דפומא ונחית
מתחות פומא עד רישא אחרא נימין על נימין בתקונא שפיר. [p. 420] קום רבי אבא.

קס ר' אבא פתח ואמר כד תקונא דדיקנא דא מתתקן בתקוני מלכין כגיבר תקיף שפיר למחזי רב ושליט הה"ד (תהלים קמו: 5) גדול אדונינו ורב כח, וכד אתבסם בתקוני דיקנא יקירא קדישא דאשגח ביה אקרי בנהירו דיליה אל רחום וגו'. והאי תקונא תניינא אתקרי כד נהיר בנהירו דעתיק יומין רב חסד וכד מסתכלי דא בדא אתקרי בתקונא אחרא ואמת דהא נהירו אנפין.

ותאנא נושא עון אתקרי דא תקונא תניינא כגוונא דעתיקא קדישא אבל משום ההוא אורחא דנפיק בתקונא תליתאה מתחות תרין נוקבין ושערין תקיפין זעירין מליין לההוא אורחא לא אתקרון הכא נושא עון ועובר על פשע ואתקיימו באתר אחרא.

[p. 421] ותניא תלת מאה ושבעין וחמש חסדים כלילן בחסד דעתיק יומין וכלהו אקרון חסדי קדמאי דכתיב (שם פט: 50) איה חסדיך הראשונים, וכלהו כלילן בחסד דעתיקא קדישא סתימא דכלא, וחסד דזעיר אפין אקרי חסד עולם. ובספרא דצניעותא קרי ביה בחסד קדמאה דעתיק יומין רב חסד ובזעיר אפין חסד סתם, ובגין כך כתיב (שמות לד: 6) ורב חסד וכתיב (שם) נוצר חסד סתם. ואוקימנא דהאי רב חסד מטה כלפי חסד לנהיר ליה ולאדלקא בוצינה. ותאנא האי אורחא דנחית תחות תרין נוקבין ושערין זעירין מליין לההוא ארחא לא אקרי ההוא ארחא עובר על פשע דלית אתר לאתעברא משום תרי גווני. חד משום שערי דאשתכחו בההוא ארחא והוא אתר קשיא לאעברא, וחד משום דנחית ההוא אורחא עד רישא דשפוותן וכתיב (שיר ה: 13) שפתותינו שושנים, סומקין כוורדי, מור עובר, סומקא תקיף. והאי אורחא דהכא בתרי גווני אגזים ולא חייס, ומכאן מאן דבעי לאגזמא תרי זמני בטש בידיה בההוא אורחא.

[p. 422] תקונא רביעאה, נפיק שערא ואתתקן וסליק ונחית בעלעוי בתקרובא דבוסמין. האי תקונא יאה ושפירא לאתחזאה, הוד עלאה. ותנא הוד עלאה נפיק ואתעטר ונגיד ליאה דעלעין ואתקרי האי הוד זקן. ומהאי תליין הוד והדר, לבושין יקר דאתלבש ואינון פורפירא יקירא דכתיב (תהלים קד: 1) הוד והדר לבשת, תקונין דאתלבש בהו ואתתקן בהאי דיוקנא דאדם יתיר מכל דיוקנין. ותאנא [קמא ע"א] האי הוד כד אתנהיר בנהירו דיקנא עלאה אתפשט בשאר תקונין נהירין והאי הוא נושא עון מהאי גיסא ועובר על פשע מהאי גיסא ובגין כך (שיר ה: 13) לחיי כתיב.

ובצניעותא דספרא קרי הוד תפארת, תפארת הוא עובר על פשע, (משלי יט: 11) ותפארתו
עבור על פשע. [p. 423] ותאנא האי תפארת לא אוקימנא אלא בתקונא תשיעאה כד"א תפארת
בחורים כחם, וקרי תפארת. וכד אסתכל במתקלא חדא סלקין.
אמר ר' שמעון יאות אנת רבי אבא לאתברכא מעתיקא קדישא די כל ברכאן נפקין
מניה.

תקונא חמישאה, פסיק שערא ואתחזון תרין תפוחין מכאן ומכאן סומקן כהאי ורדא
סומקא ומתלהטין במאתן ושבעין עלמין. הני תרי תפוחין כד נהרין מתרין סטרוי מנהירו
דתרין תפוחין אתמשך סומקא ואתי חיורא. בהאי כתיביאר י"י פניו אליך ויחנך, דכד נהרין
מתברך עלמא. ובשעתא דאתעבר סומקא כתיבישא י"י פניו אליך, כלומר יסתלק ולא אשתכח
רוגזא בעלמא.
תאנא כלהו נהירין דאתנהרן מעתיקא קדישא אקרונ חסדי קדמאי, בגין אינון נהרין כל
אינון חסדי עולם.

תקונא שתיתאה, נפיק שערא כחד חוטא בסחרניה דדיקנא, וההוא אקרי חד מחמש
פאין ותליין בחסד וברחמים, ולא אבעי לחבלא האי חסד כמה דאתמר, ובגין כך (ויקרא יט: 27)
ולא תשחית את פאת זקנך כתיב.

[p. 424] תקונא שביעאה, דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי. קום רבי
יהודה.

קם רבי יהודה פתח ואמר (דניאל ד: 14) בגזירת עירין פתגמא. כמה אלף ורבון מתנשבן
ומתקיימן בהאי פומא ותליין מניה וכלהו אקרונ פה יי, הה"ד (תהלים לג: 6) וברוח פיו כל
צבאם. ומההוא רוחא דנפיק מפומא מתלבשן כל אינון דלבר דתליין מהאי פומא. ומההוא
רוחא כד אתפשט מתלבשן ביה נביאי מהימני, וכלהו פה יי אתקרון. ובאתר דרוחא נפיק לא
אתערבא מלה אחרא בהדיה בגין דכלהו פיות מחכאן לאתלבשא בההוא רוחא דנפיק. והאי
תקונא שליטא על כלהו שיתא משום דהכא מתקיימין כלהו ומתאחדן ובגיני כך שערוי שקילין
סוחרניה דפומא ואתפני מכל סטרוי.
אמר ר' שמעון בריך את לעתיקא קדישא.

תקונא תמינאה, דנחתין שערי בתחות דיקנא ומחפיין קדלא דלא אתחזי דתנינן אין למעלה לא ערף ולא עפוי. ואי בזמנא דנגח קרבין אתחזי משום לאחזאה גבורתא דהא תנינן אלף עלמין אתאחדן מניה הה"ד (שיר ד: 4) אלף המגן תלוי עליו. אלף המגן, רזא הוא בצניעותא דספרא. כל שלטי הגבורים, דאתו מסטר גבורה חד מאינון גבוראן.

[p. 425] תקונא תשיעאה, דמתחברן שערי בשקולא מליא עד אינון שערי דתליין כלהו בשקולא שפיר כחד גיבר תקיף מארי נצחן קרבין משום דכלהו שערי אתמשכן בתר אינון דתליין, וכללא דכלהו באינון תליין וכלא אתמשך על דא דכתיב (משלי כ: 29) תפארת בחורים כחם, ונראה על הים כבחור טוב הה"ד (שיר ה: 15) בחור כארזים, כגיבר עביד גבוראן ודא הוא תפארת חילא וגבורתא ורחמי.

תנא אמר ר' שמעון כל הני תקונין וכל הני מלין בעינא לגלאה למאריהון דמדן למאריהון דאתקלו במתקלא ולא לאינון דעאלו ולא נפקו דכל מאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא איברי.

[p. 426] כללא דכל מלין עתיקא דעתיקין וזעיר אפין כלא חד, כלא הוא כלא הוי כלא יהי, לא שנא ולא ישתני ולא משתני. אתתקן בתקונין אלין דיוקנא דכליל כל דיוקנין, דיוקנא דכליל כל שמהן. דיוקנא [קמא ע"ב] דאתחזי בגונוני בהאי דיוקנא לאו בהאי דיוקנא הוי אלא כעין האי דיוקנא כד אתחברן עטרין וכטרין לאשלמותא דכלא. ובגין כך דיוקנא דאדם הוי דיוקנא דעלאין ותתאין דאתכללו ביה ובגין דהאי דיוקנא כליל עלאין ותתאין אתקין עתיקא קדישא תקונוני ואתקין ותקונא דזעיר אפין בהאי דיוקנא. ואי תימא מה בין האי להאי, כלא הוא במתקלא אבל מינן מתפרשן ארחי ומינן אשתכח דינא ומסטר דילן הוו שניין דא מן דא. ורזין אלין לא אתמסרו בר למחצדי חקלא קדישא וכתוב (תהלים כה: 14) סוד יי ליראין.

[p. 427] כתיב (בראשית ב: 7) וייצר יי אלהים את האדם. וייצר, בשני יודיין, אשלים תקונא גו תקונא. תרין יודין למה, רזא דעתיקא קדישא ורזא דזעיר אפין, יי צר. מה צר, דצר צורה בגו צורה ודא הוא וייצר. ומהו צורה בגו צורה, תרין שמהן דאקרונ שם מלא יי אלהים ודא הוא רזא דתרין יודיין דצר צורה גו צורה, תקונא דשמה שלים יי אלהים.

[p. 428] ובמה אתכללו, בדיוקנא עלאה דא דאקרי אדם, אדם דכליל דכר ונוקבא. את, לאפקא ולמסגי זינא דנפיק מניה מדכר ונוקבא.

עפר מן האדמה, טברקא דגושפנקא גו בגו. וכל דא למה, בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימאה עד סופא דכל סתימין הה"ד (שם: 7) ויפת באפיו נשמת חיים, נשמתא דכל חיים דעילאין ותתאין תליין מההוא נשמתא ומתקיימין ביה.

ויהי האדם לנפש חיה, לאתקא ולעילא בתקונין כגוונא דא ולאשלפא מההוא נשמתא מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין בגין דיהוי ההוא נשמתא משתכחא בכלא ומתפשטא בכלא ולמהוי הוא בלחודוי. ומאן דפסיק האי מעלמא כמאן דפסיק האי נשמתא ומתחזי דאית נשמתא אחרא בר מהאי, ובגין כך אשתצי הוא ודוכרניה לדרי דרין.

בהאי אדם שארי ותקין כללא דכר ונוקבא. כד אתתקן דיקנא בתקונוי שארי מחדוי מבין [p. 429] תרין דרועי באתר דתליין שערי דדיקנא דאתקרון תפארת ואתפשט האי תפארת ותקין תרי חדיין ואשתלף לאחורוי ועבד גולגלתא דנוקבא, כלא סתימא מכל סטרוי בשערא בפרצופא דרישא. ובכללא חד אתעבידו בהאי תפארת אדם דכר ונוקבא הה"ד (ישעיה מד: 13) כתפארת אדם לשבת בית.

כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא תלייא חד קוצא דשערי מאחורוי דזעיר אפין ותלי על רישא דנוקבא ואתערו שערי ברישא כלהו סומקי דכלילן בגו גווי הה"ד (שיר ז: 6) ודלת ראשך כארגמן. מהו ארגמן, גווי דכלילן בגו גווי.

תאנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר לגיסא אחרא ותקין מפרצופא דנוקבא עד טבורא, מטבורא שארי ובטבורא שלים. תו אתפשט האי תפארת ואתקן מעוי דדכורא ועייל ואתקן בהאי אתר כל רחמי וכל סטרא דרחמי. ותאנא בהני מעין אתאחדן שית מאה אלף מארי דרחמי דאקרון בעלי מעים דכתיב (ירמיה לא: 20) על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם יי.

ותאנא האי תפארת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר [p. 430] ונקיב לסטרא אחרא ותקין מיעוי דנוקבא בסטרא דדינא ואתתקנו מעאהא.

תאנא אתתקן דכורא בסטרוי במאתן ותמניא וארבעין תקונין דכלילן ביה מנהון לגו מנהון לבר, מנהון רחמי ומנהון דינא. כלהון [קמב ע"א] דדינא אתדבקו בסטרא דאחורוי דנוקבא אתפשטת תמן ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא.

ותאנא חמשה ערייתא אתגליין בה בסטרא דדינין חמשא ודינין חמשא אתפשטן במאתן וארבעין ותמניא ארחין. והכי תאנא קול שבאשה ערוה, שער שבאשה ערוה, שוק שבאשה ערוה, יד שבאשה ערוה, רגל שבאשה ערוה, ואע"ג דתרין אלין לא שניוה חבירנא ותרין אלין יתיר מערוה אינון.

ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא ואתתקן בתיקוני, אתתקן תקונא דכסותא דביה והאי הוא אמה דביה. ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד. וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עלאה והאי אמה חסד הוא דאקרי ותלי בהאי פוס אמה ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפוס אמה. [p. 431] ות"ח דלא אקרי אברהם שלם בהאי חסד עד דגלי יו"ד דאמה, וכיון דאתגלייא אקרי שלם הה"ד (בראשית יז: 1) התהלך לפני והיה תמים, תמים ממש. וכתוב (שמואל ב כב: 24) ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני. מאי קא מיירי רישא בסיפא, אלא כל דגלי האי יו"ד ואסתמר דלא עייליה ליו"ד ברשותא אחרא להוי שלים בעלמא דאתי ולהוי צריר בצרורא דחיי. מאי ברשותא אחרא, דכתיב (מלאכי ב: 11) ובעל בת אל נכר. ובגין כך כתיב ואהיה תמים לו, וכיון דהוית תמים בגלוייא דיו"ד ואשתמרה מעוני.

[p. 432] וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוקבא ואשתקע בנוקבא באתר חד ורשים בערייתא כסותא דכל גופא דנוקבא ובההוא אתר אקרי ערוה דכלא לאצנעא אתר דההוא אמה דאקרי חסד בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן והאי חסד כליל בחמש חסדין. חסד ימינא גבורה שמאלא, אתבסם דא בדא ואקרי אדם כליל מתרין סטרוי.

ובגין כך בכלהו כתרין עד לא זמין תקוני מלכא עתיקא דעתיקין ובנא עלמין ואתקין תקונין לאתקיימא ההוא נוקבא לא אתבסמא ולא אתקיימו עד דנחית חסד עלאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוקבא בהאי אמה דאקרי חסד הה"ד (בראשית לו: 37) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, אתר דכל דינין משתכחין תמן ואינון תקוני אתתא. אשר היו לא כתיב אלא אשר מלכו, דלא אתבסם עד דאתקן כלא ונפיק האי חסד הה"ד וימת וימת, דלא אתקיימו ולא אתבסמו דינא בדינא.

[p. 433] ואי תימא אי הכי דדינא כלהו והא כתיב וימלוך תחתיו שאול מרחובות הנהר והא לא אתחזי דינא. תאנא כלהו דינא בר מחד דאתקיים בתראה והאי שאול מרחובות הנהר דא סטרא חד עטרא דאתפשט ונפק מרחובות הנהר דא היא בינה דמפתחן מינה חמשין תרעין לסטרי עלמא דנהרין ובוסינין הה"ד מרחובות הנהר. וכלהו לא אתקיימו. לא תימא דאתבטלו אלא לא אתקיימו בההוא מלכו דבסטר נוקבא עד דאתער ואתפשט האי בתראה מכלהו דכתיב וימלוך תחתיו הדר. מאי הדר, חסד עלאה.

ושם עירו פעו. מאי פעו, בדא פעי בר נש דזכי לרוחא דקודשא.

[p. 434] ושם אשתו מהיטבאל, בכאן אתבסמו דא בדא ואתקרי אשתו מה דלא כתיב בכולהו. מהיטבאל, אתבסמותא דא בדא.

בת מטרוז , תקונין דמסטר גבורה.

בת מי ז'הב, אתבסמו ואתכללו דא בדא, מי ז'הב רחמי ודינא.

עד כאן אתדבקות אתתא בדכורא, בסטרוי אתפרשן בדרועין בשוקין.

דרועא דדכורא, חד ימינא חד שמאלא. דרועא קדמאה [קמב ע"ב] תלת קשרין

אתקשרו ביה ואתכלילו תרין דרועין. ואתכלילו ס"ד, אלא תלת קשרין בימינא ותלת קשרין

בשמאלא, תלת קשרין אתכללו בקשרין דשמאלא, ובגין כך דרועא לא כתיב אלא חד אבל

ימינא לא כתיב זרוע, (שמות טו: 6) ימינך יי', [p. 435] (תהלים קיח: 22) ימין יי' אתקרי בתלת

קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון.

ואי תימא הא בתלת חללין דגולגלתא משתכחין. תאנא כלהו תלת מתפשטין ומתקשרין

בכל גופא וכל גופא אתקשר בהני תלת ומתקשרין בדרועא ימינא, ובגין כך תאיב דוד ואמר

(תהלים קי: 1) שב לימיני, משום דהוה מתחבר עמהון דאבהתא ויתיב תמן לכורסיא שלימתא,

ובגין כך כתיב (שם קיח: 22) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, משום דיתיב לימינא הה"ד

(דניאל יב: 13) ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין, כלומר דמאן דזכי לחביבותא דמלכא. זכאה

חולקיה למאן דפריס מלכא ימינא וקביל ליה תחות ימיניה.

[p. 436] והאי ימינא כד יתיב וקשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט יתיב בתלת

קשרין דאמרן. וכד מתערין חייביא ומתפשטין בעלמא מתערין תלת אחרין דאינון דינא קשיא

ואושיט דרועא, וכד אושיט דרועא דא ימינא הוא אבל אתקרי (ישעיה נא: 9) זרוע יי', (דברים

ט: 29) זרועך הנטויה. בזמנא דתלת אלין אתכלילן בתלת אחרין אתקרי כלא ימינא ועביד דינא

ורחמי הה"ד ימינך יי' [p. 437] נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב, בגין דמתערין רחמי בהו.

ותאנא בהאי ימינא אתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא דאקרון ימינא ומאה ותמנין

וחמש אלף רבוא מזרוע דאקרון זרוע יי'. מהאי ומהאי תלייא דרועא, בגין כך אקרי תפארת

האי והאי דכתיב (ישעיה סג: 12) מוליך לימין משה, הא ימינא. זרוע, הא שמאלא, וכתיב (שם)

זרוע תפארתו, דא בדא.

תאנא בידא שמאלא ארבע מאה וחמשין מארי תריסין מתאחדן מכל אצבעא ואצבעא,

ובכל אצבעא ואצבעא עשר אלף משתכחין מארי תריסין. פוק וחשוב כמה אינון דבידא. וההוא

ימינא אתקרי סיועא קדישא דאתי מדרועא ימינא מתלת קשרין, ואע"ג דאקרי יד הוי סיועא

דכתיב (שמואל ב ג: 12) והנה ידי עמך. ומתאחדן מהאי אלף וארבע רבוא ותמניא וחמש מאה

אלפין מאריהון דסיועין בכל עלמא ואקרון יד יי' עלאה, יד יי' תתאה. ואע"ג דבכל אתר יד

שמאלא זכו ימין יי', אתכללא ידא בדרועא והוי סיועא ואקרי ימין, ואי לאו יד יי' תתאה.

[p. 438] תאנא כד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא הכא כתיב (תהלים כה: 14) סוד

י"י ליריאיו.

ותאנא בצניעותא דספרא כל דינין דמשתכחין מדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסופא וכל דינין דמשתכחין מנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא, ואלמלא אתעבידו כחדא לא יכלין עלמא למסבל, עד דעתיק דעתיקי סתימא דכלא פריש דא מן דא וחבר לון לאתבסמא כחדא. וכד פריש לון אפיל דורמיטא לזעיר אפין ופריש לנוקבא מאחורי סטרוי ואתקין כל תקונהא ואצנעא ליומא דיליה למיתהא לדכורא הה"ד (בראשית ב: 21) ויפל י"י אלהים תרדמה על האדם ויישן. מהו ויישן, האי דכתיב ביה (תהלים מד: 24) עורה למה תישן יי.

[p. 439] ויקח אחת מצלעותיו. מאי אחת, דא היא נוקבא וסלקא ואתקנא ובאתרא שקיע רחמי וחסד הה"ד (בראשית ב: 21) ויסגור בשר תחתנה, וכתיב (יחזקאל לו: 26) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר.

[p. 440] ובשעתא כד בעי למיעל שבתא הוה ברי רוחין ושדין ועלעולין ועד לא סיים לון עד דאתת מטרוניתא בתקונוי ויתיבת קמיה. בשעתא דיתיבת קמיה אנח לאינון בריין ולא אשתלימו. כיון דמטרוניתא יתבת עם מלכא [קמג ע"א] ואתחברו אפין באפין מאן הוא דעייל בינייהו, מאן הוא דיקרב בהדיהו. בגין כך סתימא דמלה עונתן של תלמידי חכמים דידיעין רזין דנן משבת לשבת. וכד אתחברו אתבסמו דא בדא יומא דכלא אתבסמן ביה ובגין כך אתבסמו דינין דא בדא ואתתקנו עלאין ותתאין.

[p. 441] ותאנא בצניעותא דספרא בעא עתיקא קדישא למחזי אי אתבסמו דינין ואתדבקו תרין אלין דא בדא ונפק מסטרא דנוקבא דינא תקיפא דלא יכיל עלמא למסבל דכתיב (בראשית ד: 1) והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יי, ולא הוה הכי משום דלא אתבסמת וחויא תקיפא קשיא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא, ובגין כך לא הוה יכיל לאתבסמא.

וכד נפיק דא קין מסטרא דנוקבא נפיק תקיף קשיא, תקיף בדינוי קשיא בדינוי. כיון דנפק אתחלשת ואתבסמת בתר דא ואפיקת אחרא בסימא יתיר, וסליק קדמאה דהוה תקיפא קשיא וכל דינין אתערעו עמיה.

ת"יח מה כתיב (שם: 8) ויהי בהיותם בשדה, בשדה דאשתמודע לעילא, בשדה דאקרי שדה של תפוחים. ונצח האי דינא לאחואה משום דהוה קשיא מניה ואכפיייה ואטמריה תחותו, עד דאתער בהאי קב"ה ואעבריה מקמיה ושקעיה [p. 442] בנוקבא דתהומא רבה וכליל לאחוי בשקועא דימא רבה דמבסס דמעין עלאין. ומנהון נחתין נשמתין לעלמא אינש כפום אורחיה.

ואע"ג דטמירין אינון מתפשטין דא בדא ואתעבידו גופא חד ומהאי גופא נחתין נשמתהון דרשיעייא חייביא תקיפי רוחא. מתרוויהון ס"ד כחדא, אלא חד לסטרוי וחד לסטרוי. זכאין אינון צדיקייא דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי אדם דכליל כלא, אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחבראן תמן בצרורא דאתכלא. זכאין אתון צדיקייא דכל הני מלין קדישין דאתאמרו ברוח קדישא עלאה רוח דכל רוחין קדישין אתכלילן ביה, רוח דעלאין ותתאין צייתין ליה. זכאין אתון מאריהון דמדן מחצדי חקלא דמלין אלין תנדעון ותסתכלון בהו ותנדעון למאריכון אנפין באנפין עינא בעינא, ובהני מילי תזכו לעלמא דאתי הה"ד (דברים ד: 39) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. יי' עתיק יומין הוא האלהים, הוא חד בריך שמיא לעלם ולעלמי עלמין.

[p. 443] אמר ר' שמעון חמינא עלאין לתתא ותתאין לעילא. עלאין לתתא, דיוקנא

דאדם דהוא תקוני כללא עלאה.

תאנא כתיב (משלי י: 25) וצדיק יסוד עולם, דכליל שית בקרטופא כחדא האי והאי דכתיב (שיר ה: 15) שוקיו עמודי שש. ותאנא בצניעותא דספרא באדם אתכלילו כתרין עלאין בכלל ובפרט ובאדם אתכלילו כתרין תתאין בפרט וכלל. כתרין עלאין בכלל כמה דאתמר בדיוקנא דכל הני תקונן, בפרט באצבען דידן חמש גו חמש. [p. 444] כתרין תתאין באצבען דרגלין דאינון פרט וכלל דהא גופא לא אתחזי בהדיהו ואינון לבר מגופא, ובגין כך לא הו בגופא דגופא אעדיו מנייהו.

אי הכי מאי (זכריה יד: 4) ועמדו רגלי רגלי ביום ההוא. אלא רגלי דגופא מאריהון דדינן

למעבד נוקמין לשנאיהון דישראל ואקרון בעלי רגלים ומנהון קזטיפין ומתאחדן מאריהון דדינן דלתתא בכתרין תתאין.

תאנא כל אינון תקונן דלעילא דבגופא קדישא בדכר ובנוקבא כללא דאדם אתמשך דא

מן דא ומתאחדן דא בדא ואשקאן דא לדא כמה דאתמשך דמא בקטפין וורידן לדא ולדא

להכא ולהכא מאתר דא לאתר אחרא ואינון משקין לגופא דאשקין דא לדא, כך כל כתרין

קדישין דגופא אשקין דא לדא מנהירין דא לדא עד דאנהירו כלהו עלמין ומתברכאן בגיניהון.

תאנא כל אינון כתרין [קמג ע"ב] דלא אתכלילן בגופא כלהו רחיקין ומסאבין ומסאבן

כל מאן דיקרב לגבן למנדע מנהון מלין.

[p. 445] תאנא מאי תיאובתא דלהון לגבי תלמידי חכמים. אלא משום דחמן בהו גופא

קדישא ולא תכללא בהו בההוא גופא.

ואי תימא אי הכי הא מלאכין קדישין דליתהון בכללא דגופא. לא דחי' אי ליהוון לבר מכללא דגופא לא להון קדישין ולא מתקיימין, וכתוב (דניאל י: 6) וגוייתו כתרשיש, (יחזקאל א: 18) וגבותם מלאות עינים, (דניאל ט: 21) והאיש גבריאל, כלהו בכללא דאדם בר מהני דליתהון בכללא דגופא דאינון מסואבין ומסאבין למאן דיקרב בהדייהו.

ותאנא כלהו מרוחא דשמאלא דלא אתבסם באדם משתכחין ונפקו מכללא דגופא קדישא דלא אתדבקו ביה, ובגין כך כלהו מסאבין ואזלין ושאטין בעלמא ועאלין בנוקבא דתהומא רבה לאתדבקא בההוא דינא קדמאה דנפק בכללא דגופא דאקרי קין דלתתא ושאטן כל עלמא ופרחון ולא מתדבקאן בכללא דגופא ובגיני כך אינון לבר מכל משריין דלעילא ותתא דמסאבין דכתיב עלייהו (ויקרא יג: 46) מחוץ למחנה מושבו.

וברוחא דאקרי הבל דאתבסם יתיר בכללא דגופא קדישא נפקין אחרנין דמתבסמין יתיר ומתדבקין בגופא ולא מתדבקין, כלהו תליין באוירא ונפקין מהאי כללא [p. 446] דאלין מסאבין ושמעין מה דשמעין מעילא ותתא, מנייהו ידעי דקאמרי להו.

ותאנא בצניעותא דספרא כיון דאתבסמו לעילא כללא דאדם גופא קדישא דכר ונוקבא אתחברו זמנא תליתאה ונפק אתבסמותא דכלא ואתבסמו עלמין עלאין ותתאין, ומכאן אשתכלל עלמא דלעילא ודלתתא מסטרא דגופא קדישא ומתחבין עלמין ומתאחדן דא בדא ואתעבידו גופא חד. ובגין דכלהו חד גופא שכינתא לעילא שכינתא לתתא, קב"ה לעילא קב"ה לתתא, ומשלפא רוחא ועיילא בחד גופא, ובכלהו לא אתחזי אלא חד (ישעיה ו: 3) קדוש קדוש קדוש יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו, דכלא הוא חד גופא.

[p. 447] תאנא כיון דאתבסמו דא בדא דכתיב (שיר א: 11) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, אתקשרת דינא ברחמי ואתבסמת בדכורא, ובגיני כך לא סלקא דא בלא דא כהאי תמר דלא סלקא דא בלא דא. ועל האי תנין מאן דאפיק גרמיה בהאי עלמא מכללא דאדם לבתר כד נפיק מהאי עלמא לא עייל בכללא דאדם דאקרי גופא קדישא אלא באינון דלא אקרון אדם ונפקין מכללא דגופא.

תניא תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, דאתבסמו דיני ברחמי דלית דינא דלא הוו ביה רחמי. ועל האי כתיב נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. בתורים, כד"א תורי זהב. בחרוזים, דכתיב נקודות הכסף.

[p. 448] צוארך, דבכללא דנוקבא, דא מטרוניתא. אשתכח בי מקדשא דלעילא ירושלם ומקדשא.

וכל דא מדאתבסמת בדכורא ואתעביד כלא אדם כללא מהימנותא. מאי מהימנותא, דבגויה אשתכח כל מהימנותא.

ותאנא מאן דאקרי אדם ונשמתא נפקת מניה ומית אסיר למיבת בביתא ולמעבד ליה לינה על ארעא משום יקרא דהאי גופא דלא יתחזי ביה קלנא דכתיב (תהלים מט: 13) אדם ביקר בל ילין, אדם דהוא יקר מכל יקרא בל ילין. מ"ט, משום דאי יעבדון הכי נמשל כבהמות נדמו, מה בעירי לא הוי בהו ולא אתחזי בהו רוחא קדישא אוף הכא כבעירי, גופא בלא רוחא, והאי גופא הוא יקרא דכלא לא אתחזי ביה קלנא.

ותאנא בצניעותא דספרא כל מאן דעביד לינה להאי גופא יקרא בלא רוחא עביד פגימותא בגופא דעלמין דהא בגין [קמד ע"א] דא לא עביד לינה כתרא קדישא דמלכא בארעא דכתיב (ישעיה א: 21) צדק ילין בה משום דחזי גופא יקרא דאקרי דיוקנא דמלכא כחד מן בעירי הה"ד (תהלים מט: 13) נמשל כבהמות נדמו.

[p. 449] תאנא (בראשית ו: 2) ויראו בני האלהים את בנות האדם. בני האלהים, אינון דאטמרו ונפלו בנוקבא דתהומא רבה. את בנות האדם, האדם הידוע. וכתביב וילדו להם המה הגבורים אשר מעולם וגו', מההוא דאקרי עולם כדתנינן ימי עולם.

[p. 450] אנשי השם, מנהון נפקין רוחין ודינין לעלמא לאתדבקה ברשיעייא. הנפילים היו בארץ, לאפקא אלין אחרנין דלא הוו בארץ. עז"א ועז"ל הוו בארץ, בני האלהים לא הוו בארץ, ורזא הוא וכלא אתמר. (שם ו: 6) וינחם יי' כי עשה את האדם בארץ, לאפקא אדם דלעילא דלא הוה בארץ. וינחם יי', האי בזעיר אפין אתמר. ויתעצב אל לבו, ויעצב לא נאמר אלא ויתעצב, דאיהו אתעצב דביה תלייא מלתא, לאפקא מאן דלא אתעצב. אל לבו, בלבו לא כתיב אלא אל לבו, כמאן דמתעצב ומקבל למאריה, דאחזי האי ללבא דכל לבין.

ויאמר יי' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה, לאפקא אדם דלעילא. ואי תימא אדם דלתתא בלחודוי, לאו לאפקא כלל משום דלא קאים דא בלא דא. ואלמלא חכמתא סתימאה דכלא, כלא אתתקן כמרישא הה"ד (משלי ח: 12) אני חכמה שכנתי ערמה, אל תקרי שכנתי אלא שיכנתי. ואלמלא בהאי לא קאים עלמא הה"ד [p. 451] (שם ג: 19) יי' בחכמה יסד ארץ, וכתביב (בראשית ו: 8) ונת מצא חן בעיני יי'.

ותאנא כלהו מוחי תליין בהאי מוחא, והחכמה הוא כללא דכלא ודא חכמה סתימאה
אתקיף ואתקיין תקונא דאדם לאתיישבא באתרייהו הה"ד (קהלת ז: 19) החכמה תעוז לחכם
מעשרה שליטים, דאינון תקונא שלימה דאדם. ואדם הוא תקונא ובגו קאים רוחא הה"ד
(שמואל א טז: 7) כי האדם יראה לעינים וי"י יראה ללבב דאיהו בלגו לגו. ובהאי תקונא אתחזי
שלימותא מהימנותא דכלא דקאים על כורסייא דכתיב (יחזקאל א: 26) ודמות כמראה אדם
עליו מלמעלה, וכתיב (דניאל ז: 13) וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתי הוה ועד עתיק יומין מטא
וקדמוהי הקרבוהי.

[p. 452] עד כאן סתימאן מילי וברירן טעמי. זכאה חולקיה דמאן דידע וישגח בהו ולא
יטעה בהו דמלין אלין לא אתיהיבו אלא למארי מדין מחצדי חקלא דעאלו ונפקו, וכתיב
(הושע יד: 10) כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו בס וגו'.

תאנא בכה ר' שמעון וארים קליה, אמר אי במלין אלין דאתגליין הכא אתגנוזו חברייא
באדרא דעלמא דאתי ואסתלקון מהאי עלמא יאות ושפיר הוא בגין דלא אתגליין לחד מבני
עלמא. הדר ואמר הדרי בי דהא גלי קמי עתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין דלא ליקרא דילי
עבידנא ולא ליקרא דבית אבא ולא ליקרא דחברייא אלין אלא בגין דלא יטעון באורחוי ולא
יעלון בכסופא לתרעי פלטרוי ולא ימחון בידיהון. זכאה חולקי עמהון לעלמא דאתי.
תנא עד דלא נפקו חברייא אלין מההוא אדרא מיתו ר' יוסי בר יעקב ור' חזקיה ור' ייסא
וחמו חברייא דהוו נטלי להו מלאכין קדישין בההוא פרסא. [p. 453] מלה אמר ר' שמעון
ואשתככו. צווח ואמר ומה שמא ח"ו גזרה אתגזר עלנא לאתענשא דאתגלי על ידנא מה דלא
אתגלי מיומא דקאים משה בטורא דסיני דכתיב (שמות לד: 28) ויהי שם עם יי ארבעים יום
וארבעים לילה וגו'. מה אנן הכא אי בגין דא אתענשו.

שמע קלא זכאה אנת ר' שמעון וזכאה חולקך וחברייא אלין דקיימי בהדך דהא אתגלי
לכו מה דלא אתגלי לכל חילי דלעילא. [קמז ע"ב] אבל ת"ח דהא כתיב (יהושע ו: 26) בבכורו
ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. וכ"ש דברעוא סגיא ותקיף אתדבוקו נפשיהון בשעתא דא
דאתנסיבו. זכאה חולקהון דהא בשלימותא אסתלקו דלא הוה כן לאינון דהוו קמייהו.
[p. 454] אמאי מיתו. תאנא בעוד דאתגליין מילי אתרגישו עלאין דאינון ברתוכין וקלא
אתער במאתן וחמשין עלמין דהא מלין עתיקין לתתא אתגליין, ועד דאלין מתבסמין נשמתיהו
באינון מלין נפקא נשמתיהו בנשיקה ואתקשרו בההוא פרסא ונטלו להו מלאכי עלאי. ואמאי
אלין, משום דעאלו ולא נפקו זמנא אחרא מן קדמת דנא וכלהו אחריני עאלו ונפקו.
אמר ר' שמעון כמה זכאה חולקהון דהני תלתא וזכאה חולקנא בגין דא.

נפק קלא תניינות ואמר (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.
 קמו ולא הוו מסתכלין בכל אתר דלא סליק ריחין. אמר ר' שמעון שמע מנה דעלמא
 מתברין בגינן. [p. 455] והוו נהרי אנפוי דכלהו דלא יכלין לאסתכלא בהו.
 תאנא עשרה עאלו ושבעה נפקו והוה חדי ר' שמעון ורבי אבא עציב. יומא חד הוה יתיב
 ר' שמעון ורבי אבא עמיה. אמר ר' שמעון מלה וחמו לאלין תלתא דהוו מייתי להו מלאכין
 עלאין ומחזיין להו גנזין ואדרין דלעילא בגין יקרא דלהון והוו עיילי בטורי דאפרסמונא דכיא.
 נח דעתיה דרבי אבא.
 תאנא מההוא יומא לא אעדו חברייה מבי ר' שמעון, וכד הוה ר' שמעון גלי רזין לא
 משתכחין אלא אינון והוה קארי להון רבי שמעון שבעה אנן עיני יי דכתיב (זכריה ד: 10) שבעה
המה עיני יי, ועלן אתאמר.
 [p. 456] א"ר אבא אנן שיתא בוסניי דנהרין משביעאה דאנת הוא שביעאה דכלא דהא
 לית קיומא לשיתא בר משביעאה דכלא תלי בשביעאה.
 רבי יהודה קארי ליה שבת דכלהו שיתא וכתיב שבת ליי קדש. מה שבת ליי קדש אוף
 ר' שמעון שבת ליי קדש.
 אמר ר' שמעון תוהנא על ההוא חגיר חרצן מארי דשערא אמאי לא אשתכח בבי אדרא
 דילן בזמנא דאתגליין מלין קדישין. אדהכי אתא אליהו ותלת קטפורי נהירין באנפוי. א"ל ר'
 שמעון מאן דלא שכיח בקרדוטא גליפא דמאריה ביומא דהלולא.
 [p. 457] א"ל חייך רבי שבעא יומין אתברירו קמי קב"ה כל אינון דייתון וישתכחון
 עמיה עד לא עיילתון בבי אדרא, ובעינא קמיה דאשתכח זמין קטיר בכתפוי ולא יכילנא דההוא
 יומא שדרני למעבד נסין לרב המנונא סבא וחברוי דאתאסרו בקרונא דמלכא ואתרחישנא להו
 בנסא דרמינא להו חילא דהיכלא דמלכא ואתקטרו בקטרוי דמיתו ארבעין וחמשא פרדשכי,
 ואפיקנא לרב המנונא וחברוי ורמינא לון לבקעת אונו ואשתזיבו, וזמינא קמייהו נהמא ומייה
 דלא אכלו תלת יומין וכל ההוא יומא לא בדילנא מנייהו.
 וכד תבנא אשכחנא פרסא דנטלין כל אינון סמכין ותלת מן חברייה עלה, ושאינא לון
 ואמרו חולקא דקב"ה מהלולא דר' שמעון וחברוי. זכאה אנת ר' שמעון וזכאה חולקד ודאינון
 חברייה דיתבין קמד. כמה דרגין אתתקנו לכון לעלמא דאתי, כמה בוסנין דנהירין דזמינן
 לאנהרא לכו.
 [p. 458] ות"ח יומא דא בגינד אתעטרו חמשין כתרין לרבי פנחס בן יאיר חמוך ואנא
 אזילנא עמיה בכל אינון נהרי דטורי דאפרסמונא דכיא והא בריר דוכתיה ואתתקן.

א"ל קטירין צדיקיא בקרטופא דעטרין [קמה ע"א] בזמני ובשבת מכל שאר יומין.
א"ל ואפילו כל אינון דלבר דכתיב (ישעיה סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת
בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי' . אלין אתיין כ"ש צדיקיא.
[p. 459] מדי חדש בחדשו , למה. משום דמתעטרי אבהתני רתיכא קדישא. ומדי שבת
בשבתו , דמתעטר שביעאה דכל אינון שיתא יומין דכתיב (בראשית ב: 3) ויברך אלהים את יום
השביעי ויקדש אותו . ואנת הוא ר' שמעון שביעאה דשיתא תהא מתעטר ומתקדש יתיר מכלא,
ותלת עדונין דמשתכחין בשביעאה זמינין צדיקיא לאתעדנא בגינך לעלמא דאתי, וכתיב
(ישעיה נח: 13) וקראת לשבת ענג ולקדוש יי' מכובד . מאן הוא קדוש יי' , דא ר' שמעון בן יוחאי
דאקרי מכובד בעלמא דין ובעלמא דאתי.

פרשת נשא (המשך)

[p. 460] דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם. רבי יצחק פתח (תהלים קג: 17) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים. כמה גדולה היראה לפני המקום שבכלל היראה ענוה ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא יש בו כולם ומי שאינו ירא שמים אין בו לא ענוה ולא חסידות.

תאנא מי שיצא מן היראה ונתלבש בענוה ענוה עדיף ונכלל בכלהו הה"ד (משלי כב: 4) עקב ענוה יראת יי, דכל מי שיש בו יראת שמים זוכה לענוה וכל מי שיש בו ענוה זוכה לחסידות [p. 461] וכל מי שיש בו יראת שמים זוכה לכלם, לענוה דכתיב עקב ענוה יראת יי, לחסידות דכתיב וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

תאנא כל אדם שיש בו חסידות נקרא מלאך [קמה ע"ב] יי צבאות הה"ד (מלאכי ב: 7) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא. ומפני מה זכה כהן למלאך יי צבאות.

אמר ר' יהודה מה מלאך יי צבאות כהן מלמעלה אף מלאך יי צבאות כהן מלמטה. ומאן הוא מלאך יי צבאות, דא מיכאל השר הגדול ואתי מן החסד של מעלה והוא כהן גדול של מעלה. כביכול כהן גדול למטה נקרא מלאך יי צבאות משום דאתי מחסד. מהו חסד, רחמי, ובגין כך כהן לא אשתכח בסטר דדינא. מפני מה זכה כהן לחסד, מפני היראה הה"ד (תהלים קג: 17) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

ד"א וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו, עולם ועולם מהו. אמר רבי יצחק כמא דאתתקן באדרא קדישא עולם חד, עולם תרי.

[p. 462] א"ר חייא אי הכי מן העולם ועד העולם.

א"ל תרי עלמי אינון ואתחזרו לחד.

א"ר אלעזר לר' יצחק עד מתי תסתום דבריך, מן העולם ועד העולם כללא דרזא עלאה אדם של מעלה ואדם של מטה והיינו עולם ועולם, וכתיב ימי עולם וכתיב שנות עולם והא אוקמוה באדרא קדישא עלאה.

על יראיו, דכל מאן דאיהו דחיל חטאה אתקרי אדם. אימתי.

א"ר אלעזר דאית ביה יראה ענוה חסידות כללא דכלא.

[p. 463] אמר רבי יהודה והא תנן כללא דדכר ונוקבא.

א"ל ודאי הכי הוא דמאן דאתחבר דכר בנוקבא אקרי אדם וכדין דחיל חטאה, ולא עוד אלא דשריא ביה ענוה, ולא עוד אלא דשריא ביה חסד. ומאן דלא אשתכח דכר בנוקבא לא הוו

ביה לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ובגין כך אקרי אדם כללא דכלא, וכיון דאקרי אדם שריאי חסד דכתיב (שם פט: 3) אמרתי עולם חסד יבנה, דלא יכיל לאתבנאה אי לא אשתכחו דכר ונוקבא. וכתיב וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו, יראיו כללא דאדם.

ד"א וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו, אלין אינון כהני דאתו מסטרא דחסד ואחסינו אחסנא דא דנחית מעולם דלעילא לעולם דלתתא. על יראיו, כהני דלתתא, וכתיב (ויקרא טז: 6) וכפר בעדו ובעד ביתו, לאתכללא בכללא דאדם.

וצדקתו לבני בניו, משום דזכה לבני בניו.

אמר רבי יהודה אי הכי מהו וצדקתו, וחסדו מבעי ליה.

אמר רבי אלעזר היינו רזא דתנינן בזאת דכתיב (בראשית ב: 23) כי מאיש לוקחה זאת, וכתיב (שם) לזאת [p. 464] יקרא אשה, וזאת אתכלילת מאיש דהיינו חסד, וזאת נוקבא חסד דכר. בגין כך דכר דאתי מסטרא חוורא אקרי חסד, וזאת אקרי צדק דאתי מסטרא סומקא ובגין כך אקרי איתתא הה"ד וצדקתו. מאי צדקתו, צדקתו דחסד בת זוגו לאתבסמא דא בדא. ובגין כך תנינן כל כהן שאין לו בת זוג אסור לעבוד משום דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו.

אמר ר' יצחק משום דלית שכינתא שריא במאן דלא אנסיב וכהנא בעי יתיר מכל עמא למשרי ביה שכינה, וכיון דשרת בהו שכינה שרא בהו חסד ואקרין חסידים ובעיין לברכא עמא הה"ד (תהלים קמה: 10) וחסידך יברכוכה, וכתיב (דברים לג: 8) תמיך ואוריך לאיש חסידך. ומשום דאקרי כהנא חסיד בעי לברכא, ובגין כך כתיב דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו. מאי טעמא, משום דאקרין חסידים וכתיב וחסידך יברכוכה.

[p. 465] כה תברכו את בני ישראל אמור להם, כה תברכו בלשון הקדש, כה תברכו ביראה, כה תברכו בענוה.

אמר ר' אבא כה תברכו, תאנא האי צד"ק אקרי כ"ה דכל דינין מתערין מכ"ה, והיינו דאמר ר' אלעזר מהו מכה רבה, כלומר מכה מן כה. וכתיב (שמות ז: 16) והנה לא שמעת עד כ"ה, כמה דאגזים משה, וכתיב (שם: 17) בזאת תדע כי אני יי, וכלא חד, וכתיב (שם: 23) ולא [קמו ע"א] שת לבו גם לזאת, דזמינא לחרבא ארעיה.

[p. 466] ומהאי כ"ה מתערין דינין ומדאתחבר עמה חסד אתבסמא, ובגין כך אתמסר דא לכהן דאתי מחסד בגין דתתברך ותתבסם כ"ה הה"ד כה תברכו, כלומר אע"ג דהאי כה אשתכח בדינין תבסמון לה ותברכון לה דכתיב כה תברכו את בני ישראל, תברכון בהאי חסד לכ"ה ותבסמון לה לקבליהון דישראל בגין דלא ישתכחו בה דינין הה"ד כה תברכו את בני ישראל.

אמור להם, אמרו להם לא כתיב אלא אמור לאפקא משרבו הפריצים דלא מפרסמין מלה דהא לא אתפקדו לפרסמא שמא משמע דכתיב אמור סתם. [p. 467] ד"א אמור, כיון דכתיב כה תברכו אמאי לא כתיב תאמרו. אלא תני ר' יהודה אמור להם, זכו להם, לא זכו אמור סתם.

ר' יצחק פתח (דניאל י: 7) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא. וראיתי אני דניאל לבדי, והא תנינן אינהו נביאי ואיהו לא נביא ומאן נינהו חגי זכריה ומלאכי, הא אתעביד קדש חול. וכתיב לא ראו, אמאי דחילו, ודניאל כתיב וראיתי ולא דחיל ואיהו לאו נביא, הא חול קדש. תאנא כתיב (תהלים כז: 3) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. בזאת האי דאמרן, זאת עדביה חולקיה לאתחסנא ולמעבד ליה נוקמין. ותנא עביד קב"ה לדוד רתיכא קדישא עם אבהתנא כתרין עלאין דכלא דאחסינו אבהתנא. [p. 468] ותאנא מלכות ירת דוד ולבנוי בתרוי ובאתר מלכו דלעילא אתתקף ואחסין הוא ובנוי מלכותא דא דלא אעדי משולטנהון לדרי דרין. ותאנא בשעתא דהאי כתרא דמלכותא אתער לבנוי דדוד לית מאן דקאים קמיה.

וראיתי אני דניאל לבדי, משום דבניה דדוד הוה דכתיב (דניאל א: 6) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה. והוא חמא וחדי הא דהיא מסטר אחסנת חולקא עדבא דאבוי ומשום דהוה דיליה הוא סביל ואחריני לא סבלי. ואמר רבי שמעון בשעתא דהאי כ"ה אתער בדינוי לא יכלין בני עלמא למיקם קמיה, ובשעתא דפריסן ידייהו כהני דאתיין מחסד אתער חסד דלעילא ומתחבר בהאי כה ומתבסמא ומתברך באפינן נהירין לבני ישראל ואתעדי מנהון דינא הה"ד כה תברכו את בני ישראל, בני ישראל ולא שאר עמין. ובגיני כך כהן ולא אחרא בגין דאתער האי כתרא דיליה חס"ד על ידוי דאקרי חסיד דכתיב (דברים לג: 8) איש חסידך, והוא אתי מסטרא דחסד וכתיב (תהלים קמה: 10) וחסידיך יברכוכה, אל תקרי יברכוכה אלא יברכו כ"ה. כה תברכו, בשם המפורש. כה תברכו, בלשון הקדש.

[p. 469] תאנא אמר ר' יהודה בשעתא דכהנא מלתתא קם ופריס ידוי כל כתרין קדישין דלעילא מתערין ומתתקנין לאתברכא ונהרין מעומקא דבירא ואתמשך לכלהו מההוא עומקא דנפיק תדיר ולא פסיק ברכא דנבעין מבויעין לכלהו עלמין ומתברכן ומתשקייין מכלהו.

ותאנא בההוא זמנא לחישותא ושתיקותא הוי בכלהו עלמין. למלך דבעי לאזדווגא במטרוניתא ובעי למעל לה בלחישו וכל שמשין לא מתערין בההוא זמנא ומלחשין הא מלכא אתי לאזדווגא במטרוניתא. מאן מטרוניתא, כנסת ישראל. מאן כנסת ישראל, כנסת ישראל סתם.

תניא אמר רבי יצחק בעי לזקפא ימינא על שמאלא דכתיב (ויקרא ט: 22) וישא אהרן את ידיו אל העם, ידו כתיב ולא ידיו משום דשבחא דימינא על שמאלא.

אמר רבי אלעזר רזא הוא דכתיב (בראשית ג: 16) והוא ימשול בך.

[p. 470] תאנא כהן דבעי לפרסא ידוי בעי דאיתוסף קדושה [קמו ע"ב] על קדושה דיליה דיבעי לקדשא ידוי על ידא דקדישא. מאן ידא דקדישא, ליואה דבעי כהנא ליטול קדושה דמיא מן ידוי דכתיב וקדשת את הלויים והא אינון קדישין, וכתיב בהו בלויים (במדבר יח: 2) וגם את אחיך מטה לוי שבט אביך הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך, שבט אביך כלל. מכאן כל כהן דפריס ידוי בעי לאתקדשא ע"י דקדישא ליתוסף קידושא על קידושיה ולא יטול קדושא דמיא מבר נש אחרא דלא הוי קדישא.

ובצניעותא דספרא תאנא לוי דאתקדש כהנא על ידוי בעי הוא לאתקדשא בקדמיתא. ואמאי לוי ויתקדש על ידא דכהנא אחרא. תאנא כהנא אחרא לא בעי דהא כהן דלא שלים לא בעי האי כהנא שלים לאתפגם על ידא דפגימא דלא שלים, אבל לוי דהוא שלים ואתחזי לסלקא בדוכנא ולמפלח במשכן זמנא הא שלים הוא והא אקרי קדוש דכתיב וקדשת את הלויים.

[p. 471] א"ר תנחום וטהור אקרי דכתיב (שם ח: 6) וטהרת אותם, ובגין כך בעי ליתוסף כהנא קדושא על קדושתיה.

תאנא כהנא דפריס ידוי בעי דלא יתחברון אצבען דא בדא בגין דיתברכון כתרין קדישין כל חד וחד בלחודוי כמא דאתחזי ליה ובגין דשמא קדישא בעי לאתפרש באתווי רשימין דלא לאערבא דא בדא ולאתכוון באינון מלין.

א"ר יצחק בעא קב"ה דיתברכון עלאין בגין דיתברכון תתאי ויתברכון עלאי על ידוי דתתאין על ידוי דאינון קדישין מכל קדישין דלתתא דכתיב (תהלים קמה: 10) וחסידך יברככה.

[p. 472] א"ר יהודה כל כהן דלא ידע רזא דא ולמאן מברך ומאן הוא ברכתא דמברך לאו ברכתא דיליה ברכתא הה"ד (מלאכי ב: 7) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מאי דעת, דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו, עלאין יבקשו מפיהו. ומאי יבקשו מפיהו, תורה

סתם היך אחידא תורה לעילא דאקרי תורה סתם תורה שבכתב ותורה שבע"פ באינון כתרין עלאין דאתקרון הכי. מ"ט, כי מלאך יי' צבאות הוא.

תניא כהנא בעי לכוונא באינון מלין דלעילא ליחדא שמא קדישא כמה דאצטריך.

אמר ר' שמעון תנינן בצניעותא דספרא שמא קדישא אתגלייא ואתכסייא. דאתגלייא כתיב יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאתכסייא כתיב באתוון אחרן. ומהו דאתכסייא, ההוא טמירא דכלא.

א"ר יהודה ואפילו ההוא דאתגלי אתכסי באתוון אחרן בגין ההוא טמירא דטמירין בגו דהא הכא בעי כהנא לצרפא שמא קדישא ולמיתת רחמי כלהו דכלהו כלין [p. 473] בכ"ב אתוון כ"ב כתרי רחמי, ובהני אתוון דהאי שמא סתימאן כ"ב רחמי, י"ג דעתיקא סתים וגניז מכלא וט' דאתגליין מזעיר אנפין ומתחברן כלהו בצרופא דשמא חד דהוה מכוון כהנא כד פריס ידוי בכ"ב אתוון גליפן.

ותאנא כד הוה צניעותא הוה מתגלייא שמא דא לכלא. מדאסגי חציפותא בעלמא סתים באתווי, דכד הוה מתגלייא כהנא מכוין ושמא מתפרש. במאי מכוין, מכוין בסתימא דטמיר וגניז ומתגלייא ומתפרש. מדאסגי חציפותא בעלמא סתים כלא באתוון רשימין. ות"ח דכל הני כ"ב רחמי [קמוז ע"א] משה אמרן בתרי זמני. בקדמיתא אמר י"ג מכילן דעתיקא דעתיקין סתימא דכלא באתר דדיני אשתכחו לאכפיא כלהו דינין ולאתבסמא. זמנא תניינא אמר ט' מכילן [p. 474] דרחמי דכלילן בזעיר אנפין ונהרין מעתיקא סתימא דכלא. וכל הני כ"ב מכילן סתימין בהני קראי יברכך יי' וישמרך וגו', אלין תלת קראי ותלת שמהן דתריסר אתוון דכלילן לקבליהון ובכללא אתכוון כחדא ואתברכו כלהו עלמין ועלאי ותתאי מתבסמן בכ"ב אתוון דסתימן בהני תלת קראי לקביל כ"ב מכילן דרחמי דכלילן כלהו עלמין הה"ד אמור ולא אמרן. אמור, דבעי לכוונא בכל הני סתימן בכל הני דרגין. אמור, במלין סתימן דלעילא. אמור, חושבן רמ"ח אברים שבאדם חסר חד. מ"ט, דבחד תליין כלהו, וכלהו מתברכאן בהאי כד אמרי תלת קראי כדאמרן.

[p. 475] להם, לאתכללא בהאי ברכתא עלאין ותתאין.

תניא א"ר יוסי יומא חד יתיבנא קמיה דר' אלעזר ב"ר שמעון, שאילנא ליה אמינא רבי מאי קא חמא דוד דקאמר (תהלים לו: 7) אדם ובהמה תושיע יי', אדם תינח בהמה למה. א"ל יאות שאלת, כלא הוא במניינא, זכו אדם, לא זכו בהמה. אמינא רבי רזא דמלה קא בעינא.

א"ל כלא אתמר. ת"ח קרא קב"ה לישראל אדם כגוונא דלעילא וקרא להו בהמה וכלא בחד קרא דכתיב (יחזקאל לד: 31) ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ואתנה צאני צאן מרעיתי, הא בהמה. אדם אתם, הא אדם. וישראל אקרו אדם ובהמה ובגין כך אדם ובהמה תושיע יי.

[p. 476] ועוד רזא דמלה זכו אדם כגוונא דלעילא, לא זכו בהמה אקרון, וכלהו מתברכאן בשעתא חדא, אדם דלעילא ובהמה דלתתא, וכ"ש דכלא אית בהו בישראל הה"ד אדם ובהמה תושיע יי.

ות"ח לית ברכתא לתתא אשתכח עד דישתכח לעילא, ומדאשתכח לעילא אשתכח לתתא, וכלא הכי תליא לטב ולביש. לטב דכתיב (הושע ב: 23) אענה את השמים והם יענו את הארץ, לביש דכתיב (ישעיה כד: 21) ונפקדתי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה. א"ר יהודה בגין כך כתיב אמור להם סתם לאתברכא עלאין ותתאין. יברכך יי, לעילא דכתיב כה תברכו בתחלה ואחר כך את בני ישראל. אמור להם סתם לאתברכא כלהו כחדא. וישמרך לתתא. יאר יי פניו לעילא, ויחנך לתתא. ישא יי פניו לעילא, וישם לך שלום לתתא. [p. 477] ר' אבא אמר כלהו כחדא מתברכאן בכ"ב אתוון גליפן דשמא קדישא דאתכליל וסתים הכא ובכ"ב מתברכאן כלהו, ואינהו רחמי גו רחמי דלא אשתכח בהו דינא. ולא והכתיב ישא יי פניו אליך. אמר רבי אבא ישא, יסלק ויעבר בגין דלא אשתכח דינא כלל.

תניא אמר רבי יוסי בשעתא דכהנא פריס ידוי אסיר לעמא לאסתכלא ביה משום דשכינתא שריא בידוי. א"ר יצחק אי הכי כיון דלא חמאן מאי אכפת להו דהא כתיב (שמות לג: 20) כי לא יראני האדם וחי, בחייהון לא חמאן אבל במיתתהון חמאן. א"ל משום דשמא קדישא רמיזא באצבען דבידוי ובעי ב"נ לדחלא ואע"ג דלא חמאן לשכינתא לא [p. 478] בעאן לאסתכלא בידיהו דכהני בגין דלא ישתכחון עמא חציפן לגבי שכינתא.

תאנא בההוא שעתא דכהנא פריס ידוי ומתברכאן עילאין ותתאין צריכין עמא למיתב בדחילו באימתא ולינדע דההוא שעתא עידן רעוא אשתכח בכלהו עלמין ולית דינא בכלהו, והוא שעתא דאתגלי סתימא עתיקא דעתיקין בזעיר אפין ואשתכח שלמא בכלא.

אמר רבי שמעון בהני תלת קראי [קמו ע"ב] רישיהון יו"ד יו"ד יו"ד, יברכך יי' יאר
יי' ישא יי', כלהו לאחזאה מהימנותא שלימתא ולאתברכא מעתיקא מאן דאצטריך, יו"ד יו"ד
יו"ד לאתברכא זעיר אפין מעתיקא דכלא, ובגין כך יברכך יי' לעילא וישמרך הכא לתתא וכן
כלהו.

תני תנא קמיה דר' שמעון האי מאן דמצער בחלמיה ליתי בשעתא דכהני פרסי ידייהו
וולימא רבשיע וכו'. אמאי, משום דההיא שעתא אשתכחו רחמין בעלמא ומאן דבעי צלותיה
בצעריה אתהפך ליה דינא לרחמי.

[p. 479] ושמנו את שמי. מאיושמו, תקנו כמא דכתיב (במדבר ד: 19) ושמנו אותם איש
איש על עבודתו ועל משאו, לאתקנא בברכתהון כתרין דימינא לימינא ודשמאלא לשמאלא
כדקא חזי, דבעיא דלא יטעון בהו לאתקנא כלא בגין דיתברכון עלאין ותתאין. ואי יעבדון הכי
כדין ואני אברכם. למאן, לאינון כהני דכתיב (בראשית כז: 29) ומברכך ברוך, וכתיב (שם יב: 3)
ואברכה מברכך, אינון מברכין לעילא ואני אברך להו. ולפיכך כתיב ושמנו ולא כתיב ויאמרו או
יזכרו.

תאנא כל כהן דלא רחמין ליה עמא לא יפריס ידוי. ועובדא הוה בחד כהן דקם ופריס
ידוי ועד לא שלים אתעביד תילא דגרמי. מ"ט, משום דלא בריך בחביבותא. וקם אחר ופריס
ידוי וברוך ואתתקן ההוא יומא. כל כהן דהוא לא רחים לעמא או עמא [p. 480] לא רחמין ליה
לא יפרוס ידוי לברכא לעמא דכתיב (משלי כב: 9) טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא
יברך.

תאנא א"ר יצחק תא חזי מה כתיב בבלעם, בשעתא דאתמסר ליה לברכא לישראל הוה
משגח בעינא בישא בגין דלא יתקיים ברכתא והוה תלי מלוי בההוא עינא בישא דכתיב (במדבר
כד: 3) נאם בלעם בנו בעור. מאי בנו בעור, מההוא דהוה סאני להו יתיר מכל בני עלמא. ונאם
הגבר שתום העין. שתום העין, דסתים עינא טבא מנייהו בגין דלא יתברכון ולא יתקיים
ברכתא.

[p. 481] א"ר יהודה הכי הוא ודאי דאשתכנא פקיחא דעינא לברכא דכתיב (דניאל
ט: 18) פקח עיניך וראה, בגין לברכא. וכד רב המנונא סבא הוה מברך הכי אמר קב"ה יפקח
עינוי עלך. ובההוא רשע כתיב שתום העין בגין דלא יתברכון על ידוי.
אמר ליה ר' יצחק בגין כך כהנא דברך בעינא טבא ברכתיה אתקיים ודלא מברך בעינא
טבא כתיב (משלי כג: 6) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו, כלומר לא תבעי
מניה ברכתא כלל.

אמר ר' יוסי ת"ח (דברים כג: 6) ולא אבה יי' אלהיך לשמוע אל בלעם וגו'. לשמוע אל בלעם, לשמוע אל בלק מבעי ליה דהא בלק עביד כלא, מהו לשמוע אל בלעם. אלא משום דהוה סתים עינוי בגין דלא יתברכון ישראל.

תאנא א"ר יוסי א"ל קב"ה לבלעם רשע את סתים עינד בגין דלא יתברכון בני, אנא אפקח עיני וכל מלין דתימא אהפך לון לברכאן הה"ד ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה וגו'.

ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל. מהו מלחמו, כמא דאוקימנא דכתיב (ויקרא כא: 22) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו', משמע זקדשי הקדשים לחם אלהיו נפיק מניה ובגין כך כי נתן מלחמו לדל כתיב.

[p. 482] תניא כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דעלאי לא מתברכין אלא בגיניהון דישראל דתנינן אמר רבי יהודה אמר רבי חייא אמר רבי יוסי נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה שנאמר (הושע יא: 9) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, כלומר כל זמנא דשכינתא הכא בגלותא שמא מלעילא לא אשתלים וכל תקונין לא אתתקנו, כביכול אשתאר [קמח ע"א] שמא חסירא.

רבי אבא הוה אזיל ללוד. פגע ביה ר' זירא בר רב, א"ל הא חמינא אפי שכינתא ומאן דחמי אפי שכינתא בעי למיזל ולרהטא אבתרה הה"ד (הושע ו: 3) נדעה נרדפה לדעת את יי', וכתוב (ישעיה ב: 3) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי' ואל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר יי' מירושלם. ואנא בעינא [p. 483] למיהד בתוך למילף מאינון מלי מעלייתא דאתון טעמין כל יומא מאדרא קדישא.

מאי דכתיב (בראשית טו: 6) והאמין ביי' ויחשבה לו צדקה, אי קב"ה חשבה לאברהם או אברהם חשבה לקב"ה. ואנא שמענא דקב"ה חשבה לאברהם ולא אתישבא בלבאי.

א"ל הכי אוקימנא ולא הכי הוי. ת"ח ויחשבה, ויחשוב לו לא כתיב אלא ויחשבה, אברהם ודאי חשבה לקב"ה, דתניא כתיב (שם: 5) ויוצא אותו החוצה וגו'. א"ל קב"ה לאברהם צא מאצטגנינות שלך וגו', לאו ההוא אורחא למנדע שמי. את חמי ואנא חמי, אברם אינו מוליד אברהם מוליד. מכאן ולהלאה אשתדל בארחא אחרא. כ"ה יהיה זרעך. מאי כ"ה, היא כתרא עשיראה קדישא דמלכא למנדע שמיה והיא כתרא דדינין מתערין מנה.

[p. 484] ותאנא כה יהיה זרעך, זרעך ממש. בההיא שעתא חדי אברהם לאסתכלא ולמנדע שמיה ולאדבקא ביה משום דאתבשר בכ"ה, ואע"ג דדינין מתערין מנה חשבה אברהם

לההוא כתרא אע"ג דהיא דינא כאלו היא רחמי הה"ד ויחשבה. מאי ויחשבה, לההוא כתרא צדקה רחמי.

אמר רבי יצחק כ"ה כתרא עשיראה היא ואתקרי צד"ק ודינין מתערין מנה, ואברהם אע"ג דדינין מנה מהאי צדק חשבה צדקה דדינין לא מתערין מנה בגין דאיהי רחמי. תו אמר ר' אבא מאי דכתיב (שם כד: 1) וי"י ברכ את אברהם בכל. כד"א (דה"א כט: 11) כי כל בשמים ובארץ. [p. 485] וכתיב כה תברכו את בני ישראל, דבגיניהון דישראל מתברך האי כ"ה על ידא דכהנא בגין דיתברכו ישראל לתתא ואשתכח ברכתא בכלא ולעתיד לבא כתיב (תהלים קלה: 21) ברוך יי מציון שוכן ירושלים.

ויהי ביום כלת משה להקים את המשכן וגו'. תאנא רבי יוסי ביום שנכנסה כלה לחופה. במאי אוקימנא ביום כלת משה. אלא מלמד דעל ידוי דמשה נכנסה. אמר רבי יהודה וכי עד השתא אתעכבת דלא עיילת לדוכתא והא כתיב (שמות מ: 35) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו'.

[p. 486] אי"ר יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה.

ויהי ביום כלת משה, כלה של משה ודאי, דתנינן אמר ר' שמעון מאי דכתיב (תהלים סח: 19) עלית למרום שבית שבי וגו'. אלא בשעה שאמר לו הקב"ה (שמות ג: 5) של נעליך מעל רגליך נזדעזע ההר ואמר מיכאל לפני הקב"ה קב"ה רבשי"ע תבעי לסתור אדם, והא כתיב (בראשית ה: 2) זכר ונקבה בראם ויברך אותם, ולית ברכתא אשתכח אלא במאן דאיהו דכר ונוקבא ואת אמרת לאתפרשא מאתתיה.

[p. 487] אי"ל הא אוקים משה פריה ורביה, השתא אנא בעינא דיתנסיב בשכינתו ובגיניה יחות שכינתו לדיירא עמיה הה"ד עלית למרום שבית שבי, שכינתא דאתנסבא עמך. לקחת מתנות באדם, באדם לא כתיב אלא באדם באדם הידוע למעלה. וביומא דנחתא שכינתא ההיא דאתנסבת משה נחתא הה"ד כלת משה, כלת משה ממש. וביהושע כתיב (יהושע ה: 15) של נעלך, דלא אתפרש אלא לזמנן ידיען דהא לא אתנסיבת ליה שכינתא כל כך ולא אתחזי ליה דכתיב (שם: 14) ויפל יהושע על פניו ארצה וגו'. ולקחת מתנות באדם, מתנת כתיב. זכאה חולקיה דמשה דמאריה בעי ביקריה על כל בני עלמא.

[p. 488] ויאמר יי' אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום. מהו ליום ליום. אייר יהודה יומין דלעילא דאתחנכו [קמח ע"ב] לאתברכא על ידי דתריסר נשיאים, תריסר תחומין דמתפרשאן וכל חד אתתקן ואתחנך בברכתא על ידוי דאינון נשיאים.

תאנא כלהו אתברכן בגיני מדבחא לעילא ואפילו תתאה ואפילו אומות העולם מתברכן, דתניא אמר ר' שמעון אלמלא לא הוה דאקריבו אלין תריסר נשיאין לא יכיל עלמא למיקם קמי תריסר נשיאי דישמעאל דכתיב (בראשית כה: 16) שנים עשר נשיאים לאומותם. מדאקריבו אלין דישראל נסיבו שולטנותא דכלהו ובגיני כך נשיא אחד ליום.

כל מה דאקריבו כגוונא דלעילא אקריבו בגין דיתברכן כלהו. אלים ששים עתודים ששים כד"א (שיר ג: 7) ששים גבורים סביב לה, ובסטר גבורה.

[p. 489] כף אחת עשרה ז'הב, כמא דכתיב בכי תשא ופרשתא דא כתיבא בכי תשא סכום מתקלין דדהבא כלהו דאינון שקלי דארמותא.

פרשת בהעלותך

[p. 490] רבי יהודה פתח (שם יט: 6) והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. זכאה חולקיהון
דישראל דקב"ה אתרעי בהו ויהב לון אורייתא דקשוט אילנא דחיי דביה אחיד בר נש חיינ
להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי דכל מאן דאשתדל באורייתא ואחיד בה אחיד ליה חיין וכל
מאן דשביק מלי דאורייתא ואתפרש מאורייתא כאלו אתפרש מחיין בגין דהיא חיין וכל מלוי
חיין הה"ד (משלי ד: 22) כי חיים הם למוצאייהם וגו', וכתוב (שם ג: 8) רפאות תהי לשרך וגו'.
ת"ח אילנא דחיי אחיד מעילא לתתא והוא שמשא דנהיר לכלא, ונהורא דיליה שארי
מרישא ואתפשט בגופא דאילנא בארע מישר, תרין סטרין אחידן חד לצפון וחד לדרום, חד
ימינא וחד שמאלא. [p. 491] ואינן בשעתא דמשא נהיר כמא דאתמר מההוא גופא דאילנא
אתקיף לדרועא ימינא ואנהיר בתוקפיה, ומתוקפיה נהיר שמאלא ואתכליל בנהוריה.
והוא כחתן יוצא מחפתו. מאן הוא חפתו, דא הוא (שיר ג: 11) עטרה שעטרה לו אמו
ביום חתנתו. יוצא מחפתו, דא הוא רישא דכל נהורא כד"א בקרא אבתריה מקצה השמים
מוצאו, דא הוא שירותא דכלא דאיהו מקצה השמים, וכדין נפיק כחתן, חתן ממש כד נפיק
לאיערע לכלתיה רחמתא דנפשו ופריש דרועוי ומקבלה ליה. כהאי גוונא והוא כחתן יוצא
מחפתו, אזלא שמשא ואתפשט לגבי מערב, כיון דמערב אתקריב סטר צפון אתער לקבליה
בקדמיתא וקריב למערב וזויג ליה באתריה כמא דאתמר דכתיב (שם ב: 6) שמאלו תחת לראשי,
ולבתר סטר דרום דאיהו ימינא דכתיב וימינו תחבקני. כדין שיש כגבור לרוץ ארע, לאנהרא
סיהרא ואוקמוה.
ת"ח בהעלותך את הנרות אלין בוסינן עלאין דכלהו נהירין כחדא מן שמשא.
[p. 492] ר' אבא פתח (תהלים פט: 16) אשרי העם יודעי תרועה יי' באור פניך יהלכון.
האי קרא אוקמוה אבל ת"ח זכאין אינן ישראל דקב"ה יהב לון אורייתא קדישא [קמט ע"א]
ואוליף לון ארחוי לאתדבקא ביה ולמיטר פקודי אורייתא למזכי בהו לעלמא דאתי. וקריב להו
בשעתא דנפקו ממצרים דהא כדין אפיק לון מרשותא אחרא וסליק לון לאחדא בשמיה וכדין
אקרון ישראל בני חורין בני חורין מכלא דלא יהבו תחות רשותא אחרא דאתאחדו בשמיה
דסליק על כלא דשליט על עלאין ותתאין. ומגו רחמותא דלהון קרא לון (שמות ד: 22) בני בכורי
ישראל כגוונא דקדושא עלאה, ועל דא קטל כל בכור דלעילא ותתא ושרא קטרינ ואסורין
דעלאין ותתאין בגין לאפקא לון. ועל כדן לא בעא קב"ה לא מלאך ולא שרף אלא איהו, ועוד
דהא איהו הוה ידע לאבחנא ולמנדע כלא ולמשרי אסורין ולאו איהו ברשותא דשליחא אחרא
אלא בידיה.

ותא חזי בההוא ליליא דבעא קב"ה לקטלא כל אינון בוכרין כמא דאתמר בשעתא דרמש ליליא אתו מזמרין לזמרא קמיה, [p. 493] אמר לון לאו עידן הוא דהא שירתא אחרא מזמרין בני בארעא. בשעתא דאתפלג ליליא אתער רוח צפון וקב"ה כדין עביד נוקמין וישראל מזמרין ואמרין הלילא בקול רם וכדין עבד לון בני חורין מכלא ומלאכי עלאי וכל אינון משריין כלהו הוו צייתין להון לקליהון דישראל.

בתר דאתגזרו מההוא דמא ומדמא דפסחא רשימו לבתיהון בתלת רשימין (שם יב: 29) על המשקוף ועל שתי המזוזות. מ"ט, הא אוקמוה בגין דאיהו רשימא קדישא וחבלותא הוא נפק וחמא ההוא דמא רשים על ההוא פתחא [p. 494] וחייס עליהו דישראל הה"ד ופסח יי על הפתח ולא יתן המשחית וגו'.

הכא אית לאסתכלא אי קב"ה הוה הוא קטיל בארעא דמצרים ולא שליחא אחרא מהו ולא יתן המשחית, ולא ישחית מבעי ליה. אלא הכי הוא דכתיב (שמות יב: 29) ויי הכה כל בכור, ויי הוא ובית דינו, וההוא בי דינא הכי אשתכח.

מכאן דבכלא בעי לאחזאה עובדא בגין לאשתזבא דהא כגוונא דא על גבי מדבחא בגין דלא ישתכח מחבלא. [p. 495] האי בעובדא, ובזמנא דלא אצטריך האי כגון יום ראש השנה דאיהו יומא דדינא ומאריהון דלישנא בישא קיימין עליהו דישראל בעינן מילין ובעותין ובעינן לאחזאה ברוחא ונפשא כמא דאוקימנא והא אתמר. ובמה, בשופר לאחזאה שופר ולאתערא שופר אחרא, ואנן מפקי בההוא קלא רחמי ודינא כחדא כלא כדקא יאות כמא דההוא שופר עלאה אפיק קלא דאיהו כליל כחדא, ולאתערי רחמי קא אזלינן ולתברא מאריהון דדינא דלא ישלטון בהאי יומא. וכד רחמי מתערין כלהו בוצינין עלאין נהרין מהאי גיסא ומהאי גיסא, כדין (משלי טז: 15) באור פני מלך חיים.

ת"ח בשעתא דכהנא אתכוון לאדלקא בוצינין לתתא והוה קריב קטורת בוסמין בההוא שעתא כדין בוצינין עלאין נהרין ואתקטר כלא כחדא וחדו וחדווא אשתכח בכלהו עלמין הה"ד (שם כז: 9) שמן וקטורת ישמח לב, ועל דא בהעלותך את הנרות.

[p. 496] רבי אלעזר ור' יוסי ור' יצחק הוו אזלי באורחא, פגעו באלין טורי קרדו. עד דהוו אזלי זקף עינוי ר' אלעזר וחמא אינון טורי רמאי והוו חשוכן ודחלן בדחילו. א"ר אלעזר לאינון חברייהו אלו אבא הכא לא דחילנא אלא כיון דאנן תלתא הכא דינא לא אשתכח. אמר לון כמא חביבין מלי דאורייתא דבכל מלה ומלה אית רזין עלאין ואורייתא כלל עלאה איקרי, ותנינן בתלת עשר מכילן דאורייתא כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כלו יצא, דהא אורייתא דאיהי [קמט ע"ב] כללא

אע"ג דנפק מנה חד ספור בעלמא לא אתי על ההוא ספור לאחזאה ודאי לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כלו יצא בגין דההוא ספור או ההוא עובדא אע"ג דההו נפיק מכללא דאורייתא לאו לאחזאה על גרמיה נפק אלא לאחזאה על ההוא כללא עלאה דאורייתא כלא נפק. [p. 497] כגון דכתיב (בראשית ח: 4) ותנח התיבה בחדש השביעי נגו' על הרי אררט. ודאי האי קרא מכללא דאורייתא נפק ואתי בספור דעלמא, מאי אכפת לן או דשאר' בהאי או בהאי דהא באתר חד לישרי. אלא ללמד על הכלל כלו יצא. [p. 498] ומאן דאמר דההוא ספור דאורייתא לאחזאה על ההוא ספור קא אתיא תיפח רוחיה, דאי הכי לאו איהו אורייתא עלאה אורייתא דקשוט, אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה אורייתא דקשוט.

תא חזי מלך ב"ו לאו איהו יקרא לישתעי מלה דהדיוטא כ"ש למכתב לה ואי סליק בדעתך דמלכא עלאה קב"ה לא הוה ליה מלין קדישין למכתב ולמעבד מנייהו אורייתא אלא דאיהו כניש כל מלין דהדיוטין כגון מלין דעשו, מלין דהגר, מלין דלבן ביעקב, מלין דאתון, מלין דבלעם, מלין דבלק, מלין דזמרי וכל שאר ספורין דכתיבין ועביד מנייהו אורייתא. אי הכי אמאי אקרי (מלאכי ב: 6) תורת אמת, (תהלים יט: 8-11) תורת יי' תמימה, עדות יי' נאמנה, פקודי יי' ישרים, מצות יי' ברה, יראת יי' טהורה, וכתבי הנחמדים מזהב נגו', ואלין אינון מלי דאורייתא. אלא ודאי תורת יי' אקרי תורה תמימה וכל מלה ומלה אתיא לאחזאה מלין אחרנין עלאין וההוא מלה דההוא ספור לאו לאחזאה על גרמיה קא אתיא אלא לאחזאה על כללא קא אתיא כמא דאתמר.

[p. 499] תא חזי ותנח התיבה בחדש השביעי על הרי אררט, האי קרא כד וכל שכנ אחרנין. בשעתא דדינא תליא בעלמא ודינין שריין וקב"ה יתיב על כורסייא דדינא למידן עלמא בההוא כורסייא כמה רשימין אתרשימו בה כמה פיתקין גניזין בגווה בגו אחמתא דמלכא, כלהו ספרין דפתיחו תמן אתגניזו ובגין כך לא אתנשי מלה מן מלכא, והאי כורסייא לא אתתקן ולא שריא אלא בחדש השביעי דאיהו יומא דדינא יומא דכל בני עלמא אתפקדן ביה כלהו מעברן קמי ההוא כרסייא. ועל דא ותנח התבה בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי דאיהו דינא דעלמא.

על הרי אררט, אלין סמכי כורסייא מאריהון דדינין מארי דיבבא ויללא דכלהו שכיתין בההוא יומא קמי קב"ה וכמה מארי תריסין אתערו בהאי יומא וכלהו קיימי תחות ההוא כרסייא בדינא דעלמא.

וישראל מצלאן צלותא בההוא יומא ובעאן ומתחננן קמיה ותקעין בשופר וקב"ה חייס עליהו והפך דינא לרחמי, וכל עלאי ותתאי פתחי ואמרי (שם פט: 16) אשרי העם יודעי תרועה.

[p. 500] ועל דא בעאן בההוא יומא דההוא דתקע דידיע עקרא דמלה ואכוון ביה בתרועה ועביד מלה בחכמתא, ועל דא כתיב אשרי העם יודעי תרועה, ולא כתיב שומעי תרועה והא אתמר.

אזלו כל ההוא יומא, כד רמש ליליא סליקו לחד אתר ואשכחו חדא מערתא, עאלו לגווה. א"ר אלעזר ליעול חד לגו מערתא אי אשתכח אתר דאיהו יתיר מתקן.
עאל ר' יוסי וחמא מערתא אחרא ונהורא דשרגא ביה, שמע חד קלא דהוה אמר בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. הכא נטלא כנסת ישראל נהורא ואמא עלאה [קנ ע"א] מתעטרא וכלהו בוצינין מינה נהרין, בה תרין טופסרין דקיקין פרחין שבשבין כלהו קטרין לגבי עלאה ומתמן לתתא.
שמע ר' יוסי וחד, אתא לגבי ר' אלעזר. א"ל ר' אלעזר ניעול דקב"ה אקדים לן האי לאתרחשא לן בניסא.

עאלו, כיון דעאלו חמו תרי בני נשא דהוו לעאן באורייתא. א"ר אלעזר (תהלים לו: 8) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסינו. [p. 501] קמו אלין ויתבו אלין וחדו כלהו. אמר רבי אלעזר מה יקר חסדך אלהים דאשכחנא לכו, חסד עביד לן קב"ה באתר דא, אדלקות בוצינין.

רבי יוסי אמר בהעלותך ממש באדלקותך דהא כחדא אתעביד על ידא דכהנא תרין פולחנין דאינון קשורא חדא. ומאי ניהו, שמן וקטרת כד"א (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב, דכתיב (שמות ל: 7-8) והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. מאי שנא הכא בהטיבו ומאי שנא התם בהעלות.

[p. 502] אמר ר' יהודה כלא חד.
רבי יוסי אמר בהטיבו כד"א (שיר א: 2) כי טובים דודיך מיין, טובים רווי חמרא כד"א (ירמיה מד: 17) ונשבע לחם ונהיה טובים.
ר' יהודה אמר הטבה ממש כד"א (משלי טו: 15) וטוב לב משתה תמיד.
ובהעלות, דהא בזמנא דאתשקין ואתרוויין משקיו דנחלין כדין עילואן וברכאן משתכחי בכלהו וחדו בכלהו, ובהעלות.

רבי אחא אמר בשעתא דעמיקא דכלא נהיר נהירין בנחלא ונחלא נגיד בארח מישר לאשקאה כלא כדין כתיב בהעלות בגין דהא מעמיקא דכלא נפקי, בהעלות דאתי מסטרא עלאה, דא עמיקא דכלא דאקרי מחשבה וכלא חד מלה. כדין כנסת ישראל אתברכא וברכאן משתכחי בכלהו עלמין.

[p. 503] רבי יצחק פתח כתיב (מלכים א ח: 13) בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים. בית זבול לך ודאי, כד אתפקדן בידהא כל גנזי מלכא ושליטא בהו כדין אקרי בית זבול, ורקיע חד אית דאקרי זבול דהא דא אשתכח לקבלא ברכאן ולסדרא כלא והיא אקרי בית זבול.

ת"ח כתיב (דברים לג: 18) ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך, מלמד דאשתתפי כחדא דא נפיק ואגח קרבא ודא יתיב ולעי באורייתא, ודא יהיב חולקא לדא ודא יהיב חולקא לדא. בחולקיה דזבולון ימא ואקרי ים כנרת והכי אתחזי בגין דהא תכלת נפיק מתמן ואוקמוה דהא לתתא כגוונא דלעילא, ים כנרת לעילא ים כנרת לתתא, תכלת לעילא תכלת לתתא וכלא באתר חד.

[p. 504] ועל דא ירית זבולון למיפק לאגחא קרבא. ומנלן דהכי הוא, דכתיב (שם: 19) עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק, זבחי צדק ודאי. מ"ט, כי שפע ימים יינקו. [p. 505] ויששכר חולקא דאורייתא יהיב לזבולון, חולקא דאורייתא ודאי, ועל דא אשתתפי כחדא לאתברכא זבולון מיששכר דברכתא דאורייתא היא ברכתא דכלא.

ר' אבא אמר אחסנא דאורייתא ודאי הכי הוא ודרגא דא שתיתאה יהיב אגר אורייתא ואחסין לה לכנסת ישראל, אחסין חוורא לתכלתא, ועל דא תנינן משיכיר בין תכלת ללבן דאשתמודען גווני דהא כדין אקרי בק"ר וחורא אתי לעלמא ותכלתא אתעבר. ועל דא כל קרבין דמלכא וכל זייני מלכא בידהא אתמנן והא אוקימנא.

(במדבר כא: 18) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם. באר, דא כנסת ישראל. חפרוה שרים, אלין אבא ואמא דאולידו לה. כרוה נדיבי העם, אלין אבהן דכתיב (תהלים מז: 10) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם, בגין [קנ ע"ב] לאתברכא מנהון ע"י דדרגא חד דקאים עליה, ומנו, צדיק. ועל דא כד האי נטלא בסיועא דאבהן נטלא.

[p. 506] ואקרי באר ואקרי ים. אקרי באר בשעתא דיצחק נפיק מזיינא מסטרא דאימא ואתי לאתמשכא אבתרה דדא ומלי לה, כדין אקרי באר דיצחק באר דמרים הא אוקמוה. ים, כד אתנהרא מנהירן דאבא כדין אקרי ים, נחלן אזלין לגבה כד"א (קהלת א: 7) כל הנחלים הולכים אל הים ונגו.

ומיומא דאתגלי כנסת ישראל בגלותא כתיב (איוב יד: 11) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים, דא כנסת ישראל. ונהר יחרב ויבש, דא צדיק. ועל דא כתיב (ישעיה נז: 1) הצדיק אבד, דהוא הוה נהר עלאה ויקירא דעייל לגווה והוא כניש כל אינון נהרין ונחלין

דנגידין מנגידו דההוא נהר קדישא דלא פסקין מימיו לעלמין דנגיד ונפיק מעדן עלאה והוא עייל לגווה ומלי אגמהא ומתמן ירתן עלמין כלהו ברכאן בכלא.

תי"ח בשעתא דאתברכא כנסת ישראל עלמין כלהו אתברכן וישראל לתתא ינקין ומתברכן מינה והא אוקימנא דהיא אגנא עליהו דישראל כמה דאתמר דכתיב (שמות יד: 19) ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל. מלאך האלהים, דא כנסת ישראל והא אוקימנא וההיא שעתא בסיועא דאבהן נטלא, וכד אינון משתכחי לגבה [p. 507] כלא משתכחי ובגין כך אתמסר באלין קראי שמא קדישא דכליל בהון אבהתא כמא דאוקמוה חד קרא כסדרא וחד למפרע וחד כסדרא.

ויסע מלאך כסדרא כגוונא דא

ו	י	ס	ע	מ	ל	א	כ
ה	א	ל	ה	י	מ	ה	ה
ל	ך	ל	פ	נ	י	מ	ח
נ	ה	י	ש	ר	א	ל	ו
י	ל	כ	מ	א	ח	ר	י
ה	מ	ו	י	ס	ע	ע	מ
ו	ד	ה	ע	נ	נ	מ	פ
נ	י	ה	מ	ו	י	ע	מ
ד	מ	א	ח	ר	י	ה	מ

[p. 508] הכא אתעטר אברהם בעטרוי ואעטר לה לכנסת ישראל ואלין אתוון כלהו בארמ מישר למיהך ביממא כד"א (תהלים מב: 9) יומם יצוה יי'. ועל דא כתיב ויסע. אימתי נטלין במטלנון כלא, הוי אימא כד נהיר שמשא. ודא חד קרא דאיהו בע"ב אתוון. תניינא דיצחק הכי נמי דאשתכח בע"ב אתוון ואשתכח בדינא לגבי כנסת ישראל ועל דא כתיב ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, לקבלי אלין ולקבלי אלין.

ויהי הענן והחשך, דהכי הוא דיומא דעיבא דיצחק הוי, עננא וחשוכא מניה הוא, ובגין

כך סדורא דאתוון למפרע בארע עקימא ולא בארע מישר כגוונא דא

ה	ל	י	ל	ה	ל	כ	ה
ז	ל	א	ה	ז	ב	ר	ק
א	ל	ו	ה	ל	י	ל	ה
ת	א	ר	א	י	ו	כ	ש
ח	ה	ו	נ	נ	ע	ה	י
ה	י	ו	ל	א	ר	ש	י
ה	נ	ח	מ	נ	י	ב	ו
מ	י	ר	צ	מ	ה	נ	ח
מ	נ	י	ב	א	ב	י	ו

[p. 509] ועל דא אתוון כלהו למפרע דכתיב ויהי הענן והחשך, דכיון דעאל יצחק בדינוי ולא קרב זה אל זה. כתיב זה אל זה, אינון דאתו מסטרא דאברהם לא קריבו דא בדא דהא לא יכלין בגין דהאי באר אתדבקא ביצחק כד"א ויאר את הלילה, דכד אתמלייא ואתחברא ביצחק לא קרב זה אל זה ולא יכילו לאתקרבא עד דאתא יעקב ואתחבר באברהם ונטל ליצחק ושאר ליה באמצעיתא, כדן אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא ואשתזיבו ישראל. ותנין באתר דאבהן משתכחי שאר צדיקייא משתכחי גביהו ועל דא שמא דא סליק לסטרין אחרנין מתפרשן אע"ג דכלהו נפקין לארחא חד. כד נהרא האי בא"ר מסטרא דיצחק ואתקשר ביה אתעביד ימא רבא בגלגלין תקיפין סליקין ונחתין בזעף ברוגזא בתקיפו נטיל לעילא [קנא ע"א] סליק ונחית לתתא. אברהם אתי לקבלה ומגו רוגזא וזעפא וחימתא ותקיפו זה אל זה לא הוו מקרבין עד דאתא יעקב ושכיך רוגזאה ומאיך ותבר גלגלי דימא הה"ד (שמות יד: 21) ויט משה את ידו על [p. 510] הים ויולך יי את הים ברוח קדים עזה וגו'. מאי ברוח קדים עזה, תקיף לקבלה לתברא רוגזאה.

וישם את הים לחרבה ויבקעו המים, אַרִיק ימא ממימי רוגזין ואתפלגו מיא לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב ההי"ד ויבקעו המים, לסטרא דא ולסטרא דא, ועל דא אתוון כלהו בארח מישר כדקא יאות

ו	י	ט	מ	ש	ה	א	ת
י	ד	ו	ע	ל	ה	י	מ
ו	י	ו	ל	כ	י	ה	ו
ה	א	ת	ה	י	מ	ב	ר
ו	ח	ק	ד	י	מ	ע	ז
ה	כ	ל	ה	ל	י	ל	ה
ו	י	ש	מ	א	ת	ה	י
מ	ל	ח	ר	ב	ה	ו	י
ב	ק	ע	ו	ה	מ	י	מ

אלין אינון בארח מישר בסטרא דיעקב וכל אינון דאתו מסטריה.
ועל דא עובדא בתקונא דשמא קדישא בזווגא דאבהן אשתמודע דאיהו קשורא חד קשורא מהימנא למהוי רתיכא שלימתא ובזווגא דאבהן כחדא אתעביד כלא, וידעין חברייא למיהך בארח מישר לאתקנא עובדין כדקא יאות ובשמא דא קשורא דאבהן אשתכחו אורחין לדינא לרחמי לסיועא לחסד לדחילו לאורייתא לחיי למותא לטב ולביש. זכאין אינון צדיקייא [p. 511] דידיעין אורחוי דאורייתא וידעין למיהך באורחי דמלכא קדישא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

והו	ילי	סיט	עלמ	מהש	ללה	אכא	כהת
הזי	אלד	לאו	ההע	יזל	מבה	הרי	הקמ
לאו	כלי	לוו	פהל	נלכ	ייו	מלה	חהו
נתה	האא	ירת	שאה	ריי	אומ	לכב	ושר
יחו	להח	כוק	מנד	אני	חעמ	רהע	ייו
ההה	מיכ	וול	ילה	סאל	ערי	עשל	מיה
והו	דני	החש	עממ	ננא	נית	מבה	פוי
נממ	ייל	הרח	מצר	ומב	יהה	ענו	מחי
דמב	מנק	איע	חבו	ראה	יבמ	היי	מומ

הא אבהן במטלניהון בעובדין בקשורין דמתקשרי דא בדא וכד מתחברן כחדא לית מאן דיקום קמייהו.

שבעה קשורין אינון דמתקשרן בהו תלת אבהן וארבע אחרנין. רישא ואמצעיתא בקשורא חדא ואלין אינון דחפרו בירא דמיא. [p. 512] תניינא זה אל זה ואינון קשורא חדא בתלת יודין. תליתאה שלימו דכל מהימנותא. רביעאה תרין סמכין קיימין דגופא קיימא עלייהו. חמישאה טב וביש נהרא דנפיק אילנא דחיי ומותא עמיקתא דכלא. שתיתאה דינא ברחמי. שביעאה בקדמיתא אתמר בההוא רישא דאמרן בגין דאיהו אמצעיתא דכלא ובגין דאיהו אמצעיתא אקרי אני קיומא דכל ענפין ומתאחדין בסחרניה. [p. 513] שבעה דרגין אלין מדרגא חדא לדרגא אחרא אשתמודע רתיכא חדא וכל אינון דמתאחדאן ביה וכן מדרגא לדרגא וכלהו אתנהגין אבתריה דההוא דרגא דאתפקדא עלייהו והא אוקימנא מלי.

ת"ח בשעתא דאלין דרגין משתכחין כל מהימנותא אשתכח ואלין שבעה ענני דאסחרו להו לישראל, בגין כך כד נטלא שכינתא באבהתא נטלא וכד אלן נטלין כלהו דרגין אחרנין נטלין בהו וכדין מתעטרא כנסת ישראל כדקא יאות. ת"ח זבולן דקאמרין דירית ים כנרת, ים כנרת סתם. אי הכי יהודה מאי חולקיה ביה, אלא יהודה נטיל מלכותא כלא ואתאחד ביה בכל סטרין.

רבי אלעזר אמר האי פרשתא הא אתמר עובדא דמנרתא ותקונהא וכל מה דבה, אמאי הכא זמנא אחרא. אלא כיון דנשיאים קריבו לעילא קורבנא דמדבחא וכל תקונא דאתחזי ליה אתא קרא ואשתעי עובדא [p. 514] דמנרתא דהא תקונא לעילא על ידא דאהרן דהא מנרתא וכל בוצינין דיליה על ידא דאהרן מנהרין כלהו.

ת"ח מדבחא תריסר נשיאים אינון לאתקנא לה והא אוקמוה תריסר אינון שבטין לארבע סטרין ארבע דגלים וכלהו תריסר כגוונא דלעילא. מנרתא [קנא ע"ב] אתמני בשבעה בוצינין לאדלקא על ידא דכהנא ומנרתא על את קיימא ואתעבידא והא אוקמוה בעובדא דמנרתא. ומדבחא פנימאה ומנרתא קיימי כחדא לחדוותא דכלא והא אוקמוה דכתיב (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב. ואוקימנא דתרין מדבחן הוו, חד פנימאה דכלא דהאי קיימא לחדוותא וחד לקרבא קרבנין, ומהאי נפיק להאי. ומאן דחמי יסתכל וינדע, ורוא דמלה אדני יהוה. ועל דא לא אתקריב קטרתא אלא בשעתא דשמן אשתכח.

[p. 515] אשכחנא בספרא דשלמה מלכא קטרת הוא לחדוותא ולסלקא מותנא. מאי טעמא מותנא, בגין דדינא מהאי דלבר אשתכח וחדוותא וחדו וקשורא דנהירו מההוא פנימאה

דכלא ביה קיימא, וכד האי אתער כל דינא אסתלק ולא יכיל למעבד דינא, ובגין כך קטרת קיימא לבטלא מותנא. ועל דא קטרת קשירו הוא דכלא והאי אתקריב בההוא פנימאה. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה וגו'.

קח את הלויים מתוך בני ישראל. הא אוקמוה דבעי לדברא לון ולדכאה לון ולאמשכא לון לאתקשרא באתרייהו בגין דאינון דרועא שמאלא וסטרא דדינא, וכל דאתי מסטרא דדינא בעי דלא ירבי שיערא בגין דיסגי דינא בעלמא, ועל דא אתתא כהאי גוונא דלא יתחזי שיערא לבר ובעייתא לאתחפייא רישא ולכסי שיערא ואוקימנא והא אתמר, וכדין אתברכן כל אינון דאתיין מסטרא דדינא. ועל דא בליואי כתיב והעבירו תער על כל בשרם וגו'. ואתמר ליואי לא סלקין לאתרייהו עד דארים לון כהנא בגין דימינא מדבר תדיר לשמאלא.

[p. 516] ר' שמעון אמר ביומא דסלקין ליואי לדוכתייהו בתרין פרים. מ"ט פרים, אלא אינהו כפרים לקבלא בשמאלא להאי פרה דאקרי פרה אדומה. כהנא כל חילא וכל תקונא ביה תלייא בגין דכל חילא דגופא בדרועא ימינא קיימא, ועל דא כהנא דרועא דישראל כלהו הוי וביה קיימא לאתקנא עלמא ועם כל דא לא אשתכח בלחודוי אלא בגופא ושמאלא וגופא עקרא הוא דכלא.

ת"ח ליואה חמש ועשרין שנין יפלה, בר חמש ועשרין סליק ואתעטר בדוכתיה, חמש ועשרין יפלה דהא ב"נ כד סליק להאי דרגא דחמשין שנין ולהלך נחית מתוקפא דאשא דביה וכיון דאשא וחמימותא דגופא אתקרה הא פגים לההוא אתר דאתקשר ביה. [p. 517] ועוד דקלא דזמרה לא אתקשר בהדיה כל כך וקלא בעי דלא אתפיגם אלא בעי לאתתקפא דהא באתר דדינא תקיף קיימא ולא בחלשא, ובגין כך בעי דלא יפגים ההוא אתר דאתקשר ביה דאיהו דינא תקיפא ולא חלשא ועל דא בעי דלא לאחזאה חלשותא כלל בכל סטריין. זכאה הוא ב"נ דישתדל באורייתא וינדע אורחוי ולא סטי לימינא ולשמאלא דכתיב (הושע יד: 10) כי ישרים דרכי יי וגו'.

וידבר יי אל משה במדבר סיני בשנה השנית וגו', א"ר אבא מ"ט הכא פסח והא אתמר. אלא בשנה השנית הוה דישראל חשיבו דהא פסח לא איהו אלא במצרים, השתא כיון דעבדו ליה זמנא חדא במצרים חשיבו דלא יצטריך יתיר. אתא קב"ה ואזהר לון עלה דלא יחשבון דעבר זמניה במצרים ולא יצטריך, בגין [קנב ע"א] כך במדבר סיני בשנה השנית לאתקנא להו לדרי דרין.

[p. 518] ואע"ג דהא אזהר להו במצרים השתא פקיד לון זמנא אחרא בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתיהבו ועל דא בשנה השנית. מאי בשנה השנית בחדש הראשון, אלא רזא עלאה הוּא, חדשנה וחד חדש. ומה בין האי להאי, חדש דא סיהרא, שנה דא שמשא דנהיר לסיהרא, וכדין הוה בזמנא דכל פקודין דאורייתא אתמסרו ביה.

ר' שמעון אמר ווי לההוא ב"נ דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספור בעלמא ומלין דהדיוט, דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדיוט ובשבחא יתיר מכלהו. אי לאחזאה מילי דעלמא אפילו קפסירי דעלמא אית ביניהו מלין עלאין יתיר. אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא. אלא כל מלין דאורייתא כהאי גוונא.

[p. 519] ת"ח עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתתקלו, ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב (תהלים קד: 4) עשה מלאכיו רוחות וגו', האי באתר עלאה, בשעתא דנחתין לתתא אע"ג דנחתין מתלבשי במלבושי דהאי עלמא ואי לאו מתלבשין בלבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכין כך אורייתא דברא להו וברא עלמין כלהו וקיימין בגינה, כיון דאנחתת להאי עלמא אי לאו דמתלבשא בלבושין דהאי עלמא לא יכיל עלמא למסבל.

[p. 520] ועל דא האי ספור דאורייתא לבושא דאורייתא איהו. מאן דחשיב דההוא לבושא אורייתא איהו ממש ולאו מלה אחרא תיפח רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי. בגין כך אמר דוד (שם קיט: 18) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, מה דתחות לבושא דא דאורייתא.

ת"ח אית לבושא דאתחזי לכלא, ואינון טפשאין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר. חשיבותא דההוא לבושא גופא, חשיבותא דגופא נשמתא. כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא ומלין דאורייתא דאקרון גופי תורה. האי גופא מתלבשא בלבושא דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא לא מסתכלין אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא. אינון דידיעי יתיר לא מסתכלין בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני לא מסתכלין אלא בנשמתא דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש. ולעלמא דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דאורייתא.

[p. 521] ת"ח הכי נמי לעילא אית לבושא וגופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא. שמיא וחיליהון אלין אינון לבושא. כנסת ישראל דא גופא דמקבלא לנשמתא דאיהי תפארת ישראל ועל דא היא גופא לנשמתא. נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל דאיהי אורייתא ממש, ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא וכלא אחיד דא בדא. ווי לאינון חייביא דאמרין דהא

אורייתא לאו איהו אלא ספור בעלמא ואינון מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר. זכאין אינון צדיקייא דאינון מסתכלי באורייתא כדקא יאות. חמרא לא יתיב אלא בקנקן, כך אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא. בגיני כך אורייתא לא בעי לאסתכלא אלא במה דאית תחות לבושא, ועל דא כל אלין מלין וכל אלין ספורין לבושא אינון.

[p. 522] ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. מאיויעשו. אמר רבי יוסי הא אתמר כל

מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות כאילו עביד ליה לעילא דהא בגיניה אתער ההוא מלה כביכול כאילו עביד ליה והא אתמר. [קנב ע"ב]

איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה וגו'. איש איש תרי זמני אמאי. אלא איש דאיהו איש דאתחזי לקבלא נשמתא עלאה קדישא והוא פגים גרמיה ולא שרייא עלוי שכינתא עלאה. מ"ט, בגין דאיהו גרים ומסאב ליה לגרמיה. ועל דא איש איש, איש דיתחזי למהוי איש והוא מסאב גרמיה דלא שרי עלויה קדושא דלעילא.

[p. 523] או בדרך רחוקה, דא הוא אחד מעשר מאינון נקודין באורייתא וכלא אתיין

לאחזאה מלה. מאי בדרך רחוקה, בגין דב"נ דאיהו מסאב גרמיה מסאבין ליה מלעילא. כיון דמסאבין ליה לעילא הא איהו בדרך רחוקה מההוא ארחא דזרע ישראל אחידן ביה, הא בדרך רחוקה אחיד דאתרחק למקרב לכוון ולאתקשרא לכוון כמא דאתון מתקשרו.

א"ר יצחק והא כתיב כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי תרי מלין משמע דכתיב או.

[p. 524] אמר ר' יוסי כאן עד לא מסאבין ליה, כאן בתר דמסאבין ליה ומשמע אפילו

האי או האי לא שארי עלוי קדושא דלעילא ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

ואי תימא הא בירחא תניינא עביד אי לא מתקן גרמיה, לא אלא כיון דאתדכי ומתקן

גרמיה הא ירחא תניינא למעבד פסחא. מכאן כל ב"נ דמדכי גרמיה מדכאן ליה לעילא. ואי

תימא דבדרגא עלאה יתיר קאים בירחא תניינא, לאו הכי דהא ישראל זרעא קדישא דעבדו

פסחא בזמניה נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחדא ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא נטיל בניינא.

מאי יסודא, לא תימא יסודא עלאה דצדיקא דעלמא אלא יסודא דאבן טבא כד"א (תהלים

ק"ח: 22) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, והאי הוא אבן דשארי עלה מאן דשארי.

רבי יהודה אמר ודאי לאו איהו כמאן דנטיל לפסחא בזמנא אבל כלא נטיל אפי' בירחא

תניינא ולא כאיהו דנטיל בזמניה. מאי טעמא, דא דנטיל פסחא [p. 525] בזמניה נטיל מתתא

לעילא בגין דמעלין בקדש ולא מורידין, ודא דנטיל ליה בתר זמניה [קנג ע"א] נחית מעילא

לתתא. בגין כך שויין בכלא ולא שויין דדא סליק ולא נחית ודא נחית ולא סליק, בגין כך מאן

דמקרב פסחא בזמניה שבחא יתיר אית ליה. זכאין אינון ישראל דזכאין בכלא דזכאין באורייתא דכל מאן דזכי באורייתא זכי ליה בשמא קדישא, זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי. [קנג ע"ב]

וביום הקים את המשכן. ר' חייא פתח (תהלים קיב: 9) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. פזר נתן לאביונים. מאן פזר כד"א (משלי יא: 24) יש מפזר ונוסף עוד. יכול פיזור בעלמא, קמ"לפזר נתן לאביונים. כיון דיהיב למסכנינא האי פזורא יאות. מאינונוסף עוד, בכלא, ונוסף עוד בעותרא, ונוסף עוד בחיי.

האי קרא הכי מבעי ליה יש מפזר ויוסיף עוד, מאינונוסף עוד. אלא ההוא אתר דשרי ביה מותא הוא גרם ליה דיתוסף מחיים דלעילא לאוספא ליה.

[p. 526] רבי יהודה אמר רבי חייא קרא אסהיד דכל מאן דיהיב למסכנינא אתער אילנא דחיי לאוספא לההוא אילנא דמותא וכדין אשתכח חיים וחדו לעילא ובר נש דגרים דא בשעתא דאצטריך ליה ההוא אילנא דחיי קאים עליה וההוא אילנא דמותא אגין עילווי ובגין כך ונוסף עוד כד"א (תהלים קיב: 9) וצדקתו [קנד ע"א] עומדת לעד. מאיעומדת לעד, עומדת עליה דבר נש לזמנא ליה קיומא וחיינן. כמאן דאיהו יהיב ליה חיינן ואתער לגבי חיינן ה"נ יהבין ליה ואינון תרי אילני יהבין ליה וקיימי עליה לשיזבא ליה ולאוספא עליה חיינן.

קרנו תרום בכבוד. ת"ח על מה דאמרן ההוא קרן תרום. ובמה, בכבוד דלעילא דהאי ב"נ גרים לחברא לון כחדא ולארקא ברכאן לעילא ותתא.

רבי אבא אמר בכל זמנא דמשכנא אתקם בעובדיהון דבני נשא כדין ההוא יומא יומא דחדוא דכלא ומשח רבות קודשא אתרק בכלהו בוצינין ונהירין כלהו. מאן דגרים דא גרים ליה בההוא עלמא דאתי, אשתזיב בהאי עלמא ויהא ליה חיינן לעלמא דאתי הה"ד (משלי י: 2) וצדקה תציל ממות, וכתוב (שם ד: 18) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

[p. 527] עשה לך שתי חצוצרות כסף וגו'. רבי שמעון פתח (יחזקאל א: 19) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים. ובלכת החיות, בקוזפירא דלעילא הוו אזלין דאי תימא דהאי לעילא לעילא לאו לתתא, אלא כגוונא האי מקמי אנפין והאי לבתר אנפין.

זיקא מארבע זיקין בארבע סטרין בזיוון דאתברכין בקולמיטון דאנפין נהירין. בגין כך כעין כאשר כמראה החיות דאינון ארבע זויין דגלין פרישן ארייה נש"ר שו"ר אד"ם דכליל כלהו ארבע מלאכין דשליטין וכלילן כלא.

[p. 528] דגלא קדמאה, משריא מזיינא ארייה מיכא"ל רשים בפרישו דדגלא פרישא לימינא. מזרח שירותא דשמשא אזיל במטלנוי בנהירו, תרי ממנן תחות ידה, יופייאל צדקייאל, חד לאורייתא וחד למיהך בשוקא דאזיל. כד אלין נטלין כמה משריין מזיינין מסטרא דימינא, נטיל כל חד לסטר שמאלא, שמשא אזיל ונהיר ומעטר להו, אלף ורבוון ממנן תחותיהו וכלהו בדחילו באימתא בזיע וברתת.

[p. 529] אריה אושיט ידה ימינא כניש לכל חילוי לגביה, תלת מאה ושבעין אלף אריוותא סוחרניה דההוא ארייה ואיהו בינייהו באמצעיתא. כד געי האי אריה מזדעזעין רקיעין וכל חילין ומשריין מזיען מדחילו דיליה, מהאי קלא נהר דינור מתלהטא ונחית באלף וחמש מאה דרגין דגיהנם לתתא, כדין כלהו חייבי דגיהנם מזדעזעין ומתלהטאן אשא ועל דא כתיב (עמוס ג: 8) אריה שאג מי לא יירא.

געי תניינות, תלת מאה ושבעין אלף אריוותא כלהו געאן. אושיט ידה שמאלא, כל מאריהו דינור לתתא דחלין ואתכפיין תחות ההוא ידא, וההוא ידא פשיט עלייהו וכלהו תחותיה כד"א (בראשית מט: 8) ידך בעורף אויביך. ארבע גדפין לכל חד וחד מאשא חוורא, כלהו מלהטן כל אפין דחזור ושושן בחורא דההוא אשא שקיעין. ארבע אנפין לכל חד וחד לארבע סטריין, כלהו נהירין בחורא דשמשא, חד לסטר מזרח נהיר בחדו וחד לסטר מערב דאתכניש נהוריה וחד לסטר צפון וחשוד בלא נהירו כצלא דשמשא לגבי שמשא, צלא חשוד שמשא נהיר בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא.

[p. 530] חושבן דאזלין עמיה כל אינון דנטלין זיינא וכלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. רישא חדא דיליה שבעין אלף וארבע אלף ושית מאה, אלין אינון רישא חד. נפיק חילא בימינא דאיהו ארים עלייהו בר כל אינון ממנן לתתא תחות אלין שלטונין, אלין על אלין דרגין תתאין עם עלאין דלית לון חושבנא.

רישא תניינא דאזיל ברישא קדמאה חושבן דיליה חמשין אלף וארבע אלף וארבע מאה בר כל [קנד ע"ב] אינון ממנן דתחות לארבע סטריין דלית לון חושבנא. רישא תליתאה דאזיל אבתרייהו חמשין אלף ושבע אלף וארבע מאה. כגוונא דנטיל ימינא הכי נמי נטיל שמאלא הכי נמי מקמייהו הכי נמי מבתרייהו. כיון דנטיל האי קדמאה והורד המשכן וכלהו ליואי אמרי שירתא מארי דתושבחן כלהו מסטריה, כדין (יחזקאל א: 20) כי רוח החיה באופנים כתיב.

דגלא תניינא, משרינא מזיינא נש"ר אוריא"ל דרו"ס, תרי ממנן עמיה שמי חסדי. האי נשר סליק וכל מאריהון דגדפין מקמיה, כמה משריין סלקין בכל סטריין כל חד וחד בתוקפא דשמשא.

[p. 531] רוחא דרוחא פנימאה נפיק וההוא רוחא מטי להאי נשר וסליק אברוי ומכסייא לגופא כד"א (איוב לט: 26) המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן. כגוונא כדוגמא כעין כנשר יעיר קנו וגנ. האי נשר נץ בהדיה יונה בהדיה נץ וכל מארי דגדפין כלהו מצפצפן וחדאן. חד סמכא קמיה סליק מתתא לעילא, כמה צפריין נחתין ועאלין מצפצפן וחדאן אזלין ושאטן. כד נטיל אושיט גדפא ימינא, כניש לכל חילוי תלת מאה וחמשין אלף מארי דגדפין בתרי גופי נש"ר וארי"ה כחדא. אריס קלא, כלהו אחרנין סלקין ונחתין מצפצפן מסטרייהו מכמה דרגין.

תלת רישין אינון כחדא במשריין אלין וכלהו בחד חושבן, וחושבן דאלין רישין, רישא חד ארבעין אלף ושית אלף וחמש מאה, רישא תנינא חמשין אלף ותשע אלף ותלת מאה, רישא תליתאה ארבעין וחמשה אלפין ושית מאה וחמשין.

מאלין תריין סטריין נפקין תרי כרוזי דאזלי מקמי כלהו משריין. כד אלין תרי מכריזי כל חילין וכל משריין חיוון זעירן עם רברבן כלהו מתכנשין. מאן חמי נטלא דכלהו רקיעין, כולהו נטלין במשריין לקמיה דההוא משכנא.

בשעתא דחד מנייהו ההוא דאתי מסטרא דאריה פשיט קלא בגין דלא יזדעזעון כל אינון חילין כדון מתכנשי כל אינון רישי [p. 532] משריין. בשעתא דאחרא קרי מתבר קלא ולא פשיט. כל אינון משריין דהאי נשר כלהו מתכנשי לאתכנשא במטלנייהו. לקביל אלין שתי חצוצרות כסף לתתא, כגוונא דא כלא לתתא.

ת"ח כד אלין נטלין מה כתיב, (יחזקאל א: 19) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, אינון דמתכנשי גבייהו, כגוונא דרישא אסתכל הכי נמי כלהו.

דגלא תליתאה, שור גבריאל צפון, תרי ממנן עמיה קפצי חזקי. האי שור מסטרא דשמאלא קרנוי סלקין בין תרי עינוי, רגיז באסתכלותא, עיינין מלהטן כאשא דנור דליק, נגח ורפסא ברגלוי ולא חייס.

כד געי האי שור נפקי מתהומא רבא כמה חבילי טריקין כלהו געאן ושטאן קמיה. אחמתא דכל חובין תלייא קמיה דהא כל חובי עלמא כלהו בספרא סלקין וכתביבין. שבעה נהרי אשא נגדי קמיה, כד צחי אזיל גביה ההוא נהר די נור ושאיב ליה בגמיעא חדא וההוא נהר

[p. 533] אתמלא כדקדמיתא ולא כדיב וכל אינון חיילין שאבין אשא אכלי אשא. ואלמלא דמסטרא דאריה נפיק חד נהרא דמייא גחלתייהו לא יכלין עלמי למסבל.
חשוכא דשמשא תמן אשתכח, לא אשתכח נהירו. כמה גרדיני נמוסין אזלין ושאטין
בחשוכא וההוא נורא דדליק בסטרא דא נורא אוכמא חשוך. ואי תימא דלא אית אשא חוורא
אשא אוכמא אשא סומקא אשא דתרי גווני, לא תימא דהא ודאי הכי הוא, ועכ"ד לעילא לעילא
הכי אשתכח ומתמן נגיד לאלין תתאי.
תנינן אורייתא במה אשתכחת, אשא חוורא ואשא אוכמא על גבי אשא חוורא, בתרי
אשי אשתכחת אורייתא.

ת"ח אשא חד איהו והאי אתפלג לארבע, מיא חד [קנה ע"א] איהו והאי אתפלג
לארבע, רוח חד איהו והאי אתפלג לארבע.
תלת רישין אתחברו במשריין אליון. חושבן דלהון, רישא חד שתין אלף ותרי אלף ושבע
מאה, רישא תניינא ארבעין וחד אלף וחמש מאה, רישא אחרא תלת וחמשין אלף וארבע מאה
בר כל אינון דרגין אחרנין דאתפרשן בסטרייהו ולית לון חושבנא כלהו דרגין על דרגין בר כמה
גרדיני נמוסין דאינהו לתתא חציפין ככלבא נשכין בחמרי. ווי מאן דאשתכח גבייהו ובדינא
דלהון.

בסטרא רביעאה דגלא רביעאה, אד"ם רפ"אל מערב. בהכא אסוותא, בסטרא דאדם
אתכליל דינא עלאה ואתסי. האי אחיד [p. 534] בקרוני דשור כד מבעי לאעלא לון בתהומא
רבא וכפית להון דלא יוקיד עלמא.
באתר דא שריא קול דממה דקה, הכא מלה בחשאי, לא משתמע מלה דהברה כלל.
בסטרא דא שריא מאן דשריא, סליק מאן דסליק, שמשא אתכניש לאנהרא להאי אתרא. בגין
כך ותקעתם תרועה בסטר דרום, אבל הכא לאו האי ולאוי האי. אמאי תרועה, לאכפייא סטר
צפון ובגין כך סטר צפון לאחורא.
ת"ח שתי חצוצרות בגין דאינון מתרי סטרי דקא אמרן ממזרח ומדרום, אינהו זמינין
לתברא דינין ולאכפייא לון ועל דא אינון מכסף ובגין כך וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו'
ותקעתם בחצוצרות ונזכרתם לפני יי' אלהיכם ונושעתם מאויביכם, סתם בין לעילא בין לתתא.
[p. 535] זכאין אינון ישראל דקב"ה בעי ביקריהון ויהב לון חולקא עלאה על כל שאר עמין
וקב"ה אשתבח בהו בתושבחייהו הה"ד (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בד
אתפאר.

ויהי בנסוע הארון וגו'. רבי אלעזר אמר הכא אית לאסתכלא נ דאיהו מנוזר לאחורא
אמאי בתרי דוכתי הכא.

ואי תימא נון כפופה הא ידיעא נון כפופה נוקבא, פשוטא כללא דדכר ונוקבא, והא
אוקמוה באתר דא ויהי בנסוע הארון. אמאי אתהדר לבתר כגוונא דא [נ הפוכה לצד שני ולא
למטה].

[p. 536] ת"ח נון באשרי יושבי ביתך לא אתמר בגין דהיא בגלותא ואוקמוה חברייא
דכתיב (עמוס ה: 2) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל. אלא מה כתיב לעילא, וארון ברית יי
נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה, כיון דהוה נטיל ארונא נ' נטיל עליה והא
שכינתא על גבי ארונא יתיב.

ת"ח חביבותא דקב"ה לגבייהו דישראל דהא אע"ג דאינון סטאן מארח מישר קב"ה לא
בעא לשבקא לון ובכל זמנא אהדר אנפוי לקבלייהו דאי לאו הכי לא יקומון בעלמא.

פוק חמי ארונא הוה נטיל קמייהו ארח תלתא יומין, נ לא הוה אתפרש מניה ונטיל עמיה
ומגו רחימו דלהון דישראל אהדר אנפוי לקבליהון ואסתחר לגבי ארונא כהאי איילא [p. 537]
דעזלתא כד איהו אזל אהדר אנפיה לאתר דנפק, ועל דא בנסוע הארון נ' אסתחר אנפין
לקבלייהו דישראל וכתפי גופא לגבי ארונא. ועל דא כד נטיל משה אמר קומה יי לא תשבוק לן,
אהדר אנפך לגבן. כדן נ' אתהדר לגבייהו כגוונא דא [נ הפוכה לצד שני ולא למטה] כמאן
דאתהדר אנפיה למאן דרחים. וכד הוה שארי ארונא וישראל למשרי כדן אהדר נ' אנפיה
מישראל ואתהדר לגבי ארונא ובכלא אתהדר.

אמר ר' שמעון אלעזר ברי הכי הוא ודאי אבל הכא לא אהדר אנפוי מישראל דאי הכי
בעי נון לאתהפכא מגוונא דאחרא דלעילא, האי מנוזר והאי בארח מישר לגבי ארונא, אלא ודאי
לא אתהדר אנפוי מנייהו. ומה עביד, בשעתא דשארי ארונא אמר משה שובה יי, כדן שארי
ארונא ושכינתא קאים בסטרא אחרא ואנפין לקבלייהו דישראל ולקבליה דארונא, ובגין כך
כדן כליל לגווה [קנה ע"ב] לארונא ולישראל, אלא דישראל גרמו לבתר דכתיב ויהי העם
כמתאווננים.

[p. 538] אמר רבי אלעזר אנא דאמרן מספרא דרב ייסא סבא דאמר דבין בהאי גיסא
ובין בהאי גיסא אתהדר.

א"ל שפיר קאמר אבל דא דאמינא הכי תשכח בספרא דרב המנונא סבא והכי הוא ודאי.

והמן כזרע גד הוא. אמר רבי יוסי לקיימא זרעא וחילין בארעא כד"א (בראשית מט: 19) גד גדוד יגודנו. מה זרעא דגד נטלו חולקיהון בארעא אחרא כך מן שריא עליהו דישראל לבר מארעא קדישא.

כזרע גד הוא, כזרעא דגידא חוורא ואתקפי כד נחית לאוירא ואיגשים בגופא והא אוקימנא.

ועינו כעין הבדולח, כההוא בדולחא דאיהו חוור כגוונא ימינא דלעילא.

[p. 539] אמר רבי יצחק מאי שנא דמשה במלה דא חליש לעילא כדנוקבא דכתיב ואם ככה את עושה לי, את, אתה מבעי ליה. אלא לאתר דמותא שארי ביה קאמר וההוא אתר אתר דנוקבא איהו, בגין כך אמר הרגני נא הרוג, ודא אילנא דמותא והא אוקימנא דבאילנא דחיי לא שרייא ביה מותא ועל דא אתהדר לגבי אילנא דמותא ואמר את ולא אתה והכי מבעי ליה. מיד ויאמר יי אל משה אספה לי שבעים איש וגו'. אייל קבייה את בעי מותא בכל זמנא הרי לך, ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתני עליהם.

[p. 540] ת"יח דהכא ידע משה דאיהו ימות ולא ייעול לארעא דהא אלדד ומידד מלה דא הוו אמרי. על דא לא לבעי לאינש בשעתא דרוגזא שארי ביה ללטייא לגרמיה דהא כמה קיימי עליה דמקבלין ההוא מלה. בזמנין אחרנין דבעא מותא לא קבילו מניה בגין דכלא לתועלתא דישראל הוה, השתא לאו איהו אלא מגו רוגזא ודוחקא ובגין כך קבילו מניה. ועל דא אשתארו לבתר אלדד ומידד ואמרו דא דמשה יתכניש ויהושע ייעול לון לישראל לארעא, ובגין כך אתא יהושע לגביה דמשה ומקנא עליה דמשה ולא אשגח על יקרא דיליה ועל דא אמר אדני משה כלאם. מאי כלאם, מנע מנהון אינון מלין כד"א (שמות לו: 6) ויכלא העם מהביא, מניעותא ממש, ומשה לא בעא.

פוק חמי ענוותנותיה דמשה. מה כתיב, המקנא אתה לי. זכאה חולקיה דמשה דאיהו אסליק על כל שאר נביאי עלאי.

[p. 541] אמר רבי יהודה כל שאר נביאי לגביה דמשה כשפירו דסיהרא לגבי שמשא.

רבי אבא הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא והוו עמיה ר' יוסי ור' חזקיה. א"ר יוסי כמה אינון בני נשא תקיפי לבא דלא משגיחין במלי דההוא עלמא כלום. א"ר אבא בישא דלביא דאחזא בכל שייפי גופא קא עביד לון. פתח ואמר (קהלת ו: 1) יש רעה אשר ראיתי תחת השמש וגו'. יש רעה, דא היא תוקפא בישא דלביא דבעי לשלטא במלי דהאי עלמא ולא אשגח במלי דההוא עלמא מדי.

אמאי הוא רעה, קרא דאבתריה אוכח דכתיב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. האי קרא קשיא, כיון דכתיב ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה אמאי ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו דהא איננו חסר לנפשו כלום. אלא רזא הוא וכל מלוי דשלמה מלכא מתלבשן אינון במילי אחרן כמילי דאורייתא דמתלבשן בספורי עלמא.

[p. 542] תי"ח אע"ג דבעינן לאסתכלא בלבושא השתא האי קרא הכי אתמר דב"נ אזיל בהאי עלמא ויהיב ליה [קנו ע"א] קב"ה עותרא בגין דיזכי ביה לעלמא אחרא ואשתאר לגביה קרן. מאי קרן, ההוא דאיהו קאים דהוא אתר לאצתררא בית נשמתא. בגין כך בעי לאשתארא אבתריה להאי קרן ויקבל ליה בתר דיפוק מהאי עלמא בגין דההוא קרן הוא אילנא דההוא עלמא ולאן קיימא בהאי עלמא אלא ההוא איבא דנפיק מניה, ועל דא איבא דיליה אכיל ב"נ דזכי בהאי והקרן קיימא ליה לההוא עלמא למזכי ביה בחיין עלאין דלעילא. ומאן דסאיב גרמיה ואתמשך אבתריה וליתיה חסר לנפשיה מגרמיה כלום וההוא אילנא אשתאר ולא שויה לקבליה בדחילו ולקבלא ליה לעיל כדון ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו ולמזכי בההוא עותרא, איש אחר יאכלנו, כד"א (איוב כז: 17) יכין וצדיק ילבש. [p. 543] בגין כך בעי בר נש למזכי במה דיהב ליה קב"ה לההוא עלמא דיכול מיניה בהאי עלמא ואשתאר לגביה ההוא קרן לעלמא אחרא למהוי צירא בצרורא דחיי.

אמר רבי יוסי ודאי כתיב ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג. וכי משה דאיהו ענו מכל שאר בני עלמא בגין דשאלו מניה ישראל למיכל מסר גרמיה למיתה, אמאי. א"ר אבא האי מלה אוליפנא ורזא עלאה הוא, משה לא אבאיש קמיה ולא אשתאיל למותא על דשאלו ישראל.

ותי"ח משה אתאחיד והוה סלקא במה דלא אתאחיד נביאה אחרא דהא אחיד צדקה הוה. בשעתא דא"ל קב"ה לישראל (שמות טז: 4) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים חדי משה ואמר ודאי השתא ההוא שלימו בי אשתכח דהא בגיני אשתכח מן לישראל. כיון דחמא משה דאחדרו לנחתא לדרגא אחרא ושאלו בשר ואינהו אמרו ונפשנו קצה בלחם הקלוקל אמר אי הכי הוא הא מדרגה דילי פגים דהא בגיני ייכלון ישראל מן במדברא, הא אנא פגימא ואהרן פגים ונחשון בן עמינדב פגים.

[p. 544] אמר ואם ככה את עושה לי, דחשיבנא נוקבא במיכלא דילה ואנא נחית מן שמיא לארעא. את עושה לי, לנחתא לאתר דנוקבא ולמפגם אתרי ודרגי. אי הכי הרגני נא הרוג אם נא מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי, רעתי ודאי לאחדא בדרגא תתאה.

כדין ויאמר יי' אל משה אספה לי שבעים איש וגו'. אמר ליה הא אינון למיתן להו מיכלא
אחרא ולא תהא את פגים בדרגא דילך. ועל דא ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם.
מ"ט, כיון דכלהו אינון אתאחדו בסיהרא בעי שמשא לאנהרא לה, ועל דא ושמתי עליהם בגין
לאנהרא מן שמשא. בגין האי מיכלא דא לא אתייא על ידא דמשה בגין דלא יתפגים.
זכאה חולקיה דמשה דקב"ה בעי ביקריה, עליה כתיב (משלי כג: 25) ישמח אביך ואמך
ותגל יולדתך. ישמח אביך דא קב"ה, ואמך דא כנסת ישראל, ותגל יולדתך דא אימיה [p. 545]
דלתתא, דמשה קב"ה רחים ליה יתיר מכל נביאי עלמא בלא אמצעי כלל דכתיב פה אל פה
אדבר בו ואוקמוה בכמה אתר.
ויצעק משה אל יי' ויאמר אל נא רפא נא לה, והא אוקמוה והוא רזא דשמא קדישא
מחד סרי אתוון ולא בעי משה לצלאה יתיר בגין דעל דידיה למלכא לא בעי [קנו ע"ב]
לאטרחא, כל שכן קב"ה בעא על יקרא דמשה, ובכל אתר קב"ה בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר
על דיליה. ולזמנא דאתי זמין קב"ה למתבע עלבונא דישראל משאר עמין ולמחדי לון בחדוותא
דציון כד"א (ירמיה לא: 12) ובאו ורננו במרום ציון ונהרו אל טוב יי' וגו', וכדין (ישעיה נט: 20)
ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם יי'.